

ALMA
MATER
BENE
MERENTIBVS

Pół wieku ochrony dziedzictwa Politechniki Warszawskiej

Historia PW w świetle działalności Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji

Izabela Koptoń-Ryniec

Pół wieku ochrony dziedzictwa Politechniki Warszawskiej

Historia PW w świetle działalności
Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji

***Pół wieku ochrony dziedzictwa Politechniki Warszawskiej.
Historia PW w świetle działalności Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji***

Izabela Koptoń-Ryniec

we współpracy z przewodniczącym Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji
dr. hab. inż. Andrzejem Kuligiem, prof. uczelni

Opracowanie powstało na mocy Decyzji nr 125/2021 Rektora Politechniki Warszawskiej z dnia 2 czerwca 2021 roku w sprawie powołania zespołów zadaniowych w celu realizacji projektu „Historia Politechniki Warszawskiej w świetle działalności Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji”.

Opiniodawcy

prof. dr hab. inż. Zbigniew Kledyński

dr hab. Marek Jakubiak, prof. uczelni

Biogramy

Agnieszka Nejman

Autorzy fotografii

Izabela Koptoń-Ryniec (IKR), Bartosz Matejko (BM), Marta Wereska (MW),

Anna Agata Wagner, Andrzej Kulig

Źródła fotografii: Biuletyn Politechniki Warszawskiej (BPW), Biuro Komunikacji i Promocji (BKIP), Muzeum Politechniki Warszawskiej (MPW), Biblioteka Główna PW (BG PW), Narodowe Archiwum Cyfrowe (NAC), Wikimedia Commons

Opracowanie redakcyjne

Jarosław Nowak

Opracowanie graficzne, skład i łamanie

Andrzej Kowalczyk

Projekt graficzny okładki

Danuta Czudek-Puchalska

Na okładce wykorzystano fotografie awersu i rewersu Medalu Politechniki Warszawskiej

© Copyright by Politechnika Warszawska, Warszawa 2024

Wydawca: Politechnika Warszawska

Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej (UIW 48800)

ul. Polna 50, 00-644 Warszawa, tel. 22 234-70-83

ISBN 978-83-8156-651-3 (druk)

ISBN 978-83-8156-652-0 (online)

Utwór w wersji elektronicznej dostępny na licencji *Creative Commons wersja 3.0 Polska. Uznanie autorstwa, użycie niekomercyjne, bez utworów zależnych*. Pewne prawa zastrzeżone. Wolno kopiować, rozpowszechniać, odtwarzać i wykonywać utwór na następujących warunkach: uznanie autorstwa (*Attribution*) – utwór należy oznaczyć w sposób określony przez licencjodawcę; użycie niekomercyjne (*Noncommercial*) – wolno kopiować, rozprowadzać, odtwarzać i wykonywać utwór jedynie dla celów niekomercyjnych; bez utworów zależnych (*No derivative works*) – Wolno kopiować, rozprowadzać, odtwarzać i wykonywać utwór jedynie w jego oryginalnej postaci, tworzenie utworów zależnych nie jest dozwolone.

Zamówienie nr 489/2023

Druk i oprawa: Drukarnia Oficyny Wydawniczej Politechniki Warszawskiej, tel. 22 234-70-30

Pół wieku ochrony dziedzictwa Politechniki Warszawskiej

Historia PW
w świetle działalności Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji

Izabela Koptoń-Ryniec

Warszawa 2024
Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej

Spis treści

Słowo wstępne przewodniczącego Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji w kadencji 2020–2024	9
dr hab. inż. Andrzej Kulig, prof. uczelni	

Kalendarium Politechniki Warszawskiej	11
--	----

ROZDZIAŁ 1

Depozytariusze wiedzy o dziejach PW	15
1.1. Politechnika Warszawska i jej rola w kształtowaniu postaw	15
1.2. Biuro Rektora	17
• Doktor <i>honoris causa</i>	17
• Medal Politechniki Warszawskiej.....	21
• Odznaka „Zastużony dla Politechniki Warszawskiej”	29
• Złoty Dyplom	29
1.3. Biblioteka Główna Politechniki Warszawskiej (BG PW)	29
• Oddział Zbiorów Specjalnych.....	31
1.4. Muzeum Politechniki Warszawskiej (Muzeum PW).....	32
1.5. Archiwum Szkoły	34
1.6. Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność” w Politechnice Warszawskiej (NSZZ „Solidarność” PW).....	35
1.7. Związek Nauczycielstwa Polskiego w Politechnice Warszawskiej (ZNP PW)	37

1.8.	Stowarzyszenie Absolwentów i Przyjaciół Politechniki Warszawskiej (SAiP PW)	38
	• Salony historyczne	38
	• Salony sportowe	39
	• Złota Księga Absolwentów Politechniki Warszawskiej	39
1.9.	Centrum Studiów Zaawansowanych (CSZ)	40
	• Medal Młodego Uczonego	40
	• „Kosmos Pitagorasa”	44
1.10.	Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej (OWPW)	45
	• Zeszyty Historyczne Politechniki Warszawskiej	46
1.11.	Biuro Komunikacji i Promocji (BKIP)	46
	• Ławka z historią	47
1.12.	Zespoły artystyczne Politechniki Warszawskiej	42
	• Chór Akademicki Politechniki Warszawskiej (ChAPW)	42
	• Orkiestra Rozrywkowa Politechniki Warszawskiej „The Engineers Band” („Inżyniersi”)	49
	• Teatr Politechniki Warszawskiej (Teatr PW)	50
	• Zespół Pieśni i Tańca Politechniki Warszawskiej (ZPiT PW)	50
	• Zespół Tańca Ludowego „Masovia”	51
	• Wielka Muzyka w Małej Auli	51

ROZDZIAŁ 2

	Od Zespołu Naukowego ds. Historii Politechniki Warszawskiej do Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji 1976–1981	55
2.1.	Przyczyny powołania i zadania Zespołu Naukowego ds. Historii Politechniki Warszawskiej	55
2.2.	Jubileuszowe obchody 150-lecia wyższego szkolnictwa technicznego w Warszawie	59
2.3.	Wydawnictwa jubileuszowe. Pozostała działalność publikacyjna i filmowa	63
2.4.	Działania strukturalne i wizerunkowe upowszechniające wiedzę o dziejach Uczelni	66
	• Muzeum Politechniki Warszawskiej	67
	• Stowarzyszenie Wychowanków Politechniki Warszawskiej	68
	• Zewnętrzne działania upamiętniające	69

ROZDZIAŁ 3

Działania upamiętniające Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji do 1990 roku	75
3.1. Powołanie i zakres działalności Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji...	75
3.2. Udział Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji w opiniowaniu dokumentów Uczelni.....	80
3.3. Stanowiska Senackiej Komisji względem profesorów: Jana Czochralskiego i Wacława Iwanowskiego oraz wydarzeń Marca 1968 roku	83
• Profesor Jan Czochralski.....	83
• Profesor Wacław Iwanowski.....	86
• Marzec 1968	88
3.4. Pozostałe wybrane działania rocznicowe	91
• Ulice, groby i pomniki.....	91
• Uczelnie jubileusze: 160-lecie Szkoły Przygotowawczej, 75-lecie Politechniki Warszawskiej, 70-lecie odzyskania niepodległości	96

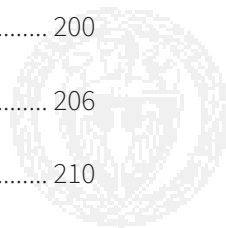
ROZDZIAŁ 4

Tradycje niepodległościowe w działaniach Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji po zmianie ustrojowej w latach 1990–1999	101
4.1. Tradycja i pamięć w latach przełomu ustrojowego.....	101
4.2. Pięćdziesiąta rocznica Powstania Warszawskiego	106
• Upamiętnienie 3 Batalionu Pancernego AK „Golski”	109
4.3. Utworzenie Zakładu Historii i Podstaw Techniki	113
4.4. Medal Politechniki Warszawskiej, Odznaka „Zasłużony dla Politechniki Warszawskiej”	114
4.5. Tajemnica orła na fasadzie gmachu Technologii Chemicznej.....	116

ROZDZIAŁ 5

Nowe millenium, nowe wyzwania. Działalność Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji w latach 2000–2024	121
5.1. Procesy konsolidujące zmiany na tle przemian pierwszej dekady XXI wieku i misji Uczelni.....	121

5.2.	Rok 2001 – Rokiem Jubileuszowym Politechniki Warszawskiej	128
5.3.	Ustanowienie flagi Politechniki Warszawskiej.....	139
5.4.	90-lecie Odrodzenia Politechniki Warszawskiej, Dzień Politechniki Warszawskiej.....	144
5.5.	Orzeł na fasadzie Domu Studenckiego „Akademik”	149
5.6.	Przywrócenie dobrego imienia profesorowi Janowi Czocharalskiemu, doktorowi <i>honoris causa</i> Politechniki Warszawskiej	151
5.7.	100-lecie Odnowienia Tradycji Politechniki Warszawskiej	160
5.8.	100-lecie Odzyskania Niepodległości. Politechnika uczestnikiem programu „Niepodległa”	172
5.9.	Konstytucja dla nauki a uczelniana transformacja	181
5.10.	Działania na progu 200-lecia Politechniki Warszawskiej.....	184
Zakończenie.....		193
Bibliografia.....		197
Dokumenty źródłowe i archiwalne.....		200
Wybrane publikacje jubileuszowe i okazjonalne		206
Indeks nazwisk		210

Słowo wstępne przewodniczącego Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji w kadencji 2020–2024

W pierwszym zdaniu przedmowy do księgi pamiątkowej pt. „*Politechnika Warszawska 1915–1925*”, wydanej w celu podsumowania pierwszej dekady funkcjonowania i rozwoju polskojęzycznej Politechniki w Warszawie, prof. Leon Staniewicz stwierdził: *Dziesięć lat w życiu uczelni, w warunkach normalnych, okres niewielki, ale w życiu Politechniki Warszawskiej znaczna część tego okresu przechodziła albo pod jarzmem okupantów, albo wśród burzy wojennej i ciągłego wzmagania się Państwa z kłopotami wewnętrznymi.*

A jak spojrzeć na dwieście lat historii Uczelni? Noblista Boris Pasternak uważał, że *historii nie można oglądać, podobnie jak nie można widzieć, jak rośnie trawa.* Uważam, że o historii należy jednak pisać, gdyż odchodzą jej twórcy i świadkowie ważnych wydarzeń, a wraz z upływem czasu coraz trudniej dotrzeć do dokumentów źródłowych. Od czasu do czasu uświadamiamy sobie, że dzisiaj tworzymy „historię”, która może zostać opisana jutro.

Wraz z rozpoczęciem kadencji władz Uczelni 2020–2024, w Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji zwrócono uwagę na zbliżającą się dwusetną rocznicę otwarcia Szkoły Przygotowawczej do Instytutu Politechnicznego w Warszawie, stanowiącej początkową formę działania współczesnej Politechniki Warszawskiej. Podobnie jak w przypadku innych ważnych uczelni, ten „kamień milowy” w rozwoju kształcenia technicznego w Polsce był podyktowany potrzebami gospodarki, ale wynikał też z dążeń prestiżowych polskiego społeczeństwa.

W 1976 roku w Politechnice Warszawskiej świętowany był Jubileusz 150-lecia wyższego szkolnictwa technicznego w Warszawie i na Mazowszu. Z tej okazji, blisko pięćdziesiąt lat temu, w Dużej Auli w Gmachu Głównym odsłonięto tablicę pamiątkową. Powołano również w Uczelni Zespół Naukowy ds. Historii, który w 1981 roku został przekształcony w Senacką Komisję ds. Historii i Tradycji Politechniki Warszawskiej.

Tablica odsłonięta w Dużej Auli Gmachu Głównego PW z okazji Jubileuszu 150-lecia wyższego szkolnictwa technicznego w Warszawie (fot. IKR)

w świetle działalności Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji” i powołującej Zespół Redakcyjny oraz Zespół Techniczny*, można było przystąpić do zbierania i opracowania rozproszonych materiałów oraz dokumentów źródłowych, dotyczących zdarzeń i postaci związanych z historią Politechniki Warszawskiej na przestrzeni dwustu lat, których upamiętnienie było podejmowane w okresie ostatnich pięciu dziesięcioleci.

Oddajemy do rąk Czytelników książkę nietypową, pozwalającą spojrzeć na Uczelnię jako instytucję, która kształcą studentów i prowadząc badania naukowe z perspektywą wdrożenia wyników tych badań w przyszłości, pamięta i przypomina ważne wydarzenia z jej historii i postaci, które ją tworzyły.

Dziękuję wszystkim, którzy wsparli starania Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji oraz pracę autorki wydawnictwa, mgr Izabeli Koptoń-Ryniec, podczas poszukiwania materiałów źródłowych. Podziękowania kieruję również do opiniodawców, a także autorów opracowania redakcyjnego i technicznego, których praca pozwoliła nadać wydawnictwu ostateczny kształt edytorski.

dr hab. inż. Andrzej Kulig, prof. uczelni

Warszawa, 10 maja 2024 roku

* Zespół Redakcyjny: dr hab. inż. Andrzej Kulig, prof. uczelni; prof. dr hab. inż. Mirosław Nader, dr hab. Marek Jakubiak, prof. uczelni; dr inż. Sylwester Gładys; dr Andrzej Ulmer; mgr Jarosław Nowak; mgr Alicja Portacha; mgr inż. Marek Sotyski; mgr Edward Domański; mgr Joanna Zatorska.

Zespół Techniczny: mgr inż. Marek Sotyski; mgr Helena Lechnio; mgr Izabela Koptoń-Ryniec; mgr Agnieszka Maj; mgr Elżbieta Borysowicz; mgr Iwona Socik; mgr inż. Marta Śledziwska.

Kalendarium Politechniki Warszawskiej*

* Kalendarium ujmuje „kamienie milowe” z historii Politechniki Warszawskiej oraz wydarzenia rozpatrywane przez Zespół Naukowy ds. Historii oraz Senacką Komisję ds. Historii i Tradycji. W nawiasach przyporządkowano daty wydarzeń oraz kadencji rektorskich i przewodniczących w poszczególnych latach. Przyjęty podział czasu odpowiada najważniejszym zmianom w Uczelni, jak również w przybliżeniu odzwierciedla rozkład czasu w rozdziałach publikacji.

1826

- Szkoła Przygotowawcza do Instytutu Politechnicznego (do 1831 r.)
- Kajetan Garbiński (1826–1831)

1898

- Instytut Politechniczny im. cara Mikołaja II (z przerwami w latach 1905–1908)
- Aleksandr Jewgieniewicz Lagorio (1898–1906)
- Władimir Prochorowicz Amalicki (1908–1914)

1915

- Politechnika Warszawska (z polskim językiem wykładowym, pod kuratelą Bogdana hr. Hutten-Czapskiego)
- Zygmunt Straszewicz (1915–1916)

1915–1939

- Rozwój organizacyjny i infrastrukturalny: statut tymczasowy z nadania Hansa von Besselera (1915 r.), nowe statuty Uczelni (1916, 1917 r.), pierwsze nominacje profesorskie (1919 r.), rozbudowa Kampusu Centralnego, intensywny rozwój kół naukowych i korporacji akademickich, udział studentów w walkach 1918–1920 m.in. w ramach Legii Akademickiej (od 1918 r.)
- Stanisław Patschke (1916–1917), Jan Zawidzki (1918–1919), Ignacy Radziszewski (1919–1921), Antoni Ponikowski (1921–1922, 1923–1924), Leon Staniewicz (1921–1923), Czesław Skotnicki (1924–1926), Ludwik Szperl (1926–1928), Wojciech Alojzy Świątosławski (1928–1929), Andrzej Pszenicki (1929–1932), Wiesław Chrzanowski (1932–1933), Edward Warchałowski (1933–1936), Józef Zawadzki (1936–1939)

1939–1945

- Niemiecka okupacja: otwarcie Państwowej Wyższej Szkoły Technicznej (1942 r.), działalność konspiracyjnej Politechniki, rozwiązania naukowe kadry Uczelni wspierające walkę z okupantem; walki w obszarze Kampusu Centralnego z udziałem 3 Batalionu Pancernego AK „Golski” podczas Powstania Warszawskiego; straty kadrowe i materialne (budynki, archiwa, księgozbiór, wyposażenie)
- Kazimierz Drewnowski (1939–1942), Stefan Straszewicz (1942–1945)

1945–1952

- Powojenna odbudowa: Politechnika Warszawska z tymczasową siedzibą w Lublinie (do końca 1945 r.), likwidacja szkół wojennych, przyłączenie Szkoły Inżynierskiej im. H. Wawelberga i S. Rotwanda do Politechniki Warszawskiej (1951 r.); zmiany organizacyjne i ideologiczne, powstanie Związku Nauczycielstwa Polskiego w Politechnice Warszawskiej (1947 r.)
- Antoni Ponikowski (p.o. 1945), Władysław Kuczewski (p.o. 1945), Edward Warchałowski (1945–1952)

- Rozwój bazy materialnej i dydaktycznej: przeobrażenia organizacyjne m.in. utworzenie Filii Politechniki Warszawskiej w Płocku (1967 r.); wystąpienia i wiece studenckie: Październik 1956 r., Marzec 1968
- Jerzy Bukowski (1952–1953, 1959–1965), Władysław Araszkiewicz (1953–1954, 1956–1959), Aleksander Julian Dyżewski, (1954–1956), Dionizy Smoleński (1965–1969), Antoni Kiliński (1969–1970), Mieczysław Łubiński (1970–1973), Stanisław Pasynkiewicz (1973–1981)

1952–1976

**Przewodniczący
Zespołu Naukowego
ds. Historii**
Eugeniusz Olszewski
(1976–1981)

- Jubileuszowe obchody 150-lecia wyższego szkolnictwa technicznego w Warszawie (1976 r.), powołanie Zespołu Naukowego ds. Historii Politechniki Warszawskiej (1976 r.), rejestracja Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność” w Politechnice Warszawskiej (1980 r.)
- Stanisław Pasynkiewicz (1973–1981)

1976–1981

**Przewodniczący
Senackiej Komisji
ds. Historii i Tradycji**
Eugeniusz Olszewski
(1981–1988)
Zbigniew Jaśkiewicz
(1988–1990)

- Pierwsze po wieloletniej przerwie wolne wybory władz Uczelni (1981 r.), powołanie Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji (1981 r.), 160-lecie Szkoły Przygotowawczej do Instytutu Politechnicznego (1986 r.), 75-lecie Politechniki Warszawskiej (1990 r.)
- Władysław Findeisen (1981–1985), Zbigniew Grabowski (1985–1988), Marek Roman (1988–1990)

1981–1990

**Przewodniczący
Senackiej Komisji
ds. Historii i Tradycji**
Zbigniew Jaśkiewicz
(1990–1993)
Jacek Kapkowski
(1993–1995)
Stawomir Białas
(1995–1996)
Jacek Czajewski
(1996–2002)

- Przemiany ideowe i strukturalne po przełomie 1989 r., uruchomienie: Szkoły Biznesu Politechniki Warszawskiej (1991 r.), Instytutu Problemów Współczesnej Cywilizacji (1996 r.), Ośrodka Kształcenia na Odległość (2001 r.); uroczystości jubileuszowe: 50. rocznica Powstania Warszawskiego – upamiętnienie 3 Batalionu Pancernego AK „Golski” (1994 r.), obchody Roku Jubileuszowego Politechniki Warszawskiej (2001 r.)
- Marek Dietrich (1990–1996), Jerzy Woźnicki (1996–2002)

1990–2002

**Przewodniczący
Senackiej Komisji
ds. Historii i Tradycji**
Jacek Czajewski
(2002–2005)
Mirostaw Nader
(2005–2008)
Henryk Zobel
(2008–2016)
Stanisław Radkowski
(2016–2020)
Andrzej Kulig
(2020–2024)

- Ustanowienie Dnia Politechniki Warszawskiej (2005 r.), powołanie Centrum Studiów Zaawansowanych (2008 r.), obchody Roku Profesora Jana Czochralskiego (2013 r.), 100-lecie Odnowienia Tradycji Politechniki Warszawskiej (2015 r.), Centrum Zarządzania Innowacjami i Transferem Technologii (2015–2023 r.), uruchomienie CEZAMATU (2016 r.), 100-lecie Odzyskania Niepodległości w Politechnice Warszawskiej (2018 r.), Konstytucja dla Nauki (2018 r.) i zmiany organizacyjne w Uczelni (2019 r.), przyznanie Politechnice Warszawskiej statusu uczelni badawczej (2019 r.), przystąpienie Uczelni do międzynarodowego konsorcjum ENHANCE „Uniwersytety Europejskie” (2020 r.)
- Stanisław Mańkowski (2002–2005), Włodzimierz Kurnik (2005–2012), Jan Szmidt (2012–2020), Krzysztof Zaremba (2020–2024)

2002–2024

Rozdział 1

Depozytariusze wiedzy o dziejach PW

1.1. Politechnika Warszawska i jej rola w kształtowaniu postaw

Zgodnie z zapisami Statutu Politechniki Warszawskiej jako publiczna Uczelnia akademicka działa na podstawie ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce oraz innych obowiązujących przepisów prawa, jak również postanowień samego Statutu. W jego preambule przedstawione są utrwalone tradycją zwyczaje akademickie, stanowiące podstawę normowania spraw, które nie są jednoznacznie rozstrzygane przez wspomniane wyżej regulacje¹. Do korzeni Uczelni nawiązuje uchwalona w 2000 roku Misja Politechniki Warszawskiej, ujmująca politechniczną historię w kontekście patriotycznego wychowania młodzieży i zachowania etosu społeczności akademickiej, a zarazem respektująca światopogląd wszystkich grup społecznych. Wspólnota akademicka jest w niej zobowiązana do kształtowania patriotyzmu, solidarności, humanizmu i tolerancji kolejnych pokoleń studentów, pielęgnowania dziedzictwa i najlepszych tradycji Uczelni w poszanowaniu ciągłości systemu uznawanych wartości oraz integralności swojego dorobku. Studenci i doktoranci ślubując w dniu uroczystej immatrykulacji oraz w akcie promocji doktorskich, zobowiązują się tych zasad przestrzegać². Misja Politechniki Warszawskiej została również włączona, z szacunku do historii i tradycji, do uchwalonej przez Senat w grudniu 2021 roku Strategii

¹ *Statut Politechniki Warszawskiej*, załącznik do Obwieszczenia nr 1/2021 Rektora Politechniki Warszawskiej z dnia 5 października 2021 roku.

² *Misja Politechniki Warszawskiej*, załącznik do Uchwały nr 87/XLIV/2000 r. Senatu Politechniki Warszawskiej z dnia 13 grudnia 2000 roku.

Rozwoju Politechniki Warszawskiej do roku 2030. W nowym brzmieniu Misja odwołuje się do korzeni Uczelni, która podąża szlakiem myśli Stanisława Staszica, starając się w równym stopniu kształcić umysł oraz postawy członków całej swojej społeczności. W otwierającym Strategię słowie Rektora prof. Krzysztofa Zaremby czytamy, że *Idąc śladem myśli Cypriana Kamila Norwida: „Aby mierzyć drogę przyszłą, trzeba wiedzieć skąd się wyszło”, patrząc śmiało do przodu nie możemy nie pamiętać o pięknej, czasem bardzo trudnej historii naszej Uczelni i prawie dwustuletniej tradycji, która kształtuje naszą akademicką i uczelnianą tożsamość. Dlatego w dekadzie realizacji Strategii Rozwoju przygotowujemy się także do godnego uczczenia jubileuszu 200-lecia tradycji kształcenia politechnicznego w Warszawie, zainicjowanego otwarciem, w dniu 4 stycznia 1826 roku, Szkoły Przygotowawczej do Instytutu Politechnicznego*³.

Zadaniem Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji, podobnie jak innych stałych komisji senackich, zgodnie ze Statutem PW, jest opiniowanie i przygotowywanie wniosków odnoszących się do określonego obszaru działalności Uczelni. Proces formowania się tego senackiego gremium opisany został w podrozdziale 3.1.

Obok Komisji ważną rolę w pielęgnowaniu historycznej spuścizny Politechniki Warszawskiej spełniają także wskazane w Regulaminie organizacyjnym PW⁴ jednostki. Wiedza o dziejach Uczelni, osobach i wydarzeniach jest przekazywana w nich z pokolenia na pokolenie, podczas gdy wydziały i dedykowane komórki administracyjne Uczelni kultywują pamięć o akademickim dziedzictwie, adaptując formy przekazu do współczesnego języka. Szczególną okazją do takich powrotów są wydziałowe jubileusze, czy inicjatywy upamiętniające wybitnych akademików zarówno w fundowanych tablicach, jak i symbolicznej lampce zapalanej w miejscach pamięci m.in. podczas święta Wszystkich Świętych. Wśród jednostek Politechniki Warszawskiej mających największy udział w archiwizowaniu spuścizny oraz jej upowszechnianiu wymienić należy niewątpliwie: Biuro Rektora, Bibliotekę Główną, Muzeum Politechniki Warszawskiej, Sekcję Archiwum Szkoły w Dziale Administracyjno-Gospodarczym, Oficynę Wydawniczą, Centrum Studiów Zaawansowanych, Biuro Komunikacji i Promocji, czy też funkcjonujące w Uczelni związki zawodowe NSZZ „Solidarność” i Związek Nauczycielstwa Polskiego w Politechnice Warszawskiej oraz inne organizacje, takie jak np. Stowarzyszenie Absolwentów i Przyjaciół Politechniki Warszawskiej. Politechniczną historię, jak również dzieje Rzeczypospolitej, często umieszczone w szerszym, europejskim

³ *Strategia rozwoju Politechniki Warszawskiej do 2030 roku*, załącznik do Uchwały nr 159/L/2021 r. Senatu Politechniki Warszawskiej z dnia 22 grudnia 2021 roku.

⁴ *Regulamin organizacyjny Politechniki Warszawskiej*, załącznik do Zarządzenia nr 92/2019 Rektora PW, wersja ujednolicona, obowiązująca od dnia 1 maja 2022 roku.

kontekście, opowiadają także zespoły artystyczne Uczelni. Chór Akademicki Politechniki Warszawskiej, Orkiestra Rozrywkowa Politechniki Warszawskiej „The Engineers Band”, Teatr Politechniki Warszawskiej, Zespół Pieśni i Tańca Politechniki Warszawskiej oraz Zespół Tańca Ludowego „Masovia”, prezentując szerokiemu gronu odbiorców elementy kultury i tradycji akademickiej, świadczą o ich ponadpokoleniowym charakterze.

1.2. Biuro Rektora jest jednostką organizacyjną do obsługi administracyjnej i organizacyjnej Rektora, Senatu, Rady Uczelni, prorektorów, pełnomocników Rektora, komisji senackich i komisji rektorskich. Zakres działania Biura Rektora w obszarze powiązanim z historią i tradycją Uczelni obejmuje m.in. prowadzenie rejestrów: nadanych tytułów doktora *honoris causa*, Medalu Młodego Uczzonego, Medalu Politechniki Warszawskiej, odznaki „Zasłużony dla PW”, dokumentacji Senatu i Rady Uczelni. Prowadzi również wykaz zmarłych profesorów oraz koordynuje proces przyznawania absolwentom Złotych Dyplomów⁵. Biuro Rektora sprawuje także pieczę nad Księgą Pamiątkową, w której odnotowywane są kluczowe dla życia Politechniki Warszawskiej wydarzenia. Wciąż żywym świadectwem minionych uroczystości są oryginalne wpisy z dedykacjami osób biorących w nich udział. Na przestrzeni lat Biuro Rektora współdziałając z innymi jednostkami włączało się w obchody wydarzeń jubileuszowych i historycznych. W latach 2018–2021 na wniosek Rektora realizowano wieloletni program „Niepodległa” przyjęty przez Radę Ministrów RP w 2017 roku. Program obejmował wydarzenia o różnorodnym charakterze, wpisujące się w obchody odzyskania przez Polskę niepodległości.

Doktor *honoris causa* – ta akademicka godność honorowa stanowi formę niezwykle wysokiego wyróżnienia. Zgodnie ze Statutem PW tytuł doktora *honoris causa* Politechniki Warszawskiej nadaje Senat na wniosek Rektora. W Politechnice Warszawskiej przyznawany jest od 1924 roku. Pierwsze trzy doktoraty otrzymali wówczas Karol F. Pollak, prof. Aleksander Rothert oraz prof. Ignacy Mościcki, który został wyróżniony dwukrotnie: w 1924 roku na wniosek Wydziału Elektrycznego oraz w 1926 roku na wniosek Wydziału Chemicznego⁶. Pierwszą i na razie jedyną kobietą, która otrzymała ten zaszczytny tytuł w Politechnice Warszawskiej jest Maria Skłodowska-Curie. Upamiętniając nadanie tego doktoratu *honoris causa* Politechniki Warszawskiej w 1926 roku, Senat Uczelni na mocy decyzji z 2005 roku uhonorował

⁵ Ibidem.

⁶ A. Ulmer, *Doktorzy *honoris causa* Politechniki Warszawskiej*, wyd. 2 popr. i rozszerz., Warszawa, 2015, Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej.

noblistkę rzeźbą figuralną w brązie autorstwa Maksymiliana Biskupskiego, która stała w jednej z dwóch nisz przy wejściu do Dużej Auli Gmachu Głównego PW, podczas obchodów Światowego Roku Fizyki, a zarazem 90-lecia Odrodzenia Politechniki Warszawskiej jako Uczelni z polskim językiem wykładowym. Do końca 2023 roku Politechnika przyznała siedemdziesiąt trzy doktoraty *honoris causa*.

Pierwsi doktorzy *honoris causa* PW na schodach Dużej Auli PW, od lewej prof. Aleksander Rothert, prof. Ignacy Mościcki, Karol F. Pollak, 1925 (fot. ze zbiorów NAC)

Lista osób którym Politechnika nadała tytuł Doktora *honoris causa*

l.p.	Imię i nazwisko	Rok nadania
1	Karol Franciszek Pollak	1924
2, 3	Ignacy Mościcki	1924 i 1926
4	Aleksander Rothert	1924
5	Andrzej Kędzior	1925
6	Maria Skłodowska-Curie	1926
7	Józef Jerzy Boguski	1926
8	Willem Hendrik Keesom (Holandia)	1926
9	Jan Czochralski	1929
10	Maksymilian Marcelli Thullie	1929
11	Bogdan Franciszek Serwacy Hutten-Czapski	1930
12	Stanisław Grzybowski	1931
13	Józef Morozewicz	1931
14	Andrzej Pszenicki	1938
15	Edward Rydz-Śmigły	1938
16	Lucjan Kazimierz Grabowski	1939
17	Maksymilian Tytus Huber	1947
18	Tadeusz Tołwiński	1947

l.p.	Imię i nazwisko	Rok nadania
19	Józef Zawadzki	1947
20	Zdzisław Mączyński	1950
21	Balthasar Van Der Pol (Holandia)	1956
22	Jean Frédéric Lugeon (Szwajcaria)	1957
23	Bohdan Stefanowski	1960
24	Witold Wierzbicki	1960
25	Pier Luigi Nervi (Włochy)	1961
26	Wojciech Alojzy Świętosławski	1961
27	Janusz Groszkowski	1962
28	Leonid Iwanowicz Siedow (ZSRR)	1963
29	Władimir Aleksiejewicz Kirillin (ZSRR)	1972
30	Tadeusz Bronisław Massalski (USA)	1973
31	Jewgienij Konstantinowicz Fiodorow (ZSRR)	1974
32	Stefan Straszewicz	1974
33	Wacław Olszak	1974
34	Veikko Pentti Johannes Laasonen (Finlandia)	1976
35	Dionizy Smoleński	1976
36	Jurij Nikołajewicz Sokołow (ZSRR)	1976
37	Witold Nowacki	1981
38	Tadeusz Leon Urbański	1981
39	Janusz Lech Jakubowski	1986
40	Jan Podoski	1986
41	Yoshiaki Arata (Japonia)	1987
42	Ignacy Brach	1987
43	Zygmunt Rudolf	1987
44	Zygmunt Stanisław Makowski (Wielka Brytania)	1989
45	Olgerd Cecyl Zienkiewicz (Wielka Brytania)	1989
46	Antoni Kazimierz Oppenheim (USA)	1989
47	Karol Zbigniew Carroll Porczyński (USA)	1990
48	Janusz Tymowski	1990
49	Kazimierz Wejchert	1991
50	Zdzisław Marciniak	1995
51	Helmut Böhme (Niemcy)	1995
52	Władysław Findeisen	1996

l.p.	Imię i nazwisko	Rok nadania
53	Wacław Zalewski (USA)	1998
54	Janusz Stanisław Przemieniecki (USA)	1999
55	Klaas Roelof Westerterp (Holandia)	2000
56	Jerzy Sołtan	2001
57	Marek Dietrich	2001
58	Maciej Władysław Grabski	2001
59	Tadeusz Kaczorek	2004
60	Joachim Metzner (Niemcy)	2005
61	Kazimierz Thiel	2008
62	Jan Oderfeld	2008
63	Franco Giannini (Włochy)	2008
64	Andrzej Kajetan Wróblewski	2011
65	Aaron Ciechanover	2011
66	Michał Heller	2012
67	Jean Paul Larçon	2012
68	Michał Zgurowski (Ukraina)	2014
69	Mieczysław Mąkosza	2015
70	Grzegorz Rozenberg	2015
71	Andrzej S. Nowak	2017
72	Michael Stanley Whittingham (Wielka Brytania)	2020
73	Andrzej Strójuwas	2020

Źródło: Biuro Rektora PW

Wręczenie doktoratu *honoris causa* prof. Mieczysławowi Mąkoszy, 2015 (fot. IKR)

Medal Politechniki Warszawskiej – określa Uchwała nr 51/XLIII/97 Senatu Politechniki Warszawskiej z dnia 25 czerwca 1997 roku z późniejszymi zmianami^{7,8} na podstawie § 15 Statutu. Jest to drugie po tytule doktora *honoris causa* wyróżnienie uczelniane. Medal może być nadawany za wybitne zasługi dla działania i rozwoju Uczelni, a także za zasługi dla sławy Jej imienia. Medal Politechniki Warszawskiej nadawany jest osobom lub instytucjom za istotne zasługi dla Politechniki Warszawskiej. Medal wręcza Rektor podczas uroczystości, w trakcie której wygłaszana jest laudacja. Na awersie górnej części Medalu, znajduje się napis: ALMA MATER BENE MERENTIBUS. Na jego rewersie znajduje się stylizowane godło Politechniki Warszawskiej otoczone napisem: POLITECHNIKA WARSZAWSKA oraz rokiem wybicia. Średnica Medalu wynosi 106 mm⁹. Do końca 2023 roku przyznano 49 Medali Politechniki Warszawskiej. Medal z nr 1 otrzymała Maria Drac – kwestor Politechniki Warszawskiej, a w gronie pozostałych wyróżnionych osób znalazły się takie znakomitości jak abp. Józef Glemp (2010 rok), prof. Władysław Włosiński (2012 rok) czy prof. Piotr Wolański (2014 rok).

Awers i rewers Medalu Politechniki Warszawskiej

⁷ Uchwała nr 51/XLIII/97 Senatu Politechniki Warszawskiej z dnia 25 czerwca 1997 roku.

⁸ Uchwała nr 126/XLV/04 Senatu Politechniki Warszawskiej z dnia 23 czerwca 2004 roku.

⁹ Statut Politechniki Warszawskiej, Warszawa 2021, par. 15, załącznik nr 4.

Medale Politechniki Warszawskiej przyznane w latach 1998–2023

Numer Medalu	Imię i nazwisko osoby odznaczonej	Data uroczystości	Za co został wręczony Medal PW	Laudator
1	Maria Drac (pośmiertnie)	1 czerwca 1998 roku	W uznaniu wieloletniego i bez reszty oddania sprawom Uczelni	prof. Marek Dietrich
2	prof. Wiesław Kawecki	1 czerwca 1998 roku	W uznaniu zastug dla Uczelni oraz za szczególne zaangażowanie w sprawy i losy studentów	prof. Władysław Findeisen
3	prof. Jan Oderfeld	1 czerwca 1998 roku	Za wybitne osiągnięcia w nauce, technice i edukacji oraz za szczególnie cenną umiętność łączenia tych dziedzin	prof. Tadeusz Rychter
4	prof. Jerzy Osowski	1 października 1999 roku	Za rozwijanie środowiska akademickiego i pomazanie do-brego imienia Politechniki Warszawskiej	prof. Władysław Findeisen
5	prof. Franciszek Piaścik	30 czerwca 1999 roku	Za pełną oddania pracę naukową i dydaktyczną w dziedzinie architektury i kształtowania przestrzennego polskiej wsi	prof. Teresa Zarębska
6	prof. Władysław Tryliński	30 czerwca 1999 roku	Za przyczynianie się do rozwoju mechaniki precyzyjnej i za kształtowanie postaw inżynierów i naukowców	prof. Romuald Józwicki

Numer Medalu	Imię i nazwisko osoby odznaczonej	Data uroczystości	Za co został wręczony Medal PW	Laudator
7	prof. Halina Skibniewska	2 października 2000 roku	Za nacechowaną humanizmem twórczość architektoniczną i stałe oddanie potrzebującym pomocy	prof. Adam Z. Pawłowski
8	prof. Edward Bruce Lee	4 października 2000 roku	W uznaniu Jego wkładu we współpracę polskich i amerykańskich ośrodków naukowych	prof. Tadeusz Kaczorek
9	prof. Eckhart Blaß	26 listopada 2001 roku	W uznaniu Jego wkładu we współpracę polsko-niemiecką w dziedzinie inżynierii chemicznej	prof. Roman Gawroński
10	prof. Jan Ebert	26 listopada 2001 roku	Za bardzo owocną pracę naukowo-dydaktyczną i szczególne oddanie sprawom uczelni i jej społeczności	prof. Jerzy Osiołowski
11	prof. Stefan Wojciechowski	26 listopada 2001 roku	Za wielki wkład w rozwój inżynierii materiałowej i długoletnią pracę dla dobra Uczelni	prof. Krzysztof J. Kurzydłowski
12	dr inż. Andrzej Szuster	26 czerwca 2002 roku	Za wielkie i nieustannie zaangażowanie w sprawy społeczności akademickiej i dobro Uczelni	prof. Władysław Findeisen
13	prof. Henryk Tunia	28 lutego 2003 roku	Za rozwinięcie studiów i badań w nowej dziedzinie oraz za szczególną dbałość o uczniów i kontynuatorów	prof. Marian Kaźmierkowski
14	prof. Andrzej Makowski	28 lutego 2003 roku	Za osiągnięcia naukowe i dydaktyczne połączone z troską o wartości humanistyczne i społeczne	prof. Jan Panasiuk

Numer Medalu	Imię i nazwisko osoby odznaczonej	Data uroczystości	Za co został wręczony Medal PW	Laudator
15	dr inż. Anna Jankowska	24 września 2003 roku	Za szczególne oddanie sprawom uczelni i jej społeczności oraz owocną pracę dydaktyczną	prof. Andrzej Gomuliński
16	mgr Celeste Zawadzka	24 września 2003 roku	Za bezgraniczne zaangażowanie w zapoznawaniu z kulturą śródziemnomorską i nauczaniu języka włoskiego studentów Wydziału Architektury	prof. Maciej W. Grabski wz. prof. Stefan Westrych
17	mgr inż. Karol Romanowski	1 października 2003 roku	W uznaniu osiągnięć zawodowych, które dobrze się przyczyniają do imienia Politechniki Warszawskiej	prof. Władysław Findeisen
18	prof. Jan Petykiewicz	1 października 2004 roku	Za osiągnięcia naukowe, oddanie sprawom Uczelni i troskę o jej studentów	prof. Franciszek Krok
19	prof. Jacek Stupnicki	20 grudnia 2004 roku	Za osiągnięcia naukowe, wkład w życie akademickie Uczelni	prof. Marek Dietrich
20	inż. Giancarlo Michellone	20 grudnia 2004 roku	Za osiągnięcia inżynierskie i promowanie współpracy Koncernu Fiat z wyższymi uczelniami	prof. Władysław Włosiński
21	prof. Jacek Kubissa	8 grudnia 2005 roku	Za wieloletni i szczególny wkład w rozwój ośrodka akademickiego w Płocku	prof. Andrzej Gomuliński
22	prof. Andrzej S. Nowak	9 grudnia 2005 roku	Za osiągnięcia naukowe i promowanie imienia Uczelni	prof. Grzegorz Jemielita

Numer Medalu	Imię i nazwisko osoby odznaczonej	Data uroczystości	Za co został wręczony Medal PW	Laudator
23	prof. Małgorzata Kujawińska	2 października 2006 roku	Za osiągnięcia naukowe i dydaktyczne oraz wkład w dobro Politechniki i jej międzynarodową pozycję	prof. Krzysztof Lewenstein
24	prof. Włodzimierz Zych	15 listopada 2006 roku	Za osiągnięcia naukowe i dydaktyczne oraz wielki wkład w dobro Politechniki i jej międzynarodową pozycję	prof. Jan Pluta
25	mgr Zdzisława Pilicz	7 marca 2007 roku	Za wyjątkowe osobiste zaangażowanie oraz wielki wkład pracy w krzewienie kultury fizycznej w Politechnice Warszawskiej oraz rozstawienie Uczelni poprzez sport akademicki	prof. Jacek Czajewski
26	prof. Andrzej Gomuliński (pośmiertnie)	23 czerwca 2008 roku	Za osiągnięcia naukowe i dydaktyczne oraz wkład w dobro Politechniki i jej międzynarodową pozycję	prof. Władysław Findeisen
27	dr inż. Bohdan Utrysko	15 listopada 2008 roku	Za szczególne oddanie sprawom Uczelni i troskę o jej przyszłych studentów	prof. Andrzej Jakubiak
28	płk Karol Pertowski	26 stycznia 2009 roku	Za kultywowanie pamięci o postawach i dokonaniach młodziemży akademickiej Warszawy	prof. Władysław Findeisen

Numer Medalu	Imię i nazwisko osoby odznaczonej	Data uroczystości	Za co został wręczony Medal PW	Laudator
29	prof. Stanisław Janeczko	1 października 2009 roku	Za szczególną troskę o nowocześnie formy działania oraz wartości humanistyczne i społeczne w życiu Uczelni	prof. Leon Gradoń
30	kard. Józef Glemp	1 października 2010 roku	Za wieloletnią usługę duszpasterską społeczności Politechniki Warszawskiej w trosce o jej rozwój duchowy i dobre imię Uczelni	prof. Roman Gawroński
31	dr Zygmunt Trzaska-Durski (pośmiertnie)	15 listopada 2010 roku	O nowoczesne formy działania oraz wartości humanistyczne	prof. Władysław Wieczorek
32	prof. Hugo Thienpont (prof. Vrije Universiteit w Brukseli)	15 listopada 2011 roku	Za owocną współpracę w obszarze mikrooptyki i fotoniki oraz wspieranie Politechniki Warszawskiej na forum europejskim	prof. Małgorzata Kujawińska
33	prof. Władysław Włosiński	14 maja 2012 roku	Za działania na rzecz rozwoju innowacyjnych technologii i ich transferu do gospodarki	prof. Maciej Grabski
34	prof. Andrzej Jakubiak	26 czerwca 2012 roku	Za wybitne zasługi w organizowaniu i promowaniu kultury studenckiej, a zwłaszcza za cykl 60 koncertów Wielkiej Muzyki w Matej Auli	prof. Władysław Wieczorek
35	Grażyna Maciejko	26 czerwca 2012 roku	Za pełną zaangażowania działalność na rzecz społeczności Politechniki Warszawskiej	prof. Roman Gawroński

Numer Medalu	Imię i nazwisko osoby odznaczonej	Data uroczystości	Za co został wręczony Medal PW	Laudator
36	prof. Henryk Skarżyński	24 lutego 2014 roku*	Za rozwinięcie współpracy lekarzy z inżynierami w terapii wad słuchu	prof. Leon Gradoń
37	dr Andrzej Muster	24 lutego 2014 roku	Za wkład we współpracę organizacji związkowych dla dobra pracowników Politechniki Warszawskiej	prof. Andrzej Kolasa
38	mgr Elżbieta Dudzińska	16 czerwca 2014 roku	Za wkład w rozwój Biblioteki Głównej Politechniki Warszawskiej i zapewnienie jej czotowego miejsca w kraju	prof. Stanisław Bolkowski
39	prof. Piotr Wolański	8 grudnia 2014 roku	Za znaczący wkład w nauczanie i badania kosmiczne w Politechnice Warszawskiej	prof. Leon Gradoń
40	prof. Zbigniew Florjańczyk	18 listopada 2015 roku	Za skuteczne łączenie badań naukowych z działalnością innowacyjno-wdrożeniową	prof. Zbigniew Birzózka
41	dr inż. Janusz Kapusta	27 czerwca 2016 roku	Za twórcze łączenie elementów technicznych i naukowych w dziele artystycznym	prof. Leon Gradoń
42	mgr Maria Czupratowska-Semczuk	27 czerwca 2017 roku	Za twórczy wkład w osiągnięcia Zespołu Pieśni i Tańca Politechniki Warszawskiej	prof. Andrzej Jakubiak

* Pierwotnie uroczystość wręczenia medalu prof. Henrykowi Skarżyńskiemu zaplanowano na Dzień Politechniki Warszawskiej, tj. 15 listopada 2013 roku.

Numer Medalu	Imię i nazwisko osoby odznaczonej	Data uroczystości	Za co został wręczony Medal PW	Laudator
43	prof. Wojciech Radomski	15 grudnia 2017 roku	Za wielki wkład w rozwój polskiego i światowego mostownictwa	prof. Anna Siemińska-Lewandowska
44	prof. Roman Barlik	6 marca 2018 roku	Za wniesienie nowych wartości w rozwój krajowej i światowej energetyki i goelektroniki oraz za działania na rzecz polskiej społeczności naukowej	prof. Lech Grzesiak
45	prof. Grzegorz Pawlicki	19 czerwca 2018 roku	W uznaniu zasług dla rozwoju inżynierii medycznej oraz działań na rzecz społeczności akademickiej	prof. Krzysztof Lewenstein
46	prof. Konrad Kucza-Kuczyński	25 czerwca 2019 roku	Za twórcze osiągnięcia architektoniczne budujące prestiż Politechniki Warszawskiej	prof. Jan Słyk
47	dr hab. Dariusz Żimnicki	15 listopada 2019 roku	W uznaniu wielkiego wkładu w rozwój i prestiż Chóru Akademickiego Politechniki Warszawskiej	prof. Andrzej Jakubiak
48	prof. Janusz Zieliński	16 listopada 2020 roku	W uznaniu szczególnego oddania sprawom Uczelni w Płocku oraz za rozwijanie współpracy z miastem i regionem	dr hab. inż. Jacek Kubissa
49	prof. Andrzej Kraśniewski	16 listopada 2020 roku	Za działania na rzecz wspólnoty akademickiej w wymiarze krajowym i europejskim, a także dla dobrego imienia Politechniki Warszawskiej	prof. Roman Barlik

Źródło: Biuro Rektora PW

Odznaka „Zasłużony dla Politechniki Warszawskiej” – została ustanowiona przez Senat Politechniki Warszawskiej Uchwałą nr 223/XLIV/02 z dnia 15 maja 2002 roku¹⁰. Zgodnie z regulaminem Odznaka jest przyznawana przez Rektora wieloletnim pracownikom Politechniki Warszawskiej oraz innym osobom, które przyczyniły się do rozwoju Uczelni lub przysporzyły jej dobrego imienia. Prawo do tej jednoklasowej Odznaki potwierdza legitymacja. Jej wręczenie odbywa się w sposób uroczysty, a nazwiska wyróżnionych Odznaką osób, zapraszanych także na uroczyste posiedzenia Senatu PW, są podawane do wiadomości wspólnoty akademickiej Politechniki Warszawskiej¹¹.

Złoty Dyplom – ustanowiony Zarządzeniem nr 11/2010 Rektora Politechniki Warszawskiej z dnia 4 marca 2010 roku¹² przyznawany jest absolwentom Politechniki Warszawskiej po upływie 50 lat od uzyskania dyplomu ukończenia studiów w Politechnice Warszawskiej. Dyplom przyznaje się na pisemny wniosek absolwenta. W toku postępowania Biuro Rektora kieruje wniosek do Działu Ewidencji Studentów, dziekana wydziału, którego wnioskodawca jest absolwentem lub dziekana wydziału będącego kontynuatorem tradycji wydziału oraz do Zarządu Stowarzyszenia Absolwentów i Przyjaciół Politechniki Warszawskiej. Złoty Dyplom, przyznawany decyzją Rektora, podpisany jest przez Rektora, dziekana i prezesa Zarządu Stowarzyszenia. Dyplom zostaje wręczony podczas wydziałowej inauguracji roku akademickiego lub podczas innych uroczystości wydziałowych¹³.

1.3. Biblioteka Główna Politechniki Warszawskiej (BG PW)¹⁴ – jej działalność jest ściśle powiązana z historią Politechniki Warszawskiej, a sam proces gromadzenia zbiorów bibliotecznych rozpoczął się wraz z otwarciem 4 stycznia 1826 roku Szkoły Przygotowawczej do Instytutu Politechnicznego. W tym czasie pierwszym bibliotekarzem został Dionizy Lanckoroński. Na przestrzeni dziejów zbiory przejmowane były kolejno przez Królewski Uniwersytet Warszawski, Gimnazjum Realne w Warszawie oraz Marymoncki Instytut Agronomiczny. 1 stycznia 1899 roku otwarto Bibliotekę

¹⁰ Uchwała nr 223/XLIV/02 Senatu Politechniki Warszawskiej z dnia 15 maja 2002 roku.

¹¹ Uchwała nr 399/XLVII/2012 Senatu Politechniki Warszawskiej z dnia 25 stycznia 2012 roku.

¹² Zarządzenie nr 11/2010 Rektora Politechniki Warszawskiej z dnia 4 marca 2010.

¹³ Zarządzenie nr 43/2020 Rektora Politechniki Warszawskiej z dnia 24 czerwca 2020 roku.

¹⁴ Podrozdział o Bibliotece Głównej opracowano na podstawie notatki przekazanej przez Elżbietę Mroczek z BG PW w maju 2022 roku.

Warszawskiego Instytutu Politechnicznego imienia cara Mikołaja II, w której zasobach znalazły się książki deponowane uprzednio w wyżej wymienionych instytucjach. Działalność Biblioteki przerwała I wojna światowa. Dopiero w 1918 roku stało się możliwe jej powtórne uruchomienie. Wcześniej należało jednak uporządkować księgozbiór, zniszczony i zdziiesiątkowany wywózką w głąb Rosji. Opiekę merytoryczną nad Biblioteką sprawował wówczas przedstawiciel Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. Działalność Biblioteki ponownie została przerwana w 1939 roku po wybuchu II wojny światowej wraz z zamknięciem Uczelni. W czasie okupacji niemieckiej Biblioteka Główna funkcjonowała od kwietnia 1942 roku przy Państwowej Wyższej Szkole Technicznej uruchomionej przez Niemców w pomieszczeniach Gmachu Głównego. Niestety Powstanie Warszawskie odcisnęło swoje piętno również na księgozbiorze, który został w znacznym stopniu zniszczony. W 1945 roku po zakończeniu wojny, książki wydobyte spod gruzów podczas porządkowania terenu stały się załącznikiem zbiorów obecnej Biblioteki Główniej. Pierwszym Dyrektorem Biblioteki Główniej w marcu 1955 roku został Donat Kotwicz. W 1975 roku powołano Pracownię Historyczną, którą w 1993 roku włączono do Muzeum PW. W 2009 roku w strukturze Biblioteki Główniej powstał Oddział Zbiorów Specjalnych. W latach 2008–2015 Biblioteka realizowała projekt „Ocalić od zapomnienia”, w którego skład weszła pełnotekstowa kolekcja wybranych publikacji wybitnych uczonych Politechniki Warszawskiej – od początku jej istnienia do 1950 roku. Projekt został podjęty dla upamiętnienia rocznicy stulecia języka polskiego jako wykładowego na Politechnice Warszawskiej i objął sylwetki oraz dorobek 101 profesorów Politechniki Warszawskiej. Zdigitalizowana kolekcja tych dzieł znajduje się w Bibliotece Cyfrowej PW. W chwili obecnej¹⁵ tradycyjne zasoby biblioteczne Politechniki Warszawskiej liczą 810 000 woluminów książek, 355 000 woluminów czasopism i 278 000 jednostek inwentarzowych zbiorów specjalnych. Użytkownicy mają dostęp do 218 baz danych, blisko 542 000 książek elektronicznych, 8 600 tytułów czasopism elektronicznych oraz 105 000 norm elektronicznych. Najstarszym drukiem w zbiorach Biblioteki Główniej jest pozycja z dziedziny architektury: *Serlio, Sebastiano (1475–1554). Il primo libro d'architettura di Sabastiano Serlio, Bolognese*, Paris, 1545. Biblioteka Główna prowadzi również działalność wydawniczą. Wśród nowszych pozycji związanych z historią i tradycją Politechniki Warszawskiej znajdziemy m.in. monografię z 2020 roku autorstwa Jacka Ryszarda Przygodzkiego pt. *Kazimierz Drewnowski: profesor i rektor Politechniki Warszawskiej, legionista i twórca Wojsk Łączności, taternik*.

¹⁵ Stan na maj 2022 roku.

Oddział Zbiorów Specjalnych – w zakresie zadań Oddziału znajdują się m.in. działania na rzecz kultywowania tradycji i historii Politechniki Warszawskiej. Krajobraz politechnicznych wydarzeń urozmaicają organizowane przez oddział wystawy, które towarzyszą corocznym obchodom Święta Politechniki Warszawskiej, wydarzeniom związanym z popularyzacją nauki oraz ważnym świętom narodowym. Na przestrzeni ostatnich dziesięciu lat między rozlicznymi aktywnościami oddziału m.in. fotograficznymi czy dokumentacyjnymi znalazły się takie wystawy jak:

„100 Profesorów na 100-lecie Odnowienia Tradycji PW” – plenerowa wystawa planszowa na ogrodzeniu terenu głównego Politechniki Warszawskiej od strony ul. Nowowiejskiej, na której zaprezentowano biogramy i dorobek wszystkich profesorów działających w Politechnice Warszawskiej w okresie odradzającej się państwowości polskiej oraz w dwudziestoleciu międzywojennym. Plakaty przygotowano na podstawie materiałów archiwalnych oraz zbiorów specjalnych z zasobu BG PW (czerwiec – listopad 2015 roku).

„100 profesorów na 100-lecie Odnowienia Tradycji PW” – wystawa na ogrodzeniu Kampusu Centralnego PW (fot. IKR)

„Kierunek Niepodległa. Politechnika – Polska – Europa 1914–1921” – wystawa z okazji setnej rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości, w formie graficzno-tekstowego kalendarium wydarzeń wojennych, politycznych oraz społecznych w Europie i na ziemiach polskich, które przyczyniły się do odrodzenia Rzeczypospolitej i ustalenia jej granic. Na tle tych wydarzeń pokazane zostały pierwsze lata działalności Politechniki Warszawskiej, której studenci i wykładowcy mieli swój udział w walkach o niepodległą ojczyznę. Wystawa zaprezentowana została na tkaninie naklejonej na ściany filarów pierwszego piętra Dużej Auli Gmachu Głównego PW (listopad 2018 – luty 2019 roku).

Wystawa „Kierunek Niepodległa...” w krużgankach Gmachu Głównego PW, 2015 (fot. IKR)

„Znalezione za regałem... Adam Kolitowski. Prace studenta z przełomu XIX/XX w.” – wystawa podczas której zaprezentowano nieznaną szerszej publiczności prace zaliczeniowe (semestralne i dyplomowe, rysunki inżynierskie i architektoniczne) studenta Wydziału Mechanicznego Instytutu im. cara Mikołaja II – późniejszej Politechniki Warszawskiej. Prace zostały odnalezione w Bibliotece Głównej podczas remontu w latach 90. XX wieku (czerwiec 2019 roku).

1.4. Muzeum Politechniki Warszawskiej (Muzeum PW)¹⁶ – jest jednostką, dla której gromadzenie i upowszechnianie spuścizny historycznej leży u podstaw jej działalności. Warto przypomnieć, że idea muzeum technicznej uczelni w Warszawie powstała już w okresie funkcjonowania Instytutu Politechnicznego im. cara Mikołaja II. W „Tygodniku Ilustrowanym” nr 1 z dnia 4 stycznia 1902 roku zawarta jest informacja o istnieniu takiego muzeum.

¹⁶ A. Ulmer, *Historia Muzeum Politechniki Warszawskiej*, www.muzeum.pw.edu.pl [dostęp: 14.06.2022].

W okresie PRL powrócono do tej koncepcji. W 1978 roku z inicjatywy Rektora Politechniki Warszawskiej prof. Stanisława Pasyńkiewicza powstało Muzeum Politechniki Warszawskiej. Jednostka miała za zadanie gromadzenie, przechowywanie i udostępnianie zbiorów dotyczących historii i tradycji PW. Do 2001 roku Muzeum było działem Biblioteki Głównej Politechniki Warszawskiej. W roku Jubileuszu 175-lecia Tradycji Uczelni, z inicjatywy ówczesnego Rektora prof. Jerzego Woźnickiego, podjęto decyzję o wyodrębnieniu Muzeum PW. Uchwałą Senatu z dnia 16 maja 2001 roku utworzono Muzeum PW jako pozawydziałową jednostkę podległą pod względem organizacyjnym bezpośrednio prorektorowi ds. ogólnych i określono jej zadania. Powołana została Rada Muzeum PW jako organ doradczy, a opiekę merytoryczną nad Muzeum PW powierzono Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji Politechniki Warszawskiej. Na przełomie 2001 i 2002 roku Muzeum otrzymało nowe pomieszczenia w przybudówce Gmachu Aerodynamiki. W listopadzie 2015 roku z okazji 100-lecia Odnowienia Tradycji Politechniki Warszawskiej w Gmachu Głównym PW została otwarta sala ekspozycyjna, w której prezentowana jest wystawa stała „Dzieje Politechniki Warszawskiej”. W lutym 2020 roku Muzeum PW zmieniło swoją lokalizację. Obecnie mieści się przy ul. Nowowiejskiej 22, gdzie znajdują się pomieszczenia biurowe oraz sala wystaw czasowych. Zgodnie z Regulaminem organizacyjnym Politechniki Warszawskiej¹⁷ Muzeum PW jest ogólnouczelnianą jednostką organizacyjną prowadzącą działalność naukową, dydaktyczną i usługową w zakresie gromadzenia i upowszechniania zbiorów muzealnych, dotyczących techniki i nauki oraz edukacji, głównie związanych z Politechniką Warszawską. Muzeum podlega Rektorowi, a nadzór merytoryczny sprawuje prorektor ds. nauki. Muzeum PW upowszechnia wiedzę o historii PW, a także o historii techniki i nauki, w szczególności wśród studentów i pracowników Uczelni. Działalność muzealna zgodnie z Regulaminem obejmuje aktywność: wystawienniczą, wydawniczą, naukową, edukacyjną oraz konserwację i archiwizowanie zbiorów. Muzeum PW współpracuje z osobami prywatnymi oraz instytucjami m.in.: Archiwum Akt Nowych, Archiwum Państwowym w Warszawie, Narodowym Archiwum Cyfrowym, Muzeum Powstania Warszawskiego, Muzeum Warszawy, Muzeum Pragi, Muzeum UW, Muzeum SGGW, Muzeum Wojska Polskiego, Narodowym Muzeum Techniki, Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN. Na zbiory Muzeum składa się ponad 6 000 obiektów, w tym dokumenty, książki, fotografie, medale, pocztówki i urządzenia trójwymiarowe. Najstarsze w kolekcji są dokumenty dotyczące

¹⁷ *Regulamin organizacyjny Politechniki Warszawskiej*, załącznik do zarządzenia nr 92/2019 Rektora PW, wersja ujednolicona, obowiązująca od dnia 1 maja 2022 roku.

Stanisława Staszica. Od 2014 roku Muzeum Politechniki Warszawskiej należy do Stowarzyszenia Muzeów Uczelnianych.

Sala ekspozycyjna Muzeum PW w Gmachu Głównym Politechniki Warszawskiej (fot. IKR)

1.5. Archiwum Szkoły¹⁸ – jako Sekcja w Dziale Administracyjno-Gospodarczym (DAG), pojawiło się w strukturze organizacyjnej Politechniki Warszawskiej na mocy zarządzenia z dnia 22 grudnia 1956 roku Rektora Władysława Araszkiewicza (kadencja 1956–1959). Niestety zachowana dokumentacja nie jest kompletna, gdyż o ile pierwsza wojna światowa nie naraziła Warszawy na bezpośrednie zniszczenia, tak druga mocno ją zrujnowała, a wiele dokumentów zostało bezpowrotnie utraconych. Od 1957 roku Archiwum stanowiło jedną z czterech komórek organizacyjnych Sekretariatu Szkoły w pionie Administracji Szkoły (Sekcja Spraw Ogólnych, Sekretarz Rektora, Kancelaria Tajna i Archiwum Szkoły). Na przestrzeni lat Archiwum kilkakrotnie zmieniał lokalizację – począwszy od Gmachu Głównego, Stołówki, poprzez Gmach Architektury aż do przyziemi Budynku Stołówki Centralnej przy ul. Rektorskiej 2, gdzie Archiwum Szkoły zostało umiejscowione w roku akademickim 1996/1997. Aktualnie łączny metraż przechowywanej dokumentacji wynosi ponad 2,2 km(!). Archiwum w swoich zbiorach posiada m.in. ponad 16 000 teczek akt osobowych, 7866 teczek z habilitacjami (od 1960 roku), 323 tečky studentów z Wyższej Szkoły Technicznej w Warszawie (z lat 1943–1944), protokoły posiedzeń Senatu Politechniki Warszawskiej (od 1939 roku). Najstarsze dokumenty należą do Wydziału Chemicznego i są datowane na 1922 rok. Wśród nich znajdują się akta osobowe docenta dr. Stanisława Pleśniewicza (urodzonego w 1883 roku) oraz prof. dr. Wacława Iwanowskiego (urodzonego w 1880 roku).

¹⁸ Podrozdział o Archiwum Szkoły opracowano na podstawie notatki przekazanej przez Martę Śledziwską z Archiwum Szkoły w maju 2022 roku.

1.6. Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność” w Politechnice Warszawskiej (NSZZ „Solidarność” PW)¹⁹

– powstał w wyniku żywiołowego ruchu powodowanego szansą na utworzenie niezależnego i samorządnego ruchu związkowego. W efekcie podejmowanych działań 27 września 1980 roku przedstawiciele wydziałów i innych komórek organizacyjnych Uczelni, podczas Zakładowego Zebrania Delegatów, podjęli decyzję o powołaniu Organizacji Zakładowej NSZZ „Solidarność” w Politechnice Warszawskiej. Na przewodniczącego Komisji Zakładowej wybrano dr. Andrzeja Smirnowa z Wydziału Elektrycznego Politechniki Warszawskiej. Po 13 grudnia 1981 roku działalność ogólnopolskiego Związku zawodowego NSZZ „Solidarność” zdelegalizowano, stąd również i politechniczna „Solidarność” została zmuszona zejść do podziemia. W tym trudnym czasie członkowie „Solidarności”, poza podstawowymi obowiązkami organizacyjnymi takimi jak zbieranie składek czy przekazywanie informacji organizacyjnych, zajmowali się m.in. kolportażem pism niejawnych struktur „S” i wydawnictw drugiego obiegu, umieszczaniem kwiatów w miejscach z tablicami informacyjnymi „Solidarności”, rozrzucaniem ulotek czy też organizacją patriotycznych spektakli „teatru domowego”. Powyższe aktywności miały na celu zachowanie pamięci i niezależności w wyrażaniu poglądów, w opozycji do działań narzucanych przez ówczesny ustrój. W 1989 roku, po ponownej rejestracji, NSZZ „Solidarność” rozpoczęła otwartą działalność związkową. Przewodniczącym Komisji Zakładowej został ponownie dr inż. Andrzej Smirnow. Wśród zadań realizowanych po 1989 roku znalazły się m.in. starania o zmianę ustawy o szkolnictwie wyższym oraz poprawę finansowania szkół wyższych i placówek naukowych. 18 listopada 2000 roku podczas Nadzwyczajnego Zakładowego Zebrania Delegatów obchodzono 20. rocznicę powstania „Solidarności” w Politechnice Warszawskiej, podczas której medal 20-lecia wręczono ponad stu osobom, w tym kardynałowi Józefowi Glempowi i trzem rektorom Politechniki Warszawskiej: prof. Władysławowi Findeisenowi, prof. Markowi Dietrichowi, prof. Jerzemu Woźnickiemu²⁰. Pięć lat później 19 listopada 2005 roku z okazji jubileuszu 25-lecia odśpiewano tablicę pamiątkową w Dużej Auli oraz poświęcono sztandar Związku. Rocznice 30-lecia powstania uczelnianej „Solidarności” uhonorowano sesją historyczną „Czas przełomu – 1980–1989”, której gościem honorowym był prof. Władysław Findeisen, pierwszy po wieloletniej przerwie Rektor Politechniki Warszawskiej

¹⁹ Podrozdział o NSZZ „Solidarność” PW opracowano na podstawie materiałów prof. Adama Bieńkowskiego z dnia 29 czerwca 2022 roku.

²⁰ *20-lecie NSZZ „Solidarność”, „Miesięcznik Politechniki Warszawskiej”* 2000, nr 12 (36), Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej.

wybrany w wolnych wyborach władz Uczelni dnia 11 kwietnia 1981 roku. Trzydziesta rocznica Związku stała się również okazją do wręczenia „Splendoru Solidarności” w uznaniu zasług w propagowaniu patriotyzmu i etosu pracy.

Do 2020 roku Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność” w Politechnice Warszawskiej inicjował i realizował wiele przedsięwzięć z zakresu historii i tradycji, wśród których znalazły się m.in. wystawa „Nasze XXXV lat w PW” eksponowana w Dużej Auli Gmachu Głównego w ramach 100-lecia Odnowienia Tradycji Politechniki Warszawskiej w 2015 roku²¹, czy też poświęcenie i umieszczenie w krużgankach Dużej Auli proporca Matki Boskiej Częstochowskiej (9 listopada 2017 roku), pobłogosławionego przez papieża Jana Pawła II w dniu spotkania z Duszpasterstwem Inteligencji Technicznej 17 czerwca 1983 roku, podczas II pielgrzymki do Polski. W kolejnych latach „Solidarność” we współpracy z prof. Mirosławem Naderem, przewodniczącym Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji w kadencji 2005–2008, organizowała seminaria i wykłady: „Patriotyzm i niepodległość – dar czy wyzwania” (7 czerwca 2018 roku, prowadzenie: prof. Jan Żaryn, senator RP), „Generał Józef Haller. Patriotą. Żołnierz. Polityk” (7 maja 2019 roku). Po wykładzie wygłoszonym przez prof. Tomasza Panfilla odbyła się uroczystość odstonięcia popiersia generała Józefa Hallera w kościele Najświętszego Zbawiciela w Warszawie. Kilka dni później, 10 maja 2019 roku w gmachu Wydziału Samochodów i Maszyn Roboczych Politechniki Warszawskiej odstonięto tablicę upamiętniającą dr inż. Teresę Walewską-Przyjałkowską, zmarłą tragicznie 10 kwietnia 2010 roku w katastrofie smoleńskiej. Tablica została ustanowiona staraniem Związku „Solidarność”.

Popiersie gen. Józefa Hallera w kościele Najświętszego Zbawiciela w Warszawie, 2019 (fot. BM, ze zbiorów BKiP)

²¹ 35 lat NSZZ „Solidarność” PW, „Biuletyn Politechniki Warszawskiej”, www.biuletyn.pw.edu.pl [dostęp: 06.09.2022].

Sztandar NSZZ „Solidarność” PW
w czasie uroczystości 35-lecia
Związku, 2015 rok (fot. IKR)

1.7. Związek Nauczycielstwa Polskiego w Politechnice Warszawskiej (ZNP PW)

– początek działalności Związku Nauczycielstwa Polskiego w Politechnice Warszawskiej określa data 20 grudnia 1947 roku. Tego dnia odbyło się zebranie organizacyjne grupy członków ZNP, które przyjęło uchwałę o utworzeniu Sekcji Politechnicznej Związku Nauczycielstwa Polskiego w Politechnice Warszawskiej. W listopadzie 2005 roku, w wyniku połączenia Krajowej Rady Nauki ZNP z działającą równolegle Federacją ZNP Szkół Wyższych i Nauki, powstała Rada Szkolnictwa Wyższego i Nauki ZNP, do której należy organizacja Związku Nauczycielstwa Polskiego w Politechnice Warszawskiej. Organizatorem pierwszej grupy związkowej w Uczelni był prof. Stefan Straszewicz, syn pierwszego Rektora Politechniki Warszawskiej prof. Zygmunta Straszewicza, a w latach 1938/39 – 1944/45 prorektor Politechniki Warszawskiej. Wśród kolejnych przewodniczących Związku niewątpliwie należy wymienić prof. Stanisława Mańkowskiego (1980 rok) Rektora Politechniki Warszawskiej w kadencji 2002–2005. Głównym celem Związku Nauczycielstwa Polskiego w Politechnice Warszawskiej jest ochrona praw pracowników Uczelni, przede wszystkim w zakresie płac i warunków pracy, a także współpraca z Działem Socjalnym PW w zakresie udzielania pomocy pracownikom będącym w trudnej sytuacji życiowej. Rada Zakładowa opiniuje regulaminy i inne dokumenty prawne uchwalane w Uczelni m.in. Statut, a jej przedstawiciele uczestniczą w pracach komisji rektorskich czy senackich komisji, m.in. Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji. Wielu działaczy Związku Nauczycielstwa Polskiego w Politechnice Warszawskiej zostało nagrodzonych Złotą Odznaką ZNP – najwyższym odznaczeniem Związku Nauczycielstwa Polskiego przyznawanym przez Zarząd Główny ZNP za szczególne osiągnięcia w działalności związkowej, społecznej, oświatowej i naukowej. Wśród uhoonorowanych znajdują się m.in. przewodniczący Senackiej Komisji ds. Historii

i Tradycji: prof. Eugeniusz Olszewski (1958 rok) i prof. Jacek Czajewski (1979 rok)²². 17 października 2017 roku w Małej Auli Politechniki Warszawskiej z okazji 70-lecia ZNP zorganizowano uroczyste zebranie, podczas którego uhonorowano najbardziej zasłużonych członków organizacji.

1.8. Stowarzyszenie Absolwentów i Przyjaciół Politechniki Warszawskiej (SAiP PW)

– jest organizacją społeczną, założoną z inicjatywy grupy absolwentów Uczelni. Komitet Założycielski SAiP PW został powołany przez Rektora PW prof. Jerzego Woźnickiego, w Roku Jubileuszowym 2001, w 175. rocznicę powstania Politechniki Warszawskiej. Stowarzyszenie przyjęło na Uczelni misję integracyjną, w odniesieniu do działających na Wydziałach grup, takich jak stowarzyszenia wydziałowe, kluby i koła absolwenckie. Dla osiągnięcia wskazanych w Statucie zadań SAiP PW jednoczy środowisko zainteresowane utrzymaniem stałych kontaktów z Uczelnią i pielęgnowaniem jej tradycji²³. Wśród działań honorujących pamięć o ludziach i wydarzeniach będących inicjatywą Stowarzyszenia znajdują się m.in. Apel Poległych Pracowników i Studentów Politechniki Warszawskiej w Walce o Niepodległość Ojczyzny w latach 1918–1921, Salony historyczne i Salony sportowe, czy Złota Księga Politechniki Warszawskiej²⁴. W 2018 roku Stowarzyszenie włączyło się w politechniczne obchody 100-lecia Odzyskania Niepodległości przez Polskę, organizując m.in. rekonstrukcję aktu powołania Legii Akademickiej w trakcie uroczystego posiedzenia Senatu Politechniki Warszawskiej w dniu 15 listopada 2018 roku. Wśród pozostałych aktywności Stowarzyszenia wymienić należy wystawy i sesje historyczne np. „Stulecie powstania Błękitnej Armii gen. Hallera”, czy przygotowanie Złotych Dyplomów dla absolwentów Politechniki sprzed 50 lat (koordynacja procesu: Biuro Rektora).

Salony historyczne – prowadzone od 2017 roku spotkania z wybitnymi historykami (prelekcje, dyskusje, wystawy) o tematyce związanej głównie z historią Politechniki Warszawskiej. Do końca stycznia 2024 roku odbyło się dziesięć Salonów historycznych, których tematami przewodnimi były (w kolejności od

²² *Związek Nauczycielstwa Polskiego w Politechnice Warszawskiej 1947/48 – 1997/98*, Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej.

²³ *Statut Stowarzyszenia Absolwentów i Przyjaciół Politechniki Warszawskiej*, www.saippw.pl [dostęp: 11.05.2022].

²⁴ *Księga Jubileuszowa stulecia odnowienia tradycji Politechniki Warszawskiej*, red. M. Nader, red. Z. Mrugalski, red. A. Dybczyńska-Bułyżko, red. A. Szwedowski, Warszawa 2015, Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej.

pierwszego z nich): „36 Pułk Piechoty Legii Akademickiej”; „Historia Politechniki Warszawskiej prezentowana na pocztówkach i zdjęciach ze zbiorów dr. inż. Sylwestra Gładysia”; „50. rocznica Marca 1968”; „Udział Politechniki Warszawskiej w odbudowie Rzeczypospolitej”; „Polacy w walce o niepodległość u boku Francji”; „Politechnika Lwowska dla Rzeczypospolitej”; „Walka o zachodnie granice Rzeczypospolitej 1918–1921”; „Finlandia – nasz nowy sojusznik w NATO”; „Dzieje Politechniki Warszawskiej na pocztówkach, zdjęciach i eksponatach ze zbioru dr. inż. Sylwestra Gładysia”; „Powstanie styczniowe w pamięci i tradycji”.

Salony sportowe – zainicjowane w 2017 roku obejmują spotkania z wybitnymi sportowcami i trenerami oraz z działaczami Polskiego Komitetu Olimpijskiego, wśród których znajdują się również absolwenci Politechniki Warszawskiej. Podczas siedmiu spotkań do czerwca 2022 roku swoją obecnością zaszczylicili zebranych m.in. Andrzej Szalewicz – prezes Polskiego Komitetu Olimpijskiego w latach 1991–1997, absolwent Politechniki Warszawskiej, laureat Złotej Księgi (2017 rok) dla wybitnych absolwentów Uczelni, czy Jacek Gmoch polski piłkarz, trener, komentator i działacz sportowy, laureat Złotej Księgi w 2019 roku.

Złota Księga Absolwentów Politechniki Warszawskiej – ustanowiona uchwałą Walnego Zgromadzenia Członków Stowarzyszenia Absolwentów i Przyjaciół Politechniki Warszawskiej, którzy 14 listopada 2008 roku w Sali Senatu Politechniki Warszawskiej, za aprobatą Jego Magnificencji Rektora prof. Włodzimierza Kurnika postanowili wpisywać do niej absolwentów o wybitnych osiągnięciach zawodowych i społecznych. Ustalono, że uroczystość wpisu i wręczenie wyróżnień odbywać się będzie raz w roku, a laureatów według przedłożonego regulaminu będzie wybierać Kapituła Złotej Księgi Absolwentów Politechniki Warszawskiej, powołana przez Zarząd Główny SAiP PW. Zgodnie z tą uchwałą, pierwszy wpis z nazwiskami odnotowano w 2009 roku podczas obchodów Dnia Politechniki Warszawskiej²⁵. Wśród wyróżnionych znaleźli się: dr inż. Marek

Statuetka Złotej Księgi Absolwentów PW (fot. IKR)

²⁵ Złota Księga Absolwentów PW, www.saippw.pl [dostęp: 15.06.2022].

Hołyński – elektronik z „doliny krzemowej”, prof. Stefan Kuryłowicz – architekt, Edward Margański – konstruktor silników i samolotów oraz Krzysztof Olszewski – twórca firmy produkującej autobusy Solaris. Pierwszej Kapitułe Złotej Księgi przewodniczył doktor *honoris causa* PW prof. Maciej Grabski²⁶.

1.9. Centrum Studiów Zaawansowanych (CSZ) – idea związana z funkcjonowaniem tej pozawydziałowej jednostki Politechniki Warszawskiej pojawiła się w 2000 roku wraz z pierwszą ofertą wykładów na poziomie zaawansowanym, adresowaną do studentów studiów doktoranckich. Jego istnienie określiło zarządzenia rektora Politechniki Warszawskiej z dnia 1 lutego 2008 roku, a zadania Regulamin organizacyjny Uczelni. Centrum honoruje wybitne osobistości ze świata nauki przyznając im wyróżnienia, zarówno na etapie rozpoczynania kariery naukowej – Medal Młodego Uczonego, jak i upamiętniając całokształt dotychczasowych osiągnięć – wyróżnienie „Kosmos Pitagorasa”. Organizuje także konwersatoria i spotkania m.in. Konserwatorium Politechniki Warszawskiej, Dysputy Pitagorejskie czy wystawy przybliżające nauki ścisłe w formule współdziałania ze sztuką oraz poszerzenia horyzontów i przekraczania granic.

Medal Młodego Uczonego – ustanowiony na mocy Uchwały Senatu PW 176/XLVI/2007 z dnia 25 kwietnia 2007 roku²⁷ nadawany jest za wybitne i uznane osiągnięcia w dziedzinie nauki, innowacji technicznej oraz inne wybitne osiągnięcia twórcze. Na Medalu obok imienia i nazwiska osoby wyróżnionej oraz kolejnego numeru znajduje się przestanie „Quantum Scimus, Gutta Est, Ignoramus Mare”, czyli „To, co wiemy kroplą jest, a to czego nie wiemy morzem”. Medal został ustanowiony z inicjatywy Centrum Studiów Zaawansowanych i służy promocji dokonań młodych wybitnych indywidualności wyróżniających się samodzielnością koncepcji twórczych i charakteryzujących się szczególną dynamiką rozwoju. Medal Młodego Uczonego jest nadawany osobom, które nie przekroczyły 35 roku życia. Pierwszy z nich został przyznany w 2008 roku Maciejowi Wojtkowskiemu za konstrukcję tomografu optycznego do badania siatkówki oka oraz wkład w rozwój metod badań okulistycznych²⁸. W 2015 roku Medal otrzymał Przemysław Wachulak – od 2020 roku Rektor-Komendant Wojkowej Akademii Technicznej (WAT) w Warszawie. Na dzień 30 listopada 2023 roku przyznano 14 Medalii Młodego Uczonego.

²⁶ Protokół nr 13/XLVII/2009 posiedzenia Senatu Politechniki Warszawskiej w dniu 25 listopada 2009 roku.

²⁷ Uchwała Senatu PW 176/XLVI/2007 z dnia 25 kwietnia 2007 roku.

²⁸ *Medal Młodego Uczonego*, www.csz.pw.edu.pl [dostęp: 25.04.2022].

Medale Młodego Uczzonego przyznane w latach 2007–2023

Numer Medalu	Imię i nazwisko osoby odznaczonej	Za co został wręczony Medal MU	Data uroczystości	Laudator
1	dr Maciej Wojtkowski Instytut Fizyki z Uniwersytetu Mikotałaja Kopernika	Za konstrukcję tomografu optycznego do badania siatkówki oka oraz wkład w rozwój metod badań okulistycznych	23 czerwca 2008 roku	prof. dr hab. inż. Tomasz Woliński
2	dr hab. inż. Katarzyna Chojnacka Instytut Technologii Nieorganicznej i Nawozów Mineralnych, Wydział Chemiczny Politechniki Wrocławskiej	Za praktyczne wykorzystanie mechanizmów rządzących procesami biosorpcji i bioakumulacji w formie przyjaznej dla zdrowia i środowiska	26 stycznia 2009 roku	prof. dr hab. inż. Janusz Zieliński
3	dr inż. Katarzyna Pawlak Wydział Chemiczny Politechniki Warszawskiej	Za identyfikację czynnych substancji naturalnych w materiałach o szczególnym znaczeniu dla człowieka, pozwalającą na kontrolę toksyczności szeroko rozumianego środowiska i projektowanie nowych kierunków działań podnoszących jakość życia	1 marca 2010 roku	prof. dr hab. inż. Zbigniew Brzózka Laudację wygłosił wz. prof. dr hab. inż. Maciej Jarosz
4	prof. dr hab. Piotr Garstecki Laboratorium Międzyprzepływów i Płynów Złożonych Instytutu Chemii Fizycznej PAN w Warszawie	Za opracowanie i instalację pilotażowej linii farmaceutycznej dla przemysłu farmaceutycznego oraz opracowanie podstaw projektu wdrożenia nowoczesnego urzędnienia diagnostycznego	18 kwietnia 2011 roku	prof. dr hab. inż. Zbigniew Brzózka

Numer Medalu	Imię i nazwisko osoby odznaczonej	Za co został wręczony Medal MU	Data uroczystości	Laudator
5	dr inż. Anna Mietlarek-Kropidłowska Katedra Chemii Nieorganicznej, Wydział Chemiczny Politechniki Gdańskiej	Za wybitne osiągnięcia w badaniu związków kompleksowych o rdzeniu bogatym w siarkę, ich wpływu na właściwości materiałów polimerowych oraz poszukiwaniu nowych prekursorów do otrzymywania warstw półprzewodnikowych	24 lutego 2012 roku	prof. dr hab. inż. Maciej Jarosz
6	dr Katarzyna Grebieszko Wydział Fizyki PW	Za wybitne osiągnięcia w badaniu relatywistycznych zderzeń jądrowych, w szczególności za opracowanie i praktyczne wprowadzenie do fizyki reakcji ciężkich jonów nowej metody badawczej, polegającej na analizie niestatystycznych fluktuacji w charakterystykach emitowanych cząstek	26 czerwca 2012 roku	prof. dr hab. inż. Jan Pluta
7	dr Szymon Kozłowski Obserwatorium Astronomiczne UW	Za nowatorską metodę identyfikacji i odkrycie kilkuset kwazarów leżących poza Obłokami Magellana	24 lutego 2014 roku	prof. dr hab. Kazimierz Stępień
8	mjr dr hab. inż. Przemysław Wachulak Instytut Optoelektroniki, Wojskowa Akademia Techniczna	Za opracowanie nowych metod obrazowania w zakresie skrajnego nadfioletu i miękkiego promieniowania rentgenowskiego	23 marca 2015 roku	Prof. dr hab. inż. Henryk Fiedorowicz
9	dr hab. Łukasz Albrecht Wydział Chemii Politechnika Łódzka	Za rozwój nowych metod syntezy związków biologicznie ważnych z użyciem chiralnych katalizatorów organicznych	22 marca 2016 roku	prof. dr hab. Mieczysław Mąkosza

Numer Medalu	Imię i nazwisko osoby odznaczonej	Za co został wręczony Medal MU	Data uroczystości	Laudator
10	dr Krzysztof Szerenos Uniwersytet w Białymstoku, Wydział Fizyki, Zakład Fizyki Magnetyków	Za odkrycie metody ultrazwybnkiego zapisu fotomagnetycznego	10 kwietnia 2018 roku	prof. dr hab. Andrzej Maziewski
11	dr hab. n. med. Michał Grał Katedra i Klinika Chirurgii Ogólnej, Transplantologii i Wątroby WUM	Za opracowanie nowych kryteriów kwalifikacji do transplantacji wątroby i wprowadzenie ich do praktyki klinicznej jako tzw. „kryteria warszawskie”	10 grudnia 2018 roku	prof. dr hab. n. med. Marek Krawczyk
12	dr Piotr Achinger Zakład Algebry i Geometrii Algebraicznej Instytut Matematyki PAN	Za przełomowe rozwinięcie badań w zakresie topologii rozmaitości algebraicznych i ich zastosowań	25 czerwca 2019 roku	prof. dr hab. Stanisław Janeczko
13	dr hab. Michał Tomza Instytut Fizyki Teoretycznej Wydziału Fizyki UW	Za rozwijanie nowych koncepcji oraz metod teoretycznych do opisu i odkrywania właściwości ultrazimnej materii	16 listopada 2020 roku	dr hab. Leszek Adamowicz, prof. uczelni
14	dr Mateusz Łetyk Wydział Filozofii Uniwersytet Warszawski	Za pogłębienie rozumienia pojęcia prawdy i zastosowanie tego pojęcia w podstawach matematyki	15 listopada 2023 roku	prof. dr hab. Roman Z. Morawski

Źródło: Biuro Rektora PW

Awers i Rewers Medalu Młodego Uczzonego

„Kosmos Pitagorasa” – wyróżnienie, zwane również „Wyróżnieniem CSZ”, zostało ustanowione w dniu 26 maja 2014 roku przez Radę Centrum Studiów Zaawansowanych PW. Przyznawane jest za szczególne zasługi dla środowiska naukowego w budowaniu efektywnych przestrzeni badawczych oraz przełamywanie granic poznania. Wyróżnienie ma formę kryształowego dwunastościanu z wtopionym zarysem Akademii Platona, symbolizując kryształową osobowość Mistrza, którego przesłaniem jest motto „Laus tibi, non tuleris qui vincula mente animoque” („Chwała Ci za to, że nie pozwoliłeś nałożyć więzów na swój umysł i swego ducha”). Do końca kwietnia 2022 roku przyznano siedem takich wyróżnień. Pierwsze otrzymał Krzysztof Maurin, twórca Katedry Metod Matematycznych Fizyki Uniwersytetu Warszawskiego. Siódme z kolei wyróżnienie zostało przyznane w 2022 roku prof. Władysławowi Findeisenowi, Rektorowi Politechniki Warszawskiej w latach 1981–1985, od 2020 roku honorowemu obywatelowi miasta stołecznego Warszawy²⁹.

Kryształowy dwunastościan – wyróżnienie „Kosmos Pitagorasa” (fot. IKR)

²⁹ Profesor Władysław Findeisen zmarł 7 marca 2023 roku.

Lista laureatów Wyróżnienia Centrum Studiów Zaawansowanych – KOSMOS PITAGORASA – Politechniki Warszawskiej 2014–2022

Lp.	Imię i nazwisko Laureata	Data wręczenia
1	Prof. Krzysztof Maurin	15 grudnia 2014 roku
2	Prof. Marek Abramowicz	03 grudnia 2015 roku
3	Prof. Henryk Skarżyński	05 grudnia 2016 roku
4	Prof. Ian Stewart	12 kwietnia 2018 roku
5	Prof. Andrzej Trautman	03 grudnia 2019 roku
6	Prof. Marek Budzyński	12 października 2020 roku
7	Prof. Władysław Findeisen	26 kwietnia 2022 roku

1.10. Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej (OWPW) – jest ogólnouczelnianą jednostką organizacyjną utworzoną m.in. do prowadzenia działalności wydawniczej w zakresie publikowania monografii naukowych i książek dydaktycznych, która funkcjonuje od 1 stycznia 1993 roku, czyli od 30 już lat. Wcześniej działalnością publikacyjną zajmowały się m.in. Wydawnictwa PW (od 1957 roku) zniesione, wraz z Zakładem Graficznym PW, Zarządzeniem nr 31 Rektora Politechniki Warszawskiej z dnia 31 grudnia 1992 roku³⁰. Aktualnie, obok głównego nurtu działalności, Oficyna prowadzi na zlecenie jednostek organizacyjnych Politechniki Warszawskiej i podmiotów zewnętrznych, działalność wydawniczą i poligraficzną obejmującą skład i druk m.in. uczelnianych czasopism naukowych; rozpraw doktorskich pracowników i doktorantów PW; informatorów i wydawnictw promocyjnych Uczelni; publikacji pozaplanowych, materiałów konferencyjnych, informatorów, wydawnictw popularnonaukowych i promocyjnych oraz innych zleczanych przez jednostki organizacyjne Politechniki Warszawskiej. Oficyna przekazuje nieodpłatnie do Biblioteki Głównej PW jeden drukowany egzemplarz publikacji o statusie „archiwalny” będący efektem działalności wydawniczej Uczelni³¹. Wśród pozycji, które ukazały się nakładem Oficyny, a jednocześnie nawiązujących do obszaru historii i tradycji wymienić należy w szczególności „Zeszyty Historyczne Politechniki Warszawskiej” oraz

³⁰ Zarządzenie nr 31 Rektora Politechniki Warszawskiej z dnia 31 grudnia 1992 roku w sprawie zniesienia Wydawnictw Politechniki Warszawskiej i Zakładu Graficznego oraz utworzenia Oficyny Wydawniczej Politechniki Warszawskiej.

³¹ Zarządzenie nr 114/2020 Rektora Politechniki Warszawskiej z dnia 16 października 2020 roku w sprawie zasad prowadzenia działalności wydawniczej Politechniki Warszawskiej.

*Księgę Jubileuszową stulecia odnowienia tradycji Politechniki Warszawskiej*³² z 2015 roku. W gronie jej autorów i recenzentów znaleźli się dwaj przewodniczący Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji: prof. Mirosław Nader (autor) i prof. Jacek Czajewski (recenzent). Publikacje Oficyny Wydawniczej były wielokrotnie nagradzane za staranną redakcję i wyróżniającą się szatę graficzną. Lista wybranych publikacji jubileuszowych, m.in. wydanych nakładem OWPW, znajduje się w Bibliografii na stronie 208. Równoległe historia Uczelni prezentowana była – i jest – na łamach innych wydawnictw ukazujących się m.in. nakładem pozostałych jednostek PW, w tym np. Biblioteki Głównej i wydziałów, najpierw w formie papierowej, później również cyfrowej.

„Zeszyty Historyczne Politechniki Warszawskiej”. Zgodę na uruchomienie cyklu wydawniczego Zeszytów, na wniosek ówczesnego przewodniczącego Senackiej Komisji prof. Sławomira Białasa, wydał we wrześniu 1995 roku prorektor prof. Marek Witkowski. Rok później Oficyna Wydawnicza wystosowała pismo do Narodowego Ośrodka Informacji z prośbą o przydzielenie numeru ISSN dla nowej serii prac naukowych, załączając pierwszy numer poświęcony Powstaniu Warszawskiemu autorstwa Janusza Sowińskiego. Numer przydzielono i powołano Radę Programową, na czele której stanął przewodniczący Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji. Do 2014 roku wydano łącznie 16 tytułów. Dwa ostatnie – numer 15. i 16., wydane po sześćioletniej przerwie, opracowane pod redakcją prof. Mirosława Nadera, ukazały się w 2014 roku, w nawiązaniu do obchodów Roku Jana Czochralskiego.

1.11. Biuro Komunikacji i Promocji (BKIP) – zgodnie z Regulaminem organizacyjnym Politechniki Warszawskiej jest jednostką organizacyjną właściwą do kreowania wizerunku Politechniki Warszawskiej i jej marki poprzez podejmowanie bezpośrednich działań komunikacyjnych i promocyjnych Uczelni we współpracy z jednostkami organizacyjnymi PW oraz Samorządem Studenckim i Radą Doktorantów³³. W obszarze historii i tradycji Politechniki Warszawskiej Biuro zapewnia kompleksową obsługę dla takich wydarzeń jak m.in. Święto Politechniki Warszawskiej, czy inauguracja roku akademickiego. Wśród podejmowanych inicjatyw wymieniać należy projekt „Ławka z historią”; upamiętnianie w warstwie tekstowej, fotograficznej i filmowej osób i rocznic, np. Powstania Warszawskiego; odstonięcia tablic pamiątkowych czy też jubileuszowych obchodów, np. Roku

³² *Księga Jubileuszowa stulecia odnowienia tradycji Politechniki Warszawskiej*, red. M. Nader, red. Z. Mrugański, red. A. Dybczyńska-Butyszko, red. A. Szwedowski, Warszawa, 2015, Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej, ISBN 978-83-7814-342-0.

³³ *Regulamin organizacyjny Politechniki Warszawskiej*, załącznik do Zarządzenia nr 92/2019 Rektora Politechniki Warszawskiej, wersja ujednolicona, obowiązująca od dnia 1 maja 2022 roku.

prof. Mieczysława Wolfkego i konkursów związanych z Uczelnią, np. „Quiz wiedzy o PW” (2020 rok). Biuro jest również organizatorem Nocy Muzeów w Politechnice Warszawskiej, realizując we współpracy z jednostkami Uczelni pokazy i spacery szlakiem historycznych i na co dzień niedostępnych dla zwiedzających miejsc. Upowszechniając informacje o uczelnianych wydarzeniach do 2023 roku zespół Biura prowadził dostępny *online* Biuletyn Politechniki Warszawskiej, następcę drukowanego w latach 1998–2013 „Miesięcznika PW”, w którym zamieszczano artykuły z obszaru kultury i tradycji. Obecnie relacje z wydarzeń takich jak np. rocznicowe obchody czy wręczanie odznaczeń znajdują się m.in. na stronie głównej Uczelni, w mediach społecznościowych oraz w uczelnianym intranecie.

„Ławka z historią” – projekt realizowany we współpracy z prof. Mirosławem Naderem (w kadencji 2016–2020 – Pełnomocnikiem Rektora ds. dziedzictwa Politechniki Warszawskiej) i Senacką Komisją ds. Historii i Tradycji, która dokonywała ostatecznego wyboru patronów dla ławeczek zlokalizowanych przy fontannie na Kampusie Centralnym w ramach programu „Niepodległa”. W gronie wybitnych naukowców, wynalazców, organizatorów uczelnianego życia i wybitnych specjalistów związanych z Uczelnią znaleźli się m.in. Stanisław Staszic, prof. Kajetan Garbiński, prof. Zygmunt Straszewicz, czy Maria Skłodowska-Curie. Dzięki 30 tabliczkom odwiedzający Kampus Centralny Politechniki Warszawskiej mogą prześledzić najważniejsze osiągnięcia każdej z uhonorowanych postaci. Ich wspomnienie – jak czytamy w napisach zrealizowanego na potrzeby projektu materiału filmowego „Ławka z Historią” na kanale YouTube – ma nie tylko inspirować, ale również edukować i promować historię naszego kraju.

Lista osób uhonorowanych w ramach projektu „Ławka z historią”

Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020
Stanisław Staszic Kajetan Garbiński Zygmunt Straszewicz Maria Skłodowska-Curie Ignacy Mościcki Jan Czochoński Kazimierz Drewnowski Janusz Groszkowski Józef Zawadzki Mieczysław Bekker Stefan Bryła Mieczysław Wolfke Szczepan Szczeniowski	Jan Zachwatowicz Jan Rodowicz „Anoda” Karol F. Pollak Andrzej Makowski Felicjan Piątkowski Tadeusz Zawadzki „Zośka” Stanisław Wigura Jerzy Drzewiecki Stanisław Rogalski Oskar Hansen i Zofia Garlińska-Hansen Halina Skibniewska	Joanna Chmielewska, (właśc. Irena Kuhn) Stefan Kuryłowicz Maciej Władysław Grabski Andrzej Pszenicki Jan Podoski Jerzy Sołtan

„Ławki z historią”
w Kampusie Centralnym PW
(fot. ze zbiorów BKiP)

1.12. Zespoły artystyczne Politechniki Warszawskiej

W „koronie artystycznej Politechniki Warszawskiej” znajduje się obecnie pięć „perł” – w kolejności alfabetycznej są to: Chór Akademicki Politechniki Warszawskiej, Orkiestra Rozrywkowa Politechniki Warszawskiej „The Engineers Band”, Teatr Politechniki Warszawskiej, Zespół Pieśni i Tańca Politechniki Warszawskiej oraz Zespół Tańca Ludowego „Masovia”. Mają one status jednostek organizacyjnych o charakterze ogólnouczelnianym. Każdy z zespołów posiada swoją tradycję i dorobek artystyczny, a skala talentu politechnicznych artystów spotyka się z powszechnym uznaniem również poza granicami naszego kraju. Niezwykłym wydarzeniem organizowanym w Politechnice Warszawskiej jest także cykl koncertowy Wielka Muzyka w Małej Auli, w ramach którego występują m.in. zespoły artystyczne Uczelni, łącząc swoje siły podczas wydarzeń o charakterze jubileuszowym i historycznym.

Chór Akademicki Politechniki Warszawskiej (ChAPW) – powstał w 2000 roku i w stosunkowo krótkim czasie osiągnął pozycję lidera wśród amatorskich chórów w Polsce. Jako wielokrotny laureat konkursów i festiwali

na szczeblu krajowym i międzynarodowym, współpracuje z profesjonalnymi zespołami artystycznymi takimi jak Orkiestra Polskiego Radia, Sinfonia Juventus, Orkiestra Kameralna Filharmonii Narodowej. W grudniu 2015 roku Chór wystąpił w koncercie galowym, zamykającym obchody roku jubileuszowego Politechniki Warszawskiej, podczas którego wykonano monumentalne dzieło *Siedem Bram Jerozolimy* Krzysztofa Pendereckiego pod batutą kompozytora. Chórem kieruje dr hab. Dariusz Zimnicki, prof. UMFC. Maestro Dariusz Zimnicki został w 2019 roku uhonorowany Medalem Politechniki Warszawskiej za wybitne zasługi w prowadzeniu Chóru Akademickiego PW.

Orkiestra Rozrywkowa Politechniki Warszawskiej „The Engineers Band” („Inżyniersi”) – koncertująca od 2005 roku, bardzo szybko zdobyła popularność nie tylko w środowisku akademickim. W repertuarze „Inżyniersów” znajduje się ponad 200 utworów muzyki rozrywkowej i tanecznej wykonywanych m.in. z takimi artystami jak Hanna Banaszak czy Vadim Brodski. Wielkim wydarzeniem artystycznym na skalę ogólnopolską był koncert „Wszystko jest poezja” z piosenkami do tekstów Edwarda Stachury, zorganizowany w ramach obchodów 100-lecia Odnowienia Tradycji Politechniki Warszawskiej, a także jubileuszu Uniwersytetu Warszawskiego oraz Dnia Języka Ojczystego. Koncert odbył się w Dużej Auli Politechniki Warszawskiej w lutym 2015 roku z udziałem Prezydenta RP. Orkiestra „The Engineers Band” akompaniowała wówczas wybitnym polskim piosenkarzom takim jak Kasia Nosowska, Patrycja Markowska czy Czesław Mozil. Od początku istnienia Orkiestrą kieruje maestro Dariusz Łapiński.

Orkiestra
Rozrywkowa
Politechniki
Warszawskiej
„The Engineers Band”
(fot. IKR)

Teatr Politechniki Warszawskiej (Teatr PW) – od samego początku, tj. od 2005 roku, cieszy się dużym zainteresowaniem wspólnoty akademickiej. W repertuarze Teatru znajdziemy sztuki klasyczne (jednoaktówki Czechowa, *Śluby panięskie* Fredry) oraz współczesne (*Napis* G. Sibleyrase, *Kopalnia* M. Walczka). Realizacja *Snu nocy letniej* Szekspira przyniosła Teatrowi PW wielkie uznanie w środowisku teatralnym. Z okazji jubileuszu 10-lecia istnienia zespół przygotował pełną inwencji twórczej inscenizację *Balladyny* Juliusza Słowackiego, a 15-lecie występów na scenie świętował *Burzą* Williama Szekspira. Aktorzy Teatru – studenci, doktoranci i absolwenci PW – stwarzają na scenie kreacje niewiele ustępujące profesjonalnym, niejednokrotnie zaskakujące oryginalnością przekazu. Swoje sukcesy Teatr zawdzięcza w dużej mierze talentowi pedagogicznemu i artystycznemu Grzegorza Sierzputowskiego, który kieruje zespołem od początku jego istnienia.

Zespół Pieśni i Tańca Politechniki Warszawskiej (ZPiT PW) – najstarszy i największy pod względem liczby członków zespół artystyczny Politechniki Warszawskiej, od 1951 roku pielęgnuje tradycje polskiego folkloru. Założycielami Zespołu Pieśni i Tańca Politechniki Warszawskiej byli: Józef Adamski, Zbigniew Polak, Stefan Muszyński, Andrzej Ryłski, Jan Tkaczyk, Stanisław Farbisz oraz Maria Czupratowska-Semczuk – także pierwszy choreograf i kierownik artystyczny. W 2009 roku kierownikiem Zespołu został Janusz Chojecki. Bogaty repertuar obejmuje suity taneczno-wokalne z różnych regionów Polski (m.in. Kurpie, Podhale, Kujawy, Krakowskie, Łowickie, Rzeszowskie, Wielkopolskie, Śląskie) oraz widowiska tematyczne, jak na przykład *Jasełka*, *Kulig*, *Suita Warszawska*, *Suita Lwowska*, *Powstanie Warszawskie*. Zespół koncertował w ponad 40 krajach na obydwu półkulach, a w 2005 roku zdobył Grand Prix Światowego Festiwalu

Zespół Pieśni i Tańca PW, koncert z cyklu Wielka Muzyka w Małej Auli „Kulig – Polskie Zapusty” (fot. IKR)

Amatorskich Zespołów Folklorystycznych w Malezji. Charakterystyczną cechą Zespołu jest integracja międzypokoleniowa – byli członkowie, zrzeszeni jako tzw. oldboye w Stowarzyszeniu Przyjaciół ZPiT PW, biorą udział w występach, tworząc niepowtarzalne połączenie doświadczenia i obycia scenicznego z żywiołową ekspresją młodzieży. W 2021 r. w sali widowiskowej ZPiT „Mazowsze” w Otrębusach z okazji jubileuszu 70-lecia Zespołu Pieśni i Tańca PW zorganizowano dwa koncerty – „Młodzi 70-letni” oraz „Zawsze razem”.

Zespół Tańca Ludowego „Masovia” – założony w 1977 roku, jako Studencki Zespół Pieśni i Tańca Filii Politechniki Warszawskiej w Płocku przez Marię Ingwer-Żabowską, już po roku pracy zdobył laur II Płockich Amatorskich Zespołów Artystycznych – Puchar Prezydenta Miasta Płocka. Tylko do 2022 roku Zespół wystąpił na ponad 1000 koncertach na scenach krajowych i zagranicznych. „Masovia” kultywuje rodzimy folklor oraz dba o rozwój młodzieży akademickiej w oparciu o bogactwo narodowej kultury ludowej. W listopadzie 2017 roku w Teatrze Dramatycznym w Płocku odbył się Koncert Jubileuszowy z okazji 40-lecia działalności „Masovii”, podczas którego Zespół został wyróżniony przez Prezydenta Miasta Płocka medalem „Laude Probus”. Marszałek Województwa Mazowieckiego uhonorował Zespół Medalem „Pro Masovia” za całokształt działalności kulturalnej oraz za wkład w kulturalny rozwój Mazowsza³⁴. Od 2003 roku „Masovia” funkcjonuje w ramach Akademickiego Centrum Kultury, które obejmowało opieką rozmaite inicjatywy kulturalne, m.in. powstały w 1997 roku Kameralny Chór Akademicki Politechniki Warszawskiej Filii w Płocku (do 2020 roku).

Wielka Muzyka w Matej Auli – cykl koncertów zainicjowany w 2002 roku przez prof. Andrzeja Jakubiaka, prorektora ds. studenckich w kadencjach: 2002–2005 i 2005–2008 („Ministra Kultury PW”), przez ponad 20 lat swojego istnienia objął blisko 120 tytułów, w których zaprezentowało się ponad 5000 wykonawców i które podziwiało ponad 50 000 widzów³⁵. Wielka Muzyka w Matej Auli wpisała się również w politechniczne obchody setnej rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości. Znaczącym i symbolicznym akcentem był setny koncert cyklu, otwierający niepodległościowy cykl w styczniu 2018 roku. Wystąpiła wówczas Polska Orkiestra Radiowa pod batutą maestro Łukasza Borowicza oraz

³⁴ A. Jakubiak, *Perły w Artystycznej Koronie Politechniki Warszawskiej*, „Forum Akademickie” 2015, nr 11, www.prenumeruj.forumakademickie.pl [dostęp: 20.06.2022].

³⁵ A. Jakubiak, D. Czudek-Puchalska, *Wielka Muzyka w Matej Auli. Poemat nie tylko symfoniczny*, Warszawa, 2016, Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej.

wszystkie zespoły artystyczne Uczelni. Udało się także zgromadzić większość najwybitniejszych artystów Wielkiej Muzyki (Hanna Banaszak, Ania Rusowicz, Izabela Kłosińska, Małgorzata Pańko, Wojciech Gierlach, Mirosław Czyżykiewicz, Klaudiusz Baran), dzięki czemu koncert miał retrospektywny charakter. Wątek przewodni jubileuszu uświetnił pianista Paweł Kowalski, który wykonał *Koncert Warszawski* Addinsela dedykowany niepodległościowej rocznicy. Kolejny koncert z serii rocznicowych, zatytułowany „Listy do Niepodległej” według scenariusza i pod kierownictwem maestro Dariusza Łapińskiego, odbył się w grudniu 2018 roku. Podobne wydarzenie miało miejsce w grudniu 2019 roku. Tym razem autorem scenariusza i reżyserem 114. koncertu, poświęconego 200 rocznicy urodzin Stanisława Moniuszki, był Janusz Chojecki z Zespołu Pieśni i Tańca Politechniki Warszawskiej. W październiku 2022 roku 120. jubileuszowym koncertem świętowano 20-lecie cyklu Wielka Muzyka w Małej Auli. Z tej okazji po raz kolejny wystąpiły na jednej scenie w Dużej Auli zespoły artystyczne Politechniki Warszawskiej: Teatr, Chór, Zespół Pieśni i Tańca oraz „Inżyniersi”. Podczas występów przywołano niektóre z najważniejszych dzieł prezentowanych w ramach cyklu, a każdy z zespołów zaprezentował się w charakterystycznym dla siebie programie.

Koncert „Listy do Niepodległej”, 15 grudnia 2018 roku, Duża Aula w Gmachu Głównym PW (fot. IKR)

Nie sposób jednocześnie wymienić licznych inicjatyw wydziałów Politechniki Warszawskiej, które utrwalają pamięć zarówno o historii jednostki, jak i znakomitych postaciach naukowców. Działania te prowadzone są najczęściej oddolnie na wniosek pracowników, studentów i absolwentów, ale również krewnych pracowników pragnących godnie upamiętnić dziedzictwo członka rodziny. Inicjatywy wymagające większego rozpoznania, czy też posiadające wysoką rangę ważności z punktu widzenia całej wspólnoty akademickiej zgłaszane są pod opinię Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji, w skład której wchodzi m.in. przedstawiciele wydziałów.

Rozdział 2

Od Zespołu Naukowego ds. Historii Politechniki Warszawskiej do Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji 1976–1981

2.1. Przyczyny powołania i zadania Zespołu Naukowego ds. Historii Politechniki Warszawskiej

Spuścizna historyczna Politechniki Warszawskiej na przestrzeni wieków była przekazywana zarówno w formie pisemnej, jak i ustnej. Powstałe na ten temat publikacje oraz oddolne działania jednostek Uczelni, wskazane m.in. w rozdziale 1 niniejszej monografii, z biegiem czasu zaczęły wymagać uporządkowania i scentralizowania. Zanim jednak odbyło się pierwsze posiedzenie Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji¹, ówczesny Rektor prof. Stanisław Pasynkiewicz (w latach 1973–1981) dnia 20 kwietnia 1976 roku powołał Zespół Naukowy ds. Historii Politechniki Warszawskiej, który pełnił funkcje koordynacyjną i opiniotwórczą w sprawach związanych z historią Politechniki Warszawskiej. Sekretariat Zespołu prowadziła Pracownia Historyczna Biblioteki Głównej² wskazana w Zarządzeniu Rektora nr 24/75 z dnia 18 października 1975 roku³, utworzona w ramach Oddziału Prac

¹ Senacka Komisja ds. Historii i Tradycji Politechniki Warszawskiej funkcjonowała na przestrzeni lat w różnych wariantach nazwy. Na potrzeby niniejszej monografii przyjęto jednolity zapis tj. Senacka Komisja ds. Historii i Tradycji.

² Pracownię Historyczną rozwiązano w 1994 roku, a zgromadzone materiały przekazano do Muzeum PW.

³ Zarządzenie nr 24/75 Rektora Politechniki Warszawskiej z dnia 18 października 1975 roku w sprawie prowadzenia prac naukowych z zakresu historii Politechniki Warszawskiej oraz gromadzenia, opracowywania i udostępniania dokumentów dotyczących działalności naukowej, społeczno-politycznej i kulturalnej Szkoły.

Organizacyjno-Naukowych i Dydaktycznych Biblioteki Głównej⁴. Wśród powierzonych Pracowni zadań znalazły się: opracowanie historii Politechniki Warszawskiej, prowadzenie kroniki bieżącej działalności naukowej, społeczno-politycznej i kulturalnej Szkoły, opracowanie Słownika Biograficznego Profesorów Politechniki Warszawskiej oraz gromadzenie dokumentów z życia Szkoły. Jak czytamy we wskazanym powyżej Zarządzeniu, początkowo to właśnie do zadań Pracowni należało *ujednolicanie i scentralizowanie prac dotyczących gromadzenia, opracowywania i udostępniania dokumentów mających znacznie dla historii Szkoły*. I nawet, gdy koordynacja powyższych zadań znalazła się w domenie działalności Zespołu Naukowego ds. Historii Politechniki Warszawskiej, przedstawiciele Pracowni Historycznej zarówno byli członkami Zespołu, jak i gościli podczas posiedzeń gremium, podejmując się realizacji postanowień Zespołu, pełniąc funkcję rady naukowej, inicjującego i opiniującego jednocześnie prace nad historią wyższego szkolnictwa technicznego w Polsce – w szczególności nad historią Politechniki Warszawskiej⁵. Warto tym samym podkreślić, że Zespół powstał na skutek złożonego do Rektora wniosku, którego autorem był Edward Domański – dyrektor Biblioteki Głównej, a zarazem kierownik Pracowni Historycznej⁶.

Na przewodniczącego pierwszego składu Zespołu Naukowego ds. Historii Politechniki Warszawskiej, którego pierwsze posiedzenie odbyło się dnia 14 maja 1976 roku, powołano prof. Eugeniusza Olszewskiego. Zespół wsparli byli rektorzy i prorektorzy Uczelni: prof. Władysław Araszkiewicz (pełniący obowiązki Rektora od 1 stycznia do 30 czerwca 1954 roku, Rektor w latach 1956–1959), prof. Jerzy Bukowski (w latach 1952–1953, 1959–1965), prof. Antoni Kiliński (w latach 1969–1970), prof. Mieczysław Łubiński (w latach 1970–1973), prof. Dionizy Smoleński (w latach 1965–1969); prof. Kazimierz Kolbiński (prorektor ds. nauki w latach 1959–1962, prorektor ds. ogólnych – 1962 rok), doc. Jerzy Ruszkiewicz (w latach 1973–1981 prorektor ds. studenckich), a także Edward Domański, prof. Zbigniew Kączkowski (w Zespole od 30 maja 1979 roku), prof. Tadeusz Kosiewicz (w Zespole od 30 maja 1979 roku, zmarły w 1980 roku), prof. Zygmunt Rudolf, doc. Andrzej Tomaszewski.

⁴ W skład Oddziału Prac Organizacyjno-Naukowych i Dydaktycznych Biblioteki Głównej wchodziły również: Pracownia Filmowa (w latach 1977–1989, później w Biurze Rektora) i Muzeum Politechniki Warszawskiej (w strukturze Biblioteki Głównej w latach 1977–2001).

⁵ H. Rzeszut, *Zarys historii Biblioteki Głównej Politechniki Warszawskiej*, „Zeszyty Historyczne Politechniki Warszawskiej” 2008, nr 12, Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej.

⁶ *150 lat wyższego szkolnictwa technicznego w Warszawie: 1826–1976*, materiały z sesji naukowej 13-14 grudnia 1976, Warszawa 1979, Wydawnictwa Politechniki Warszawskiej.

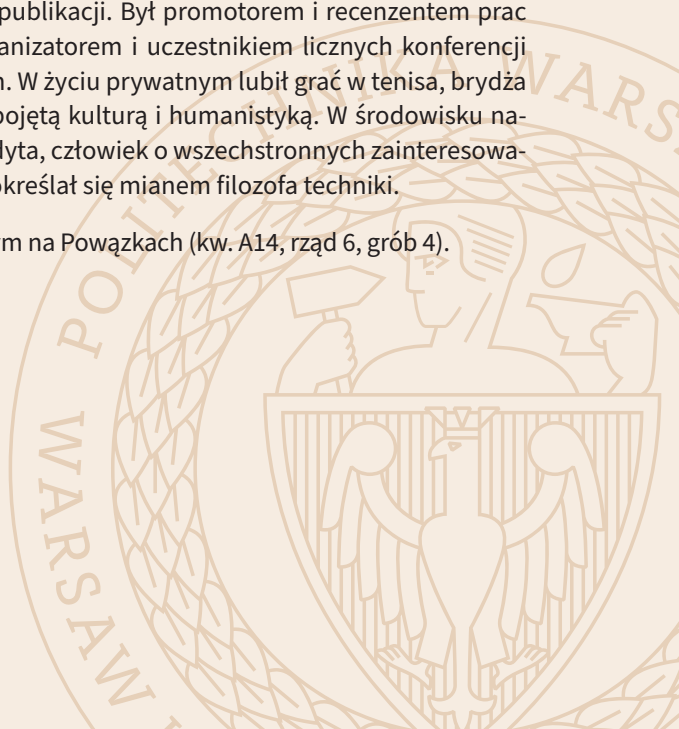

Eugeniusz Olszewski urodził się 4 grudnia 1911 r. w Saratowie, zmarł 1 czerwca 1994 r. w Warszawie. W 1935 uzyskał stopień inżyniera dróg i mostów na Wydziale Inżynierii Politechniki Warszawskiej, w 1945 obronił z wyróżnieniem pracę doktorską na tymże wydziale, uzyskując stopień doktora nauk technicznych. W 1951 został mianowany profesorem, w 1966 profesorem zwyczajnym. Od 1951 członek Towarzystwa Naukowego Warszawskiego. W 1956 utworzył Katedrę Historii Techniki w Politechnice Warszawskiej, którą kierował do 1969. Pełnił też funkcję zastępcy kierownika Zakładu

Historii Nauki i Techniki Polskiej Akademii Nauk w latach 1958–1968. Był inicjatorem powstania Międzynarodowego Komitetu Współpracy w Dziedzinie Historii Techniki (ICOHTEC), który utworzono w 1968, i którego był pierwszym prezesem (do 1974). Jako jeden z założycieli Polskiego Towarzystwa Historii Techniki (PTHT) sprawował funkcję wiceprezesa (1984–1986, 1987–1989). W latach 1976–1981 przewodniczył Zespołowi Naukowemu ds. Historii, natomiast od 1981 do 1990 Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji (łącznie 6 kadencji). W latach 1956–1963 zastępca redaktora naczelnego „Kwartalnika Historii Nauki i Techniki”, między 1955 a 1973 wchodził w skład komitetu redakcyjnego „Studiów i Materiałów z Dziejów Nauki Polskiej”.

W pracy naukowej zajmował się teoretycznymi problemami konstrukcji oraz historią techniki, jest autorem ok. 350 publikacji. Był promotorem i recenzentem prac doktorskich i habilitacyjnych, organizatorem i uczestnikiem licznych konferencji na forum krajowym i zagranicznym. W życiu prywatnym lubił grać w tenisa, brydża i szachy, interesował się szeroko pojętą kulturą i humanistyką. W środowisku naukowym postrzegany był jako erudyta, człowiek o wszechstronnych zainteresowaniach, nie tylko naukowych. Sam określał się mianem filozofa techniki.

Spoczywa na Cmentarzu Wojskowym na Powązkach (kw. A14, rząd 6, grób 4).

Podczas inauguracyjnego spotkania władze Uczelni reprezentował prorektor ds. nauki prof. Zbigniew Osiński, wyrażając przekonanie, że prace Zespołu Naukowego Politechniki Warszawskiej przyczynią się do utrwalania dorobku Uczelni dla przyszłych pokoleń. W agendzie posiedzenia wśród najpilniejszych zadań, jakimi powinien zająć się Zespół wskazano: zamierzenia badawcze i dokumentacyjne nad historią Politechniki Warszawskiej, omówienie prac nad słownikiem biograficznym profesorów Politechniki Warszawskiej – jego pierwszą część stanowić miał „Słownik Rektorów Politechniki Warszawskiej” – oraz obchody 150. rocznicy powołania Szkoły Przygotowawczej do Instytutu Politechnicznego, która data początek Politechnice Warszawskiej. Ostatnie z tych zadań zostało zaplanowane do realizacji na grudzień 1976 roku, choć myśl uhonorowania 150. rocznicy narodzin wyższego szkolnictwa technicznego w Warszawie pojawiła się znacznie wcześniej, bo już w 1965 roku podczas przygotowań do obchodów jubileuszu 50-lecia działalności Politechniki Warszawskiej. W 1973 roku powrócono do tej inicjatywy, która spotkała się z powszechną aprobatą kierownictwa Uczelni. W konsekwencji, w lutym 1974 roku prorektor prof. Tadeusz Nejman powołał grupę roboczą realizującą przedsięwzięcie od podstaw. W jej składzie znaleźli się między innymi późniejsi członkowie Zespołu Naukowego ds. Historii Politechniki Warszawskiej: prof. Eugeniusz Olszewski⁷ – przewodniczący zarówno grupy roboczej jak i powołanego dwa lata później Zespołu, doc. Jerzy Ruszkiewicz, doc. Andrzej Tomaszewski, Edward Domański oraz prof. Zofia Kietlińska. Upatrując zatem bezpośrednich przyczyn powołania Zespołu Naukowego ds. Historii Politechniki Warszawskiej należy uznać, że to właśnie obchody 150. rocznicy wyższego szkolnictwa technicznego w Warszawie oraz jubileuszu powstania Szkoły Przygotowawczej do Instytutu Politechnicznego zadecydowały o jego powstaniu. Wiedza i doświadczenie członków Zespołu zarówno na poziomie zarządczym (rektorzy), jak i merytorycznym, dawały bowiem gwarancję sprawnej realizacji przedsięwzięcia, zgodnie z przedstawionymi w marcu 1974 roku wnioskami obejmującymi zarówno program obchodów (uroczysta akademie, sympozjum naukowe, wybiście pamiątkowego medalu, zebrania wydziałowe), jak i sposoby jego przygotowania. Zgodnie z Zarządzeniem Rektora PW nr 28/75 z dnia 1 grudnia 1975

⁷ Profesor, jako jeden z redaktorów, przyczynił się także do powstania publikacji pt. *Politechnika Warszawska 1915–1965*, opracowanej na obchody jubileuszu 50-lecia Politechniki Warszawskiej w 1965 roku (rocznicy upamiętniającej powstanie Politechniki Warszawskiej w 1915 roku jako Uczelni z polskim językiem wykładowym). W skład zespołu redakcyjnego wchodził również m.in. prof. Kazimierz Kolbiński – od 1976 roku członek Zespołu Naukowego ds. Historii Politechniki Warszawskiej.

roku⁸ Pełnomocnikiem ds. obchodów 150-lecia wyższego szkolnictwa technicznego w Warszawie został doc. Jerzy Ruszkiewicz. Po zatwierdzeniu przez Senat dnia 28 kwietnia 1976 roku ogólnej koncepcji obchodów, Rektor powołał w czerwcu Komitet Organizacyjny w składzie, któremu przewodniczył doc. Jerzy Ruszkiewicz. Jego członkom przydzielono następujące zadania: sesja naukowa, konsultacje – prof. Eugeniusz Olszewski, oprawa plastyczna imprez – doc. Andrzej Tomaszewski, dokumentacja historyczna i sesja naukowa – Edward Domański. Pozostali członkowie Komitetu – spoza Zespołu Naukowego ds. Historii Politechniki Warszawskiej – zajmowali się między innymi kwestiami finansowymi, wydawnictwami okolicznościowymi, czy też udziałem studentów w imprezach⁹.

2.2. Jubileuszowe obchody 150-lecia wyższego szkolnictwa technicznego w Warszawie¹⁰

Nadrzędnym celem sformułowanym przez doc. Jerzego Ruszkiewicza, który zyskał uznanie kierownictwa Uczelni i stanowił punkt wyjścia do opracowywania programu uroczystości, było unowocześnianie Politechniki Warszawskiej widziane przez pryzmat tradycji naukowych, technicznych i patriotycznych. Osiągnięcia Uczelni miały być popularyzowane nie tylko na zewnątrz, ale przede wszystkim pośród jej studentów i pracowników, tak aby rozwijać ich ambicje i zwiększać zaangażowanie. Wśród wskazanych do realizacji zadań znalazły się aktywności upamiętniające wydarzenia oraz osoby z nimi związane, opracowanie historii Politechniki Warszawskiej, gromadzenie pamiątek z dziejów Uczelni – a w perspektywie utworzenie muzeum, usystematyzowanie źródeł informacji bieżących i historycznych, jak również przygotowanie nowych form upamiętniania takich jak medale czy nagrody przyznawane studentom i pracownikom. Do propozycji programu obchodów włączono uroczyste posiedzenie Senatu, sesję naukową, wprowadzenie tematyki jubileuszu do inauguracji roku akademickiego 1976/1977, przyznanie doktoratów honorowych, wybite pamiątkowych medali, opracowanie odznaki dla osób zasłużonych dla Uczelni,

⁸ Zarządzenie nr 28/75 Rektora Politechniki Warszawskiej z dnia 1 grudnia 1975 roku w sprawie powołania Pełnomocnika Rektora ds. obchodów 150-lecia wyższego szkolnictwa technicznego w Warszawie i Politechniki Warszawskiej.

⁹ *150 lat wyższego szkolnictwa technicznego w Warszawie: 1826–1976; materiały z sesji naukowej 13–14 grudnia 1976*, Warszawa 1979, Wydawnictwa Politechniki Warszawskiej.

¹⁰ Ibidem.

upamiętnienia wydawnicze, wmurowanie tablic pamiątkowych, uporządkowanie grobów przedstawicieli wyższego szkolnictwa technicznego, czy też przygotowanie plakatu i znaczka pocztowego. Niestety ze względu na dość późne rozpoczęcie przygotowań, nie wszystkie z pomysłów zrealizowano w terminie, stąd część z powyższych zamierzeń znalazła później odzwierciedlenie w pracach Zespołu Naukowego ds. Historii Politechniki Warszawskiej.

Karta pocztowa z okazji 150-lecia Wyższego Szkolnictwa Technicznego w Warszawie wydana przez Poczta Polską, ostemplowana okolicznościowym datownikiem, 1976 (fot. IKR, ze zbiorów MPW)

Obchody 150-lecia wyższego szkolnictwa technicznego w Politechnice Warszawskiej zainaugurowano 1 października 1976 roku w Dużej Auli Gmachu Głównego z udziałem pocztów sztandarowych Politechniki Warszawskiej, Uniwersytetu Warszawskiego oraz Szkoły Głównej Planowania i Statystyki¹¹, w gronie członków Senatu i zaproszonych gości. Wśród nich znaleźli się przedstawiciele ówczesnych władz i ministerstw z pierwszym sekretarzem Komitetu Centralnego Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej Edwardem Gierkiem. Udział w uroczystości wzięli także rektorzy zagranicznych i polskich uczelni. Rektor Politechniki Warszawskiej prof. Stanisław Pasynekiewicz otwierając jubileuszowe obchody wyraził nadzieję, że towarzysząca im sesja naukowa przyczyni się do upowszechniania wiadomości o wyższym szkolnictwie technicznym i o Politechnice Warszawskiej. Na pamiątkę uroczystości 150-lecia wyższego szkolnictwa technicznego w Politechnice Warszawskiej były wieloletni Rektor Uczelni prof. Władysław Araszkiewicz, a zarazem członek Zespołu Naukowego ds. Historii Politechniki Warszawskiej, odstonił w Dużej Auli okolicznościową tablicę. Po immatrykulacji i wygłoszeniu przez prof. Andrzeja

¹¹ Od 1991 roku Szkoły Głównej Handlowej (SGH).

Wierzbickiego wykładu inauguracyjnego wręczono odznaczenia państwowe. Jubileuszowy medal otrzymał Edward Gierek. Tego samego dnia w godzinach popołudniowych tytułem doktora *honoris causa* uhonorowano trzech uczonych: prof. Dionizego Smoleńskiego byłego Rektora Politechniki Warszawskiej, prof. Jurija Nikołajewicza Sokołowa – Rektora Moskiewskiego Instytutu Architektury oraz Veikko Pentti Johannes Laasonena – Rektora Uniwersytetu Technicznego w Helsinkach. Wśród piętnastu wyróżnionych wpisem do Honorowej Księgi Zasłużonych dla Politechniki Warszawskiej i odznaczonych związanym z tym medalem byli również członkowie Zespołu Naukowego ds. Historii Politechniki Warszawskiej: prof. Władysław Araszkiwicz, prof. Jerzy Bukowski oraz prof. Kazimierz Kolbiński.

Drugim filarem jubileuszowych obchodów stanowiła dwudniowa sesja naukowa pt. „150-lecie wyższego szkolnictwa technicznego w Warszawie”, która rozpoczęła się 13 grudnia 1976 roku wraz z towarzyszącą jej wystawą „Politechnika Warszawska – gospodarce narodowej”. Jednym z prezentowanych tematów były tradycje naukowe Uczelni od roku 1826. W przemówieniu inauguracyjnym wykłady i obrady sekcyjne Rektor prof. Stanisław Pasynkiewicz zwrócił uwagę, że ich celem jest pogłębienie znajomości historii szkolnictwa i Politechniki Warszawskiej, a tym samym historii wyższego szkolnictwa technicznego w całym kraju. Obrady plenarne podzielono na trzy części: „Szkolnictwo techniczne w Warszawie w okresie zaborów”, „Politechnika Warszawska w latach 1915–1947”, „Politechnika Warszawska w latach 1947–1976”¹². Łącznie wygłoszono 15 wykładów. Prelegentami byli m.in. członkowie Zespołu Naukowego ds. Historii Politechniki Warszawskiej prof. Edward Olszewski i prof. Jerzy Bukowski. Podczas obrad w podziale na sekcje: chemiczną, ekonomiczną, elektrotechniczną, inżynieryjno-budowlaną, matematyczno-fizyczną i mechaniczną, zostały przedstawione referaty związane w większości z historią wydziałów, instytutów i kształceniem studentów. Zarówno obradom planarnym, jak i obradom w sekcjach, towarzyszyły często burzliwe dyskusje i polemiki z тезami zawartymi w wystąpieniach prelegentów.

Ogółem w obradach uczestniczyło ok. 500 osób. Na ich zakończenie prof. Antoni Kobyliński z Wydziału Inżynierii Lądowej Politechniki Warszawskiej przekazał na ręce Rektora „Ogólny program kursów wykładających się mających w Szkole Przygotowawczej do Instytutu Politechnicznego w roku szkolnym 1830/1831” (obecnie w zbiorach Muzeum PW)¹³. Podczas ob-

¹² 150 lat wyższego szkolnictwa technicznego w Warszawie. Sesja naukowa 13-14 grudnia 1976 roku. Konspekty referatów, Warszawa 1976.

¹³ Z protokołów obrad Zespołu Naukowego ds. Historii Politechniki Warszawskiej, 1976 rok, Muzeum PW.

chodów pamięć o osobach związanych z dziejami Politechniki Warszawskiej wyrażano również składając kwiaty i wystawiając warty honorowe przy grobach Stanisława Staszica na Bielanach oraz Kajetana Garbińskiego na warszawskich Powązkach.

Ogólny programmat kursów wykładac się mających w Szkole Przygotowawczej do Instytutu Politechnicznego w roku szkolnym 1830/1831 (fot. IKR, ze zbiorów MPW)

Prof. Stanisław Pasynkiewicz, Rektor Politechniki Warszawskiej zamykając obrady wystosował do zebranych znamienne słowa: *Nie jestem w stanie zaprosić obecnych na następną sesję, która odbędzie się zapewne za 50 lat z okazji obchodów dwóchsetlecia istnienia Politechniki w Warszawie. Choć prawdopodobnie większość z nas nie będzie brała udziału w tej sesji, myślę, że i nasza praca będzie za te 50 lat przypominana, przyda bowiem chwaty i znaczenia naszej Uczelni.*

Zespół Naukowy ds. Historii Politechniki Warszawskiej sprawozdając jubileuszowe obchody 150-lecia wyższego szkolnictwa technicznego w Warszawie w styczniu 1977 roku wskazał aktywny udział jego członków

w wydarzeniach oraz zbyt małą aktywność pracowników naukowych i studentów, zarówno w sesji plenarnej, jak i w obradach sekcyjnych. Podkreślono jednocześnie wysoki poziom referatów, które zaplanowano wydać w formie zwartej publikacji.

2.3. Wydawnictwa jubileuszowe. Pozostała działalność publikacyjna i filmowa

Zespół Naukowy ds. Historii Politechniki Warszawskiej do 1981 roku, tj. do momentu przekształcenia w Senacką Komisję ds. Historii i Tradycji, prowadził prace publikacyjne w dwóch aspektach dziejów Uczelni – wydarzeń historycznych i bieżących, uwzględniając tym samym jeden z postulatów jubileuszu 150-lecia wyższego szkolnictwa technicznego w Warszawie. Wszystkie te działania były prowadzone z aktywnym udziałem Pracowni Historycznej Biblioteki Głównej Politechniki Warszawskiej, której plany i sprawozdania zatwierdzał Zespół. Wśród publikacji jubileuszowych ukazały się: *Kalendarium 150 lat Politechniki w Warszawie* (Warszawa 1976), broszura *W 150 rocznicę utworzenia Politechniki Warszawskiej* (Warszawa 1976), *150 lat wyższego szkolnictwa technicznego w Warszawie. Sesja naukowa 13–14 grudnia 1976 roku. Konspekty referatów* (Warszawa 1976), *Rektorzy Politechniki 1826–1976* (Warszawa 1976), *150 lat wyższego szkolnictwa technicznego w Warszawie 1826–1976. Materiały z sesji naukowej 13–14 grudnia 1976* (Warszawa 1979).

W styczniu 1977 roku podczas posiedzenia Zespołu Naukowego ds. Historii Politechniki Warszawskiej Bogdan Gadomski z Pracowni Historycznej przedstawił projekt wydawnictwa pod nazwą „Zeszyty Historyczne PW”, których ostateczny kształt omawiano podczas kolejnych posiedzeń, zarówno Zespołu jak i Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji¹⁴. Zaproponowano, aby ukazywały się raz w roku. Pierwotnie, podstawą ich zawartości miały być artykuły monograficzne, materiały przyczynkarskie, dokumenty, wspomnienia, a także kroniki najważniejszych wydarzeń z życia Uczelni oraz sprawozdania z prowadzonych prac historycznych. Ponadto w każdym zeszycie sugerowano umieszczenie indeksu nowo mianowanych profesorów Politechniki Warszawskiej.

Równolegle rozpoczęto prace nad publikacją pt. *Słownik biograficzny profesorów Politechniki Warszawskiej*, przeprowadzając kwerendę materiałów

¹⁴ Oficjalną zgodę na uruchomienie cyklu „Zeszytów Historycznych Politechniki Warszawskiej” wydano w 1995 roku.

biograficznych. Kompleksową informację o stanie prac nad słownikiem zaprezentował w grudniu 1978 roku dyrektor Edward Domański. Tom pierwszy obejmujący lata 1820–1944 zawierać miał biogramy wszystkich profesorów w Politechnice Warszawskiej ze szczególnym uwzględnieniem rektorów Politechniki Warszawskiej. Drugi tom za lata 1944–1980 zaplanowano z udziałem haseł dotyczących wyłącznie nieżyjących już profesorów. Tom trzeci obejmowałby biogramy profesorów żyjących, mianowanych do 1980 roku w Politechnice Warszawskiej. Ostatecznie Zespół przychylił się do propozycji prof. Dionizego Smoleńskiego, aby połączyć tom drugi z trzecim. Słownik biograficzny profesorów Politechniki Warszawskiej miał jednocześnie nawiązywać do ukazującego się od 1934 roku *Polskiego słownika biograficznego*. Dyrektor Edward Domański poinformował, że hasło w *Słowniku biograficznym profesorów Politechniki Warszawskiej* będzie objętościowo większe, a zgromadzenie biogramów profesorów naszej Uczelni w jednym miejscu może stanowić wizytówkę dorobku naukowego Politechniki Warszawskiej. Zespół zasugerował, aby sylwetki profesorów były pokazywane głównie przez pryzmat ich osiągnięć dokonanych w Uczelni. W toku dalszych uzgodnień i konsultacji z Oddziałem Prac Naukowo-Badawczych Dydaktycznych i Organizacyjnych Biblioteki Głównej PW pierwszy tom słownika miał obejmować lata 1919–1945.

Kolejną publikacją, którą omawiano podczas posiedzeń Zespołu Naukowego ds. Historii Politechniki Warszawskiej była *Kronika wydarzeń PW 1945–1980*. Wśród materiałów, które mogłyby pomóc w jej opracowaniu wskazano archiwalia związane z historią Uczelni, nagrania z zasłużonymi pracownikami Politechniki Warszawskiej oraz obejmujące ważne wydarzenia uczelniane. Bogdan Gadomski z Pracowni Historycznej za najważniejsze uznał artykuły z prasy codziennej, publikacje naukowe oraz uczelniane wydawnictwa ilościowe i sprawozdawcze. Układ chronologiczny *Kroniki* odzwierciedlać miał wszystkie wydarzenia w Politechnice Warszawskiej, w tym zmiany organizacyjne i personalne, imprezy o zasięgu ogólnopolskim, jak również ogólnouczelniane i wydziałowe jubileusze. Zaproponowano, aby w *Kronice* ująć także aktywności związane z rozwojem nauczycieli akademickich, w tym ich osiągnięcia w zakresie działalności wychowawczej, dydaktycznej i badawczej, a także wydarzenia z życia studentów oraz organizacji społecznych i politycznych działających w Politechnice Warszawskiej. Profesor Zbigniew Kączkowski zaproponował, aby *Kronika* zakładała pewną regularność, ukazując się w formie zeszytów, co kilka lat z bieżącymi aktualizacjami. Podczas czerwcowego posiedzenia w 1980 roku, w trakcie opiniowania przez Zespół kolejnych jej roczników, prof. Edward Olszewski wskazał, że *Kronika* powinna dążyć do pełnego opisu sytuacji bez względu na cenzurę, a prof. Jerzy

Bukowski za konieczne uznał zachowanie ściśle kronikarskiego charakteru, z weryfikacją przebiegu zdarzeń z ich świadkami. Do końca 1981 roku przygotowano do druku 10 roczników *Kroniki* o objętości 30 arkuszy wydawniczych, choć w pierwotnym zamyśle przewidziano ich 25 z uwzględnieniem materiału ilustracyjnego.

Równoległe z pracami autorskimi i redakcyjnymi nad *Kroniką* kontynuowane były prace nad gromadzeniem relacji i wspomnień osób związanych z Uczelnią w okresie okupacji hitlerowskiej. Do końca maja 1981 roku zgromadzono łącznie 118 relacji, z których część została nagrana na taśmie magnetofonowej i poddana obróbce adiustacyjno-redakcyjnej. W przyszłości zgromadzone materiały miały posłużyć do przygotowania druku tomu wspomnień okupacyjnych. W 1981 roku Pracownia Historyczna przystąpiła również do gromadzenia relacji wspomnień osób związanych z uczelnianymi wydarzeniami październikowymi z 1956 roku i marcowymi z 1968 roku. Do końca kadencji Zespołu ds. Historii Politechniki Warszawskiej przeprowadzono 7 nagrań: z prof. Dionizym Smoleńskim, prof. Jerzym Bukowskim, prof. Kazimierzem Kolbińskim, prof. Edwardem Olszewskim, prof. Stanisławem Szefflerem, prof. Janem Podoskim i dyrektorem Alfredem Nowakiem. Nagrane relacje po autoryzacji miały uzupełnić odpowiednie roczniki *Kroniki*. Jednocześnie na zlecenie kierownictwa Uczelni Zespół opracował krótką historię zjazdów i uroczystości jubileuszowych w Politechnice Warszawskiej w latach 1915–1979.

Zespół Naukowy ds. Historii Politechniki Warszawskiej za istotne uznał także podjęcie prac nad monografią domu studenckiego przy placu Gabriela Narutowicza w Warszawie. Zdaniem Zespołu monografia powinna być opracowana w ujęciu chronologicznym, począwszy od 1915 roku. Kolejna inicjatywa dotyczyła alfabetycznego spisu absolwentów Politechniki Warszawskiej, który miał uwzględniać zmiany nazwisk, bazując na rejestrach z Księgi Dyplomów. Zdecydowano, że projekt obejmie dodatkowo okres międzywojenny i personalia absolwentów Szkoły Inżynierskiej imienia Hipolita Wawelberga i Stanisława Rotwanda z lat 1945–1951. Podczas posiedzeń do wiadomości Zespołu przekazywano również stan spraw związanych z publikacją dotyczącą historii Wydziału Elektrycznego Politechniki Warszawskiej. Szczegółowy wykaz publikacji i nagrań opiniowanych przez Zespół, a redagowanych przez Pracownię Historyczną znajduje się w opracowaniu Haliny Rzeszut pt. *Zarys historii Biblioteki Głównej*, wydanym w cyklu „Zeszytów Historycznych Politechniki Warszawskiej” (2008/12).

Choć relacje filmowe w latach siedemdziesiątych nie były tak powszechne jak obecnie, Zespół Naukowy ds. Historii Politechniki Warszawskiej opowiedział się za realizacją „Kroniki Filmowej Politechniki Warszawskiej”.

Osobą odpowiedzialną za jej przygotowanie był Jerzy Karpiński¹⁵, któremu w maju 1979 roku powierzono także realizację filmu o Politechnice Warszawskiej. Scenariusz został złożony i przedstawiony do zatwierdzenia kilka miesięcy później. Przewodniczący Zespołu Naukowego ds. Historii Politechniki Warszawskiej wypowiedział się o nim pozytywnie, choć nie zabrało uwag o charakterze kompozycyjnym i merytorycznym. W kwestiach związanych z kroniką filmową Zespół krytykował zbyt długie ujęcia oraz brak ukazania życia codziennego Uczelni. Zalecono wprowadzanie migawek z wykładów i ćwiczeń laboratoryjnych, fasad budynków oraz sylwetek osób związanych z Politechniką. Do końca kadencji Zespołu zaopiniowano dwa pierwsze wydania „Kroniki filmowej Politechniki Warszawskiej”. Film o Uczelni w reżyserii Jerzego Karpińskiego, nad którym prace zostały zapoczątkowane jeszcze w Zespole, wyemitowano już na posiedzeniu Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji Politechniki Warszawskiej w lipcu 1982 roku. Produkcję zatytułowaną „Politechnika Warszawska – czyny i rozmowy” Komisja oceniła bardzo wysoko, podkreślając wierne oddanie atmosfery minionych lat, doskonały dobór zdjęć i sprawną reżyserkę. Dyskutanci zauważyli jednak, że autor poświęcił zbyt mało miejsca wydarzeniom lat 1956 i 1968. Po dokonaniu pewnych korekt i skrótów zasugerowano, aby film upowszechniać również wśród pracowników i studentów Politechniki Warszawskiej.

2.4. Działania strukturalne i wizerunkowe upowszechniające wiedzę o dziejach Uczelni

Publikacje i nagrania, które przybliżyła podrozdział 2.3. niniejszej monografii, powstały w dużej mierze jako materiały pokonferencyjne bądź komplementarne względem założeń przyjętych przy organizacji 150-lecia wyższego szkolnictwa technicznego w Politechnice Warszawskiej. Niemniej stanowią one zaledwie część działań, które w perspektywie najbliższych lat Uczelnia zobowiązała się wdrażać w celu upowszechniania wiedzy o historii i tradycji Uczelni. Odpowiedzią na powyższe zapotrzebowanie było między innymi powołanie Muzeum Politechniki Warszawskiej.

¹⁵ Reżyser, montażysta filmów dokumentalnych, absolwent Politechniki Warszawskiej, na której w 1972 roku uzyskał stopień magistra inżyniera. W 1983 roku ukończył Podyplomowe Studium Wiedzy o Teatrze, Filmie i Telewizji Uniwersytetu Łódzkiego. W latach 1965–1979 był aktywnym działaczem i twórcą Centralnego Klubu Studentów Politechniki Warszawskiej, a w latach 1975–1979 prezesem Klubu. Później pracował m.in. w Pracowni Filmowej Politechniki Warszawskiej.

Utworzenie Muzeum Politechniki Warszawskiej

Projekt utworzenia Muzeum Politechniki Warszawskiej został przyjęty pod obrady Zespołu w styczniu 1977 roku. W jego opinii Muzeum PW miało spełniać rolę dydaktyczną i wychowawczą. Profesor Jerzy Bukowski wskazywał na możliwą przyszłą współpracę Muzeum Politechniki Warszawskiej z Muzeum Techniki Naczelnej Organizacji Technicznej (NOT). Obsada personalna Muzeum PW pozostawać miała w dyspozycji Biblioteki Głównej. Jeszcze przed końcem tego samego roku, na wniosek dyrekcji Biblioteki, władze Uczelni zatwierdziły powstanie w jej strukturze nowej komórki – Muzeum Politechniki Warszawskiej. Pierwszym kustoszem został Tadeusz Banasik, według którego Muzeum PW powinno zaznajamiać studentów z tradycjami historycznymi macierzystej Uczelni, a jednocześnie – poprzez ekspozyty – pokazywać jej rozwój naukowy. Za wskazane uznano zorganizowanie jednej stałej wystawy historycznej oraz okolicznościowych wystaw tematycznych, z których pierwsza miała dotyczyć 60-lecia odzyskania niepodległości przez Polskę. Kolejną sugestią było przeniesienie wystawy dedykowanej prof. Wojciechowi Świętostawskiemu z Muzeum Techniki NOT do Gmachu Chemii w kampusie Politechniki Warszawskiej. Równocześnie Zespół zarekomendował szerokie upowszechnianie wśród władz wydziałowych „stałego zbieractwa” przyszłych ekspozycji, których ewidencję prowadziłoby Muzeum PW. Zalecono informowanie społeczeństwa poprzez masowe środki przekazu o utworzeniu Muzeum Politechniki Warszawskiej, co dałoby szansę powiększania przez indywidualnych darczyńców zbiorów muzealnych mocno uszczuplonych w latach 1939–1945¹⁶. Uroczyste otwarcie Muzeum Politechniki Warszawskiej nastąpiło 25 października 1978 roku. Pierwszą wystawą urządzoną przez nową placówkę była ekspozycja zgromadzonych obiektów historycznych pt. „Dary i nabytki Muzeum PW”, na którą składały się m.in. indeksy, dokumenty osobiste byłych studentów i profesorów, zdjęcia i aparatura pochodząca z początku XX wieku¹⁷. Wśród podejmowanych na ekspozycji tematów znalazła się także „Politechnika walcząca”. Otwarcie wystawy nastąpiło w dniu inauguracji roku akademickiego 1979/1980. Profesor Zbigniew Kączkowski oceniając wystawę zwrócił uwagę na niewielką frekwencję, podkreślając, że ekspozycja powinna mieć charakter wystawy stałej, udostępnionej młodzieży w pomieszczeniu otwartym. W styczniu 1981 roku Muzeum PW zorganizowało

¹⁶ W 1993 roku do Muzeum Politechniki Warszawskiej przekazano materiały ze zbiorów likwidowanej Pracowni Historycznej, która od tego momentu zaprzestała samodzielnej działalności.

¹⁷ H. Rzeszut, *Zarys historii Biblioteki Głównej Politechniki Warszawskiej*, „Zeszyty Historyczne Politechniki Warszawskiej” 2008, nr 12, Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej.

wystawę: „Tradycje Politechniki Warszawskiej w sztuce, dokumentach i fotografii 1915–1980”. Jak czytamy w sprawozdaniu z działalności Muzeum Politechniki Warszawskiej za rok 1981 *jej celem było ukazanie węzłowych etapów rozwojowych Uczelni pamiątek, symboli, insygniów, dowodów jej istnienia w układzie chronologicznym*. W kolejnych latach wystawy Muzeum PW, obok kontynuowanego wątku „Politechniki walczącej” i tradycji historycznych Uczelni, zakresem tematycznym obejmowały m.in. sylwetki zasłużonych profesorów PW, wystawy książek, malarstwa i fotografii. Muzeum PW wspierało także organizacyjnie wystawy wydziałowe w tym jubileuszowe i tematyczne. Stan posiadania Muzeum Politechniki Warszawskiej na dzień 31 grudnia 1981 roku wynosił 2463 obiekty zabytkowe¹⁸.

Stowarzyszenie Wychowanków Politechniki Warszawskiej

Zamysł utworzenia Stowarzyszenia Wychowanków Politechniki Warszawskiej został omówiony na pierwszym w nowej kadencji spotkaniu Zespołu Naukowego ds. Historii Politechniki Warszawskiej w maju 1979 roku, w składzie poszerzonym o prof. Zbigniewa Kączkowskiego oraz prof. Tadeusza Kosiewicza. Stowarzyszenie miało współpracować z Zespołem oraz z Naczelną Organizacją Techniczną oraz zajmować się badaniem karier absolwentów Politechniki Warszawskiej. W grudniu 1980 roku doc. Jerzy Ruszkiewicz poinformował o zatwierdzeniu statutu Stowarzyszenia Wychowanków Politechniki Warszawskiej oraz o uruchomieniu sekretariatu Stowarzyszenia. Wśród zadań Stowarzyszenia miały znajdować się m.in. gromadzenie i przechowywanie materiałów archiwalnych w porozumieniu z Zespołem Naukowym ds. Historii Politechniki Warszawskiej oraz Kołem Emerytów. Zwrócono także uwagę na konieczność organizowania zjazdów byłych wychowanków Uczelni. Niestety wiele z planów Stowarzyszenia uległo odroczeniu w czasie, gdyż do aktywnej działalności Stowarzyszenie powróciło dopiero w 1986 roku

Podczas pierwszego walnego zgromadzenia 30 sierpnia 1986 roku ustalono, że Stowarzyszenie powinno współpracować z innymi uczelnianymi gremiami absolwentów. Sprawozdanie Rektora za kadencję 1984–1987 za główny cel Stowarzyszenia wskazuje *aktywną pracę, zmierzającą w kierunku pomocy Uczelni w poprawie jej bazy materialnej*¹⁹. Na podstawie do-

¹⁸ Sprawozdanie z działalności Muzeum Politechniki Warszawskiej za rok 1981, materiały archiwalne, Muzeum PW.

¹⁹ Sprawozdanie Rektora z działalności Politechniki Warszawskiej w kadencji 1984–1987 przedstawione na posiedzeniu Senatu w dniu 24 czerwca 1987 roku.

stępnych materiałów archiwalnych trudno stwierdzić, jakie konkretnie inicjatywy Stowarzyszenie podjęło. Niemniej w notatce ze spotkania Senackiej Komisji i Tradycji z lutego 2000 roku, czytamy, że Stowarzyszenie nie było już wtedy aktywne od wielu lat w związku z czym do rozpatrzenia poddano wnioski o utworzenie Stowarzyszenia Absolwentów i Przyjaciół Politechniki Warszawskiej, które oficjalnie powołano do życia w 2001 roku.

Wewnątrzuczelniane działania wizerunkowe

W działania Zespołu Naukowego ds. Historii Politechniki Warszawskiej nad upowszechnianiem wiedzy o tradycji i historii Uczelni miał włączać się także Uczelniany Zespół do Spraw Tradycji, który za główny cel swojej działalności obrał wychowanie młodzieży w duchu patriotyzmu wydziałowego i uczelnianego. Jego program w maju 1979 roku przedstawił na posiedzeniu Zespołu Naukowego dr Mieczysław Poniewierski. Program przewidywał m.in. propagowanie informacji o przeszłości i dorobku wydziałów oraz Uczelni, tworzenie materialnych możliwości identyfikacji z Uczelnią takich jak np. uczelniana odznaka, charakterystyczne elementy stroju, włączenie studentów do akcji zbierackiej Muzeum PW i zapoznanie z jego zbiorami. Zaproponowano także przeprowadzenie jednej godziny przysposobienia bibliotecznego w Muzeum PW. Członkowie Zespołu Naukowego ds. Historii Politechniki Warszawskiej program ocenili pozytywnie, uzupełniając go o nowe elementy. Profesor Tadeusz Kosiewicz zaproponował, żeby dwie pierwsze godziny wykładu poświęć historii danej dyscypliny na Politechnice Warszawskiej. Wśród pozostałych inicjatyw Zespołu Naukowego ds. Historii Politechniki Warszawskiej wymienić należy zlikwidowanie anonimowości wydziałów i instytutów poprzez wprowadzenie odznak, plaketek itp. oraz zwiększenie roli wykładowców w procesie kształtowania tradycji wśród studentów. Profesor Kazimierz Kolbiński postulował, by politechniczna kadra informowała o tradycjach walki o niepodległość Polski i polskość Uczelni, podkreślając jednocześnie ciągłość historyczną Politechniki Warszawskiej. Przewodniczący Zespołu prof. Eugeniusz Olszewski zwrócił uwagę na elementy, które mogłyby wiązać młodzież z tradycjami silnej samorządności okresu międzywojennego, zaznaczając, że *potrzeby młodzieży są obecnie w dużym stopniu zaspokajane przez państwo, czego ujemną stroną jest pozbawianie młodzieży możliwości wykazania się swoją dojrzałością do samorządowego działania*²⁰.

²⁰ Protokół posiedzenia Zespołu Naukowego ds. Historii Politechniki Warszawskiej z dnia 6 marca 1980 roku.

W marcu 1980 roku prorektor ds. studenckich doc. Jerzy Ruszkiewicz przekazał na posiedzeniu Zespołu informację o przeorganizowaniu działu informacji naukowej na dział informacji bezpośrednio mu podlegający. Nowy dział, po kierunku Jerzego Jankiewicza, miał między innymi prowadzić obsługę prasową Uczelni, opracowywać informatory i foldery o Politechnice Warszawskiej, zajmować się informacją wizualną i utrwalaniem ważniejszych wydarzeń z życia Uczelni na taśmie filmowej i magnetowidowej. Pod koniec roku J. Jankiewicz poinformował o druku ulotek zawierających treści o dokonaniach politechnicznych naukowców i prowadzonych przez nich pracach. Dział informacji podjął się także wydawania co 2 tygodnie zestawów wycinaków prasowych o Politechnice Warszawskiej oraz organizacji konferencji prasowych przeprowadzanych 2 do 3 razy do roku.

Zewnętrzne działania upamiętniające

W grupie działań, których planowane efekty obejmowały zarówno politechniczny kampus, jak i przestrzeń stolicy w kontekście upamiętniania ważnych dla Politechniki Warszawskiej osób i wydarzeń, Zespół zaproponował wzniesienie pomników, umieszczanie tablic, czy też wystąpienie z wnioskiem o nadanie warszawskim ulicom imion pracowników szczególnie zasłużonych dla Uczelni. Dzięki staraniom członków Zespołu Naukowego ds. Historii Politechniki Warszawskiej zespół Terenu Głównego Uczelni wraz z układem dróg, fragmentami ich dawnej nawierzchni, zielenią i elementami dawnego ogrodzenia, ograniczony ulicami: Nowowiejską, Aleją Niepodległości, Koszykową, Noakowskiego i placem Politechniki, został wpisany do rejestru zabytków Miasta Stołecznego Warszawy 1 grudnia 1977 roku, pod numerem 921. Jako zabytki zostały w nim wyszczególnione obiekty z XIX i XX wieku takie jak: Gmach Fizyki wraz z fontanną, Gmach Chemii, Gmach Aerodynamiki, Gmach Starej Kotłowni, Gmach Mechaniki z halą warsztatową i kominem, Gmach Starej Kotłowni, Gmach Nowej Kreślarni, Gmach Elektrotechniki, Gmach Technologii Chemicznej, budynki mieszkalne: profesorski (ul. Koszykowa 85), administracji (ul. Nowowiejska 22). Wcześniej do rejestru politechnicznych zabytków wpisano Gmach Główny Politechniki Warszawskiej (1965 rok, numer rejestru 676), Gmach Architektury (1969 rok, numer rejestru 766 A), Dom Studencki „Sezam” (1973 rok, numer rejestru 819). Po upływie kadencji Zespołu Naukowego ds. Historii Politechniki Warszawskiej w kolejnych latach w rejestrze zabytków znalazły się: Gmach Stary Technologiczny (2012 rok, gminna ewidencja zabytków m.st. Warszawy, numer rejestru 1871), Gmach Nowy Technologiczny (2012 rok, gminna ewidencja zabytków m.st. Warszawy, numer rejestru 1870), Gmach Techniki Ciepłej (2015 rok, numer

rejstru A 1298)²¹. W listopadzie 2022 roku do rejestru zabytków wpisany został budynek Oficyny Wydawniczej (ul. Polna 50, nr rejestru A-1729 – jako dom akademicki).

Gmach Fizyki
(fot. A.A. Wagner)

W ramach dyskusji przeprowadzanych podczas posiedzeń Zespołu pojawiały się głosy sprzeciwu m.in. co do ujęcia obiektu w rejestrze zabytków. Za przykład niech posłuży odrębne zdanie w kwestii usytuowania komina kotłowni, które część członków Zespołu uznała za niekorzystne, proponując rozbiórkę komina. W miejscu zlikwidowanego obiektu sugerowano wystawienie pomnika pierwszego Rektora Politechniki Warszawskiej Zygmunta Straszewicza. Na cokole miała się również znaleźć pamiątkowa tablica, na której byłyby umieszczone nazwiska wszystkich zmarłych Rektorów Politechniki Warszawskiej. W powiązaniu z projektem przestrzennego zagospodarowania pojawiła się sugestia usytuowania pomników wokół głównego ciągu spacerowego na osi Gmachu Głównego ku ulicy Koszykowej, skupionych w pobliżu Gmachu Fizyki i Gmachu Nowej Kreślarni. W październiku 1977 roku Zespół zaakceptował wstępny projekt wystawienia pomników Stanisławowi Staszicowi, Kajetanowi Garbińskiemu, Zygmuntowi Straszewiczowi i Kazimierzowi

²¹ Wykaz zabytków opracowano na podstawie: AA. Wagner, *Czas i miejsce. Architektura Politechniki Warszawskiej*, Warszawa, 2015, Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej, ISBN 978-83-7814-390-1 oraz strony internetowej Narodowego Instytutu Dziedzictwa www.nid.pl, jak również wykazu zabytków ujętych w gminnej ewidencji zabytków m.st. Warszawy na stronie internetowej www.um.warszawa.pl [dostęp: 05.06.2022].

Obrębownicy. Jednocześnie rozważano możliwość usytuowania pomnika Staszica jako jednego z centralnych pomników warszawskich na placu Jedności Robotniczej (obecnie pl. Politechniki). Zespół wypowiedział się także pozytywnie w kwestii projektu zbiorowego pomnika ku czci profesorów Politechniki Warszawskiej, którzy zginęli w czasie wojny i okupacji. Kolejną omawianą propozycją było wmurowanie w Gmachu Fizyki tablicy upamiętniającej otwarcie Politechniki Warszawskiej dnia 15 listopada 1915 roku.

Członkowie Zespołu Naukowego ds. Historii Politechniki Warszawskiej rozważając godne upamiętnienie członków wspólnoty akademickiej w szeroko pojętej przestrzeni miejskiej, w maju 1978 roku przedstawili listę 22 nazwisk, którą przekazano Urzędowi Miasta Stołecznego Warszawy: Karol Adamiecki 1886–1933, Józef Jerzy Boguski 1853–1933, Kazimierz Drewnowski 1881–1962, Romuald Gutt 1888–1974, Stanisław Hempel 1882–1954, Stanisław Kalinowski 1873–1946, Henryk Mierzejewski 1881–1929, Kazimierz Obrębowski 1853–1913, Wacław Paszkowski 1881–1950, Bogdan Pniewski 1897–1965, Andrzej Pszenicki 1869–1941, Czesław Przybylski 1880–1936, Bohdan Stefanowski 1883–1976, Zygmunt Straszewicz 1860–1927, Wojciech Świętosławski 1881–1968, Ludwik Uzarowicz 1886–1976, Edward Warchałowski 1885–1953, Aleksander Wasiutyński 1859–1944, Zbigniew Wasiutyński 1900–1974, Witold Wierzbicki 1890–1965, Czesław Witoszyński 1875–1948, Jan Wiktor Zawidzki 1866–1928, Wacław Żenczykowski 1897–1957. W marcu 1980 roku Edward Domański poinformował, że w Warszawie pojawiły się dwie nowe ulice imienia naukowców z Politechniki Warszawskiej: Mieczysława Wolfkego (Bemowo) i Czesława Witoszyńskiego (Praga Południe).

Ulica Mieczysława Wolfkego na warszawskim Bemowie (fot. IKR)

Ostatnie spotkanie Zespołu Naukowego ds. Historii Politechniki Warszawskiej odbyło się 24 czerwca 1980 roku. Podczas posiedzenia Przewodniczący Zespołu prof. Eugeniusz Olszewski przekazał informację o swojej i dyrektora Edwarda Domańskiego wizycie, którą złożyli Rektorowi prof. Władysławowi Findeisenowi, przedstawiając sprawozdanie z całości prac Zespołu. W czasie tej wizyty Rektor poinformował, że rozważa zastąpienie Zespołu Senacką Komisją do Spraw Historii i Tradycji. Członkowie Zespołu opowiedzieli się za kontynuacją i rozszerzeniem prac historycznych oraz nad ochroną i propagowaniem tradycji historycznych PW. Profesorom: Bukowskiemu i Rudolfowi zaproponowano zajęcie się gromadzeniem i przechowywaniem materiałów archiwalnych znajdujących się w posiadaniu starszych pracowników Uczelni i ich rodzin, a także bibliotek naukowych. Działalność ta byłaby prowadzona w porozumieniu ze Stowarzyszeniem Wychowanków PW oraz Kołem Emerytów. Do kontynuacji przez Senacką Komisję ds. Historii i Tradycji wskazano rozszerzenie opieki nad zaniedbanymi grobami zasłużonych pracowników PW. Po dyskusji Zespół przyjął sprawozdanie oraz jednogłośnie poparł projekt utworzenia Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji PW.

Rozdział 3

Działania upamiętniające Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji do 1990 roku

3.1. Powołanie i zakres działalności Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji

Zespół Naukowy ds. Historii Politechniki Warszawskiej został podniesiony do rangi Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji przez Rektora prof. Władysława Findeisena na początku jego kadencji (1981–1985). Przekształcenie miało na celu poszerzenie zakresu działania dotychczasowego Zespołu oraz nadanie mu większej rangi i oficjalnego statusu Komisji Senackiej. Komisja miała stać się ważnym organem Uczelni, odpowiedzialnym za badanie, dokumentowanie i promowanie historii oraz tradycji Politechniki Warszawskiej. W wyniku przekształcenia Komisja ds. Historii i Tradycji Politechniki Warszawskiej zyskała większe możliwości działania i większe zaangażowanie ze strony Senatu Uczelni. Dzięki przekształceniu Komisja stała się formalnym organem Uczelni, co przyczyniło się do wzmocnienia jej roli w promowaniu historii i tradycji Politechniki Warszawskiej oraz wspieraniu działań związanych z tym obszarem. Na posiedzeniu Senatu dnia 28 października 1981 roku senatorzy wyrazili zgodę na powołanie Senackiej Komisji Historii i Tradycji i poszerzenie jej składu o jedenaście osób względem poprzedniego gremium w tym między innymi o osoby niebędące członkami Senatu Politechniki Warszawskiej. W skład Komisji weszli (w porządku alfabetycznym): prof. Władysław Araszekiewicz, prof. Jerzy Bukowski, Edward Domański, prof. Zbigniew Jaśkiewicz, prof. Zbigniew Kączkowski, prof. Antoni Kiliński, prof. Kazimierz Kolbiński, prof. Mieczysław Łubiński, prof. Eugeniusz Olszewski (przewodniczący), dr Marek Przystupa, prof. Zygmunt Rudolf, doc. Jerzy Ruszkiewicz, prof. Dionizy Smoleński, prof. Andrzej Tomaszewski. Opiekę na Komisją Rektor powierzył Prorektorowi prof. Zdzisławowi Marciniakowi.

W kolejnej kadencji w latach 1984–1987 Komisja działała w niezmiennym trybie, w składzie: prof. Eugeniusz Olszewski (przewodniczący), prof. Władysław Araszkiwicz, dr Maria Brykowska, dr hab. Daniela Buza, Edward Domański, doc. Zbigniew Godlewski, prof. Zdzisław Grunwald, prof. Andrzej Górski, prof. Janusz Lech Jakubowski, prof. Zbigniew Jaśkiewicz, doc. Władysław Jotkiewicz, prof. Czesław Kamela, prof. Zbigniew Kączkowski, prof. Antoni Kiliński, prof. Kazimierz Kolbiński, prof. Witold Nowicki, prof. Edward Otto, prof. Zbigniew Pączkowski, prof. Jan Różycki, prof. Zygmunt Rudolf, doc. Jerzy Ruszkiewicz, prof. Henryk Śmigielski, doc. Andrzej Wolny, dr Leszek Wronkowski, Maciej Wróblewski, prof. Zygmunt Zbichorski¹. W kadencji 1981–1984 skład Komisji zmniejszył się o dwóch zmarłych członków – byłych rektorów Politechniki Warszawskiej: prof. Jerzego Bukowskiego (1982 rok) oraz prof. Dionizego Smoleńskiego (1984 rok). Pod koniec 1984 roku zmarł prof. Władysław Araszkiwicz.

W kadencji 1987–1990, w 1988 roku na przewodniczącego wybrano prof. Zbigniewa Jaśkiewicza. W tym czasie uległ zmianie styl pracy Komisji ze względu na przygotowania do obchodów jubileuszu 75-lecia Uczelni. Zrezygnowano z systematycznego zwoływania posiedzeń plenarnych, a bieżące problemy rozwiązywano na forum prezydium w składzie: dr Bolestaw Krasiewicz (od 1989 roku)², Edward Domański, doc. Jerzy Fellman, doc. Zbigniew Godlewski, prof. Zdzisław Grunwald, prof. Zbigniew Jaśkiewicz (przewodniczący), prof. Zbigniew Kączkowski, prof. Eugeniusz Olszewski, prof. Jerzy Ruszkiewicz³.

Pierwsze posiedzenie nowo powołanej Senackiej Komisji odbyło się 15 grudnia 1981 roku. Ze względu na niespodziewane wprowadzenie dwa dni wcześniej stanu wojennego w posiedzeniu wzięto udział zaledwie sześciu członków Komisji i zaproszeni goście: Tadeusz Banasik, kustosz Muzeum PW i Bogdan Gadomski, kierownik Pracowni Historycznej PW. Przewodniczący Komisji, prof. Eugeniusz Olszewski poinformował, że z powodu braku wymaganego kworum Komisja nie może podjąć wiążących decyzji wymagających formalnych głosowań w związku z tym między innymi wybór wiceprzewodniczącego odłożono do następnego posiedzenia. Kolejne spotkanie Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji odbyło się 26 kwietnia 1982 roku. Podczas posiedzenia uchwalono

¹ Protokół nr 1 posiedzenia Senackiej Komisji Historii i Tradycji Uczelni z dnia 21 listopada 1984 roku.

² Protokół nr 1 posiedzenia Prezydium Senackiej Komisji Historii i Tradycji Szkoły z dnia 16 stycznia 1989 roku.

³ Sprawozdanie z działalności Senackiej Komisji Historii i Tradycji Szkoły w latach 1987–1990.

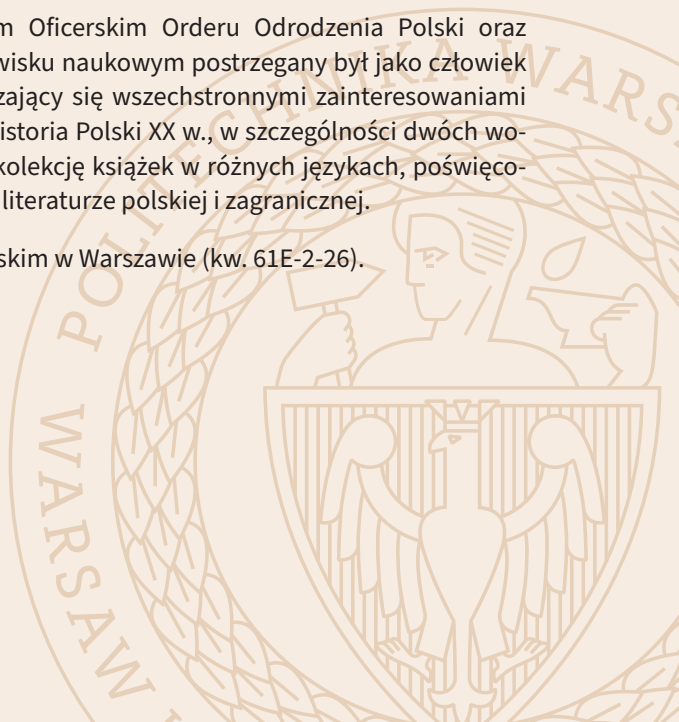

Ludwik Zbigniew Jaśkiewicz urodził się 7 grudnia 1921 r. w Warszawie, zmarł 28 stycznia 2015 r. w Warszawie. Absolwent Politechniki Łódzkiej, od 1948 pracownik Politechniki Warszawskiej. Pracę doktorską obronił pod koniec lat 60., w 1974 uzyskał tytuł docenta, w 1981 mianowany na profesora nadzwyczajnego, w 1988 na profesora zwyczajnego. W latach 1970–1992 był kierownikiem Zakładu Samochodów, a między 1988 a 1991 dyrektorem Instytutu Pojazdów na Wydziale Samochodów i Maszyn Roboczych Politechniki Warszawskiej. Na zaproszenie prof. Antii[ego] Saarialho prowadził wykłady z układów napędowych samochodów w Helsinki University of Technology.

Profesor Jaśkiewicz zapoczątkował na Wydziale Samochodów i Maszyn Roboczych szkołę projektowania zespołów układu napędowego. Wypromował 7 doktorów i ponad 320 dyplomantów. Jest autorem ponad 100 publikacji, w tym 11 monografii i 12 podręczników, oraz serii wydawniczych: *Elementy pojazdów mechanicznych*, *Mechaniczne napędy samochodów* i *Układy napędowe samochodów*. Należał do międzynarodowych organizacji naukowo-technicznych (ISO, SAE, VDI). W latach 1988-93 przewodniczył Senackiej Komisji ds. Historii Tradycji (1 kadencja). Jako członek i przewodniczący Komisji zabiegał o przywrócenie dobrego imienia profesorowi Janowi Czochrałskiemu.

Został odznaczony m.in. Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski oraz Złotym Krzyżem Zasługi. W środowisku naukowym postrzegany był jako człowiek prawy i otwarty na ludzi, odznaczający się wszechstronnymi zainteresowaniami i pracowitością. Fascynowała go historia Polski XX w., w szczególności dwóch wojen światowych, posiadał bogatą kolekcję książek w różnych językach, poświęconych nie tylko historii, ale i sztuce, literaturze polskiej i zagranicznej.

Spoczywa na cmentarzu Bródnowskim w Warszawie (kw. 61E-2-26).

cztery grupy zagadnień obejmujące zakres działalności Komisji (przyjęty przez Senat Politechniki Warszawskiej 2 czerwca 1982 roku)⁴:

Stymulowanie prac historycznych prowadzonych w ramach Biblioteki Głównej PW oraz opieka nad tymi pracami m.in.: sporządzanie i publikowanie wieloletnich i rocznych kronik Uczelni oraz gromadzenie materiałów do nich (w formie zapisów, nagrań itp.) życiorysów pracowników Uczelni oraz retrospektywnych i bieżących bibliografii ich publikacji, wykazów pracowników i absolwentów Uczelni; gromadzenie opracowywanie i publikowanie wspomnień uczestników wybranych wydarzeń z działalności Uczelni oraz z innej działalności jej pracowników, absolwentów i studentów (ruchu oporu w okresie okupacji hitlerowskiej wydarzeń marcowych 1968 roku itp.), przygotowywanie i publikowanie prac historycznych z dziejów Politechniki Warszawskiej i działających poprzednio warszawskich uczelni technicznych; gromadzenie, opracowywanie i eksponowanie przedmiotów i dokumentów związanych z dziejami Uczelni i działających poprzednio warszawskich uczelni technicznych.

Stymulowanie prac historycznych podejmowanych przez inne jednostki organizacyjne Uczelni i przez działające na jej terenie stowarzyszenia oraz opieka nad tymi pracami (przy czym mogą one przybierać różne formy między innymi analogiczne do tych, które wymieniono w punkcie poprzednim).

Kultywowanie i krzewienie w działalności Uczelni jej tradycji drogą inspirowania i udzielania pomocy. Działalność ta obejmowałaby m.in.: czczenie pamięci i zaznajamianie z dorobkiem wybitnych pracowników, absolwentów lub studentów Uczelni m.in. przez przypominanie rocznic ich urodzin, śmierci czy ważnych wydarzeń z ich życia jako okazji do organizowania poświęconych im spotkań naukowych czy popularyzacyjnych oraz wystaw, a także nazywania ich imionami sal czy gmachów Uczelni, wmurowanie tablic pamiątkowych, przygotowywanie odpowiednich publikacji itp.; utrzymywanie kontaktów z redakcją „Politechnika” i redaktorami informatorów uczelnianych celem inspirowania, aby uwzględniane były na ich łamach materiały związane z dziejami i tradycjami Politechniki Warszawskiej i poprzedzających ją innych warszawskich Uczelni technicznych; inspirowanie organizatorów imprez pracowniczych i studenckich (np. obozy, wycieczki i imprezy klubowe) do wprowadzania do ich programów elementów nawiązujących do tradycji Uczelni lub tradycje te rozwijających; zaproponowanie tekstu ślubowania studenckiego w celu nawiązania do tradycji Uczelni; inspirowanie produkcji i użytkowania elementów

⁴ Poniższy zakres zamieszczono za załącznikiem do Protokołu nr 2 Senackiej Komisji Historii i Tradycji Uczelni z dnia 26 kwietnia 1982 roku.

stroju nawiązujących do nazw czy tradycji Uczelni (koszule, czapki, krawaty, znaczki itp.); inspirowanie przekazywania do Muzeum PW wszelkich przedmiotów związanych z działalnością Uczelni (aparatura, modele, wybitne lub charakterystyczne prace dyplomowe itp.) lub z jej pracownikami i studentami, a do Biblioteki Głównej PW – prywatnych bibliotek i archiwów pracowników Uczelni.

Zaznajamianie z dorobkiem, dziejami i tradycjami Uczelni całego społeczeństwa, a szczególnie grup społecznych związanych z jej pracami dydaktycznymi i badawczymi. Działalność ta obejmowałaby m.in. współpracę ze Stowarzyszeniem Wychowanków PW oraz Komisją Historii Ruchu Stowarzyszeniowego NOT i komisjami historycznymi istniejącymi w niektórych stowarzyszeniach naukowo-technicznych; współpracę z redakcjami wydawnictw historycznych obejmujących m.in. dzieje Uczelni oraz jej pracowników absolwentów i studentów, a w szczególności z redakcją Polskiego Słownika Biograficznego oraz redakcjami innych podobnych słowników; organizowanie opieki nad grobami zasłużonych pracowników Uczelni przede wszystkim w Warszawie, porządkowanie grobów opuszczonych oraz umieszczanie kwiatów i zapalanie zniczy; inspirowanie władz miejskich Warszawy do nadawania jej ulicom imion wybitnych pracowników Uczelni; nawiązywanie kontaktów ze szkołami średnimi noszącymi imiona pracowników lub studentów Uczelni oraz stymulowanie opieki nad tymi szkołami przez najbardziej zainteresowane jednostki organizacyjne Uczelni lub działające na jej terenie stowarzyszenia; nawiązywanie kontaktów z tymi uczelniami technicznymi w kraju i za granicą, w których pracowali lub kształcili się wybitni absolwenci czy pracownicy Uczelni.

Na tym samym posiedzeniu przewodniczący Komisji zaproponował na wiceprzewodniczącego członka Senatu prof. Zbigniewa Jaśkiewicza. Na sekretarza Komisji powołano Jana Zaleskiego, pracownika Pracowni Historycznej BG PW (od 1983 roku Aurelię Jermakowicz), natomiast Tadeusza Banasika i Bogdana Gadomskiego zaproszono do udziału w pracach Komisji w charakterze stałych gości. Pieczę nad problematyką tradycji uczelnianej powierzono doc. Jerzemu Ruszkiewiczowi. 2 czerwca 1982 roku Senat PW podjął uchwałę, w której zobowiązywał wydziały i inne jednostki Uczelni do współpracy z Komisją. W związku z powyższym od jesieni 1982 roku Komisja zapraszała na swoje posiedzenia przedstawicieli uczelnianych gremiów, co w pewnym stopniu przyczyniło się do wzrostu zainteresowania historią i tradycją Uczelni oraz jej wydziałów.

Stałym punktem porządku dziennego posiedzeń Komisji było opiniowanie planów pracy i sprawozdań Pracowni Historycznej i Muzeum Politechniki Warszawskiej – działających w ramach Biblioteki Głównej – oraz Pracowni Filmowej. W stosunku do tych trzech jednostek Komisja pełniła rolę zbliżoną do roli rad naukowych placówek badawczych, niekiedy także

inspirując nowe kierunki działań jak np. publikację pt. *Sylwetki Profesorów Politechniki Warszawskiej*.

3.2. Udział Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji w opiniowaniu dokumentów Uczelni

Komisja, biorąc pod uwagę doświadczenie organizacyjne jej członków i zaangażowanie w sprawy formalne Uczelni na przestrzeni lat z poziomu rektorskiego, otrzymywała również zadania opiniujące i formujące bieżące akty prawne Politechniki Warszawskiej, takie jak np. opracowanie preambuły do Statutu z 1985 roku⁵, której autorem był prof. Eugeniusz Olszewski:

Politechnika Warszawska powstała w roku 1915 staraniem Towarzystwa Kursów Naukowych i Komitetu Obywatelskiego Miasta Warszawy. Działając nieprzerwanie Politechnika pomnaża szeregi swoich absolwentów oraz wzbogaca swój dorobek naukowy i techniczny dla dobra kraju. Politechnika szczyli się swą działalnością w latach wojny i okupacji, a także wielkim i ofiarnym wysiłkiem pracowników i studentów włożonym w odbudowę ze zniszczeń wojennych. Politechnika Warszawska nawiązuje do tradycji wcześniej działających w Warszawie polskich uczelni technicznych powstałego w roku 1826 staraniem Stanisława Staszica Instytutu Politechnicznego oraz utworzonej w roku 1895 Szkoły H. Wawelberga i S. Rotwanda. Politechnika Warszawska przywiązuje wielką wagę do patriotycznych i obywatelskich postaw swej społeczności akademickiej, mając stale w pamięci słowa Jana Zamoyskiego wyryte w Wielkiej Auli: „Zawsze takie Rzeczypospolite będą, jakie ich młodzieży chowanie”.

Rektor i Senat Politechniki Warszawskiej 2 czerwca 1982 roku zobowiązali Senacką Komisję ds. Historii i Tradycji do przedstawienia przewidzianego ustawą o szkolnictwie wyższym projektu uzupełnienia ślubowania studenckiego *o treści wynikające z tradycji szkoły*. Dotychczasowy punkt drugiej ustawy w brzmieniu *dbać o godność studenta i dobre imię mojej szkoły*⁶

⁵ *Statut Politechniki Warszawskiej*, Warszawa 1985.

⁶ Dz.U. 1982 nr 14 poz. 113, Ustawa z dnia 4 maja 1982 r. o szkolnictwie wyższym, Dział III, Studia i studenci, Rozdział 1, Studia, Art. 90.

Komisja zaproponowała zmienić na: *dbać o godność studenta i dobre imię mojej Politechniki oraz być wiernym jej ponad wiekowym tradycjom naukowym patriotycznym i obywatelskim*. Wcześniej zgodnie z Ustawą z dnia 5 listopada 1958 roku o szkołach wyższych w części dotyczącej przyjęcia w poczet studentów szkoły wyższej brzmienie i tryb składania ślubowania ustalał minister⁷. Rok akademicki 1984/1985 Politechnika Warszawska rozpoczęła z władzami Uczelni, działającymi w oparciu o uzgodniony z Ministerstwem Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dniem 12 lutego 1985 roku Statut Politechniki Warszawskiej⁸, gdzie ślubowanie akademickie przyjęło następującą postać:

Ślubowanie studenta (Statut Politechniki Warszawskiej, 1985)

Świadomy obowiązków obywatela Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej ślubuję uroczyście:

- *zdoływać wytrwale wiedzę i umiejętności, przygotowując się do pracy dla dobra socjalistycznej Ojczyzny,*
- *dbać o godność studenta i dobre imię Politechniki Warszawskiej oraz być wiernym jej patriotycznym, obywatelskim i naukowym tradycjom,*
- *darzyć szacunkiem pracowników szkoły i przestrzegać zasad współżycia koleżeńskiego,*
- *przestrzegać przepisów obowiązujących w Politechnice Warszawskiej.*

W styczniu 1986 roku rozpoczęto prace nad nowelizacją Statutu, który Senat uchwalił 19 marca 1986 roku. Uwagi Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego zgłoszone do projektu Statutu PW były przedmiotem dwukrotnego rozpatrywania przez Senat w maju i czerwcu 1986 roku. Ostatecznie w lipcu tego samego roku minister zatwierdził z kilkunastoma zastrzeżeniami Statut Politechniki Warszawskiej⁹, do którego Komisja opracowała poprawki w części dotyczącej zakresu pracy senackich komisji.

⁷ Dz.U. 1958 nr 68 poz. 336, Ustawa z dnia 5 listopada 1958 r. o szkołach wyższych, Dział III, Studia i studenci, Rozdział 1, Przyjmowanie na studia, art. 45.

⁸ Statut Politechniki Warszawskiej, Warszawa 1985.

⁹ Sprawozdanie Rektora z działalności Politechniki Warszawskiej w kadencji 1984–1987 przedstawione na posiedzeniu Senatu w dniu 24 czerwca 1987 roku.

Ślubowanie studentów
– inauguracja roku
akademickiego 2016/2017
(fot. IKR)

Po latach przemian ustrojowych, w dobie dynamicznych zmian cywilizacyjnych i przyjętych priorytetów, na podstawie § 2 ust. 11 uchwały nr 131/L/2021 Senatu Politechniki Warszawskiej z dnia 22 września 2021 roku w sprawie zmiany Statutu Politechniki Warszawskiej¹⁰, Rektor Uczelni prof. Krzysztof Zaremba ogłosił w załączniku do obwieszczenia jednolity tekst Statutu Politechniki Warszawskiej (przyjęty Uchwałą nr 362/XLIX/2019 Senatu Politechniki Warszawskiej z dnia 26 czerwca 2019 roku w sprawie uchwalenia Statutu PW¹¹)¹². Ślubowanie akademickie, odzwierciedlające akceptację wartości reprezentowanych w Uczelni, przyjęło w nim następującą postać:

Ślubowanie akademickie (Statut Politechniki Warszawskiej, 2021)

Ślubuję:

- *strzec godności akademickiej i dobrego imienia Politechniki Warszawskiej,*
- *wytrwale zdobywać wiedzę i umiejętności oraz stale je pogłębiać i doskonalić,*
- *dociekać prawdy, głosić ją oraz dawać jej świadectwo swoim postępowaniem,*
- *przestrzegać zasad tolerancji światopoglądowej.*

¹⁰ Uchwała nr 131/L/2021 Senatu Politechniki Warszawskiej z dnia 22 września 2021 roku w sprawie zmiany Statutu Politechniki Warszawskiej.

¹¹ Uchwała nr 362/XLIX/2019 Senatu Politechniki Warszawskiej z dnia 26 czerwca 2019 roku w sprawie uchwalenia Statutu PW

¹² Obwieszczenie nr 1 /2021 Rektora Politechniki Warszawskiej z dnia 5 października 2021 roku.

Obowiązujący aktualnie Statut zawiera liczne odniesienia do historii i tradycji Politechniki Warszawskiej podkreślając m.in. w rozdziale 1, § 1, ust. 3, że *w sprawach nieunormowanych przepisami (...) Politechnika Warszawska stosuje utrwalone tradycją zwyczaje akademickie* oraz informuje, że *Senat Politechniki Warszawskiej może nadawać jednostkom organizacyjnym, gmachom i audytoriom imiona osób zasłużonych oraz uchwalać umieszczenie na terenie Uczelni pamiątkowych tablic, rzeźb i pomników. Senat może ustalić inne formy uczczenia pamięci osób zasłużonych*¹³.

3.3. Stanowiska Senackiej Komisji względem profesorów: Jana Czochralskiego i Wacława Iwanowskiego oraz wydarzeń Marca 1968 roku

W listopadzie 1983 roku, a więc 30 lat po śmierci prof. Jana Czochralskiego i 30 lat przed ustanowieniem roku 2013 Rokiem Jana Czochralskiego i pełnej rehabilitacji profesora, przewodniczący Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji prof. Eugeniusz Olszewski otworzył na nowo dyskusję zarówno na temat prof. Jana Czochralskiego, jak i prof. Wacława Iwanowskiego. W niniejszej publikacji temat przywrócenia dobrego imienia profesorowi Janowi Czochralskiemu pokazany zostaje z perspektywy działań Komisji w dwóch odstępach, z zachowaniem chronologii podejmowanych prac. Pierwsza część, do 1993 roku, skupia się na pierwotnych działaniach Senackiej Komisji, druga zaś finalizuje wszystkie podejmowane po 1993 roku działania, w efekcie których profesor Jan Czochralski, m.in. wynalazca metody otrzymywania monokryształów krzemu wykorzystywanych powszechnie w elektronice, uzyskał należne miejsce w panteonie polskich naukowców.

Profesor Jan Czochralski¹⁴

Jeszcze przed powołaniem uczelnianych gremiów obejmujących zakresem działalności obszar historii i tradycji, sprawa profesora Czochralskiego budziła żywe zainteresowanie, jak i wiele kontrowersji, w szczególności co do

¹³ Statut Politechniki Warszawskiej, załącznik do Obwieszczenia nr 1/2021 Rektora Politechniki Warszawskiej.

¹⁴ Akapity o prof. J. Czochralskim i prof. W. Iwanowskim opracowano na podstawie Sprawozdania z obrad Senackiej Komisji Historii i Tradycji Uczelni w sprawie profesorów: Wacława Iwanowskiego i Jana Czochralskiego. Sprawozdanie zostało przyjęte na posiedzeniu Komisji w dniu 9 maja 1984 roku.

Plakat przygotowany w Bibliotece Głównej PW o sylwetce i dokonaniach prof. Jana Czochralskiego (fot. ze zbiorów BG PW)

moralnej i etycznej oceny jego postawy. Po zakończeniu II wojny światowej prof. Jan Czochralski został bowiem oskarżony o *współpracę z niemieckimi władzami okupacyjnymi na szkodę osób spośród ludności cywilnej, względnie Państwa Polskiego*. Po śledztwie, umorzonym z braku dowodów i zwolnieniu z Zakładu Karnego w Piotrkowie Trybunalskim, informacja trafiła na Politechnikę Warszawską. Na forum Senatu w grudniu 1945 roku, władze Uczelni podjęły uchwałę, w której stwierdziły, że *sprawa podjęcia pracy w Politechnice przez Jana Czochralskiego jest nieaktualna*¹⁵.

Początkowo prace dokumentujące działalność profesorów Czochralskiego i Iwanowskiego włączono w zakres prac Pracowni Historycznej. W dniach 14 lutego i 26 marca 1984 roku Senacka Komisja ds. Historii i Tradycji odbyła dwa posiedzenia o charakterze dyskusyjnym poświęcone kontrowersyjnej działalności w okresie okupacji hitlerowskiej prof. Jana Czochralskiego i prof. Wacława

¹⁵ M. Nader, *Rok Jana Czochralskiego*, T.1. *Zarys biografii i dokumentacja historyczna*, „Zeszyty Historyczne Politechniki Warszawskiej” 2014, nr 15, Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej, Warszawa 2014.

Iwanowskiego. W przyjętym dnia 9 maja 1984 roku protokole z rezultatów obrad stwierdzono, że:

Jan Czochralski związany był w ciągu swego życia zarówno z narodem polskim, do którego należał rodowo, jak i narodem niemieckim, wśród którego żył przez dużą część swego dojrzałego, aktywnego życia i z którym był związany poprzez żonę. Po 30 latach pobytu w Niemczech, gdzie powstały jego najważniejsze odkrycia i wynalazki, prof. Czochralski zdecydował się w 1930 r. na powrót do Polski, gdzie objął katedrę na Politechnice Warszawskiej, włączając się z charakterystyczną go niezwykłą aktywnością do polskiej społeczności, zarówno naukowej, jak i artystycznej, której mecenasował. Jako obywatel polski zachował jednak obywatelstwo niemieckie, nie wyrzekając się go również w okresie hitlerowskim, być może dlatego, że posiadanie paszportu niemieckiego ułatwiało mu korzystanie z dochodów opartych na niemieckich patentach (...).

Można przypuścić, że Czochralski starał się zachować lojalność w stosunku do obu krajów, których był obywatelem, w okresie okupacji stało się to jednak niemożliwe. Już względy osobistego bezpieczeństwa nie pozwalały mu wówczas na zerwanie kontaktów zarówno z nauką niemiecką, jak i z władzami okupacyjnymi, od których uzyskał nawet zaświadczenie o zasługach dla nauki niemieckiej, co ułatwiało mu ruchy zarówno w sensie możliwości podróży, także do Rzeszy, jaki w sensie aktywności gospodarczej (...).

Sytuację tę wykorzystał Czochralski już na przełomie lat 1939-1940, uruchamiając w pomieszczeniach kierowanego przez siebie od 1934 r. Instytutu Metalurgii i Metaloznawstwa PW – Zakład Badania Materiałów, prowadzący takie badania na zlecenia zarówno przedsiębiorstw polskich, jak i instytucji niemieckich. Jako kierownik zakładu mógł Czochralski wystawiać jego pracownikom zaświadczenia o pracy, honorowane przez władze okupacyjne. Istnieją przesłanki do twierdzenia, że inicjatywa powołania Zakładu nie była uzgodniona z kierownictwem Politechniki, które pełniło wówczas nadal swe funkcje (...). W warunkach zrozumiałego wyczerpania na sprawy okupacyjne zostało to potraktowane przez środowisko profesorskie nie tylko jako akt niesubordynacji, ale także jako wyłamanie się z norm moralnych obowiązujących w okresie okupacji każdego Polaka. Senat Uczelni był zatem konsekwentny, gdy w uchwale z 19 grudnia 1945 r. stwierdził, że „dr Jan Czochralski przestał być uważany przez grono profesorów za profesora Politechniki Warszawskiej” oraz uznał podjęcie przez niego pracy na Politechnice za „nieaktualne”.

Ani stanowisko profesorów w latach 1939–1940 ani uchwała Senatu z 1945 r. nie zawierały oskarżenia Czochralskiego o zdradę narodu. Również śledztwo prowadzone latem 1945 r. przez prokuratora Specjalnego Sądu Karnego J. Korytkowskiego (...) nie potwierdziło podejrzeń o naruszenie przez Czochralskiego podstawowych obowiązków obywatela polskiego i nie spowodowało żadnych sankcji karnych.

Kilku świadków godnych zaufania (...) potwierdziło, że Czochralski „nie pracował nigdy na szkodę Polaków a przeciwnie w granicach swoich możliwości, pomagał” (...). W okresie okupacji pomoc ta polegała przede wszystkim na pomocy finansowej dla pewnej liczby ludzi sztuki oraz na staraniach o zwolnienie (...) uwięzionych, co mu się nieraz udawało dzięki kontaktom osobistym z Niemcami lub kontaktom członków jego rodziny (głównie młodszej córki); wydawał poza tym zaświadczenia o pracy ludziom faktycznie w zakładzie niepracującym. Prócz tego Czochralski milcząco tolerował prowadzoną w zakładzie działalność akowską łącznie z produkcją elementów uzbrojenia. Z jego też zgodą i pomocą – ale na własne ryzyko – prof. S. Weychert wywiózł po powstaniu warszawskim z terenu Politechniki ukryte tam platynowe naczynia laboratoryjne. Trudno natomiast ustalić, czy wywożąc wówczas z Warszawy prywatne mienie różnych osób, prof. Czochralski traktował to jako pomoc współobywatelom, czy też – jak podejrzewano – jako działalność zarobkową.

Nie ma żadnej możliwości ani zaprzeczenia, ani potwierdzenia podejrzeń, że Czochralski współpracował w czasie okupacji z niemieckim przemysłem zbrojeniowym.

[...]

Profesor Wacław Iwanowski

W. Iwanowski uważał się w ciągu całego życia za Białorusina, czego dowody dawał prowadząc już w latach studenckich tj. w początkach XX wieku żywą działalność oświatową i wydawniczą w organizacjach białoruskich oraz zajmując w 1918 r. stanowisko ministra oświaty Białoruskiej Republiki Ludowej. Narodowości białoruskiej nie ukrywał też jako profesor PW w latach 1922–1939.

Władze niemieckie zwróciły się jesienią 1941 r. do przebywającego od 1939 r. w Wilnie prof. Iwanowskiego jako znanego działacza białoruskiego, proponując mu objęcie funkcji wiceburmistrza, a następnie burmistrza Mińska. Można przy tym z dużym prawdopodobieństwem sądzić, że przyjął on tę propozycję w dobrej wierze z myślą przystąpienia się swemu narodowi

Są pewne dowody, że prof. Iwanowski był zwolennikiem Konfederacji Białorusi z Polską. Był za to atakowany zarówno przez zwolenników pozostania Białorusi w związku radzieckim, jak i przez proniemieckich i antyniemieckich nacjonalistów białoruskich, a także przez nacjonalistów polskich za dążenie do przesunięcia granicy białorusko polskiej daleko na zachód, aż do granic obszaru zasiedlonego przez Białorusinów.

W okresie okupacji w stosunku do działalności polskiej na Białorusi trzymał się prof. Iwanowski jako burmistrz Mińska zasady wypowiedzianej we wrześniu 1941 r. w Wilnie w rozmowie z szefem wywiadu akowskiego na Litwę i Białoruś: „Ja wam pomagać nie będę i przeszkadzać nie będę”. Można sądzić,

że przestrzegając tej zasady pomagał w Mińsku poszczególnym Polakom niezależnie od ich przekonań, a nawet od ich działalności politycznej. Dlatego też zatrudnił w zarządzie miejskim z jednej strony Bolesława Bieruta, jako szefa administracji miejskiej, a z drugiej agentów akowskich, chroniąc ich przed Niemcami, aż do ułatwienia ucieczki z więzienia włącznie (...).

Istnieją dwie wersje co do sprawców zamachu i zabójstwa W. Iwanowskiego na jednej z ulic Mińska w końcu 1943 r. Według źródeł radzieckich dokonali tego partyzanci białoruscy, istnieje jednak hipoteza, że byli to ludzie na żądzie niemieckim. Z polskiego punktu widzenia jest to zresztą sprawa drugorzędna, której poza tym nie można rozstrzygnąć bez wykorzystanie archiwaliów mińskich.

Jako Polacy nie mamy żadnych podstaw do osądzania działalności polityka innego kraju w dodatku bez pełnej znajomości materiałów źródłowych. Możemy jedynie stwierdzić, że prof. Iwanowski jako burmistrz Mińska godnie odwdzięczał się Polakom za kilkunastoletnią gościnę w naszym kraju.

W kolejnych latach zastanawiano się nad sposobem prezentacji sylwetek profesorów na forum Senatu Politechniki Warszawskiej, który z tej okazji mógłby zebrać się na nadzwyczajnym posiedzeniu, zapoznając się z zebraną dokumentacją oraz filmami Pracowni Filmowej dotyczącymi profesora Czochralskiego i profesora Iwanowskiego. Decyzję pozostawiono Rektorowi prof. Zbigniewowi Grabowskiemu. Rektor zaproponował przesłanie materiałów dotyczących tych dwóch profesorów do Komisji Badania Zbrodni Hitlerowskich. W październiku 1986 roku podczas posiedzenia odczytano odpowiedź Komisji, która w sposób pozytywny opiniowała kwestię rehabilitacji. Przewodniczący Komisji uznał, że w tej sytuacji niezbędny jest dalszy kontakt z Rektorem. Jak czytamy w sprawozdaniu Komisji na zakończenie jej kadencji 1987–1990, które zostało podpisane przez przewodniczącego prof. Zbigniewa Jaśkiewicza *burzliwe przemiany w naszym życiu politycznym powodowały przeciążenie Senatu licznymi sprawami organizacyjnymi to też nie było możliwości, aby rehabilitację obu profesorów przeprowadzić w obecnej kadencji*. Dopiero w 1993 roku Senat Politechniki Warszawskiej *po zapoznaniu się z materiałami i opinią Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji*¹⁶ oraz stanowiskiem

¹⁶ Opinia została wyrażona w Stanowisku Senackiej Komisji Historii i Tradycji Szkoły w sprawie uchwały Senatu z dnia 19 grudnia 1945 roku dotyczącej prof. dr h.c. Jana Czochralskiego (Warszawa, 25 lutego 1993 roku) w brzmieniu: *W związku z powyższym Senat Politechniki Warszawskiej na posiedzeniu w dniu 31.03.1993 roku uznaje i potwierdza wielkie zasługi profesora Czochralskiego dla nauki polskiej i przywraca mu pamięć społeczeństwa akademickiej Politechniki Warszawskiej należną profesorowi, doktorowi honoris causa naszej Uczelni*.

Senackiej Komisji ds. Etyki Zawodowej podjął uchwałę¹⁷, w której nie widzi potrzeby ani możliwości ani reasumpcji uchwały Senatu PW z dnia 19 grudnia 1945 roku w sprawie profesora Jana Czochrańskiego, a jednocześnie uważa, że zarówno dorobek naukowy, jak i organizacyjny profesora i doktora honoris causa Politechniki Warszawskiej Jana Czochrańskiego oraz Jego nowoczesne widzenie związków nauki i techniki z praktyką gospodarczą, przynoszą zaszczyt naszej Uczelni i stanowią integralną część jej dziedzictwa. Profesor Jaśkiewicz uznał tę uchwałę za indywidualną porażkę, gdyż osobiście znał rodzinę Czochrańskich i wielu jego zwolenników. Niestety, w tamtym czasie przewagę zyskali przeciwnicy prof. J. Czochrańskiego i dopiero w 2011 roku przeprowadzono kolejną kwerendę¹⁸. Dalsze działania związane z rehabilitacją prof. J. Czochrańskiego przybliżyła podrozdział 5.5.

Marzec 1968

W 20. rocznicę wydarzeń marca 1968 roku Senacka Komisja ds. Historii i Tradycji przygotowała projekt Stanowiska Senatu Politechniki Warszawskiej dotyczący wydarzeń Marca 1968 i 1988 roku, zaznaczając w nim, że dnia 8 marca 1988 roku *znów doszło do pobicia studentów demonstrujących na Krakowskim Przedmieściu w Warszawie*. W przedłożonym projekcie *Senat Politechniki Warszawskiej jest przeciwny policyjnym metodom rozwiązywania problemów społeczno-politycznych oraz nastrojów frustracji panujących wśród młodzieży*. Zaapelowano w nim, aby temat wydarzeń Marca 1968 roku podlegał obiektywnej ocenie, wypracowanej w dyskusjach, pracach naukowych i publikacjach. Krytycznie ustosunkowano się do demonstracji, skupiając się na rozmowach m.in. w towarzystwach naukowych, klubach i organizacjach studenckich¹⁹. W przyjętym stanowisku Komisji w sprawie wydarzeń marcowych 1968 roku, w nawiązaniu do interpelacji wniesionej na posiedzeniach Senatu w dniach 24 lutego oraz 2 marca 1988 roku, odniesiono się do wydarzeń sprzed dwudziestu lat, podkreślając wagę przeprowadzenia kwerendy.

¹⁷ Uchwała nr 134/XLI/93 Senatu Politechniki Warszawskiej z dnia 23 czerwca 1993 roku w sprawie Profesora Jana Czochrańskiego.

¹⁸ M. Nader, *Rok Jana Czochrańskiego*, T. 1. *Zarys biografii i dokumentacja historyczna*, „Zeszyty Historyczne Politechniki Warszawskiej” 2014, nr 15, Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej, Warszawa 2014.

¹⁹ Stanowisko Senatu Politechniki Warszawskiej dotyczące wydarzeń marca 1968 i 1988, projekt I z archiwum Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji.

Prezydium Komisji nawiązując do ówczesnych wydarzeń w kraju stwierdza, że strajk okupacyjny młodzieży akademickiej PW był odpowiednio przygotowany i trwał od 21 do 23 marca. Odbywał się pod hasłami większych swobód akademickich. Prezydium Komisji jednocześnie wskazuje na właściwą postawę ówczesnego Rektora PW profesora Dionizego Smoleńskiego, który sprzeciwiając się interwencji na Uczelni sił porządkowych uchronił w ten sposób młodzież akademicką przed nieprzewidzianymi konsekwencjami. Rektor PW wspomagany był w tych sprawach przez organizację partyjną uczelni, większość profesorów, a w szczególności przez poprzedniego rektora i posła na Sejm PRL profesora J. Bukowskiego. Prezydium Komisji pragnie zaznaczyć, że szersze ustosunkowanie się do wydarzeń marcowych 1968 roku na PW wymaga przeprowadzenia gruntowniejszych badań naukowych tak w skali kraju, jak i Uczelni. Brak takowych badań w ramach kraju czy chociażby Warszawy utrudnia wypracowanie należytych ocen tego, co miało miejsce wówczas także na PW. W związku z powyższym Prezydium Komisji zaleca, by Pracownia Historyczna BG PW przystąpiła do gromadzenia materiałów i wspomnień dotyczących wydarzeń marcowych 1968 roku, a jednocześnie apeluje do społeczności akademickiej o włączenie się do tej pożytecznej akcji oraz postuluje, by po zakończeniu tych prac zorganizować pod auspicjami INES²⁰ sympozjum naukowe w tej sprawie. Wybrane materiały oraz wnioski opublikować i udostępnić społeczności akademickiej²¹.

Senacka Komisja opracowując projekt uchwały Senatu Politechniki Warszawskiej w 20 rocznicę Marca 1968 skupiła się w nim m.in. na odważnej postawie Rektora PW prof. Jerzego Bukowskiego i prof. Dionizego Smoleńskiego oraz usunięciu z Politechniki czterech profesorów i dwóch docentów oraz pewnej liczby adiunktów i asystentów, co przyniosło zarówno Uczelni, jak i wymienionym, trudne do wymierzenia szkody. Uchwałę kończy propozycja zadośćuczynienia pokrzywdzonym: *Pragnąc zadośćuczynić, przynajmniej symbolicznie, krzywdzie tych pracowników i ich rodzinom, Senat prosi JM Rektora o przekazanie im odpisów niniejszej uchwały²². Projekt uchwały uzupełniony o nazwiska osób usuniętych z PW miał zostać przedstawiony na najbliższym posiedzeniu Senatu²³.*

²⁰ INES –Instytut Nauk Ekonomiczno-Społecznych Politechniki Warszawskiej.

²¹ Stanowisko Prezydium Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji w sprawie wydarzeń marcowych 1968 roku w nawiązaniu do interpelacji wniesionej na posiedzeniu Senatu w dniach 24 lutego oraz 2 marca 1988 roku.

²² Uchwała Senatu Politechniki Warszawskiej w XX rocznicę marca 1968, projekt II z archiwum Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji.

²³ Protokół nr 2 posiedzenia Prezydium Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji w dniu 3 kwietnia 1989 roku.

Dziesięć lat później, w 30. rocznicę wydarzeń Marca 1968 roku Rektor Politechnik Warszawskiej prof. Jerzy Woźnicki z Rektorem Uniwersytetu Warszawskiego prof. Włodzimierzem Siwińskim w marcu 1998 roku odstonili w Dużej Auli marmurową tablicę upamiętniającą tamte wydarzenia²⁴. W 2008 roku Senat Politechniki Warszawskiej w kadencji Rektora prof. Włodzimierza Kurnika przyjął Uchwałę nr 284/XLVI/2008 z dnia 27 lutego 2008 roku w sprawie 40. rocznicy wydarzeń marcowych 1968 roku²⁵ o treści:

W czterdziestą rocznicę wydarzeń marcowych 1968 roku, w których młodzież akademicka Uniwersytetu Warszawskiego, Politechniki Warszawskiej i innych uczelni zaprotestowała przeciwko deptaniu przez władze PRL praw i swobód obywatelskich, Senat Politechniki Warszawskiej, przywołując pamięć tamtych wydarzeń i nawiązując do treści Misji Uczelni: „W swoim działaniu Politechnika Warszawska przywiązuje szczególną wagę do poszanowania praw człowieka, praw obywatelskich i swobód akademickich”, składa wyrazy uznania wszystkim tym, którzy narażając się na represje, swoją postawą i działaniami utorowali drogę do późniejszego odzyskania wolności i ustanowienia ładu demokratycznego w Polsce.”

Tekst projektu uchwały przygotowała Senacka Komisja ds. Historii i Tradycji pod przewodnictwem prof. Mirosława Nadera. Z okazji 50. rocznicy Marca 1968 roku w Sali Senatu Politechniki Warszawskiej odbyło się spotkanie, zorganizowane przez Stowarzyszenie Absolwentów i Przyjaciół Politechniki Warszawskiej. Uczestnicy, którzy pół wieku wcześniej odważyli się wziąć udział w wiecach protestacyjnych o wolność słowa i swobody obywatelskie, podzielili się swoimi wspomnieniami. W dniu 21 marca 2018 roku złożono kwiaty pod tablicą upamiętniającą strajk studentów Politechniki Warszawskiej w dniach 21–23 marca 1968 roku. Okolicznościowe wystąpienia upamiętniające strajk wygłosili: prof. Jan Szmidt, Rektor Politechniki Warszawskiej, prof. Jerzy Woźnicki Rektor Politechniki Warszawskiej w latach 1996–2002, a także współorganizator i uczestnik strajku studentów w Politechnice Warszawskiej. W imieniu Samorządu Studentów Politechniki Warszawskiej głos zabral jego przewodniczący – Konrad Krawczyk. W czerwcu 2021 roku do Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji wpłynęła informacja o odnalezieniu pod podestem wykładowcy w sali 213 w Gmachu Głównym autentycznych plakatów z Marca 1968 roku, z namalowanymi odręcznie farbą

²⁴ Uchwała nr 78/XLIII/98 Senatu Politechniki Warszawskiej z dnia 27 stycznia 1998 roku w sprawie wmurowania tablicy upamiętniającej wydarzenia marcowe w Politechnice Warszawskiej.

²⁵ Uchwała nr 284/XLVI/2008 z dnia 27 lutego 2008 roku w sprawie 40. rocznicy wydarzeń marcowych 1968 roku.

odezwami do mieszkańców: *Jest nas 5000, Mieszkańcy, kontynuujemy strajk, jesteśmy w środku, Mieszkańcy, strajk trwa*. Obok plakatów znajdowały się fragmenty gazet z lutego i marca 1968 roku takich jak „Zielony Sztandar” czy „Trybuna Ludu”. Znalezione przedmioty przekazano do Muzeum Politechniki Warszawskiej, gdzie umieszczono je w gablotach sali ekspozycyjnej przy Dużej Auli.

Tablica upamiętniająca wydarzenia Marca 1968 roku umieszczona w Dużej Auli Gmachu Głównego PW (fot. IKR)

3.4. Pozostałe wybrane działania rocznicowe

Ulice, groby i pomniki

Senacka Komisja ds. Historii i Tradycji swoją aktywność intensyfikowała także wokół upamiętnień związanych z honorowaniem postaci wybitnie zasłużonych dla Politechniki Warszawskiej – w szczególności jej profesorów. Kontynuując rozpoczęte w Zespole Naukowym ds. Historii działania powrócono do zgłaszania propozycji nazw dla warszawskich ulic. W imieniu Komisji do Urzędu Miasta Stołecznego Warszawy miała występować Pracownia Historyczna. Na spotkaniu rozpoczynającym kolejną kadencję Komisji, 21 listopada 1984 roku, przekazano informację, że z listy 22 nazwisk profesorów zgłoszonych w 1978 roku do nadania ich imion ulicom, nazwy otrzymało tylko pięć ulic, a osiem otrzymało je wcześniej bez wystąpienia Komisji²⁶. Profesor Olszewski zaproponował uaktualnienie listy i ponowne wystąpienie do władz miasta. Po długiej

²⁶ Protokół nr 1 posiedzenia Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji z dnia 21 listopada 1984 roku.

dyskusji w maju 1985 roku zebrani ustalili listę kolejnych propozycji patronów ulic: Kazimierza Drewnowskiego, Stanisława Hempla, Maksymiliana Tytusa Hubera, Henryka Mierzejewskiego, Tadeusza Miłobędzkiego, Andrzeja Pszenickiego, Bohdana Stefanowskiego, Zygmunta Straszewicza, Aleksandra i Zbigniewa Wasiutyńskich, Witolda Wierzbickiego²⁷. W Sprawozdaniu z działalności Senackiej Komisji Historii i Tradycji w latach 1987–1990 czytamy, że wystąpiono również do władz miasta o następujące zmiany nazwy: plac Jedności Robotniczej²⁸ na plac Politechniki, Sadowej na Księdza Skorupki, Nowowiejskiej na 6 Sierpnia, Partyzantów na Oleandrów. Przyjęto zasadę, żeby o nadanie imienia występować najwcześniej w piątą rocznicę śmierci. Kolejną inicjatywą związaną z nazewnictwem była propozycja nadania ulicy imienia Janusza Groszkowskiego, a następnie Józefa Zawadzkiego. A ponieważ w Warszawie powstała już ulica Aleksandra Zawadzkiego zaproponowano, żeby imię Józefa Zawadzkiego nadać ulicy w Zalesiu.

W latach 1981–1990 zmiany w nazewnictwie zachodziły również na terenie samego Kampusu Politechniki Warszawskiej. I tak Instytutowi Techniki Ciepłej nadano imię profesora Bohdana Stefanowskiego, a następnie w 1983 roku z okazji stulecia jego urodzin wystąpiono o nazwanie jego nazwiskiem stołecznej ulicy²⁹. Wśród kolejnych upamiętnień, które znalazły się w obszarze opiniowania Senackiej Komisji i Tradycji znalazły się m.in.: tablica poświęcona pamięci Tadeusza Zawadzkiego „Zośki” i innych studentów PW walczącego podziemia lat 1939–1945³⁰, tablice pamięci w Instytucie Fizyki profesorów: Mieczysława Wolfkego, Szczepana Szczeniowskiego, Stanisława Kalinowskiego³¹ czy umieszczenie na Gmachu Architektury od strony ulicy Lwowskiej tablicy upamiętniającej działania sztabu 3. Batalionu Pancernego „Golski” oraz szpitala Armii Krajowej w czasie Powstania Warszawskiego. W 1986 roku poparto inicjatywę Wydziału Inżynierii Lądowej ustanowienia tablicy ku czci profesora Zbigniewa Wasiutyńskiego z sugestią przeniesienia z Gmachu Głównego tablicy

²⁷ Sprawozdania Senackiej Komisji ujmują jeszcze jedno nazwisko tj. prof. Jerzego Bukowskiego, które nie znalazło się na zbiorczej liście ujętej w sprawozdaniu z posiedzenia Komisji w maju 1985 roku.

²⁸ Nazwa plac Jedności Robotniczej upamiętniała w latach 1949–1989 Kongres Zjednoczenia PPR i PPS, który odbył się w gmachu Politechniki w dniach 15–21 grudnia 1948 roku.

²⁹ Z wnioskiem wystąpiono w 1985 roku, a jego imieniem została nazwana jedna z łódzkich przecznic.

³⁰ Tablica została odstonięta dnia 28 października 1981 roku w Gmachu Głównym Politechniki Warszawskiej.

³¹ Tablice odstonięto z okazji jubileuszu dwudziestolecia Instytutu we wrześniu 1985 roku.

profesora Aleksandra Wasiutyńskiego i umieszczenia jej obok tablicy Zbigniewa Wasiutyńskiego w Gmachu Inżynierii Lądowej^{32, 33}.

Z inicjatywy Senackiej Komisji Pracownia Historyczna Biblioteki Głównej organizowała co roku w Dzień Zaduszny (od 1981 roku) składanie wieńców na grobach profesorów PW na warszawskich cmentarzach i przy pomniku twórcy wyższego szkolnictwa technicznego Stanisława Staszica, na Bielanach. W związku z tym opracowano Przewodnik po grobach profesorów PW (Warszawa 1982) i w kilku następnych latach ponawiano jego wydanie³⁴. Komisja dokładała również wszelkich starań, aby kwiaty były składane na grobach zasłużonych profesorów również z okazji ich kolejnych jubileuszy. Wielokrotnie zwracano uwagę na brak zaangażowania studentów w upamiętnianiu zmarłych członków społeczności akademickiej Uczelni. W 1985 roku wysunięto propozycję decentralizacji składania kwiatów na rzecz oddolnych działań wydziałów. Cztery lata później propozycja Komisji weszła w życie.

Senacka Komisja ds. Historii i Tradycji nie tylko podejmowała działania względem wydarzeń dawno minionych i kolejnych jubileuszy, ale również żywo reagowała na zdarzenia, które kształtowały bieżącą rzeczywistość Uczelni. Takim przykładem mogą być starania Komisji o upamiętnienie prof. Janusza Groszkowskiego zmarłego 3 sierpnia 1984 roku. W listopadzie tego samego roku wdowa po profesorze – Maria Groszkowska otrzymała pismo kondolencyjne, a już w styczniu 1985 roku odbyło się posiedzenie Komisji, na które zaproszono dziekanów Wydziału Elektroniki³⁵ prof. Jana Eberta i Wydziału Elektrycznego doc. Mieczysława Heringa, którzy odczytali uchwały rad wydziałów podjęte w związku z upamiętnieniem profesora Groszkowskiego. Na Wydziale Elektroniki zawiązano Komitet dla Uczczenia Pamięci Profesora Janusza Groszkowskiego, a w jego działania włączył się Wydział Elektryczny. Senacka Komisja ds. Historii i Tradycji poparła wnioski obu wydziałów i podjęła stosowną uchwałę. Zaproszony na posiedzenie przewodniczący Komitetu dla Uczczenia Pamięci Profesora Janusza Groszkowskiego prof. Alfred Świt przekazał informację o podobnych inicjatywach podejmowanych przez Polską Akademię Nauk i Stowarzyszenie Elektryków

³² Tablica prof. Zbigniewa Wasiutyńskiego została umiejscowiona w Gmachu Inżynierii Lądowej w holu na czwartym piętrze. Ostatecznie nie zdecydowano się na przeniesienie tablicy prof. Aleksandra Wasiutyńskiego, ojca Zbigniewa.

³³ Protokół nr 9 posiedzenia Senackiej Komisji Historii i Tradycji Uczelni z dnia 20 października 1986 roku.

³⁴ H. Rzeszut, *Zarys historii Biblioteki Głównej Politechniki Warszawskiej*, „Zeszyty Historyczne Politechniki Warszawskiej” 2008, nr 12, Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej.

³⁵ Nazwa została zmieniona w 1993 roku na Wydział Elektroniki i Technik Informatycznych.

Polskich (SEP). IV Wydział PAN postanowił ufundować nagrodę imienia profesora Janusza Groszkowskiego i wydać zbiór jego prac, a SEP podjął się ustanowienia medalu imienia profesora Janusza Groszkowskiego. W marcu 1985 roku dyrektor Biblioteki Głównej Edward Domański omówił na posiedzeniu Komisji przygotowania do przejścia spuścizny po profesorze Groszkowskim i poprosił Senacką Komisję o poparcie w tej sprawie. Zwrócił się także z inicjatywą, aby księgozbiór i dokumenty profesora zostały zatrzymane w jego gabinecie na Wydziale Elektroniki. 22 marca Senat Politechniki Warszawskiej zaakceptował inicjatywę uczczenia pamięci profesora Groszkowskiego o czym poinformował członków Komisji jej przewodniczący.

W kolejnych miesiącach omawiano wystawienie popiersia profesora w Gmachu Elektrotechniki, tematyczną wystawę w Muzeum PW, czy emisję filmów o prof. Groszkowskim. Wykonawcy testamentu przekazali do Muzeum PW togi i bilet Politechniki Łódzkiej ofiarowane prof. Januszowi Groszkowskiemu z okazji doktoratu *honoris causa* w 1964 roku. Profesor Jaśkiewicz zaproponował, aby profesora upamiętnić znaczkiem pocztowym. Finalnie wniosek w tej sprawie złożył Senat Uczelni, a znaczek z prof. Januszem Groszkowskim został wydany w 1995 roku przez Poczta Polską. Nazwisko prof. Janusza

Plakat przygotowany w Bibliotece Głównej PW o sylwetce i dokonaniach prof. Janusza Groszkowskiego (fot. ze zbiorów BG PW)

Groszkowski zostało także umieszczone na pomniku poświęconym akcji V-1 i V-2 odsłoniętym w listopadzie 1991 roku przed gmachem Wydziału Elektroniki i Technik Informatycznych Politechniki Warszawskiej³⁶, który nazwano imieniem profesora już 1984 roku. Tablice upamiętniające profesora Groszkowskiego znalazły się również na Gmachu Elektrotechniki – w 90. rocznicę urodzin przypadającą 21 marca 1988 roku, w sali seminaryjnej nr 241 Wydziału Elektrycznego, w holu I piętra Gmachu Elektroniki (tablica i rzeźba głowy profesora). Dziesięć lat później, 21 marca 1998 roku odbyły się uroczyste obchody 100-lecia urodzin prof. Janusza Groszkowskiego, którym towarzyszyło specjalne wydanie „Miesięcznika Politechniki Warszawskiej”³⁷. Przewodniczącym Komitetu Organizacyjnego Obchodów został dr inż. Piotr Szwemin.

Pomnik poświęcony akcji V-1 i V-2
(fot. IKR)

³⁶ Zgodnie z Uchwałą nr 178/XLII/2007 Senatu Politechniki Warszawskiej z dnia 25 kwietnia 2007 roku pomnik został uzupełniony o szklaną tablicę informacyjną z opisem akcji w językach polskim i angielskim. Treść napisu na tablicy powstała we współpracy z Senacką Komisją ds. Historii i Tradycji w kadencji prof. Mirosława Nadera.

³⁷ „Miesięcznik Politechniki Warszawskiej” 2000, wydanie specjalne.

7 stycznia 1989 roku wmurowano w Gmachu Architektury tablicę pamiątkową³⁸ poświęconą studentowi tego wydziału Janowi Rodowiczowi, legendarnemu „Anodzie”, zamordowanemu przez Urząd Bezpieczeństwa (7 stycznia 1948 roku)³⁹.

Tablica upamiętniająca Jana Rodowicza „Anodę” na pierwszym piętrze gmachu Wydziału Architektury PW (źródło: Wikimedia Commons, fot. Adrian Gryczuk)

Uczelniane jubileusze: 160-lecie Szkoły Przygotowawczej, 75-lecie Politechniki Warszawskiej, 70-lecie odzyskania niepodległości

Przygotowania do obchodów 160-lecia Szkoły Przygotowawczej rozpoczęto pod koniec 1985 roku i zaplanowano je w formie nadzwyczajnego posiedzenia Senatu Politechniki Warszawskiej. Projekt programu przedstawił w grudniu 1985 roku dyrektor Biblioteki Głównej Edward Domański. Stycziowe posiedzenie Senatu PW z dnia 8 stycznia 1986 roku zostało również ujęte wśród wydarzeń istotnych z punktu widzenia historii i tradycji Uczelni w Sprawozdaniu Rektora z działalności Politechniki Warszawskiej w kadencji 1984–1987. Porządek dzienny uroczystego posiedzenia Senatu PW obejmował m.in. referat członka Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji doc. Jerzego Ruszkiewicza pt. „Pierwsza Politechnika. W 160 rocznicę Szkoły Politechnicznej w Warszawie”. Zorganizowany został także pokaz filmu biograficznego poświęconego prof. Januszowi Groszkowskiemu i otwarcie wystawy w Muzeum Politechniki Warszawskiej, obrazującej 160-letnią historię Uczelni. Kolejnym elementem rocznicowym jubileuszu Szkoły Przygotowawczej była broszura zatytułowana *W 160 rocznicę utworzenia Politechniki w Warszawie*, zawierająca materiały z uroczystej sesji Senatu PW, a wydana w czerwcu 1986

³⁸ Uchwała Senatu nr 37 z dnia 21 grudnia 1988 roku w sprawie tablicy poświęconej pamięci Jana Rodowicza „Anody”.

³⁹ H. Rzeszut, *Zarys historii Biblioteki Głównej Politechniki Warszawskiej*, „Zeszyty Historyczne Politechniki Warszawskiej” 2008, nr 12, Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej

roku, w nakładzie tysiąca egzemplarzy. Broszurę zaopatrzył wstępem Edward Domański, ujmując w nim cele i zadania Senackiej Komisji: *Zapoczątkowana obchodami 150-lecia dbałość o tradycje historyczne i o włączenie ich w nurt życia Uczelni zaowocowała ważnymi inspiracjami i poczynaniami. W 1976 roku został powołany do życia społeczny organ w postaci Zespołu Naukowego do Spraw Historii Politechniki Warszawskiej, przekształcony w 1981 roku w Senacką Komisję Historii i Tradycji Uczelni. Pełni ona funkcję doradczą i opiniodawczą w stosunku do Muzeum Politechniki Warszawskiej, Pracowni Historycznej i Pracowni Filmowej istniejących przy Bibliotece Głównej PW. Placówki te gromadzą dokumenty dotyczące zarówno przeszłości, jak i bieżącego życia Uczelni, które przecież jutro stanie się historią, podejmują prace popularyzujące dzieje Politechniki Warszawskiej, sylwetki jej uczonych i ich dorobek. Doc. J. Ruszkiewicz w swoim referacie przytoczył natomiast m.in. argumenty dla uznania ciągłości funkcjonowania Uczelni od roku 1826, puentując stwierdzenia przeciwników ripostą: *Gdyby takie rozumowanie zastosować, to nie moglibyśmy obchodzić tysiąclecia Państwa Polskiego*⁴⁰.*

I choć początek 1986 roku bezpośrednio nawiązywał do inauguracji zajęć w Szkole Przygotowawczej 4 stycznia 1826 roku, w tym samym czasie Senacka Komisja ds. Historii i Tradycji rozpoczęła działania względem kolejnej ważnej rocznicy Uczelni jakim było ustanowienie Politechniki Warszawskiej w 1915 roku jako Uczelni z polskim językiem wykładowym. 15 stycznia 1986 roku odbyło się spotkanie członków Prezydium Komisji z Rektorem PW prof. Zbigniewem Grabowskim, podczas którego podjęto temat przygotowań do jubileuszu 75-lecia powstania polskiej Politechniki Warszawskiej. Wśród działań realizowanych pod kątem tego wydarzenia znalazła się m.in. *Księga Jubileuszowa za lata 1965–1989*⁴¹. W lutym 1989 roku kierownictwo Instytutu Inżynierii Chemicznej i Procesowej zadeklarowało włączenie do programu obchodów jubileuszowych 75-lecia Uczelni uroczystości związanych z 20-leciem Instytutu oraz nadanie gmachowi imienia profesora Janusza Ciborowskiego wraz z odstonięciem stosownej tablicy pamiątkowej⁴². Pod koniec roku 1989 członkowie Prezydium zaproponowali włączenie do kalendarza obchodów następujących wydarzeń: wmurowanie i uroczyste odstonięcie tablicy upamiętniającej studentów PW poległych w wojnie 1920 roku oraz tablicy upamiętniającej miejsce kwaterowania sztabu generała Hallera; wmurowanie tablicy pamiątkowej

⁴⁰ *W 160 rocznicę utworzenia Politechniki w Warszawie*, red. Edward Domański, Politechnika Warszawska, Warszawa 1986.

⁴¹ Według Sprawozdania Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji za lata 1987–1990 opublikowanie wydawnictwa jubileuszowego okazało się niemożliwe ze względu na brak autorów, którzy pomimo wstępnych uzgodnień zrezygnowali z autorstwa poszczególnych rozdziałów.

⁴² Protokół posiedzenia Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji z dnia 24 lutego 1989 roku.

w Gmachu Fizyki, w którym odbyła się uroczysta inauguracja w 1915 roku; organizację uroczystej sesji Senatu PW uwzględniającej okoliczności powstania Politechniki Warszawskiej w 1915 roku. Wyeksponowane miały zostać postawy patriotyczne pracowników i studentów PW w okresie walk o niepodległość Rzeczypospolitej, działalność Uczelni w okresie okupacji hitlerowskiej oraz wkład Politechniki Warszawskiej w rozwój nauki i przemysłu polskiego. W styczniu 1990 roku doc. Maciej Gintowt zadeklarował włączenie do programu uroczystości związanych z 75-leciem Wydziału Architektury. 15 listopada 1990 roku w ramach obchodów 75-lecia Uczelni i 70-lecia Bitwy Warszawskiej w Katedrze Świętego Jana przedstawiciele Politechniki Warszawskiej i Uniwersytetu Warszawskiego uczestniczyli wspólnie we mszy świętej w nawiązaniu do uroczystości z 15 listopada 1915 roku⁴³. Po jej zakończeniu w Dużej Auli odbyło się uroczyste posiedzenie Senatu, podczas którego odsłonięto tablice poświęcone pracownikom i studentom Uczelni poległym w walce o Polskę w latach 1918–1920 oraz tablicę upamiętniającą kwaterowanie sztabu pod dowództwem gen. Józefa Hallera w Gmachu Głównym Politechniki Warszawskiej.

Tablica upamiętniająca Tadeusza Zawadzkiego „Zośkę” w Dużej Auli Gmachu Głównego PW (fot. IKR)

Wydarzeniom towarzyszyła wystawa „Politechnika Warszawska 1915–1990”⁴⁴ zorganizowana przez Bibliotekę Główną PW. W okolicznościowym wydawnictwie pt. *75 rocznica powstania Politechniki Warszawskiej. 70 rocznica Bitwy Warszawskiej. Materiały z uroczystego posiedzenia Senatu Politechniki Warszawskiej*, po przemówieniu prof. Marka Romana, Rektora PW zamieszczono wypowiedź przewodniczącego

⁴³ Protokół posiedzenia Prezydium Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji z dnia 18 grudnia 1989 roku.

⁴⁴ Sprawozdanie Rektora z działalności Politechniki Warszawskiej w roku akademickim 1990/91 przedstawione na posiedzeniu Senatu w dniu 23 października 1991 roku.

Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji prof. Zbigniewa Jaśkiewicza, który przytaczał w nim m.in. refleksje prof. Antoniego Ponikowskiego, Rektora PW w latach 1921, 1923–1924, dotyczące poświęcenia życia przez studentów w obronie Rzeczypospolitej w latach 1918–1920: *Czy nie należy zadawać sobie codziennie pytania, czy godni ich jesteśmy? Oni dali życie za Ojczyznę, a my czy damyż jej tyle ze siebie, aby zachować i przekazać zdrową i silną pokoleniom następnym?*⁴⁵.

Przemówienie prof. Jaśkiewicza nawiązywało również do treści, które zamieścił w wydanej dwa lata wcześniej broszurze, wydanej z okazji niepodległościowej rocznicy Rzeczypospolitej pt. *70 rocznica odzyskania niepodległości. Materiały uroczystego posiedzenia Senatu Politechniki Warszawskiej*. W zamieszczonym referacie pt. „Politechnika Warszawska u zarania niepodległości” przewodniczący Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji przedstawił *dzieje powstania Politechniki Warszawskiej w roku 1915, jej nietatwe i zmienne losy w okresie I wojny światowej i w bardzo trudnym okresie pierwszych lat niepodległości*. Ukazał *jak burzliwe procesy polityczne, nawet wojskowe, wpływały na losy naszej Uczelni i jak żywo Uczelnia ta reagowała na zagrożenie wewnętrzne i zewnętrzne, jak gorącymi patriotami byli studenci i profesorowie walczący zarówno o polską szkołę, jak i o polskie granice*. Kończąc swoją wypowiedź prof. Jaśkiewicz odniósł się do bieżącej sytuacji politycznej nawiązując do osiągnięć polskich inżynierów okresu międzywojennego, *które były zupełnie niedoceniane lub przemilczane przez dziesiątki lat w Polsce Ludowej, tak samo jak przemilczany był wkład Józefa Piłsudskiego w dzieło odzyskania niepodległości*. Wyraził przekonanie, *że obecnie sytuacja ta uległa zmianie i że można już swobodnie mówić o 70-leciu odzyskania niepodległości, o naszej walce zbrojnej w obronie granic, w której tak czynny udział wzięła nasza młodzież akademicka, a w tym młodzież Politechniki Warszawskiej*⁴⁶.

Wypowiedź profesora Jaśkiewicza była znamieną dla procesu przemian jaki rozpoczął się w Polsce po 1989 roku, zarówno w sferze politycznej, jak i nieskrępowanego wyrażania akademickich wartości. W związku z tym Senacka Komisja ds. Historii i Tradycji mogła przystąpić w kolejnych latach do podejmowania inicjatyw, które dotychczas nie były „neutralnie polityczne” dla ówczesnej władzy. Cezurę czasową dla tego rozdziału stanowiły lata 1981–1990, ze względu na kończącą się w roku akademickim 1989/1990 kadencję Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji.

⁴⁵ *75 rocznica powstania Politechniki Warszawskiej. 70 rocznica Bitwy Warszawskiej. Materiały z uroczystego posiedzenia Senatu Politechniki Warszawskiej*, Senacka Komisja ds. Historii i Tradycji, red. A. Jermakowicz, B. Krasiewicz, Pracownia Historyczna Biblioteki Głównej Politechniki Warszawskiej, Warszawa, 15 listopada 1990 roku.

⁴⁶ *70 rocznica odzyskania niepodległości. Materiały uroczystego posiedzenia Senatu Politechniki Warszawskiej*, Warszawa, 11 listopada 1988 roku.

Rozdział 4

Tradycje niepodległościowe w działaniach Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji po zmianie ustrojowej w latach 1990–1999

4.1. Tradycja i pamięć w latach przelomu ustrojowego

Senat Politechniki Warszawskiej w trakcie dyskusji nad Sprawozdaniem Rektora za okres 1990–1993 uznał za celowe opublikowanie wypowiedzi Rektora Uczelni prof. Marka Dietricha, które miały odzwierciedlać problemy i warunki w jakich działała Politechnika Warszawska w okresie transformacji ustrojowej. W publikacji, do której przedmowę opracował prof. Zbigniew Jaśkiewicz przewodniczący Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji, zawarto przemówienia inauguracyjne, okolicznościowe, sprawozdania, wywiady itp. Z perspektywy trzech lat autor przedmowy do opracowania podkreśla, że pierwsza po przelomowym roku 1989 kadencja Rektora Politechniki Warszawskiej przypadła na trudne lata przeobrażenia naszego państwa i głębokich przemian w Uczelni, która dzięki zaistniałym możliwościom podjęła się przebudowy swojej struktury i programu nauczania. Tym samym tytuł inżyniera miał być *nie tylko symbolem dużej wiedzy technicznej i ekonomicznej, ale również użyteczności dla przemian ustrojowych i ekonomicznych w naszym kraju* – pisał prof. Z. Jaśkiewicz¹. Rektor Politechniki Warszawskiej prof. Marek Dietrich podczas inauguracyjnego przemówienia roku akademickiego 1991/1992 rozpoczął kolejny rok akademicki jako *pierwszy rok w nowej sytuacji społecznej i politycznej, pięknie zwanej Trzecią Rzeczypospolitą*². Podsumowując lata 1990–1993 na posiedzeniu Senatu 16 września 1993 roku powrócił do atmosfery pierwszych tygodni po przelomie i początku swojej

¹ M. Dietrich, *Wybrane przemówienie i wystąpienia publiczne 1990-1993*, Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej, Warszawa 1996.

² Ibidem.

rektorskiej kadencji słowami: *Chciałbym przypomnieć entuzjazm jaki wtedy panował; jeszcze wtedy panował. Entuzjazm, z którym podchodziliśmy do pracy, do zmian jakie przed nami stoją. Widzieliśmy potrzebę i konieczność przekształcania zastanej przez nas wtedy rzeczywistości, zarówno na terenie Uczelni, jak i szerzej w naszej Rzeczypospolitej. (...) Dążyliśmy, przynajmniej tak ja to oceniam, do jednoczenia środowiska Uczelni, do wytwarzania patriotyzmu uczelnianego, do unowocześniania kształcenia, do intensywnej pracy naukowej, do poprawiania struktury Uczelni. Taki był moim zdaniem początek kadencji*³.

W latach 1990–1993 przewodniczenie Senackiej Komisji kontynuował prof. Z. Jaśkiewicz, za którego w poprzednich latach podejmowane były takie inicjatywy jak m.in. opisana w poprzednim rozdziale 75. rocznica powstania Politechniki Warszawskiej. Ze względu na brak zachowanych materiałów z posiedzeń Komisji z lat 1990–1993 jej aktywność można szacować jedynie na podstawie m.in. uchwał Senatu czy publikacji. Warto przy tym podkreślić, że po roku 1993 Komisja w krótkim czasie miała dwóch następujących po sobie przewodniczących: prof. Jacka Kapkowskiego (zmarłego w 1995 roku) oraz prof. Sławomira Białasa (do roku 1996). Kolejną przedmilenijną kadencję w latach 1996–1999 objął prof. Jacek Czajewski.

Po roku 1990 (do 1993 roku włącznie) w zbiorze aktów prawnych Politechniki Warszawskiej odnajdujemy kilka uchwał związanych z obszarem historii i tradycji, które domyślnie mogły podlegać opiniowaniu przez Komisję. Jedną z nich jest Uchwała nr 134/XLI/93 Senatu Politechniki Warszawskiej z dnia 23 czerwca 1993 roku⁴ w sprawie Profesora Jana Czochralskiego, do której nawiązano już, m.in. w podrozdziałach: 3.3 i 5.5.

Wcześniejsze uchwały, a mianowicie z lipca 1992 roku i lutego 1993 roku dotyczyły kwestii budzących kontrowersje, z jednej strony przed rokiem 1989, z drugiej po roku 1989. Uchwała nr 71/XLI/92 Senatu Politechniki Warszawskiej z dnia 8 lipca 1992 roku⁵ w sprawie przekazania trzech tablic pamiątkowych do Muzeum Politechniki Warszawskiej sankcjonowała wolę społeczności akademickiej w kwestii przeniesienia tablic upamiętniających: I Kongres PZPR, działaczy rewolucyjnych w XX rocznicę powstania PPR, studenta Franciszka Zubrzyckiego – z Dużej Auli do Muzeum Politechniki Warszawskiej. Uchwała nr 103/XLI/93 Senatu Politechniki Warszawskiej

³ Ibidem.

⁴ Uchwała nr 134/XLI/93 Senatu Politechniki Warszawskiej z dnia 23 czerwca 1993 roku w sprawie profesora Jana Czochralskiego.

⁵ Uchwała nr 71/XLI/92 Senatu Politechniki Warszawskiej z dnia 8 lipca 1992 roku w sprawie przekazania trzech tablic pamiątkowych do Muzeum PW.

Jacek Kapkowski urodził się 12 stycznia 1932 r. w Grodzisku Mazowieckim, zmarł 18 marca 1995 r. W 1954 uzyskał stopień inżyniera, a w 1958 dyplom magistra na Wydziale Lotniczym Politechniki Warszawskiej, ze specjalnością budowa samolotów. W 1964 obronił pracę doktorską, uzyskując stopień doktora nauk technicznych. W latach 1964–1979 był zatrudniony na stanowisku adiunkta w Zakładzie Wytrzymałości Materiałów i Konstrukcji Instytutu Techniki Lotniczej i Mechaniki Stosowanej PW. Między 1967 a 1968 odbył staż zagraniczny w Politechnice w Trondheim (do 1968 Norweska Wyższa Szkoła Techniczna).

Od 1968 był członkiem Polskiego Towarzystwa Mechaniki Teoretycznej i Stosowanej, natomiast od 1970 należał do Zespołu Mechaniki Doświadczalnej Komitetu Mechaniki Polskiej Akademii Nauk. W latach 1977–1979 uczestniczył w pracach Zespołu Nauczania Mechaniki PAN. W 1982 stał się członkiem Zespołu Stateczności Konstrukcji Komitetu Budowy Maszyn PAN. W latach 1974–1979 sprawował funkcję sekretarza Kwartalnika „Archiwum Budowy Maszyn”. W 1979 habilitował się i w tymże roku podjął pracę w Instytucie Mechanizacji Budownictwa w Zakładzie Badań Zespołów Maszyn na stanowisku kierownika pracowni mechaniki konstrukcji. Od 1984 pracował na Wydziale Mechaniki Precyzyjnej, gdzie pełnił funkcję prodziekana w latach 1984–1987 oraz 1990–1993. W 1990 został wybrany do Senatu PW na kadencję 1993–1996. W 1991 został mianowany profesorem nadzwyczajnym. W latach 1993–1995 przewodniczył Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji. Po jego śmierci, w tej samej kadencji, funkcję objął profesor Sławomir Biataś.

Od 1953 był członkiem Aeroklubu Warszawskiego. W latach 1954–1979 należał do Związku Zawodowego Nauczycielstwa Polskiego, a od 1979 był członkiem Związku Zawodowego Pracowników Przemysłu Budowlanego.

Profesor Kapkowski jest autorem książek z wytrzymałości materiałów i mechaniki, np. Podstaw doświadczalnej analizy naprężeń i odkształceń (1996).

Został odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi (1974) oraz Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski (1987).

Pochowany na Cmentarzu Wawrzyszewskim (kw. 2A-2-8)

z dnia 24 lutego 1993⁶ roku popierała natomiast postulaty przedstawione w „Liście otwartym” skierowanym w styczniu 1993 roku przez żołnierzy oraz historyków Armii Krajowej na ręce Prezydenta Rzeczypospolitej i do najwyższych władz państwowych: *Politechnika Warszawska, z której środowiska wywodzą się takie postacie naszej najnowszej historii jak „Agaton”, „Anoda”, „Rudy”, „Zośka” – czuje się szczególnie zobowiązana do zabrania głosu w tej sprawie. Uważamy, iż w imię sprawiedliwości, prawdy i ku przestrodze potomnym – bezkarni przez cały okres PRL-u sprawcy zbrodni na Narodzie Polskim powinni zostać wreszcie osądzeni, zaś imiona ich niewinnych ofiar, bohaterów walk o niepodległą i suwerenną Ojczyznę winny zostać godnie upamiętnione dla przyszłych pokoleń.*

W pierwszej dekadzie po zmianie ustrojowej i po zaopiniowaniu Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji w przestrzeni i okolicach Politechniki Warszawskiej odślonięto tablice dotyczące:

- Profesora Mieczysława Bekkera, na Wydziale Samochodów i Maszyn Roboczych (2 października 1991 roku)
- Profesora Stefana Bryły, na Wydziale Architektury (w roku akademickim 1993/1994)
- Pamięci Wojtka Króla, zamordowanego studenta Wydziału Mechanicznego Energetyki i Lotnictwa (17 marca 1997 roku, ul. Lwowska)

Tablica upamiętniająca zamordowanego studenta Wojtka Króla, ul. Lwowska (fot. IKR)

⁶ Uchwała nr 103/XLI/93 Senatu Politechniki Warszawskiej z dnia 24 lutego 1993 roku. Poparcie postulatów listu otwartego wybitnych żołnierzy oraz historyków AK skierowanego do prezydenta RP i władz państwowych.

- Wydarzeń lat 1956 i 1957 (tablica w Dużej Auli Gmachu Głównego – 1 października 1998 roku, podczas inauguracji roku akademickiego 1998/1999 przez prezydenta Ryszarda Kaczorowskiego)
- Wydarzeń Marca 1968 roku, w XXX lecie wydarzeń (tablica w Dużej Auli Gmachu Głównego – 9 marca 1998 roku)

Tablica upamiętniająca wydarzenia Marca 1968 roku umieszczona w Dużej Auli Gmachu Głównego PW (fot. IKR)

- Ppłk Grażyny Lipińskiej, zmarłej 30 listopada 1995 roku (tablice: na pl. Przymierza – 17 września 1998 roku, w kościele św. Katarzyny – 29 listopada 1998 roku, w nowej czytelni Politechniki Warszawskiej – 19 marca 1999 roku)

Tablica upamiętniająca ppłk Grażynę Lipińską, nowa czytelnia w Gmachu Głównym PW (fot. IKR)

- Profesora Jana Podoskiego, zmarłego 24 listopada 1998 roku (tablica na stacji metra „Politechnika” – 21 kwietnia 1999 roku)

- Tadeusza Zawadzkiego „Zośki” i Anny Smoleńskiej (tablica przy ul. Koszykowej 75 – 3 listopada 1998 roku)
- Profesora Tadeusza Pełczyńskiego (tablica na Wydziale Inżynierii Produkcji – w grudniu 1999 roku).

Upamiętnianie wydarzeń i osób w nowej perspektywie historycznej postawiło przed Senacką Komisją ds. Historii i Tradycji wyzwania, realizowane odtąd w duchu otwartości i społecznego zaangażowania, w tym związków zawodowych: „Solidarności” i Związku Nauczycielstwa Polskiego. Ze wsparciem Komisji powstał m.in. Ośrodek Nauk Społecznych, w ramach którego utworzono Zespół Historii, będący oddolną inicjatywą Senackiej Komisji. Zakres działalności senackiego gremium pozostał niezmienny.

4.2. Pięćdziesiąta rocznica Powstania Warszawskiego

Komitet Organizacyjny Obchodów 50. Rocznicy Powstania Warszawskiego w Politechnice Warszawskiej został powołany Decyzją Rektora z dnia 14 stycznia 1994 roku. Jego prace trwały do 26 lutego 1996 roku, przyczyniając się do wzrostu wiedzy o przebiegu Powstania. Przewodniczącym Komitetu został prof. Sławomir Białas. W prace nad organizacją wydarzeń włączył się m.in. prof. Jacek Kapkowski oraz przedstawiciele środowiska żołnierzy 3 Baonu Pancernego AK „Golski”, walczącego podczas powstania na terenie Uczelni i w jej bezpośrednim sąsiedztwie. Równoległe przewodniczący Komitetu brał udział w posiedzeniach centralnego Komitetu Obchodów Rocznicy Powstania Warszawskiego przy Kancelarii Prezydenta RP. Dzięki tej współpracy wybrane elementy obchodów w Politechnice Warszawskiej znalazły się również w centralnym informatorze obchodów i jako jedyne reprezentowały inicjatywy uczelniane w tym zakresie. 22 czerwca 1994 roku odbyło się uroczyste posiedzenie Senatu Uczelni, w którym wzięła udział m.in. przedstawicielka Kancelarii Prezydenta RP oraz liczna grupa uczestników Powstania wywodzących się ze środowiska wspólnoty akademickiej Politechniki Warszawskiej. Podczas spotkania Rektor wręczył wszystkim przybyłym weteranom okolicznościowe listy oddające hołd ich odwadze i poświęceniu. Oprawę uroczystości zapewnił Zespół Pieśni i Tańca Politechniki Warszawskiej z repertuarem pieśni partyzanckich i powstańców.

Pięćdziesiąta rocznica Powstania Warszawskiego była również okazją do intensyfikacji kontaktów ze Związkiem Powstańców Warszawskich oraz wspomnianym środowiskiem żołnierzy 3 Baonu Pancernego AK „Golski”. Program uczelnianych obchodów 50. rocznicy Powstania uwzględniał także:

Stawomir Białas urodził się 17 października 1930 r. w Brześciu nad Bugiem, zmarł 22 maja 2018 r. Po uzyskaniu dyplomu na Wydziale Samochodów i Ciągników PW w 1954 rozpoczął pracę jako asystent w Katedrze Technologii Budowy Pojazdów Mechanicznych na tym wydziale. W 1965 obronił pracę doktorską i został adiunktem. Prowadził zajęcia dydaktyczne z przedmiotów technologicznych, opracował dwa skrypty dla studentów.

W 1970, po reorganizacji wydziałów mechanicznych na Uczelni, rozpoczął pracę w Instytucie Budowy Maszyn. W latach 1973–1975 pełnił funkcję zastępcy dyrektora Instytutu

Podstaw Budowy Maszyn. Na zamówienie przemysłu wykonywał projekty wstępne i kierował zespołami roboczymi na każdym etapie realizacji.

Od 1974 do 1982 był docentem kontraktowym. W tym czasie jego zainteresowania naukowe koncentrowały się na dokładności geometrycznej (analiza geometryczna). Brał udział w wielu konferencjach dotyczących tej dziedziny, opublikował kilkanaście artykułów, a pod koniec lat 70. przygotował monografię pt. Analiza geometryczna montażu maszyn (w ujęciu wektorowym), opublikowaną w 1980. Na jej podstawie uzyskał stopień doktora habilitowanego (1981), po czym w 1982 został mianowany docentem. W roku 1989 przyznano mu tytuł profesora nadzwyczajnego, a w 1998 mianowano profesorem zwyczajnym.

Od połowy 1994 uczestniczył w pracach Polskiego Komitetu Normalizacyjnego, pełnił też funkcję przewodniczącego Rady Programowej miesięcznika „Normalizacja”.

W latach 1987–1990 sprawował funkcję prodziekana ds. nauczania, a między 1990 a 1996 – dziekana Wydziału Samochodów i Maszyn Roboczych. W latach 1995–1996 przewodniczył Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji, obejmując tę funkcję po zmarłym w 1995 profesorze Jacku Kapkowskim.

W środowisku naukowym postrzegany był jako człowiek wielkiej kultury, o wszechstronnej wiedzy. Wymagający, ale sprawiedliwy, zawsze gotów wspierać wszelkie inicjatywy badawcze i naukowe, posiadał niezwykłą umiejętność przekazywania wiedzy. Autor wielu cenionych publikacji i skryptów uczelnianych z zakresu metrologii. Wypromował 6 doktorów.

Odnaczony Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski, Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Złotym Krzyżem Zasługi, Medalem Komisji Edukacji Narodowej.

Pochowany na Cmentarzu Powązkowskim (kw. 255-II-13).

sesję historyczną „Politechnika Warszawska w Powstaniu Warszawskim”, na którą złożyły się trzy referaty i gawęda Barbary Wachowicz – autorki reportażu i opowieści o życiu wielkich Polaków, a także postaci polskiego harcerstwa. Podczas sesji 27 września 1994 roku otwarto tematyczną wystawę przygotowaną przez Muzeum Politechniki Warszawskiej. Treści powstańcze włączono także do inauguracji roku akademickiego, podczas której prof. Wojciech Żóttowski z Wydziału Inżynierii Lądowej wygłosił wykład pt. „Trwałość monumentalnych budowli Warszawy w warunkach walk ulicznych Powstania Warszawskiego”. Na terenach wydziałowych Powstanie upamiętniono m.in.: uroczystą sesją Rady Wydziału Mechanicznego Technologii i Automatykacji w dniu 14 czerwca 1994 roku, wmurowaniem tablicy pamiątkowej honorującej działania 3 Batalionu Pancernego AK „Golski” na Wydziale Architektury dnia 31 lipca 1994 roku, odsłonięciem tablicy poświęconej doc. Zbigniewowi Lewandowskiemu, majorowi „Szynie” – w budynku Wydziału Samochodów i Maszyn Roboczych dnia 31 października 1994 roku.

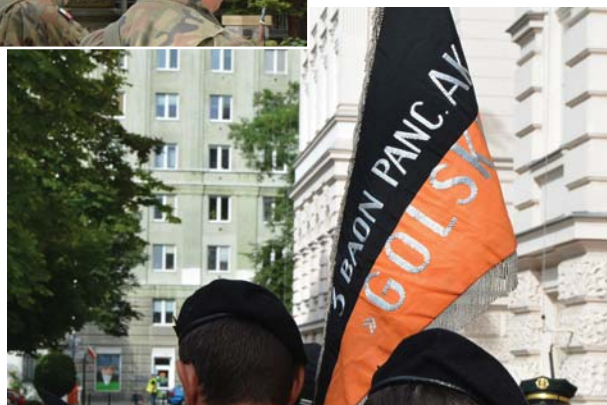
Bezpośrednią inicjatywą Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji, która została uwzględniona w programie obchodów, było uruchomienie nowej serii wydawniczej „Zeszyty Historyczne Politechniki Warszawskiej”⁷. W uzasadnieniu wskazano możliwość publikacji materiałów badawczych z zakresu szeroko pojętej historii Uczelni na tle historii Polski poczynając od 1915 roku. Jednocześnie przewidziano publikację zeszytów okolicznościowych, związanych z ważnymi dla Politechniki rocznicami, jak np. Powstaniem Warszawskim. 8 września 1995 roku prorektor prof. Marek Witkowski wyraził zgodę na uruchomienie serii prac naukowych pn. „Zeszyty Historyczne Politechniki Warszawskiej”, publikacji ciągłej nieperiodycznej – ok. 2 zeszytów rocznie, o łącznej objętości 10 arkuszy. Na czele Rady Programowej stanął przewodniczący Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji prof. Sławomir Białas. Pierwszą redaktorką została dr Maria Królikowska. Przygotowanie pierwszego numeru „Zeszytów Historycznych” było ostatnim zadaniem Komitetu Organizacyjnego Obchodów 50. Rocznicy Powstania Warszawskiego w Politechnice Warszawskiej. Z chwilą oddania tej pozycji do druku – po recenzji sporządzonej przez prof. Władysława Findeisena, Komitet uznał swoje działania za zakończone⁸. Inauguracyjny, pierwszy numer „Zeszytów” poświęcony Powstaniu Warszawskiemu autorstwa Janusza Sowińskiego ukazał się w 1996 roku.

⁷ Patrz również podrozdział 1.10.

⁸ Sprawozdanie z działalności Komitetu Organizacyjnego Obchodów 50-tej Rocznicy Powstania Warszawskiego w Politechnice Warszawskiej, 26 lutego 1996 roku.

Upamiętnienie 3 Batalionu Pancernego AK „Golski”

Upamiętnianie Powstania Warszawskiego przy udziale Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji do roku 1999 przybierało również formy obecne w przestrzeni uczelnianej i miejskiej. W marcu 1997 roku Komisja rozpatrywała wniosek Stowarzyszenia Byłych Żołnierzy Pancernego Batalionu Armii Krajowej „Golski” o poparcie jego starań o nadanie nazwy Batalionu skwerowi u zbiegu ulic Koszykowej, Emilii Plater i Noakowskiego. Komisja jednomyślnie poparła wniosek, przeprowadzając równoległe rozmowy z przedstawicielami innego stowarzyszenia tj. Środowiska 3 Baonu Pancernego AK „Golski”. W uzasadnieniu skierowanym do przewodniczącego Podkomisji Nazewnictwa Ulic przy Radzie m. st. Warszawy napisano: *Podczas Powstania Warszawskiego 3 Bat. Pancerny AK „Golski” walczył w obronie Politechniki Warszawskiej, a po jej zdobyciu przez Niemców bronił frontu ulicy Noakowskiego. Proponowana nazwa skweru upamiętni bohaterstwo obrońców Politechniki Warszawskiej.* Pismo w imieniu zarządu Stowarzyszenia Byłych Żołnierzy Pancernego Batalionu Armii Krajowej „Golski” podpisał prof. Tadeusz Zalewski „Admirał”. Nazwanie skweru „Skwerem 3 Batalionu Pancernego

Sztandar Baonu w czasie uroczystości przy pomniku „Golskiego” (fot. IKR)

AK „Golski” Komisja ujęła w notatce obejmującej jej ważniejsze dokonania w kadencjach 1996/1997 – 1998/1999. Niemniej powyższa inicjatywa nie była jedyną związaną z upamiętnieniem bohaterskich czynów żołnierzy Batalionu.

Pomnik poświęcony
Batalionowi Pancernemu
AK „Golski”, Kampus
Centralny PW (fot. IKR)

Senacka Komisja ds. Historii i Tradycji w kadencji prof. Jacka Czajewskiego podjęła się również współpracy przy inicjatywie wybudowania pomnika „Golskiego” na terenie Politechniki Warszawskiej. Początkowo, bohaterskie walki upamiętniać miał czarny, granitowy głąz narzutowy, dostarczony przez Dyрекcję Budowy Metra. Jak czytamy w sporządzonej wówczas notatce ze spotkania Komisji: *Komisja nie sprzeciwia się zmianie koncepcji upamiętnienia walk Batalionu Pancernego A.K. „Golski” toczonych na terenie i w pobliżu PW, polegającej na zastąpieniu kamienia z odpowiednim napisem przez płytę pancerną z przestrzelinami oraz akceptuje przesunięcie pomnika w kierunku ul. Noakowskiego, na drugą stronę alei wiodącej wzdłuż Gmachu Chemii*. 13 września 1999 roku nastąpiło odświeżenie pomnika VI Zgrupowania AK „Golski” na skwerze między Gmachem Głównym a Gmachem Starej Chemii⁹. Odświeżenia pomnika z inskrypcją „GOLSKI/ Obrońcom Politechniki/ W Powstaniu Warszawskim 1944/ Żołnierzom 3-go Batalionu/ Pancernego AK/ Dawni towarzysze broni 1999/ Politechnika Warszawska/ 3 Batalion Pancerny AK Golski” dokonali wspólnie Rektor prof. Jerzy Woźnicki oraz uczestnicy Powstania z 3 batalionu AK „Golski”. Pomnik poświęcił duszpasterz z parafii Najświętszego Zbawiciela w Warszawie. Pamięć poległych uczciła salwą honorową i defiladą kom-

⁹ Sprawozdanie Rektora z działalności Politechniki Warszawskiej w okresie: 1.09.1999 – 31.08.2000 roku przedstawione na posiedzeniu Senatu w dniu 27 września 2000 roku.

pania reprezentacyjna Wojska Polskiego¹⁰. Po latach, w wywiadzie udzielonym dla „Biuletynu Politechniki Warszawskiej” prof. Konrad Kucza-Kuczyński tak wspominał przygotowania do uhonorowania „Golskiego” na Terenie Głównym: *Wiadomo, że środki były skromne. Wymyśliłem, że skoro nosili nazwę oddziału pancernego, chociaż armaty żadnej nie mieli, symbolicznie dla nich będzie, jeśli znajdziemy coś tego typu. Nie pamiętam momentu kiedy wpadło mi do głowy, że są wojskowe zakłady badawcze w Zielonce, które robią doświadczenia z nowymi pociskami. Tam, na górze zobaczyłem gotową do pomnika płytę grubości 10 cm, poprzestrzelowaną pancernymi pociskami. Jeden nawet został. Poprosiłem jeszcze, by odszukać gąsienicę czołgu, która leży teraz z lewej strony. Pomnik stanął na osi, gdzie było przejście do Wydziału Architektury na Koszykowej pod ul. Noakowskiego. Ten pomnik jest więc na swój sposób prawdziwy, nie rzeźbiony...¹¹.*

W 1999 roku Senacka Komisja ds. Historii i Tradycji poparła wniosek Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej o wmurowanie w ścianę wewnętrzną przy dziedzińcu Architektury tablicy z listą poległych dla upamiętnienia znajdującego się tam podczas Powstania cmentarza żołnierzy Batalionu „Golski”¹². Na posiedzeniu w kwietniu 1999 roku przewodniczący Komisji przedstawił projekt autorstwa prof. Konrada Kuczy-Kuczyńskiego oraz propozycję wmurowania tablicy upamiętniającej cmentarz powstały podczas Powstania Warszawskiego na dziedzińcu Wydziału Architektury, gdzie 29 czerwca 2001 roku nastąpiło odstonięcie tablicy upamiętniającej cmentarz powstańczy¹³.

Pomnik poświęcony
Batalionowi Pancernemu
AK „Golski”, dziedziniec
Wydziału Architektury PW
(fot. IKR)

¹⁰ „Miesięcznik Politechniki Warszawskiej” 1999, nr 10, s. 11.

¹¹ Prof. dr hab. inż. arch. Konrad Kucza-Kuczyński: *zawód architekta ma kilka odcieni*, „Biuletyn Politechniki Warszawskiej” www.biuletyn.pw.edu.pl [dostęp: 27.07.2023]

¹² „Miesięcznik Politechniki Warszawskiej” 1999, nr 6, s. 3.

¹³ Sprawozdanie Rektora z działalności Politechniki Warszawskiej w okresie 1.09.2000 – 31.08.2001 przedstawione na posiedzeniu Senatu w dniu 19 września 2001 roku.

Jacek Czajewski urodził się 21 czerwca 1936 r. w Warszawie, zmarł 1 lutego 2017 r. w Warszawie. W 1960 ukończył studia magisterskie na Wydziale Elektrycznym Politechniki Warszawskiej i został zatrudniony w Katedrze Miernictwa Elektrycznego na stanowisku asystenta. Pracę doktorską obronił w 1971, habilitował się w 1979, w 1980 został docentem. W 1991 mianowany profesorem nadzwyczajnym.

Jego specjalnością była metrologia i pomiary wielkości nieelektrycznych. Był autorem lub współautorem kilkunastu podręczników akademickich, zbiorów zadań i około 60 artykułów naukowych, kilkunastu patentów,

ponad 60 recenzji (w tym 7 prac doktorskich). Pod jego opieką powstały 3 prace doktorskie oraz ponad 50 dyplomowych.

W latach 1988–1993 pełnił funkcję prodziekana, a między 1993–1999, dziekana Wydziału Elektrycznego, w latach 1995–2006 kierował Zakładem Miernictwa Elektrycznego. Należał do Komitetu Metrologii i Aparatury Naukowej Polskiej Akademii Nauk, Komitetu Elektrotechniki Polskiej Akademii Nauk, Rady Naukowej Instytutu Elektrotechniki w Międzyzlesiu. Był członkiem Senackiej Komisji ds. Nauki oraz Senackiej Komisji ds. Struktury i Organizacji Uczelni. W latach 1996–1999 przewodniczył Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji. Należał też do Rady Muzeum Politechniki Warszawskiej oraz pełnił funkcję przewodniczącego Rady Programowej Zeszytów Historycznych Oficyny Wydawniczej Politechniki Warszawskiej.

W życiu prywatnym jego największą pasją było żeglarstwo. Zdobył stopień jachtowego kapitana żeglugi wielkiej z uprawnieniami do prowadzenia wielkich żagłowców. W latach 1983–1984 podczas pierwszego rejsu „Szkoty pod żaglami” okrążył Afrykę, dołynął do Indii i dotarł na Cejlon. Między 1981 a 1988 był członkiem kolegium redakcyjnego „Świata Żagli”.

Miał tatkę pisania, co przetożyło się na powstanie kilkunastu podręczników żeglarskich, ale i wspomnień z okresu wojny, opowiadań i poezji. Z jego inicjatywy i przy współudziale opracowano Encyklopedię żeglarstwa. Wielokrotnie nagradzany za działalność żeglarską (m.in. odznaczenie Zasłużonego Działacza Żeglarstwa Polskiego).

Został pochowany na cmentarzu Bródnowskim (kw. 45E-VI-10).

4.3. Utworzenie Zakładu Historii i Podstaw Techniki

W dniu 30 października 1991 roku Senat Politechniki Warszawskiej podjął uchwałę o zniesieniu Instytutu Nauk Ekonomiczno-Społecznych. W jego miejsce, po pozytywnym zaopiniowaniu przez Senat Uczelni Regulaminu organizacyjnego, Decyzją Rektora z dnia 19 lutego 1992 roku powołany został Ośrodek Nauk Społecznych. Ośrodek rozpoczął działalność w październiku tego samego roku. Działały w nim cztery niezależne zespoły naukowe: Zespół Nauk Ekonomicznych, Zespół Nauk Prawnych, Zespół Socjologii oraz Zespół Filozofii. Dwa lata później, w 1994 roku, Senacka Komisja ds. Historii i Tradycji Politechniki Warszawskiej w sformułowanym przez siebie stanowisku, uznała potrzebę powołania Zespołu ds. Historii Uczelni i Historii Techniki, który mógłby funkcjonować w ramach Ośrodka Nauk Społecznych. W kolejnym piśmie przedstawiono projekt utworzenia w Politechnice Warszawskiej Katedry/Zakładu Historii Techniki w Uczelni. Katedra zdaniem Komisji powinna spełniać zarówno funkcje dydaktyczne, jak i naukowe. W ramach jej działalności przewidziano ofertę dydaktyczną z zakresu historii techniki skierowaną do różnych kierunków kształcenia w Politechnice Warszawskiej. Umieszczenie tych przedmiotów w planie studiów miało być możliwe w ramach przedmiotów obieralnych. Jeżeli chodzi o działalność naukową Katedra prowadziłaby prace obejmujące gromadzenie i opracowywanie materiałów dotyczących historii myśli technicznej, ze szczególnym uwzględnieniem historii Politechniki Warszawskiej. Działania zmierzałyby do ukazywania filozofii rozwoju poszczególnych dziedzin techniki, a także do upowszechniania tradycji Politechniki Warszawskiej. Wyniki prac byłyby wykorzystywane w bieżącym nauczaniu przedmiotów z zakresu historii i techniki. W przekazanym Rektorowi stanowisku (pierwsza połowa 1995 roku) zaproponowano, aby w skład Katedry Historii Techniki PW wchodziło Muzeum Politechniki Warszawskiej i Pracownia Historyczna przy tym Muzeum¹⁴. Pod koniec listopada 1995 roku prof. Sławomir Białas w imieniu Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji przedstawił Rektorowi prof. Markowi Dietrichowi wniosek utworzenia w Politechnice Warszawskiej Zakładu Historii, który prowadziłby pracę naukową i dydaktyczną w zakresie tych dyscyplin nauk historycznych, *które żywo interesują społeczność wyższej uczelni technicznej – jak historia cywilizacji i kultury materialnej, historia techniki i rozwoju gospodarczego*¹⁵. W lutym 1996 roku

¹⁴ Stanowisko Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji w sprawie utworzenia w Politechnice Warszawskiej Katedry (Zakładu) Historii Techniki, 1994 rok. Brak daty dziennej w dokumentach źródłowych.

¹⁵ Pismo prof. Sławomira Białasa do Rektora Politechniki Warszawskiej prof. Marka Dietricha z dnia 27 listopada 1995 roku.

przewodniczący Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji prof. S. Białas w kolejnym piśmie do Rektora, konkludując formalne ustanowienie Zespołu Historii w Ośrodku Nauk Społecznych, zasugerował utworzenie Zakładu Historii wskazując takie rozwiązanie jako prowadzące do utworzenia w przyszłości Katedry¹⁶.

Dynamiczny rozwój Ośrodka Nauk Społecznych i funkcjonującego w nim Zespołu został dostrzeżony przez Senat PW, który 17 czerwca 1998 roku podjął decyzję o przekształceniu ONS w Kolegium Nauk Społecznych i Administracji. Wraz z transformacją Ośrodka Nauk Społecznych w KNSiA doszło do reorganizacji struktur wewnętrznych, a cztery zespoły zostały zastąpione przez osiem pracowni: Prawa i Administracji, Prawa Samorządu Terytorialnego, Samorządu Terytorialnego, Ekonomii, Polityki Społeczno-Gospodarczej, Historii, Socjologii oraz Filozofii. Uchwałą Senatu PW z dnia 23 stycznia 2008 roku Kolegium Administracji i Nauk Społecznych zostało zniesione, a w jego miejsce utworzono Wydział Administracji i Nauk Społecznych. Zmianie uległa zarazem struktura wewnętrzna – w 2008 roku działalność prowadziły równoległe cztery zakłady naukowo-dydaktyczne: Prawa i Administracji, Ekonomii, Filozofii, Historii i Podstaw Techniki, oraz trzy pracownie: Prawa i Samorządu Terytorialnego, Socjologii, Polityki Społeczno-Gospodarczej. W kolejnych latach struktura organizacyjna uległa modyfikacjom, w efekcie których obecnie na Wydziale funkcjonują cztery zakłady: Prawa Administracyjnego i Nauki o Politykach Publicznych, Prawa Gospodarczego i Polityki Gospodarczej, Nauk o Administracji i Bezpieczeństwie w Administracji oraz Filozofii i Etyki w Administracji. W 2014 roku została utworzona nowa, wewnątrzwydziałowa jednostka organizacyjna: Międzynarodowe Centrum Ontologii Formalnej¹⁷.

4.4. Medal Politechniki Warszawskiej, Odznaka „Zasłużony dla Politechniki Warszawskiej”

Pod koniec 1996 roku Senacka Komisja ds. Historii i Tradycji poparła inicjatywę Senackiej Komisji Nauki dotyczącą ustanowienia Medalu Politechniki Warszawskiej. Przewodniczący prof. Jacek Czajewski w piśmie do Rektora prof. Jerzego Woźnickiego zaproponował, aby opracowania medalu podjął się artysta-plastyk Eugeniusz Kozak. Koszt samego wybicia medalu w Mennicy

¹⁶ Pismo prof. Sławomira Białasa do Rektora Politechniki Warszawskiej prof. Marka Dietricha z dnia 12 lutego 1996 roku.

¹⁷ Fragment z historii Wydziału Administracji i Nauk Społecznych Politechniki Warszawskiej opracowano na podstawie strony internetowej WAI NS PW, www.ans.pw.edu.pl [dostęp: 17.08.2023].

oszacowano w kwocie 14,82 zł za sztukę (brąz, 60 mm średnicy) do 17,78 zł (brąz, posrebrzany 70 mm). W styczniu na ręce Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji trafiło pismo wystosowane przez przewodniczącego Senackiej Komisji ds. Etyki Zawodowej prof. Jana Eberta, odnoszące się do prośby Rektora o wypracowanie *opinii w sprawie ewentualnego ogólnego systemu wyróżnień uczelnianych, mających istotne znaczenie dla kształtowania właściwych postaw pracowników Uczelni*. Komisje sformułowały następujące wnioski:

- *wyróżnienie w postaci Medalu Politechniki Warszawskiej może być nadane dowolnej osobie lub instytucji za istotne zasługi dla Politechniki Warszawskiej,*
- *dla zachowania odpowiednio wysokiej rangi wyróżnienia przewiduje się ograniczenie ilościowe: w zasadzie maksimum 12 medali w okresie 3-letniej Kadencji Władz Uczelni,*
- *bliższe określenie rodzaju wyróżnianych zasług znajdzie się w „regulaminie odznaczenia”. Celowe jest eksponowanie zasług dla funkcjonowania i rozwoju Uczelni na dalszym miejscu stawianie osiągnięć nagradzanych w inny sposób,*
- *medale nadaje „Kapituła Medalu” działająca na podstawie regulaminu. Wnioski podlegają zaopiniowaniu przez Senat PW,*
- *skład Kapituły ustala Senat. Skład ten jest w zasadzie stały lecz podlega odnowieniu (weryfikacji) na początku każdej kadencji,*
- *należy ustalić formę uroczystości nadania odznaczenia uwzględniając takie elementy jak np. laudacja.*

Zgodnie z wolą Rektora Senacka Komisja ds. Historii i Tradycji została zobowiązana do współpracy z Senacką Komisją ds. Nauki i Senacką Komisją ds. Etyki Zawodowej w zakresie Medalu PW. Dokumentem formalnym, który rok później określił podstawy przyznawania tego szacownego wyróżnienia była Uchwała nr 51/XLIII/97 Senatu Politechniki Warszawskiej z dnia 25 czerwca 1997 roku z późniejszymi zmianami¹⁸, na podstawie § 15 Statutu¹⁹.

Odznaka „Zasłużony dla Politechniki Warszawskiej” została ustanowiona przez Senat Politechniki Warszawskiej Uchwałą nr 223/XLIV/02 z dnia 15 maja 2002 roku²⁰. Wcześniej, w 1996 roku Komisja ds. Historii i Tradycji Wydziału

¹⁸ Uchwała nr 126/XLV/04 Senatu Politechniki Warszawskiej z dnia 23 czerwca 2004 roku w sprawie Regulaminu Medalu Politechniki Warszawskiej.

¹⁹ Więcej informacji o Medalu Politechniki Warszawskiej znajduje się w podrozdziale 1.2.

²⁰ Więcej informacji o Odznace „Zasłużony dla Politechniki Warszawskiej” znajduje się w podrozdziale 1.2.

Odnaka „Zastężony dla Politechniki Warszawskiej”

Mechatroniki PW z przewodniczącym prof. Zdzisławem Mrugalskim zwróciła się z prośbą do przewodniczącego Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji z wnioskiem o reaktywowanie tej odznaki. W tej sprawie Komisja nie była jednomyślna, niemniej większość jej członków uznała zasadność przywrócenia tej odznaki w formie jednostopniowej, w której funkcjonuje do dziś.

4.5. Tajemnica orła na fasadzie gmachu Technologii Chemicznej

Według części varsavianistów w czasie II wojny światowej na fasadzie gmachu Technologii Chemicznej Politechniki Warszawskiej od strony ulicy Koszykowej, zamurowano płaskorzeźbę orła w koronie. W 1955 roku w tym miejscu namalowano „gotąbka pokoju”, którego możemy oglądać do dzisiaj. Mało kto już pamięta, że w ten sposób upamiętniono Światowy Zjazd Młodzieży, który odbywał się w Warszawie w 1955 roku. Jednym z jego honorowych gości był malarz Pablo Picasso. Zarys „gotąbka pokoju” powstał kilka lat wcześniej, w Polsce w 1947 roku podczas Światowego Kongresu Intelktualistów zwanego Światowym Kongresem Pokoju we Wrocławiu²¹. W jednym z felietonów Jerzego Kasprzyckiego, opublikowanym w I tomie *Korzeni Miasta* (Warszawa 1996, „Śródmieście Południowe”, s. 79) czytamy m.in.: *Zdaniem niektórych dawnych pracowników Politechniki Warszawskiej, na frontonie budynku Wydziału Chemii – od strony ulicy Koszykowej – istniała kwadratowa podobizna orła. Płaskorzeźba kamienna czy metalowa? Tego już nie pamiętają. Gdy Niemcy chcieli ją usunąć została dyskretnie zamurowana cegłą-licówką cementową na siatce i zaprawie murarskiej. Dzisiaj jeszcze wyraźnie widać ów ryzalit grubości cegły, który ułożono we wzór nieco odmienny od faktury całej elewacji*²². W maju 1997 roku Rektor Politechniki Warszawskiej otrzymał pismo od mieszkańca Warszawy, w sprawie odstonięcia orła. Cytat: *W sierp-*

²¹ Z. Dunin-Wilczyński, *Ocalić od zapomnienia*, Politechnika Warszawska, Warszawa 2015.

²² A.A. Wagner, *Czas i Miejsce. Architektura Politechniki Warszawskiej*, Warszawa 2015, Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej, ISBN: 9788378143901.

„Gołąbek pokoju”
na fasadzie gmachu
Technologii Chemicznej
Politechniki Warszawskiej
od strony ul. Koszykowej
(fot. IKR)

niu 1949 roku, chodząc codziennie ulicą Koszykową, na budynku Politechniki przy zbiegu ulic Koszykowej i Alei Niepodległości widziałem wkomponowanego w ścianę budynku orła w koronie. Jesienią tegoż roku (stalinizacja) pewnego ranka zamiast orła zobaczyłem wypukłości muru i na nim wymalowany zarys „gołąbka pokoju. Stan taki trwa do dziś. Uważam, że należy przywrócić stan poprzedni. Zarys gołąbka może pozostać”. Pismo zostało przekazane do opinii Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji oraz dyrektorowi administracyjnemu PW Markowi Lepie, który poinformował Rektora, że przy okazji remontu elewacji dokonano sprawdzenia wiarygodności tych informacji. W załączeniu przekazano odpis z protokołu z 1979 roku, z informacją, że dokonane wówczas w obecności pracowników Uczelni oraz wykonawców robót odkrywką występu na III piętrze, nie potwierdziły sugerowanych przypuszczeń²³. Dr inż. Agata Wagner z Wydziału Architektury Politechniki Warszawskiej, zauważyła że ryzalit jest niezwykle płytki zatem skrywana płaskorzeźba musiałaby być bardzo płaska. Właściwie wyklucza zarówno formę płaskorzeźby kamiennej, jak metalowej, gdyż nie konweniowałyby one z nurtem „szarej cegły”. Dodatkowo cechy fizyczne takich obiektów uniemożliwiałyby umieszczenie ich w ryzalicie. Oprócz tego sama cegła, jeśli użyta byłaby w 1940 roku, czyli 10 lat po wzniesieniu gmachu, zapewne też odbiegałaby kolorystycznie czy jakościowo od pozostałych płaszczyzn elewacyjnych, a tak nie jest – wyjaśniła dr inż. A. Wagner. I dodała: Kolejnym argumentem przemawiającym za tym, iż pod kwadratowym ryzalitem od ulicy Koszykowej nie ma ukrytej płaskorzeźby, jest zasada umieszczania emblematów z orłem na frontowych elewacjach,

²³ Pismo Marka Lepy do Rektora Politechniki Warszawskiej prof. Jerzego Woźnickiego z dnia 28 maja 1997 roku.

w osi głównego wejścia. Elewacja od strony ulicy Koszykowej jest elewacją tylną Gmachu Technologii Chemicznej, gdyż architekt umieścił główne wejście od strony wewnętrznego dziedzińca²⁴.

Po raz kolejny sprawa orta powróciła w 2013 roku i została skierowana do prof. Zbigniewa Kledyńskiego, prorektora ds. ogólnych Politechniki Warszawskiej w kadencji 2012–2016. O wyjaśnienie, podobnie jak ponad 15 lat wcześniej, wnioskował mieszkaniec Warszawy. W odpowiedzi prorektor wystosował następujące wyjaśnienie (fragment): *W celu potwierdzenia wspomnianych przypuszczeń zleciłem Muzeum Politechniki Warszawskiej szeroko zakrojoną kwerendę materiałów archiwalnych, skonsultowałem się ze specjalistami w zakresie nieniszczących metod badań obiektów budowlanych, poprosiłem o opinię architektoniczną w tej sprawie. Poinformowałem Senacką Komisję ds. Historii i Tradycji PW. Kontynuując prof. Z. Kledyński przytoczył wspomnianą wcześniej opinię dr inż. A. Wagner, konkludując odpowiedź słowami: *Wobec powyższego sprawę uważam za wyjaśnioną i zamkniętą.*²⁵*

²⁴ Por. A.A. Wagner, *Czas i Miejsce. Architektura Politechniki Warszawskiej*, Warszawa 2015, Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej.

²⁵ Pismo prof. Zbigniewa Kledyńskiego, Prorektora ds. ogólnych z dnia 8 października 2013 roku, o numerze Ro-169/13.

Rozdział 5

Nowe millenium, nowe wyzwania. Działalność Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji w latach 2000–2024

5.1. Procesy konsolidujące zmiany na tle przemian pierwszej dekady XXI wieku i misji Uczelni

Inaugurację roku akademickiego 1999/2000 prof. Jerzy Woźnicki Rektor Politechniki Warszawskiej rozpoczął słowami konkludującymi poprzednią dekadę i przebytą ewolucję Uczelni.

Podsumowaniu tego, co szkoły wyższe osiągnęły w ostatnich latach, obecna inauguracja roku akademickiego 1999/2000 sprzyja szczególnie, bowiem właśnie dobiegła końca 3-letnia kadencja władz akademickich działających w latach 1996–1999. Jednocześnie to dobry moment na określenie zamierzeń na przyszłość. (...) Spoglądając wstecz na naszą Uczelnię możemy powiedzieć, że Politechnika Warszawska w latach 90. także dokonała ogromnego wysiłku na rzecz niezbędnych zmian w swym działaniu. Proces ewolucji, jej sposobu działania, był prowadzony z uwzględnieniem pewnych podstawowych założeń metodologicznych. Te założenia to przede wszystkim społeczny charakter tego procesu, udział społeczności akademickiej w projektowaniu posunięć i w podejmowaniu decyzji o ich realizacji. Uczelnia bowiem to nie tylko instytucja, ale przede wszystkim wspólnota akademicka. Przedsięwzięciom podejmowanym w interesie instytucjonalnym muszą zatem towarzyszyć posunięcia czynione w trosce o zachowanie tej wspólnoty, jako wiodącej wartości w życiu Uczelni. Pamiętać przy tym należy, że społeczność akademicka obejmuje wszystkich pracowników i studentów. Oznacza to zasadę nadrzędności organów akademickich, reprezentatywnych dla całej społeczności akademickiej, nad wszelkimi organami i gremiami reprezentującymi interesy grupowe. Samorządność związkowa i studencka powinny mieć swój udział w samorządności akademickiej całej Uczelni. (...) Dokonujemy dziś bilansu dokonań na-

szej Uczelni w jej staraniach na rzecz tworzenia solidnych fundamentów polityki prorozwojowej. Zapoczątkowany w kadencji 1990–1993 proces decentralizacji, realizowany z poszanowaniem zasady integralności Uczelni, został w ostatniej kadencji doprowadzony do końca, łącznie z wprowadzeniem i konsekwentnym stosowaniem zobiektywizowanych zasad obiegu pieniądza w Uczelni.

Uroczystą akademię uświetniło również wystąpienie wiceprezesa Rady Ministrów prof. Leszka Balcerowicza, który zaznaczył, że udział w inauguracji dostarcza mu wielu powodów do radości, gdyż Politechnika Warszawska jest jednym z symboli pozytywnych przemian w wolnej i niepodległej Polsce. Kontynuując, podkreślił istotę tych przemian jaką jest budowa nowego państwa, państwa mocnego dzięki koncentracji na podstawowych zadaniach, uczciwości i kompetencji wykonawców tych zadań, państwa stojącego ponad interesami jakiegokolwiek partii. Dodał, że jest to wielkie, trudne i dalekie od zakończenia zadanie. Jego wielkość polega na tym, że o dobre i niepodległe państwo Polacy walczyli przez ostatnie dwa stulecia. Wielkość zadania bierze się stąd, że bez własnego i sprawnego państwa wszystkie inne dziedziny życia, w tym gospodarka, narażone są na szwank. (...) Walka o dobre państwo, to więc walka o bezpieczeństwo i rozwój. (...) Jest to zadanie trudne ze względu na bagaż przeszłości. 10 lat temu przejęliśmy państwo socjalistyczne, które próbowało robić wszystko, paraliżowało ludzi, a przez to niemal wszystko robiło źle. (...) Ten balast przeszłości trzeba przezwyciężyć, aby móc zbudować dobre państwo – kompetentne i uczciwe. Wymaga to zaangażowania milionów ludzi. Myślę, że można tego oczekiwać od inteligencji, ludzi z wyższym wykształceniem. Trzeba zaangażowania, trzeba poparcia programu, którego rdzeniem jest odpolitycznienie państwa, trzeba iść pod prąd sił roszczeniowych (...). Na koniec swojego wystąpienia prof. Leszek Balcerowicz wyraził nadzieję, że Politechnika Warszawska będzie wspierać te wielkie cele, gdyż na tym właśnie polega patriotyzm w czasach pokoju¹.

Niestety, czas światowej względnej stabilizacji uległ nagłemu sformatowaniu, gdy 11 września 2001 roku Al-Kaida dokonała zamachu terrorystycznego na World Trade Centre, w którym zginęło blisko 3000 osób w tym sześćro Polaków. Senat Politechniki Warszawskiej przyjął w tej sprawie następującą uchwałę²:

¹ E. Misiak, *Inauguracja roku akademickiego 1999/2000*, „Miesięcznik Politechniki Warszawskiej” 1999, nr 10.

² Uchwała nr 151/XLIV/2001 Senatu Politechniki Warszawskiej z dnia 19 września 2001 r. w związku z zamachami terrorystycznymi w USA dokonanymi w dniu 11 września 2001 roku.

Uchwała nr 151/XLIV/2001

Senatu Politechniki Warszawskiej z dnia 19 września 2001 r.

w związku z zamachami terrorystycznymi w USA dokonanymi w dniu 11 września 2001 r.

Senat Politechniki Warszawskiej do głębi wstrząśnięty atakami, które miały miejsce w dniu 11 września 2001 roku w Stanach Zjednoczonych wyraża najwyższe oburzenie wobec tego zbrodniczego aktu terroryzmu. Szczególnie dramatyczne jest to, że doszło do zamordowania tysięcy niewinnych ludzi przy wykorzystaniu jako narzędzia samolotów cywilnych z pasażerami na pokładzie. W ten sposób produkty wysokich technologii będące wybitnym dziełem inżynierskiego kunsztu, które miały służyć człowiekowi, w szale zniszczenia skierowano przeciwko niemu i obrócono wniwecz. Bezprzykładna zbrodnia terrorystów, uderzająca w fundamenty cywilizacji stworzonej przez człowieka, musi stanowić wielką przestrożę przed podobnymi aktami szaleństwa zagrażającymi ludzkości katastrofą o wymiarze ogólnoświatowym.

Sekretarz Senatu
dr Teresa Kotaszewicz

/-/

R e k t o r
prof. dr hab. Jerzy Woźnicki

/-/

Wśród najważniejszych zadań jakie władze Uczelni wskazały do realizacji na początku milenium, a które częściowo były wynikiem uprzednio przyjętych założeń realizowanych we współpracy z Senacką Komisją ds. Historii i Tradycji, znalazły się m.in.: sformułowanie i przyjęcie Misji Politechniki Warszawskiej, ustanowienie flagi Uczelni, utworzenie Muzeum Politechniki Warszawskiej³ czy ogłoszenie roku 2001 – Rokiem Jubileuszowym. Gdy w roku akademickim 2002/20003 kadencję na kolejne lata objął Rektor prof. Stanisław Mańkowski zwrócił uwagę na konieczność opracowania Strategii Rozwoju Politechniki Warszawskiej w horyzoncie lat 2010–2015, określającej generalne kierunki rozwoju Uczelni z uwzględnieniem *oczekiwań społecznych, gospodarczych, kulturalnych Polski, Europy i Świata oraz z zachowaniem zasady jawności właściwej dla form działalności publicznych*⁴. Za jego kadencji

³ Proces powstawania Muzeum PW opisano w podrozdziale 1.4.

⁴ Sprawozdanie Rektora z działalności Politechniki Warszawskiej w okresie 1.09.2002 – 31.08.2003 przedstawione na posiedzeniu Senatu w dniu 24 września 2003 roku.

została przyjęta Uchwała nr 45/XLV/2003 Senatu Politechniki Warszawskiej z dnia 28 maja 2003 roku w sprawie udziału w referendum dotyczącym wstąpienia Polski do Unii Europejskiej o treści⁵:

Uchwała nr 45/XLV/2003

Senatu Politechniki Warszawskiej z dnia 28 maja 2003 r.

w sprawie udziału w referendum dotyczącym wstąpienia Polski do Unii Europejskiej

Senat Politechniki Warszawskiej wyraża przekonanie, iż przystąpienie Polski do Unii Europejskiej jest wydarzeniem historycznym i wyzwaniem cywilizacyjnym o dalekosiężnych skutkach. Doceniając wagę decyzji, przed którą stoimy i kierując się poczuciem odpowiedzialności za pomyślność Polski i przyszłych pokoleń Polaków, Senat Politechniki Warszawskiej zwraca się do całego społeczeństwa z apelem o udział w referendum i poparcie idei wejścia naszego kraju do Unii Europejskiej.

Senat Politechniki Warszawskiej uważa, że wstąpienie do Unii Europejskiej stwarza dziejową szansę zapewnienia Polsce należnego miejsca w strukturach jednoczącej się Europy.

Tej szansy zmarnować nie wolno!

Sekretarz Senatu
dr Teresa Kotaszewicz
/-/

Rektor
prof. dr hab. Stanisław Mańkowski
/-/

Projekt uchwały przygotowanej we współpracy Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji oraz Senackiej Komisji ds. Etyki Zawodowej został przyjęty na posiedzeniu, w którym uczestniczyła m.in. prof. Danuta Hübner, pełniąca w latach 2001–2003 funkcję szefowej Urzędu Komitetu Integracji Europejskiej i sekretarz stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych. Profesor wygłosiła wykład pt. „Korzyści i koszty integracji Polski z Unią Europejską”.

⁵ Uchwała nr 45/XLV/2003 Senatu Politechniki Warszawskiej z dnia 28 maja 2003 roku w sprawie udziału w referendum dotyczącym wstąpienia Polski do Unii Europejskiej.

Wśród tematów okolicznościowych i upamiętniających, które procedowano z udziałem Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji znalazły się m.in. uroczystość nadania ulicy, łączącej ulicę Polną z Trasą Łazienkowską, imienia Romana i Jana Podoskich, profesorów PW (10 stycznia 2003 roku), odstąpienie tablicy w Gmachu Elektroniki poświęconej prof. Tadeuszowi Cholewickiemu (14 maja 2003 roku), wystawienie pomnika Stanisławowi Staszicowi⁶, czy odstąpienia popiersia Ignacego Mościckiego i Eugeniusza Kwiatkowskiego w Dużej Auli Gmachu Głównego (4 czerwca 2001 roku). W ostatniej kadencji prof. Jacka Czajewskiego, która przypadła na lata 2002–2005, pozytywnie zaopiniowano wniosek o ufundowanie i wmurowanie tablicy poświęconej pamięci generała Stefana Grota Roweckiego w Dużej Auli Gmachu Głównego PW (7 stycznia 2004 roku)⁷, wykonanie rzeźby Marii Skłodowskiej-Curie i ustawieniu jej w jednej z nisz Dużej Auli⁸ oraz – również w tej przestrzeni – ufundowanie tablicy upamiętniającej powstanie „Solidarności”⁹.

Kolejna kadencja Komisji w latach 2005–2008, którą objął prof. Mirosław Nader przyniósł m.in. ustanowienie Dnia Politechniki Warszawskiej, zaopiniowanie przejęcia przez Politechnikę Warszawską sztandaru Państwowej Wyższej Szkoły Budowy Maszyn i Elektrotechniki im. H. Wawelberga i S. Rotwanda, zaopiniowanie projektu graficznego Medalu Młodego Uczzonego i regulaminu jego przyznawania, udział w przygotowaniach obchodów Marca 1968, w 40. rocznicę wydarzeń marcowych.

Tablica upamiętniająca gen. Stefana Roweckiego „Grotę”, Duża Aula w Gmachu Głównym PW (fot. IKR)

-
- ⁶ Mimo powrotu do realizacji inicjatywy w kolejnych kadencjach, pomnik nie został dotychczas wystawiony.
- ⁷ Tablica została ufundowana w 2004 roku w 60. rocznicę zamordowania generała przez Niemców w obozie koncentracyjnym w Sachsenhausen w sierpniu 1944 roku.
- ⁸ Rzeźba figuralna w brązie dłuta Maksymiliana Biskupskiego stanęła w niszy Dużej Auli w 2005 roku podczas obchodów 90-lecia Politechniki Warszawskiej.
- ⁹ Tablicę wmurowano w 2005 roku w XXV rocznicę powstania Solidarności w Politechnice Warszawskiej.

Mirosław Władysław Nader urodził się 29 lipca 1950 r. w Płońsku. W 1974 ukończył studia na Wydziale Mechanicznym Technologicznym Politechniki Warszawskiej i podjął pracę w Instytucie Transportu PW. W 1985 obronił pracę doktorską, wyróżnioną nagrodą indywidualną Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego. W 2001 habilitował się, w 2004 mianowany na stanowisko profesora nadzwyczajnego, natomiast w 2017 otrzymał tytuł naukowy profesora nauk technicznych z rąk Prezydenta RP.

W pracy naukowo-badawczej zajmuje się budową i badaniem środków transportowych, modelowaniem i symulacją oddziaływań dynamicznych na otoczenie i człowieka, opracował oryginalne modele biomechaniczne człowieka-operatora. Jest autorem lub współautorem ponad 300 publikacji, ekspertyz naukowo-technicznych, 4 Polskich Norm oraz 3 Patentów. Wypromował 4 doktorów oraz 45 prac dyplomowych. Był wiceprzewodniczącym Rady Naukowo-Technicznej przy prezesie Urzędu Transportu Kolejowego (2003–2006) oraz członkiem Prezydium i sekretarzem Komitetu Transportu Polskiej Akademii Nauk, zastępcą redaktora naczelnego wydawnictwa KT PAN „Archives of Transport” (2007–2013). Sprawował funkcję wiceprzewodniczącego Komitetu Naukowo-Technicznego FSNT NOT Ergonomii, Ochrony Pracy oraz Techniki w Medycynie (2017–2020). Należy do wielu stowarzyszeń polskich i zagranicznych, m.in.: Polskiego Towarzystwa Symulacji Komputerowej, International Society of Biomechanics, International Institute of Acoustics and Vibration. Jest też członkiem założycielem Polskiego Towarzystwa Biomechaniki (od 1985).

W latach 2002–2005 pełnił funkcję prodziekana Wydziału Transportu PW. Od 2005 do 2008 przewodniczył Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji. Przez 3 kadencje zasiadał w Senacie Politechniki Warszawskiej (2002–2005, 2005–2008 i 2012–2016). W 2011 na zlecenie Rektora PW prof. Włodzimierza Kurnika odnalazł wraz z zespołem w zbiorach Instytutu Pamięci Narodowej i Archiwum Akt Nowych nieujawnione wcześniej dokumenty, które pozwoliły na przywrócenie przez Senat dobrego imienia profesorowi Janowi Czochrałskiemu (bezpodstawnie oskarżanemu o zdradę). W latach 2013–2014 sprawował funkcję Krajowego Koordynatora Obchodów uchwalonego przez Sejm RP Roku Jana Czochrałskiego oraz w Politechnice Warszawskiej. Jest członkiem Kapituły Ogólnopolskiego Konkursu o Nagrodę im. Prof. Jana Czochrałskiego. Był pełnomocnikiem Rektora ds. Organizacji Obchodów 100-lecia Odnowienia Tradycji Politechniki Warszawskiej (2012–2016) oraz współautorem Księgi Jubileuszowej stulecia odnowienia tradycji Politechniki Warszawskiej (2015) oraz pełnomocnikiem ds. Dziedzictwa Politechniki Warszawskiej (2016–2020).

W środowisku naukowym postrzegany jako wyjątkowy wykładowca, o czym świadczą liczne nagrody za działalność dydaktyczną przyznawane zarówno przez Samorząd Studentów (czterokrotnie Złota Kreda w kategorii Najlepszy wykładowca), jak i Rektora PW oraz Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego. W 1998 odznaczony Złotą Odznaką Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego „Za opiekę nad Zabytkami”.

Profesor M. Nader pasjonuje się historią, zwłaszcza historią wyższych uczelni. Współorganizował wystawy w Muzeum Politechniki Warszawskiej, na których prezentowano przedmioty pochodzące z jego zbiorów. Należał do Komitetów Honorowych budowy pomników i popiersi: Juliusza Słowackiego, prezydenta Ignacego Mościckiego oraz generała Józefa Hallera i Teresy Walewskiej-Przyjałkowskiej. W latach 2011–2021 sprawował funkcję Wielkiego Kanclerza Narodowej Kapituły Orderu Św. Stanisława w Polsce. Wielokrotnie oznaczony, m.in. Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski (2005), Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski (1999), Krzyżem Wielkim Orderu Św. Stanisława (2005), Medalem Komisji Edukacji Narodowej (2011) i innymi.

Sztandar Szkoły
im. H. Wawelberga
i S. Rotwanda (fot. IKR)

5.2. Rok 2001 – Rokiem Jubileuszowym Politechniki Warszawskiej

Inicjatywę ogłoszenia przez Senat PW roku 2001 Rokiem Jubileuszowym Politechniki Warszawskiej Senacka Komisja ds. Historii i Tradycji rozpatrywała już w grudniu 1999 roku. Poparła ją jednomyślnie jako ze *wszech miar słuszną i pożyteczną*. Komisja zaopiniowała również dokument zawierający jej założenia ogólne, proponując uzupełnienia m.in. w kontekście przypadających w tym czasie jubileuszy wydziałowych. 22 grudnia 1999 roku Senat przyjął Uchwałę nr 25/XLIV/ w sprawie ogłoszenia Roku Jubileuszowego Politechniki Warszawskiej¹⁰.

¹⁰ Uchwała nr 25/XLIV/1999 Senatu Politechniki Warszawskiej z dnia 22 grudnia 1999 roku w sprawie ogłoszenia Roku Jubileuszowego Politechniki Warszawskiej.

Uchwała nr 25/XLIV/1999

Senatu Politechniki Warszawskiej z dnia 22 grudnia 1999 r.

w sprawie ogłoszenia Roku Jubileuszowego Politechniki Warszawskiej

Działając na podstawie § 21 ust. 2 Statutu PW Senat Politechniki Warszawskiej uchwala, co następuje:

W dniu 4 stycznia 1826 roku, w Warszawie, założono Szkołę Przygotowawczą do Instytutu Politechnicznego. Stanowiła ona początkową formę działania Politechniki Warszawskiej i stała się pierwszą wielokierunkową wyższą szkołą techniczną na ziemiach polskich.

Nawiązując do przypadającej w 2001 roku 175. rocznicy tego wydarzenia, Senat PW ogłasza rok 2001 Rokiem Jubileuszowym Politechniki Warszawskiej.

Rok Jubileuszowy PW powinien stać się okresem szczególnej promocji tradycji naszej Uczelni, a zarazem znaczącą rocznicą dla wyższego szkolnictwa technicznego w m. st. Warszawie, istotną dla warszawskiego środowiska naukowego. Dla nadania właściwej rangi tej ważnej rocznicy Senat uważa za właściwe przyjęcie formuły obchodów i podjęcie działań – w granicach możliwości Uczelni – na rzecz realizacji ich programu zgodnie z założeniami ogólnymi, zawartymi w załączniku do niniejszej uchwały.

Stwierdzając, że na fundamentach tradycji i historii należy budować przyszłość, Senat PW uznaje za konieczne określenie na nowo misji Politechniki Warszawskiej na progu XXI wieku. Zadanie przygotowania projektu odpowiedniego dokumentu Senat powierza trzem ostatnim Rektorom PW wybranym na dwie kadencje: prof. dr Władysławowi Findeisenowi, prof. dr hab. Markowi Dietrichowi i prof. dr hab. Jerzemu Woźnickiemu.

Sekretarz Senatu
dr Teresa Kotaszewicz

/-/

R e k t o r
prof. dr hab. Stanisław Mańkowski

/-/

Załącznik do Uchwały Senatu
nr 25/XLIV/99 z dnia 22 grudnia 1999 r.

Rektor
Politechniki Warszawskiej

**ROK 2001 – ROKIEM JUBILEUSZOWYM POLITECHNIKI
WARSZAWSKIEJ**
(ZAŁOŻENIA OGÓLNE)

1. Ogólna formuła:

Rok 2001 jest rokiem:

- Jubileuszu 175-lecia Politechniki Warszawskiej licząc od daty założenia w Warszawie w dniu 4 stycznia 1826 r. Szkoły Przygotowawczej do Instytutu Politechnicznego stanowiącej początkową formę działania Uczelni, zarazem jubileuszem 175-lecia utworzenia w Warszawie pierwszej wielokierunkowej wyższej szkoły technicznej na ziemiach polskich.

Jest to także rok:

- setnej rocznicy przekazania Uczelni Gmachu Głównego symbolizującego dziś Politechnikę Warszawską,
- 100-lecia Inżynierii i Budownictwa, Mechaniki oraz Chemii i Fizyki w związku z uruchomieniem przez pierwsze wydziały Politechniki Warszawskiej zajęć w wybudowanych w 1901 r. Gmachach: Głównym, Mechaniki, Chemii oraz wspólnym Gmachu Fizyki i Elektrotechniki,

Ponadto istnieją inne okazje jubileuszowe, a w tym:

- swoje 80-lecie mają: Wydział Elektryczny oraz Wydział Geodezji i Kartografii,

zaś swoje 50-lecie obchodzą:

- Wydział Elektroniki i Technik Informacyjnych,
- Wydział Inżynierii Produkcji,
- Zespół Pieśni i Tańca PW.

2. Oficjalne Komitety:

Komitet Honorowy*:

(*ex officio*) – Prezydent RP – Przewodniczący

- Prymas Polski

- Minister Edukacji Narodowej
- Minister Nauki, Przewodniczący KBN
- Prezes PAN
- Wojewoda Mazowiecki
- Prezydent Warszawy

(skład podany kurialnie) – Rektorzy uczelni warszawskich

- Profesorowie: Marek Dietrich, Władysław Findeisen, Maciej Grabski, Jerzy Osiowski
- Prezesi firm związanych umowami generalnymi o współpracy z PW:
 - Alcatel, Daewoo, Fiat, Pekao S.A., Siemens, Thompson i inne
- Absolwenci utrzymujący bieżące kontakty z Uczelnią, zajmujący znaczące pozycje w życiu gospodarczym

* formuła i skład Komitetu Honorowego i Patronackiego mogą ulec zmianie.

Komitet Programowo-Organizacyjny:

- Prorektor ds. Ogólnych – Przewodniczący
- Zastępca Przewodniczącego
- Sekretarz
- Prorektor ds. Studiów i Studentów
- Przedstawiciele władz miejskich
- Dyrektor Administracyjny i jego współpracownicy
- Rzecznik Prasowy PW
- Przedstawiciele jednostek organizacyjnych obchodzących w roku 2001 swój jubileusz
- Przew. Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność”
- Prezes Rady Zakładowej ZNP
- Przewodniczący Samorządu Studentów
- Przedstawiciele zorganizowanych grup absolwenckich
- Inne osoby

3. Planowane Wydarzenia:

Wydarzenia o charakterze oficjalnym

1. Uroczysty Bal Karnawałowy lub Bal Sylwestrowy 2000/2001 inaugurujący Rok Jubileuszowy Politechniki Warszawskiej i Trzecie Tysiąclecie
2. Okolicznościowe spotkanie w dniu 4.01.2001 r. w Pałacu Kazimierzowskim (UW) w 175 rocznicę otwarcia Szkoły Przygotowawczej do Instytutu Politechnicznego

3. Uroczyste posiedzenie Senatu poszerzonego o reprezentacje innych uczelni – maj 2001: referat historyczny i przyjęcie uchwały o misji PW u progu XXI wieku
4. Uroczysta Akademia połączona z odsłonięciem popiersia I. Mościckiego i popiersia E. Kwiatkowskiego, wręczeniem Medalu PW i koncertem galowym w Dużej Auli z udziałem Prezydenta RP, członków Komitetu Honorowego i Komitetu Patronackiego oraz innych osobistości życia publicznego, a także rektorów z kraju i z zagranicy
5. Uroczyste nadanie doktoratów honorowych PW
6. Akademia w Ośrodku Naukowo-Dydaktycznym PW w Płocku

Imprezy towarzyszące

7. Sesja Naukowa poświęcona przyszłości Politechniki Warszawskiej
8. Wystawa – 175 lat PW – ekspozycja zbiorów Muzeum PW w Dużej Auli
9. Uroczyste otwarcie Muzeum PW w nowej siedzibie
10. Konferencje Naukowe i sympozja organizowane przez Politechnikę Warszawską
11. „Festiwal Nauki w PW” – otwarte laboratoria uczelniane dla młodzieży
12. Giełda edukacyjna PW prezentująca ofertę rekrutacyjną Uczelni
13. Wystawa przedstawiająca realizowane i planowane zadania inwestycyjne PW
14. Uroczystości wydziałowe
15. Uroczystości i występy Zespołu Pieśni i Tańca PW
16. Imprezy sportowe, studenckie, itp.
17. Imprezy o charakterze kulturalnym, w tym organizowane przez Kluby PW

4. Wydawnictwa okolicznościowe

1. Józef Piłatowicz *Profesorowie PW w 20-leciu międzywojennym*
2. Maria Królikowska *VI Zgrupowanie Armii Krajowej Golski*
3. Anna Agata Wagner *Architektura Politechniki Warszawskiej*
4. Józef Piłatowicz *Poczet Rektorów PW*
5. Andrzej Ulmer *Poczet doktorów h.c. PW*
6. Wiesław Kawecki *Przyczynek do historii Politechniki Warszawskiej w latach 1965–1985*
7. Wydawnictwo monograficzne pt. *Strategia rozwoju PW u progu XXI wieku – w dokumentach*
8. Wydawnictwa wydziałowe
9. Wydawnictwo monograficzne pt. *Historia Zespołu Pieśni i Tańca PW*
10. Informatory
11. Publikacje okolicznościowe, w tym jedna wiodąca o Roku 2001 – jako Roku Jubileuszowym PW
12. Edmund Pluciński *Anegdoty o pracownikach i studentach PW*
13. Teresa Kotaszewicz *Tadeusz Tołwiński (1887–1951) Życie i twórczość*

14. Wiesław Kawecki *Józef Zawadzki – zarys życia i działalności*

5. Przedsięwzięcia inwestycyjno – remontowe z planowanym terminem zakończenia realizacji w latach 2000–2001

1. Przebudowa placu Politechniki, w tym skweru przed Gmachem Głównym oraz wykonanie nowej elewacji Gmachu im. J. Groszkowskiego
2. Prace renowacyjne w zabytkowych gmachach PW
3. Oświetlenie zabytkowych obiektów PW
4. Ogrodzenie „Terenu centralnego – bis”
5. Budowa skrzydła Gmachu Nowego Technologicznego dla Wydziału Inżynierii Produkcji
6. Adaptacja nowych pomieszczeń na potrzeby Muzeum PW
7. Podniesienie estetyki i funkcjonalności Kampusu Południowego
8. Prace w kompleksach parkowych PW oraz rozwój terenów zielonych
9. Przebudowa budynku przy ul. Górnośląskiej 14 i przekształcenie tego obiektu w Dom Gościnny Politechniki Warszawskiej.
10. Renowacja grobowca Kajetana Garbińskiego na Cmentarzu Powązkowskim
11. Inne przedsięwzięcia.

6. Inicjatywy różne

1. Logo 175-lecia PW – nadruki
2. Publikacje, wzmianki, spotkania, gadżety, koszulki, itp.
3. Akcje promocyjne, oprawa medialna
4. Inne inicjatywy i akcje

Uwaga:

Oczekuje się zgłoszenia konkretnych inicjatyw przez organizacje studenckie, stowarzyszenia, grupy absolwenckie i inne organizacje związane z Politechniką Warszawską.

Jak czytamy w Sprawozdaniu Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji za lata 1999/2000 – 2001/2002 Komisja uczestniczyła m.in. w nadaniu ostatecznego kształtu dokumentowi „Misja Politechniki Warszawskiej”¹¹, którego przyjęcie dnia 4 stycznia 2001 roku zostało uznane za jedno z kluczowych wydarzeń Roku Jubileuszowego.

¹¹ Uchwała nr 87/XLIV/2000 Senatu Politechniki Warszawskiej z dnia 13 grudnia 2000 r. w sprawie Misji Politechniki Warszawskiej.

Uchwała nr 87/XLIV/2000

Senatu Politechniki Warszawskiej z dnia 13 grudnia 2000 r.

w sprawie Misji Politechniki Warszawskiej

Senat Politechniki Warszawskiej, działając na podstawie § 46 ust. 1 Statutu PW, uchwala dokument pn. Misja Politechniki Warszawskiej, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

Senat postanawia, że Misja Politechniki Warszawskiej zostanie ogłoszona i wejdzie w życie w dniu 4 stycznia 2001 roku – w 175-lecie otwarcia Szkoły Przygotowawczej do Instytutu Politechnicznego.

Sekretarz Senatu
dr Teresa Kotaszewicz
/-/

R e k t o r
prof. dr hab. Jerzy Woźnicki
/-/

Załącznik do uchwały Senatu PW nr 87/XLIV/2000 r.

MISJA POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ (2000 rok)

Politechnika Warszawska, działając pod swą obecną nazwą od 1915 roku, przejęła dziedzictwo Szkoły Przygotowawczej do Instytutu Politechnicznego, utworzonej w roku 1826 w Warszawie staraniem Stanisława Staszica i kontynuuje jej tradycje. Politechnika nawiązuje także do sięgającej roku 1895 tradycji Szkoły Budowy Maszyn i Elektrotechniki im. Hipolita Wawelberga i Stanisława Rotwanda. Kształcąc kolejne pokolenia inżynierów i wnosząc istotny wkład w rozwój nauk technicznych. Politechnika Warszawska zyskała poczesne miejsce w kraju i renomę międzynarodową.

Historia Politechniki – to nie tylko dokonania w kształceniu akademickim i badaniach naukowych, ale to także patriotyczne wychowanie młodzieży i zachowanie etosu społeczności akademickiej. To właśnie nakazywało tej społeczności stawać w obronie wartości najwyższych: suwerenności Rzeczypospolitej, wolności i praw obywatelskich, zasad etycznych i wartości duchowych kształtowanych przez wiele wieków polskiej historii. Za tę postawę Politechnika Warszawska nie raz poddawana była dotkliwym represjom, pozbawiana możliwości działania, a nawet prawa do istnienia - odradzała się jednak pod różnymi nazwami, utrzymując niezależność myśli oraz przywiązanie do europejskiej tradycji uniwersyteckiej. Także dziś nasza społeczność nie ustaje w działaniu na rzecz kształtowania patriotyzmu, solidarności, humanizmu i tolerancji u kolejnych pokoleń studentów; pielęgnuje dzie-

dziectwo i najlepsze tradycje Uczelni; dba o ciągłość systemu uznawanych wartości oraz o integralność swego dorobku. Zachowując polityczną bezstronność. Politechnika Warszawska utrzymuje swą tożsamość instytucji obecnej w życiu publicznym, troszczy się o dostępność prowadzonych przez siebie studiów, dążąc do zapewnienia młodzieży możliwie równych szans edukacyjnych.

Politechnika Warszawska jest uczelnią akademicką, przygotowuje przyszłe elity społeczne: ludzi światłych, o rozległych horyzontach, świadomych swych przekonań, ale rozumiejących i respektujących światopogląd innych. Kształtuje więc nie tylko umysły studentów, ale także ich charaktery i właściwe inżynierom postawy twórcze, przekazując im zarówno wiedzę jak i umiejętności. Wiedzę przekazują najlepiej ci, którzy ją zarazem rozwijają, umiejętności zaś – ci, którzy sami je zdobyli w praktyce.

Kształcenie i badania naukowe to działania dla przyszłości wymagające wizji społeczeństwa, wyobrażenia o przyszłych potrzebach indywidualnych i zbiorowych. Uczelnia musi więc przewidywać kierunek, w którym podąża ludzkość i zmieniają się – w skali globu – zależności gospodarcze i kulturowe. Tylko rozumiejąc świat współczesny i mając wizję przyszłości, uczelnia akademicka może pełnić funkcję centrum intelektualnego – ośrodka refleksji nad coraz szybciej zmieniającą się rzeczywistością. Narastająca złożoność świata wymaga, by zakres kształcenia i badań prowadzonych przez uczelnię techniczną w coraz większym stopniu wykraczał poza klasyczne dziedziny inżynierii, w kierunku nauk ścisłych i przyrodniczych oraz nauk związanych z otoczeniem społeczno-ekonomicznym. Szybkość zmian powoduje, że za istotną część swej misji Politechnika uznaje promowanie kształcenia ustawicznego i tworzenie do tego właściwych warunków.

Politechnika Warszawska jest wspólnotą studentów i nauczycieli. Spoistość tej społeczności potwierdziła historia: ilekroć pojawiało się wyzwanie – potrzeba wystąpienia w sprawie publicznej lub moment zagrożenia – z dnia na dzień wygaszały animozje, milkły różnice przekonań; społeczność łączyła się w myśli i działaniu, a troska o dobro wspólne stawała na pierwszym miejscu. Wrażliwość młodzieży nakazuje szczególną troskę o fundamentalne zasady i system wartości. Społeczność Politechniki musi dostarczać wzorców dobrych obyczajów w życiu akademickim i w życiu publicznym oraz być szczególnie wyczulona na wszelkie przejawy zła i nieprawości, a zwłaszcza na naruszanie godności osoby ludzkiej albo odstępowanie od prawdy w imię indywidualnych lub grupowych interesów.

W swoim działaniu Politechnika Warszawska przywiązuje szczególną wagę do poszanowania praw człowieka, praw obywatelskich i swobód akademickich. Każdy członek jej społeczności może wyrażać swoje myśli, oceny i przekonania, nie zapominając jednak o przestrzeganiu zasad etyki i poszanowaniu prawa. Kadry akademickie zapewniają swobodę podejmowania badań naukowych i publikowania ich wyników oraz udział w tworzeniu programów nauczania. Studenci

Politechniki mają prawo do współdecydowania o wszystkich jej sprawach; za niektóre z nich powierza się im odpowiedzialność.

Wszyscy razem, studenci i pracownicy, powinni dbać o dobre imię Politechniki Warszawskiej. Taka jest tradycja Uczelni i wynikające z niej zobowiązanie dla kolejnych pokoleń. Od kadry akademickiej Politechniki oczekuje się, by nie szczędziła czasu i uwagi dla studentów i doktorantów, dbała o wiarygodność słowa mówionego i pisanego oraz pamiętała o imieniu Politechniki przy prowadzeniu badań naukowych. Od studentów Uczelnia oczekuje rzetelności w studiach i właściwego jej reprezentowania w każdym czasie i nie tylko w jej murach. Politechnika Warszawska utrzymuje więzi ze swoimi absolwentami, oczekując od nich godnych postaw w życiu zawodowym i publicznym, udziału w pomnażaniu dorobku Uczelni i podtrzymywania jej tradycji.

Podstawą działalności akademickiej jest twórczość w badaniach naukowych, kształceniu i studiowaniu. Postawy twórcze nie mogą się rozwijać i być przekazywane następnym pokoleniom bez wolności. Politechnika Warszawska musi więc być uczelnią autonomiczną. Odwołując się do konstytucyjnej zasady autonomii szkół wyższych, ustaw i swego statutu jako źródeł prawa, korzysta ona z samodzielności w określaniu i realizacji swej strategii i polityki rozwojowej, jednocześnie przestrzegając zasady jawności na forum publicznym. Autonomia daje uprawnienia, ale nakłada także obowiązki i odpowiedzialność. Autonomia to prawo do samodzielnego formułowania misji uczelni i odpowiedzialność za kształcenie zgodne z potrzebami i oczekiwaniami społecznymi; to samodzielność w wyborze zadań badawczych i odpowiedzialność za mienie i środki finansowe; to prawo do kształtowania kadry akademickiej i odpowiedzialność za rangę nadawanych dyplomów.

Politechnika Warszawska pielęgnuje wspólnotę i partnerstwo z uczelniami akademickimi Warszawy, które są jej szczególnie bliskie, dążąc przy tym do wzajemnego uzupełniania oferty edukacyjnej i badawczej. Politechnika ma także bogatą tradycję współpracy z innymi środowiskami akademickimi w kraju i za granicą. Współpraca ta przybiera na znaczeniu w obliczu coraz szybszych przeobrażeń cywilizacyjnych, zachodzących w skali świata. Politechnika Warszawska, rozpoznawana w Europie i w świecie jako warszawski uniwersytet technologiczny, systematycznie zwiększa swój udział w międzynarodowych programach edukacyjnych i badawczych.

Posłannictwem Politechniki Warszawskiej pozostaje zawsze to, by wiedza i umiejętności zdobywane w jej murach przez młodzież oraz nauka uprawiana w Politechnice służyły Człowiekowi i Ludzkości¹².

Warszawa, dnia 4 stycznia 2001 r.

¹² Misja Politechniki Warszawskiej, załącznik do Uchwały Senatu PW nr 87/XLIV/2000 r. z dnia 13 grudnia 2000 roku.

Ponad 20 lat później w kadencji prof. Krzysztofa Zaremby w Strategii Rozwoju Politechniki Warszawskiej do roku 2030 czytamy: *Ten sam szacunek do historii i tradycji każe nam uzupełnić Strategię Rozwoju Politechniki Warszawskiej do 2030 roku dokumentem o fundamentalnym znaczeniu historycznym, jakim jest przyjęta 13 grudnia 2000 roku. „Misja Politechniki Warszawskiej”, powtórzona w dokumencie „Strategia rozwoju Politechniki Warszawskiej do roku 2020”, uchwalonym przez Senat Politechniki Warszawskiej 23 lutego 2011 r. Mimo decyzji o zmianie treści Misji Uczelni, umotywowanej radykalnymi zmianami otaczającego nas świata, chcemy podkreślić, że Misja uchwalona w 2000 roku zawiera treści niezmiennie ważne i aktualne*¹³.

Misja Politechniki Warszawskiej (2021 rok)

Politechnika Warszawska podąża szlakiem myśli Stanisława Staszica, starając się w równym stopniu kształcić umysł, co kształtować postawy członków całej swojej społeczności. Prowadzone na Uczelni badania oraz nauczanie podejmowane są zawsze w zamiarze tworzenia nowych, użytecznych społecznie wartości. Odnosi się to zarówno do materialnych efektów działalności, norm współdziałania, jak i osobistych cech wszystkich osób z nią związanych. Efekty działalności naukowej i dydaktycznej Politechniki Warszawskiej są propagowane w otoczeniu. Myśl tworzona na Uczelni służyć ma wewnątrz i na zewnątrz, z poszanowaniem praw autorów, ale i z otwartością na potrzeby społeczeństwa. Politechnika Warszawska, nie zapominając o chlubnej przeszłości i tradycji, jako swoją misję postrzega kreatywny udział w kształtowaniu przyszłości – poprzez badania, tworzące nową wiedzę i technologie przyszłości i poprzez kształtowanie następnych pokoleń. Działając w poczuciu społecznej odpowiedzialności zamierzamy koncentrować badania na sferach związanych z największymi wyzwaniami cywilizacyjnymi, takimi jak zagrożenia klimatyczne, zanieczyszczenie środowiska, wyczerpywanie się surowców nieodnawialnych, choroby cywilizacyjne, zagrożenia epidemiologiczne, czy problem starzejącego się społeczeństwa. Priorytety te wpisują się w przyjętą przez kraje ONZ w 2015 roku listę Celów Zrównoważonego Rozwoju 2030. Kształcąc nowe pokolenia chcemy nie tylko dawać wiedzę i umiejętności na najwyższym poziomie, ale przede wszystkim kształtować ludzi światłych, myślących kreatywnie i krytycznie, intelektualnie niezależnych, śmiało głoszących poglądy. Chcemy wyzwalać w nich twórczą ciekawość świata i zawodowe pasje, wpajać nawyk stałego kształcenia, budować poczucie społecznej odpowiedzialności i świadomość wpływu na losy świata¹⁴.

¹³ Strategia Rozwoju Politechniki Warszawskiej do roku 2030. Załącznik do Uchwały nr 159/L/2021 Senatu PW z dnia 22 grudnia 2021 roku.

¹⁴ Ibidem.

Obchody Jubileuszowego Roku 175-lecia Politechniki Warszawskiej rozpoczęły się w noc sylwestrową 2000 roku, kiedy prezydent Warszawy Paweł Piskorski przekazał Rektorowi prof. Jerzemu Woźnickiemu miniaturę zegara milenijnego z życzeniami dla całej społeczności Politechniki Warszawskiej: *Życzę, aby ten zegar wybijał dla was tylko dobre chwile i nigdy się nie zatrzymał* – mówił. Cztery dni później, w Pałacu Kazimierzowskim Uniwersytetu Warszawskiego, w miejscu, w którym przed 175 laty Stanisław Staszic oznajmił powołanie Szkoły Przygotowawczej, Rektor ogłosił publicznie – w obecności rektorów uczelni warszawskich, przedstawicieli władz, reprezentantów życia gospodarczego – dokument pt.¹⁵. Główne uroczystości jubileuszowe 175-lecia tradycji Politechniki Warszawskiej zaplanowano na dzień 7 czerwca 2001 roku. Wśród zaproszonych gości znaleźli się m.in. szef Kancelarii Prezydenta – Jolanta Szymanek-Deresz, prezes Rady Ministrów – Jerzy Buzek, Prymas Polski ks. Kardynał – Józef Glemp, minister edukacji narodowej – Edmund Wittbrodt, minister nauki i przewodniczący Komitetu Badań Naukowych – Andrzej Wiszniewski, prezes Polskiej Akademii Nauk – Mirosław Mossakowski, wojewoda mazowiecki – Antoni Pietkiewicz, prezydent Warszawy – Paweł Piskorski i inni. Zgodę na objęcie patronatu honorowego nad obchodami Roku Jubileuszowego 175-lecia Politechniki Warszawskiej wyraził Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Aleksander Kwaśniewski.

W swoim przemówieniu Rektor PW prof. Jerzy Woźnicki przybliżył zaproszonym gościom historię Politechniki, rozumianą jako proces tworzenia elity technicznej polskiego społeczeństwa na szerokim tle uwarunkowań historycznych. Przypomniął udział i zaangażowanie społeczności akademickiej Politechniki w walce o wolność Polski i godność Polaków: *Politechnika Warszawska jest więc spadkobierczynią, rozwijanych w okresie 175 lat, tradycji – nie tylko akademickich, ale i patriotycznych; tradycji udziału społeczności akademickiej w życiu narodu. Jest instytucją, która zapisała piękne karty w historii naszego kraju, także w jego życiu politycznym. W życiu państw i narodów są zdarzenia, kiedy ludzie oddani pracy fachowej i stojący z daleka od polityki milczeć nie mogą – ten fragment oświadczenia profesorów Politechniki Warszawskiej z roku 1930 pokazuje, że imperatyw moralny włączał wtedy społeczność akademicką w sferę działań publicznych. Nawiązuje do tego ogłoszona w tym roku „Misja Politechniki Warszawskiej” (cytuję): – Politechnika Warszawska jest wspólnotą studentów i nauczycieli. Spoistość tej społeczności potwierdziła historia: ilekroć pojawiało się wyzwanie – potrzeba wystąpienia w sprawie publicznej lub moment zagrożenia – z dnia na dzień wygasa-*

¹⁵ „Miesięcznik Politechniki Warszawskiej” 2001, czerwiec, wydanie specjalne jubileuszowe.

ty animozje, milkły różnice przekonań; społeczność tęczyła się w myśli i działaniu, a troska o dobro wspólne stawiała na pierwszym miejscu (koniec cytatu)¹⁶.

Uroczystość kończąca jubileuszowe obchody Roku 2001 odbyła się w Politechnice Warszawskiej Filii w Płocku dnia 15 listopada 2001 roku. W swoim przemówieniu Rektor prof. Jerzy Woźnicki nadmienił: *Nasz Rok Jubileuszowy przypada na zakończenie pierwszej dekady III Rzeczypospolitej, a więc na czas, gdy sumujemy osiągnięcia i doświadczenia szkolnictwa wyższego działającego w nowych warunkach w III Rzeczypospolitej.* I dodał na zakończenie: *Zbliża się koniec roku jubileuszowego 175-lecia Tradycji Politechniki Warszawskiej, co oczywiście nie oznacza, że historia przestanie być obecna w naszym myśleniu o Uczelni. Ale to nasza misja oraz współczesne i przyszłe wyzwania określać będą kształt naszej Politechniki i zadania, jakie podejmiemy¹⁷.*

5.3. Ustanowienie flagi Politechniki Warszawskiej

W przeddzień posiedzenia Senatu 22 listopada 2000 roku Senacka Komisja ds. Historii i Tradycji poza informacjami o sprawach bieżących, związanych z Rokiem Jubileuszowym, podjęła się omówienia propozycji ustanowienia flagi Politechniki Warszawskiej. Wychodząc z założenia, że flaga ma być *pozytywnym elementem reprezentacyjnym, dekoracyjnym i promocyjnym Uczelni*, należy ogłosić konkurs na projekt, a wytyczne zlecić ekspertowi z polskiego Towarzystwa Heraldycznego lub Polskiego Towarzystwa Weksylologicznego w celu uniknięcia błędów w kształcie, proporcjach, barwach i symbolice flagi. Na specjalnym posiedzeniu Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji, w dniu 19 lutego 2001 roku, poświęconemu sprawie ustanowienia flagi Politechniki Warszawskiej jej członkowie zapoznali się z opracowaniem Andrzeja Bebtowskiego – eksperta Polskiego Towarzystwa Heraldycznego i Polskiego Towarzystwa Weksylologicznego, które określało najważniejsze elementy projektu flagi.

¹⁶ Przemówienie Rektora PW prof. Jerzego Woźnickiego na uroczystości z okazji 175-lecia Tradycji Politechniki Warszawskiej w dniu 1 czerwca 2001 roku, „Miesięcznik Politechniki Warszawskiej” 2001, nr 9.

¹⁷ Przemówienie Rektora PW prof. Jerzego Woźnickiego na uroczystości kończącej jubileusz 175-lecia Tradycji Politechniki Warszawskiej w Płocku w dniu 15 listopada 2001 roku, „Miesięcznik Politechniki Warszawskiej” 2001, nr 12.

Flaga dla Politechniki Warszawskiej¹⁸

- I. Uwaga ogólna. W XX wieku nastąpił wyraźny wzrost używania flag. Po flagach państwowych i flagach terytoriów autonomicznych i zależnych, obecnie przysła kolej na ustanawianie flag samorządowych. W Europie Zachodniej od początku niemal XX wieku znane były flagi municypalne (na ogół o barwach herbu miejskiego) obecnie flagi projektowane są dla gmin powiatów i województw.
- II. Flagi szkół wyższych. Równolegle z flagami terytorialnymi, własne flagi używane były przez różnego rodzaju instytucje – państwowe, prawa handlowego, organizacje społeczne i polityczne. W tym mieściły się flagi uczelni wyższych. Szkoły średnie i podstawowe na ogół nie mają swych własnych flag, natomiast używają w czasie apeli flagi państwowej, jako środka wychowania patriotycznego. Najstarszą z flag warszawskich szkół wyższych jest flaga Akademii Wychowania Fizycznego.
- III. Kształt flagi. Dla instytucji państwowych (w tym szkół wyższych) właściwym kształtem jest kształt prostokąta krótszym bokiem mocowanego do drzewca lub linki do wciągania na maszt. Inne kształty, jak np. kształt baneru\flagi krótkiej lecz bardzo szerokiej właściwy jest dla znaków przedsiębiorstw i flag reklamowych.
- IV. Proporcje. Przyjęło się w Polsce, że wszystkie flagi, które mogą w pewnych okresach powiewać wraz z flagą państwową, powinny mieć te same co ona rozmiary, a zatem i te same proporcje. Wynoszą one 5:8, czyli długość wynosi 1,6 jej szerokości.
- V. Barwy. Do wykorzystania są następujące barwy, tradycyjnie związane z Politechniką Warszawską: barwa brązowa – barwa czapek studenckich używanych od czasów przedwojennych, jednocześnie barwa tóg pedli, którzy występują w uroczystościach uczelnianych. Kolor czarny to kolor otoków czapki studenckiej. Pochodzenie tych barw prawdopodobnie od tradycji wydziału mechanicznego. Do tych barw dochodzi jeszcze zielony ciemny – (doft/e green) spotykany także w togach i w jakimś sensie przypisywany elektrotechnice, oraz złoty (żółty) – barwa godła Politechniki uwidoczniiona w sznurku na czapce studenckiej. Do wykorzystania jest także barwa biała, jako tło lub dominanta barwna.
- VI. Godła. Godło Politechniki Warszawskiej pozostało nie zmienione nawet podczas okresu lat pięćdziesiątych. Wynikło to z faktu, że korona orła, mało wyraźna, jest dyskretnie schowana w skraju tarczy herbowej. Godło Politechniki może być eksponowane w całości na fladze, choć nie musi. Nie

¹⁸ Załącznik do protokołu posiedzenia Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji w dniu 19 lutego 2001 roku.

wyduje się celowym, aby na fladze musiało być w wieńcu godeł wydziałowych, które nie są jednolite, i nie wiadomo, czy oficjalnie przez poszczególne rady wydziałów przyjęte. Taki układ byłby bardziej właściwy dla jednej strony płata sztandaru.

VII. Inne elementy. Stałym elementem symbolizującym nauki techniczne z zakresu mechaniki są wszelkiego rodzaju koła zębate. Wskazanim byłoby, gdyby taka idea była lansowana, aby kształt wieńca zębatego nie był w manierze ogólnosocjalistycznej, a reprezentował rozwinięcie ewolwenty. Elementy nie muszą reprezentować najnowszych osiągnięć techniki, mogą być te, które były reprezentatywne dla czasów powołania Politechniki Warszawskiej do istnienia. Można korzystać z rysunku detali architektonicznych najstarszych budynków PW.

VIII. Mutacje flagi. Flaga Politechniki powinna być jedna. Nie przeszkadzałyby jednak, aby mogły powstać mutacje dla poszczególnych wydziałów (jeśli byłyby zauważone takie tendencje). Wówczas ogólny wygląd flagi powinien być ten sam, a różnica tkwiła by w wymiennym elemencie charakteryzującym dany wydział.

Komisja zdecydowała, że należy ogłosić konkurs na projekt flagi Politechniki Warszawskiej, podobnie jak uczyniono ustanawiając logo Roku Jubileuszowego. Zaproponowano, by w warunkach konkursu uwzględnić wytyczne zawarte w opracowaniu A. Bełtowskiego, a zwłaszcza w punktach III–VI dokumentu „Flaga dla Politechniki Warszawskiej”, oraz uzupełnić je poniższą uwagą zaczerpniętą z projektu regulaminu podnoszenia flagi: *Flaga jest wykonana z pojedynczej, cienkiej tkaniny, w której barwa przenika na drugą stronę powodując, że obie strony flagi są swoim lustrzanym odbiciem. Stroną główną, podlegającą opisowi jest ta, która rozpościera się w prawo od drzewca. Druga część omawianego opracowania, dotycząca regulaminu podnoszenia flag, pozostawiono do czasu rozstrzygnięcia konkursu¹⁹.*

Na konkurs wpłynęło dziewięć propozycji, z czego wybrano trzy najlepsze. Ich autorem był Włodzimierz Karczmarczyk z Wydziału Architektury Politechniki Warszawskiej. Przebieg konkursu zrelacjonował na posiedzeniu Senatu prof. Jacek Czajewski, przewodniczący Senackiej Komisji ds. Historii

¹⁹ Na dzień 7 sierpnia 2023 roku zasady używania flagi i korzystanie z masztów określa Zarządzenie nr 76 /2021 Rektora Politechniki Warszawskiej z dnia 10 września 2021 roku w sprawie zasad używania flagi Politechniki Warszawskiej i korzystania z masztów flagowych na Placu Politechniki.

i Tradycji. Jak czytamy w piątym numerze „Miesięcznika Politechniki Warszawskiej” z 2001 roku: *Praca, która wygrała konkurs nie do końca się podobata, ale możliwe było przeniesienie wybranych elementów z pozostałych najlepszych prac, bo dzięki temu, że autor był jeden, nie było problemu z prawami autorskimi. Kolory w makiecie flagi wydały się senatorom smutne i nieco ponure, ale tylko do momentu przedstawienia projektu wykonanego z materiału. – „W tej zieleni jest więcej nadziei” – uznali członkowie Senatu i zaakceptowali projekt.* Idea ustanowienia flagi Politechniki Warszawskiej została sfinalizowana przyjęciem Uchwały nr 123/XLIV/2001 z dnia 25 kwietnia 2001 roku²⁰.

Uchwała nr 123/XLIV/2001

Senatu Politechniki Warszawskiej z dnia 25 kwietnia 2001 r.

w sprawie flagi Politechniki Warszawskiej

Senat Politechniki Warszawskiej:

- kierując się przesłaniem zawartym w Misji Politechniki Warszawskiej (zał. do uchwały Senatu PW – 87/XLIV/2000 z dnia 13 grudnia 2000 r.), wskazującym na szczególne znaczenie dla Uczelni działań zmierzających do zachowania i umocnienia jej tożsamości,
- pragnąc w Roku Jubileuszowym Politechniki Warszawskiej wnieść wkład w kształtowanie współczesnej tradycji Uczelni,
- dla podkreślenia wysokiej rangi Politechniki Warszawskiej, działając na podstawie § 47 ust. 1, w związku z § 21 ust. 2 Statutu PW, ustanawia flagę Politechniki Warszawskiej jako symbol Uczelni i ustala „Wzór flagi Politechniki Warszawskiej” oraz „Zasady używania flagi Politechniki Warszawskiej”, stanowiące załączniki nr 1 i nr 2 do niniejszej uchwały.

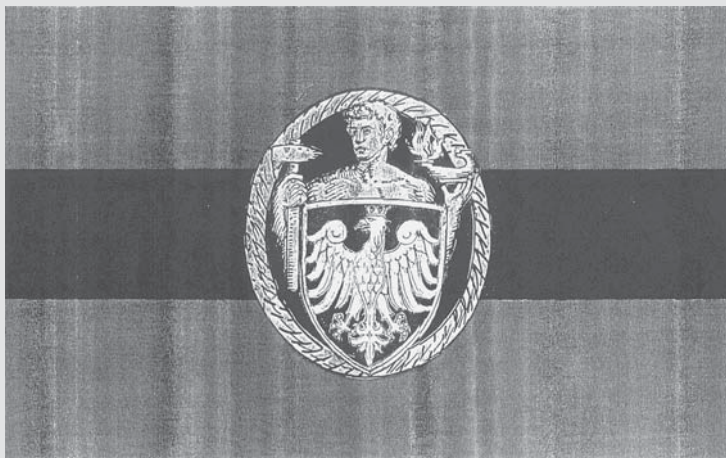
Sekretarz Senatu
dr Teresa Kotaszewicz
/-/

R e k t o r
prof. dr hab. Jerzy Woźnicki
/-/

²⁰ Uchwała nr 123/XLIV/2001 Senatu Politechniki Warszawskiej z dnia 25 kwietnia 2001 roku w sprawie flagi Politechniki Warszawskiej.

Załącznik nr 1 do Uchwały Senatu PW nr 123/XLIV/01

z dnia 25.04.2001 r.

Załącznik nr 2 do Uchwały Senatu PW nr 123/XLIV/01

z dnia 25.04.2001 r.

ZASADY

UŻYWANIA FLAGI POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ

1. Flaga Politechniki Warszawskiej jest podnoszona na terenie Uczelni przy podniosłych okazjach narodowych i uczelnianych, w tym podczas Narodowego Święta Niepodległości i Święta Narodowego Trzeciego Maja, w Dniu Edukacji Narodowej oraz w dniu uroczystej inauguracji roku akademickiego.
2. Flaga Politechniki Warszawskiej może być także podnoszona podczas imprez organizowanych na terenie Uczelni lub podczas imprez z udziałem oficjalnych przedstawicieli PW – poza terenem Uczelni.
3. Podczas spotkań oficjalnych przedstawicieli PW, w kraju lub za granicą, z udziałem osób pełniących funkcje państwowe lub samorządowe albo ważnych osobistości zagranicznych, może być używana miniatura flagi Politechniki Warszawskiej.
4. O użyciu flagi Politechniki Warszawskiej oraz jej miniatury decyduje Rektor PW.

Flaga PW na maszcie przed Gmachem Głównym (fot. IKR)

Po raz pierwszy flaga została wciągnięta na maszt 25 maja 2001 roku z okazji otwarcia Skweru Politechniki Warszawskiej w ramach obchodów Roku Jubileuszowego.

5.4. 90-lecie Odrodzenia Politechniki Warszawskiej, Dzień Politechniki Warszawskiej

W kadencji prof. Mirosława Nadera jednym z mocniejszych akcentów było niewątpliwie 90-lecie Odrodzenia Uczelni w 2005 roku oraz ustanowienie w tym samym czasie Dnia Politechniki Warszawskiej. W tej doniosłej kwestii przyjęta została Uchwała nr 7/XLVI/2005 Senatu PW z dnia 26 października 2005 roku w sprawie obchodów 90-lecia Odrodzenia Politechniki Warszawskiej i ustanowienia Dnia Politechniki Warszawskiej, podpisana przez Rektora prof. Włodzimierza Kurnika, który w tym czasie rozpoczął pierwszy rok kadencji władz rektorskich 2005–2008²¹.

²¹ Uchwała nr 7/XLVI/2005 Senatu PW z dnia 26 października 2005 roku w sprawie obchodów Odrodzenia 90-lecia Politechniki Warszawskiej i ustanowienia Dnia Politechniki Warszawskiej.

Uchwała nr 7/XLVI/2005
Senatu Politechniki Warszawskiej
z dnia 26 października 2005 r.

w sprawie obchodów 90-lecia odrodzenia Politechniki Warszawskiej i ustanowienia Dnia Politechniki Warszawskiej

W dniu 15 listopada 1915 r. Politechnika Warszawska, której tradycje sięgają do 1826 roku, wznowiła trwającą nieprzerwanie do dnia dzisiejszego działalność pod obecną nazwą i z polskim językiem wykładowym.

Biorąc pod uwagę doniosłość tego wydarzenia, Senat Politechniki Warszawskiej postanawia uczcić dziewięćdziesiąt rocznicę odrodzenia Uczelni uroczystościami i wydarzeniami, wymienionymi w załączniku do niniejszej uchwały.

Ponadto, Senat Politechniki Warszawskiej, działając na podstawie § 21 ust. 2 Statutu PW, ustanawia Dzień Politechniki Warszawskiej jako święto społeczności akademickiej, obchodzone corocznie 15 listopada począwszy od 2006 r.

Dzień Politechniki Warszawskiej powinien służyć kultywowaniu Jej tradycji, manifestowaniu jedności społeczności akademickiej oraz promocji naszej Uczelni.

Służyć temu powinny uroczystości i wydarzenia, odbywające się w ramach Dnia Politechniki Warszawskiej, w tym:

- Msza św. w intencji społeczności akademickiej Politechniki Warszawskiej,
- Uroczyste posiedzenie Senatu Politechniki Warszawskiej,
- Świąteczny koncert,
- Bieg uliczny o puchar Rektora Politechniki Warszawskiej.

Sekretarz Senatu
dr inż. Teresa Ostrowska
/-/

R e k t o r
prof. dr hab. inż. Włodzimierz Kurnik
/-/

Uroczystości i wydarzenia odbywające się w okresie jubileuszu 90-lecia odrodzenia
Politechniki Warszawskiej

1. Jubileuszowy Zjazd Absolwentów Wydziału Mechanicznego Energetyki i Lotnictwa – 16 października 2005 r.
2. „Politechnika Warszawska i dwudziestolecie międzywojenne” – wystawa ze zbiorów prof. Mirosława Nadera w Muzeum Politechniki Warszawskiej – otwarta 17 października 2005 r.
3. Krajowy Zjazd Doktorantów w Politechnice Warszawskiej: 22 – 23 października 2005 r.
4. Targi Kół Naukowych i Organizacji Studenckich „KONIK 2005”: 25 – 26 października 2005 r.
5. Jubileuszowy, nadzwyczajny koncert fortepianowy z cyklu „Wielka Muzyka w Małej Auli” w dniu 15 listopada o godz. 19:00.
6. Wystawa związana z dniem 15 listopada 1915 r., zorganizowana przez Muzeum PW.
7. Posiedzenie Rad Wydziałów: Architektury, Chemicznego, Samochodów i Maszyn Roboczych, Mechanicznego Energetyki i Lotnictwa.
8. Msza św. w Kościele p.w. Najświętszego Zbawiciela w dniu 19 listopada 2005 r., w ramach obchodów XXV Rocznicy powstania NSZZ „Solidarność” w Politechnice Warszawskiej.
9. Jubileuszowy Zjazd Absolwentów Szkoły Inżynierskiej im. H. Wawelberga i St. Rotwanda: 3 grudnia 2005 r.
10. Konferencja naukowa „90-lecie Wydziału Inżynierii Lądowej”, połączona ze zjazdem absolwentów: 8 – 9 grudnia 2005 r.

W sprawozdaniu z zebrania Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji z dnia 15 listopada 2005 roku – inaugurującego prace w nowej kadencji i z nowym przewodniczącym, czytamy, że jednym z wiodących tematów spotkania były obchody 90-lecia Odrodzenia Politechniki Warszawskiej. Profesor Mirosław Nader przedstawił członkom Komisji Prorektora ds. ogólnych prof. Romana Gawrońskiego, który został przewodniczącym Komitetu Programowo-Organizacyjnego obchodów 90-lecia Uczelni. Prorektor przedstawił zebrany szczegółowy harmonogram uroczystości, informując, że zgodnie z uchwałą Dzień Politechniki Warszawskiej będzie obchodzony 15 listopada, począwszy od następnego roku akademickiego. Członkowie Komisji pod-

kreślili, że ustanowienie tego Dnia stanowi duże wyzwanie dla środowiska akademickiego, w tym także powrót do przywrócenia w większej mierze tradycji akademickich.

Pierwszy w historii Dzień Politechniki Warszawskiej opisuje Miesięcznik Politechniki Warszawskiej: *Dzień Politechniki Warszawskiej A.D. 2006 roku rozpoczęło otwarcie w Sali Senatu wystawy „Politechnika Warszawska 15.11.1915”*. Zgromadzone zostały pamiątki z okresu początków Uczelni oraz eksponaty oddające ducha tamtej epoki, obrazujące ówczesny poziom rozwoju techniki. Pochodziły one ze zbiorów Muzeum PW, kolekcjonerów prywatnych, Muzeum Techniki w Warszawie i Biblioteki Głównej PW. Otwarcia ekspozycji dokonali Rektor PW, prof. Włodzimierz Kurnik oraz dr Andrzej Ulmer, komisarz wystawy. Następnie w Auli Fizyki spotkali się przedstawiciele organizacji absolwentów z różnych wydziałów (...). Na seminarium zatytułowanym „Rola stowarzyszeń absolwenckich w integracji środowiska uczelnianego i w budowaniu wizerunku Uczelni” (...) słowa z przemówienia inauguracyjnego pierwszego Rektora polskiej Politechniki, prof. Zygmunta Straszewicza, przytoczył Rektor. W swoim wystąpieniu prof. Włodzimierz Kurnik przypomniał okoliczności przejmowania pod koniec I wojny światowej Uczelni przez Polaków, dalsze jej dzieje, jak też patriotyczną postawę studentów Politechniki, zwłaszcza w trudnych momentach historii Polski. Prof. Kurnik mówił również o powstaniu Centralnego Kampusu Politechniki, dzisiaj zabytkowego dzieła architektury, wizytówki nie tylko Uczelni, ale i stolicy. – Naszym obowiązkiem jest szczególnie dbałość o ten niezwykły kompleks gmachów i terenów. Nie tylko dlatego, że jest zabytkowy, ale również dlatego, że pełni i pełnić dalej powinien wszystkie funkcje akademickie, dla których został wzniesiony – powiedział Rektor. – Dlatego rozpoczęliśmy przygotowania i zamierzamy urzeczywistnić wieloletni program gruntownej restauracji i modernizacji Kampusu Centralnego, ze szczególnym uwzględnieniem Gmachu Głównego i jego otoczenia. Wspomniał także, że opracowane zostały koncepcje nowych obiektów, które mogłyby się jeszcze pomieścić na terenie Kampusu Centralnego. Tego dnia Medal Politechniki Warszawskiej Alma Mater Bene Merentibus został wręczony prof. Włodzimierzowi Zychowi za osiągnięcia dydaktyczne i naukowe oraz oddanie sprawom Uczelni. W mowie laudacyjnej prof. Jan Pluta przedstawił sylwetkę laureata, podczas gdy wyróżniony wygłosił okolicznościowy referat zatytułowany „Politechnika Warszawska – dawniej i dziś”. Niemal w tym samym czasie w Gmachu Wydziału Inżynierii Lądowej nastąpiło odsłonięcie tablicy upamiętniającej prof. Witolda Nowackiego (1911-86) wybitnego uczonego i pedagoga, doktora honoris causa Politechniki Warszawskiej. Święto Politechniki nie mogło się także odbyć bez imprez sportowych. Na stadionie „Syrenki” przy ulicy Batorego został rozegrany bieg o puchar Rektora PW. Po południu w Kościele Najświętszego Zbawiciela została odprawiona msza święta w intencji pracowników i studentów PW. (...) Wieczorem w Dużej Auli odbył się koncert w wykonaniu Chóru Akademickiego i The Engineers Band – Orkiestry Tanecznej PW oraz pierwsze wybory Miss Politechniki Warszawskiej. Tytuł i koronę zdobyła Justyna Moniuszko z Wydziału Mechanicznego

Energetyki i Lotnictwa, która została także Miss Publiczność²². Na zakończenie koncertu wystąpił Stanisław Soyka²³.

W kolejnych latach i kadencjach władz rektorskich Dzień Politechniki Warszawskiej stał się przyczynkiem dla organizacji całego ciągu wydarzeń towarzyszących, które odbywały się od 15 listopada, aż do połowy następnego miesiąca, przybierając formę Święta Politechniki Warszawskiej. W jego skład obok planowanych pierwotnie weszły m.in. uroczystość Złotej Kredy²⁴, Gala Złotej Księgi Absolwentów Politechniki Warszawskiej czy turniej brydżowy.

W roku 90-lecia Odrodzenia Politechniki Warszawskiej, podjęto również uchwałę w sprawie przejęcia przez Uczelnię Sztandaru Państwowej Szkoły Wyższej im. H. Wawelberga i S. Rotwanda, którą w 1951 roku włączono w struktury Politechniki Warszawskiej²⁵.

Uchwała nr 23/XLVI/2005

Senatu Politechniki Warszawskiej
z dnia 21 grudnia 2005 r.

w sprawie przyjęcia przez Politechnikę Warszawską
Sztandaru Państwowej Wyższej Szkoły im. H. Wawelberga i S. Rotwanda.

Senat Politechniki Warszawskiej, działając na podstawie § 20 ust. 4 oraz § 46 ust. 1 tiret 4 Statutu PW, w związku z uchwałą nr 2/2005 Zjazdu Wawelberczyków, dotyczącą przekazania Politechnice Warszawskiej Sztandaru Państwowej Wyższej Szkoły Budowy Maszyn i Elektrotechniki im. H. Wawelberga i S. Rotwanda postanawia przyjąć ten sztandar, deklarując jednocześnie pielęgnowanie tradycji Szkoły.

Sekretarz Senatu
dr inż. Teresa Ostrowska
/-/

R e k t o r
prof. dr hab. inż. Włodzimierz Kurnik
/-/

²² Cztery lata później Justyna Moniuszko zginęła w katastrofie polskiego Tu-154 w Smoleńsku dnia 10 kwietnia 2010 roku wraz z delegacją polskiego rządu.

²³ *Dzień Politechniki Warszawskiej*, Miesięcznik Politechniki Warszawskiej 2006, dodatek do nr 12.

²⁴ Wyróżnienia przyznawane przez studentki i studentów najlepszym dydaktykom Politechniki Warszawskiej od 2006 roku.

²⁵ Uchwała nr 23/XLVI/2005 Senatu Politechniki Warszawskiej z dnia 21 grudnia 2005 roku w sprawie przyjęcia przez Politechnikę Warszawską Sztandaru Państwowej Szkoły Wyższej im. H. Wawelberga i S. Rotwanda.

5.5. Orzeł na fasadzie Domu Studenckiego „Akademik”

Domniemany wizerunek orła na Gmachu Technologii Chemicznej opisany w podrozdziale 4.5. niniejszej publikacji nie był jedynym, który niejednokrotnie budził emocje. W 2006 roku po ukazaniu się 10 lutego w dzienniku „Rzeczpospolita” artykułu *Spór o orła bez korony* prof. Włodzimierz Kurnik, Rektor Politechniki Warszawskiej zwrócił się z prośbą do Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji pod przewodnictwem prof. Mirosława Nadera o przygotowanie informacji dla Senatu dotyczącej czasu i okoliczności umieszczenia na fasadzie Domu Studenckiego „Akademik” godła państwowego. Artykuł w prasie podważał dochowanie staranności przez Politechnikę w przywróceniu orłowi korony, której domagali się warszawiacy. *Umieszczenie korony byłoby tąd-nym gestem wobec ludzi skrzywdzonych w tym okresie* – mówił Lech Królikowski z Towarzystwa Przyjaciół Nauk Warszawy, cytowany przez autorkę publikacji Aleksandrę Paulską. Na prośbę Rektora Komisja zwróciła się do historyków, jak również dokonała kwerendy w muzeach i archiwach w celu ustalenia faktów związanych z pochodzeniem i obecnością orła na fasadzie budynku. Okazało się, że budzący kontrowersje orzeł, został na niej umieszczony nie przed wojną, a w latach 1945–1946, gdyż Kazimierz Tołłoczko, architekt projektujący DS „Akademik”, nie ujął orła w swoim projekcie. Wśród dowodów świadczących o tym, że tak faktycznie było, są: projekt fasady i fotografie akademika wykonywane do 1939 roku włącznie. Wobec powyższego żądanie przywrócenia korony uznano za bezpodstawne. Już w 1999 roku prof. Jerzy Woźnicki, ówczesny Rektor Uczelni, odpowiadając dyrektorowi Zarządu Dzielnicy Ochota napisał *w sprawie braku korony na płaskorzeźbie orła zdobiącego Dom Akademicki przy placu Narutowicza wyjaśniam, że jest to orzeł piastowski i również przed wojną nie miał korony. Zamieszczenie jej byłoby zafatszowaniem historii*. Profesor Mirosław Nader, aby uwiarygodnić przyjęte założenia, zwrócił się w oficjalnym piśmie do prof. Stefana Kuczyńskiego prezesa Polskiego Towarzystwa Heraldycznego z Instytutu Historii PAN z prośbą o wydanie opinii dotyczącej rodzaju orła oraz o wyjaśnienie wątpliwości, czy tego typu orzeł mógł posiadać koronę, czy też nie. W odpowiedzi, którą prof. M. Nader przygotował dla Senatu, po zapoznaniu się z opinią prof. S. Kuczyńskiego²⁶, zaznaczył, że ekspert nie kwestionuje faktu umieszczenia orła po wojnie, ponieważ w akademiku

²⁶ Opinia w sprawie płaskorzeźby orła na frontonie gmachu DS „Akademik” przy ul. Akademickiej 5 (plac Narutowicza) w Warszawie z dnia 15 marca 2006 roku nadesłana przez prof. dr. hab. Stefana K. Kuczyńskiego, prezesa Polskiego Towarzystwa Heraldycznego z Instytutu Historii PAN.

mieściły się biura Centralnego Zarządu Miasta, biura Państwowej Komunikacji Samochodowej i wiele innych. Podczas wojny gmach był zajęty przez niemiecką żandarmerię. Po wojnie gmach został oddany Uczelni i jej studentom. W odpowiedzi prof. S. Kuczyńskiego znalazła się także informacja o eklektycznym charakterze orła, nieustalonym wykonawcy płaskorzeźby, a także o możliwości przemodelowania głowy orła tak, aby korona była umieszczona w pozycji poziomej. W tym ostatnim przypadku mógłby pojawić się problem praw autorskich, związanych z ingerencją w dzieło. Profesor Nader zaproponował trzy opcje rozwiązania sporu: usunięcie orła z fasady budynku zgodnie z oryginalnym projektem K. Tołłoczki, pozostawienie orła w obecnej postaci lub przemodelowanie orła z umieszczeniem korony, czego domagali się mieszkańcy, a zarazem sugerował prof. S. Kuczyński.

Fasada DS. „Akademik”
z wizerunkiem orła (fot. IKR)

Rektor Politechniki Warszawskiej prof. Włodzimierz Kurnik, przedstawiając swój punkt widzenia w sprawie obecności orła na fasadzie budynku, wyraził przekonanie, że do godła państwowego należy podchodzić w sposób niezwykle przemyślany, nie poddając swoich decyzji presji dziennikarzy, stowarzyszeń czy władz miasta. Dlatego też zapoznawszy się z opiniami odrzucił wariant jakiegokolwiek zmiany dotychczasowego wizerunku orła, zwłaszcza, że orzeł nie odpowiadał ani współczesnemu ani poprzedniemu wizerunkowi oficjalnego godła państwowego. Rozważając jeszcze jedną opcję jaką byłoby przekazanie orła do Muzeum PW, Rektor przychylił się do pozostawienia go w obecnej formie i miejscu jako świadectwo historii. Zaznaczył, że na żadnym akademiku należącym do Uczelni nie ma wizerunku godła państwowego. Podkreślił, że zarówno Uczelnia, jak i Warszawa żyły się z orłem, gdyż jest częścią wizerunku placu Narutowicza.

5.6. Przywrócenie dobrego imienia profesorowi Janowi Czochralskiemu, doktorowi *honoris causa* Politechniki Warszawskiej²⁷

W podrozdziale 3.3. niniejszej monografii opis prób rehabilitacji postaci prof. Jana Czochralskiego doprowadzono do roku 1993 roku, tj. do momentu podjęcia Uchwały nr 134/XLI/93 Senatu Politechniki Warszawskiej z dnia 23 czerwca 1993 r. w sprawie Profesora Jana Czochralskiego, w której Senat *nie widzi potrzeby ani możliwości ani reasumpcji uchwały Senatu PW z dnia 19 grudnia 1945 r. w sprawie profesora Jana Czochralskiego*. Dopiero w 2011 roku w kadencji Rektora prof. Włodzimierza Kurnika i przewodniczącego Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji prof. Henryka Zobla z ogromnym wsparciem poprzedniego przewodniczącego Komisji prof. Mirosława Nadera, w tym czasie zastępcy przewodniczącego, został powołany w lutym 2011 roku zespół roboczy wywodzący się bezpośrednio z Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji oraz Senackiej Komisji ds. Etyki Zawodowej, który miał się zająć poszukiwaniem akt dotyczących prof. Jana Czochralskiego. Profesor Nader, który kierował pracami zespołu, kwerendę prowadził w Instytucie Pamięci Narodowej, Archiwum Akt Nowych i Centralnym Archiwum Wojskowym. Prof. Jacek Przygodzki, prof. Włodzimierz Zych i docent Witold Mirski zajęli się badaniem archiwów lokalnych, m.in. w Politechnice Warszawskiej i Polskiej Akademii Nauk. Na skutek osobistego zaangażowania Rektorów PW prof. Włodzimierza Kurnika i prof. Jana Szmidta oraz prof. Mirosława Nadera badania archiwalne były prowadzone także przez profesjonalnych archiwistów wskazanych instytucji, którzy dokonali wraz z pracownikami PW kwerendy i wyboru dokumentów archiwalnych do złożonych wniosków badawczych w sprawie prof. Jana Czochralskiego. Po kilku miesiącach prof. Mieczysław Nader trafił na ślad prowadzący do Archiwum Akt Nowych, świadczący o tym, że mogą tam być przechowywane dokumenty związane ze współpracą Jana Czochralskiego z Oddziałem II Komendy Głównej Armii Krajowej. To był decydujący moment. Na przełomie maja i czerwca 2011 roku archiwiści z Archiwum Akt Nowych odnaleźli meldunki, które potwierdzały ten fakt. Dr Tadeusz Krawczak, dyrektor Archiwum Akt Nowych na prośbę prof. Mirosława Nadera sporządził opracowanie, które stało się podstawą podjęcia dalszych działań przywracających

²⁷ Podrozdział 5.6 opracowano na podstawie protokołów Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji oraz materiałów własnych prof. Mirosława Nadera ujętych w: A. Kamińska, I. Koptoń-Rynec, J. Ślubowski, *Podsumowanie działalności Politechniki Warszawskiej w okresie 1.09.2012-31.08.2020, tom 2 (2), Materiały źródłowe, Nauka i kształcenie, Współpraca z interesariuszami*, Warszawa 2020.

Henryk Zobel urodził się 19 stycznia 1950 r. w Gorzowie Wielkopolskim. W 1972 ukończył studia na Wydziale Inżynierii Lądowej w specjalności Budownictwo Mostowe, uzyskując tytuł zawodowy magistra inżyniera. Całą karierę zawodową związał z Politechniką Warszawską, pracując w Zakładzie Mostów Instytutu Dróg i Mostów. Stopień doktora nauk technicznych uzyskał w 1978, doktora habilitowanego w 1994, a tytuł profesora w 2005. W latach 1991–2002 był zastępcą dyrektora Instytutu Dróg i Mostów. Od 2002 do 2019 kierował Zakładem Mostów. W latach 2008–2016 pełnił funkcję Dziekana Wydziału Inżynierii Lądowej. Był członkiem

Senatu Politechniki Warszawskiej w latach 2005–2016, a także przewodniczącym Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji PW w latach 2008–2016.

W działalności naukowej koncentruje się na zagadnieniu teorii projektowania, budowy i eksploatacji mostów, przede wszystkim mostów stalowych, drewnianych oraz wykonanych z kompozytów polimerowych. Szczególną rolę w jego pracy naukowej zajmuje zagadnienie zjawisk termicznych w mostach ze szczególnym uwzględnieniem oddziaływań naturalnych, pożarów oraz prostowania i zakrzywienia termicznego konstrukcji stalowych. Od wielu lat zajmuje się także szeroko rozumianym problemem trwałości mostów.

Wypromował 5 doktorów nauk technicznych oraz 107 magistrów inżynierów i inżynierów na kierunku Budownictwo w zakresie budowy mostów. Recenzował 7 wniosków o tytuł profesora, uczestniczył w 14 postępowaniach habilitacyjnych oraz był recenzentem 16 doktoratów.

Jest autorem lub współautorem 15 książek, z czego za najważniejsze można uznać: *Mosty Stalowe* (2023), *Pożary Mostów* (2020), *Mosty ruchome* (2015), *Mosty drewniane przełomu XX i XXI wieku* (2006), *Naturalne zjawiska termiczne w mostach* (2003). Ponadto opublikował 81 artykułów i wygłosił 98 referatów poświęconych w większości problemom mostownictwa. Od 2014 jest redaktorem naczelnym czasopiśma w języku angielskim „Archives of Civil Engineering”.

Jest lub był członkiem wielu rad, zarządów, komisji, komitetów, sekcji i zespołów organizacji polskich i zagranicznych, z których za najważniejsze uważa Komitet Inżynierii Lądowej i Wodnej PAN (od 2015), International Association for Bridge & Structural Engineers (członek Permanent Committee od 2003), Polski Komitet Normalizacyjny (przewodniczący Rady Sektorowej Budownictwa od 2014) oraz przewodniczący Komitetów Technicznych KT 102 – Podstawy Projektowania

Konstrukcji (od 2011) i KT 251 – Obiekty Mostowe (od 2011), Polska Izba Inżynierów Budownictwa, sekretarz Krajowej Komisji Kwalifikacyjnej – współtwórca systemu uzyskiwania uprawnień budowlanych (2003–2005), Związek Mostowców RP – członek Zarządu Głównego (1999–2020).

Posiada uprawnienia projektowe i wykonawcze w dziedzinie mostów i konstrukcji budowlanych. Opracował 210 ekspertyz, 52 raporty i 111 opinii, a także 8 innych opracowań technicznych, takich jak normy i wytyczne.

Wykonał, jako członek zespołów, 84 projekty mostów, budynków mieszkalnych i obiektów przemysłowych. Był konsultantem, weryfikatorem projektów i prowadził nadzór nad realizacją około 50 obiektów. Uczestniczył także w 6 konkursach na obiekty mostowe najpierw jako kierownik zespołów projektowych (2), a potem jako sędzia konkursowy (4).

Kilkukrotnie otrzymał nagrodę od Rektora Politechniki Warszawskiej za osiągnięcia organizacyjne i naukowe.

W życiu prywatnym interesuje się literaturą faktu, uprawia turystykę górską i rowerową oraz pływanie.

dobre imię prof. Janowi Czochralskiemu. Na spotkaniu z Rektorem i po przedstawieniu wyników kwerendy prof. Henryk Zobel zreferował przygotowanie uchwały Senatu w tej sprawie. Na posiedzeniu Senatu 29 czerwca 2011 roku prof. M. Nader w obecności Rektora PW prof. Włodzimierza Kurnika oraz senatora RP prof. Janusza Rachonia (b. Rektora Politechniki Gdańskiej) przybliżył znakomitą postać profesora Czochralskiego w aspekcie biograficznym oraz przeprowadzonych prac zespołu. Podczas posiedzenia prof. Nader podziękował profesorowi Januszowi Rachoniowi i doktorowi Pawłowi Tomaszewskiemu za *ich udział w badaniu tej sprawy i budowaniu przez wiele lat wiary w postać prof. J. Czochralskiego*²⁸. Uchwałę Senatu²⁹ przywracającą dobre imię profesorowi przyjęto jednomyślnie.

Uchwała nr 338/XLVII/2011

Senatu Politechniki Warszawskiej
z dnia 29 czerwca 2011 r.

w sprawie przywrócenia dobrego imienia prof. Jana Czochralskiego

Senat Politechniki Warszawskiej, działając na podstawie § 45 ust. 1 pkt 7 Statutu PW, w nawiązaniu do uchwały nr 134/XLI/93 Senatu PW z dnia 23 czerwca 1993 r. w sprawie Profesora Jana Czochralskiego, po zapoznaniu się z dokumentami w archiwach państwowych, w tym z pismem Dyrektora Archiwum Akt Nowych z dnia 9 czerwca 2011 r. – stanowiącym załącznik nr 1 do niniejszej uchwały, stanowiskiem Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji – stanowiącym załącznik nr 2 oraz stanowiskiem Senackiej Komisji ds. Etyki Zawodowej – stanowiącym załącznik nr 3, doceniając wybitne w skali światowej osiągnięcia naukowe prof. Jana Czochralskiego, będące podstawą nadania Mu w 1929 r. tytułu doktora *honoris causa* Politechniki Warszawskiej, w związku z ujawnionymi dokumentami potwierdzającymi Jego patriotyczną postawę w okresie II Wojny Światowej, uważa za konieczne przywrócenie Jego dobrego imienia, podważonego w Politechnice Warszawskiej w roku 1945.

Senat zwraca się do Rektora i całej społeczności akademickiej Uczelni o podjęcie działań przypominających postać i dokonania prof. Jana Czochralskiego, w celu zapewnienia mu należnego miejsca w historii Politechniki Warszawskiej i nauki w Polsce.

Sekretarz Senatu
mgr Danuta Sołtyśka
/-/

Rektor
prof. dr hab. inż. Włodzimierz Kurnik
/-/

²⁸ Protokół nr 30/XLVII/2011 posiedzenia Senatu z 29 czerwca 2011 roku [wyciąg].

²⁹ Uchwała Senatu nr 338/XLVII/2011 z dnia 29 czerwca 2011 roku w sprawie przywrócenia dobrego imienia prof. Jana Czochralskiego.

Dzięki badaniom archiwalnym pojawiła się przychylna atmosfera dla uhonorowania profesora i jak powiedział prof. Mirosław Nader dla „Biuletynu Politechniki Warszawskiej”: *Widząc już, że postać Jana Czochrańskiego jest czysta, można było podjąć kolejne kroki. Pierwszym była konferencja z 27 kwietnia 2012 roku, która odbyła się w Politechnice Warszawskiej. Wtedy nadaliśmy jednemu z audytoriów na Wydziale Chemicznym imię prof. Czochrańskiego i odstoniliśmy tablice pamiątkowe. Gdy wszystko się uporządkowało, wystąpiono z inicjatywą upowszechnienia Czochrańskiego. W 60. rocznicę śmierci profesora, w formie uchwały Sejmu RP z 7 grudnia 2012 roku ustanowiono rok 2013 Rokiem Jana Czochrańskiego³⁰: W sześćdziesiątą rocznicę śmierci Jana Czochrańskiego Sejm Rzeczypospolitej Polskiej postanawia oddać hołd jednemu z najwybitniejszych naukowców współczesnej techniki, którego przełomowe odkrycia przyczyniły się do światowego rozwoju nauki. Odkryta przez niego metoda otrzymywania monokryształów, nazwana od jego nazwiska metodą Czochrańskiego, wyprzedziła o kilkadziesiąt lat swoją epokę i umożliwiła rozwój elektroniki. Dziś wszelkie urządzenia elektroniczne zawierają układy scalone, diody i inne elementy z monokrystalicznego krzemu, otrzymywanego właśnie metodą Czochrańskiego. Według prof. Mirosława Nadera uchwałę zawdzięczamy także Polskiemu Towarzystwu Wzrostu Kryształów, Politechnice Warszawskiej, Polskiemu Towarzystwu Fizycznemu, Polskiemu Towarzystwu Chemicznemu i wielu innym organizacjom, stowarzyszeniom naukowym i uczelniom. W lutym 2013 roku Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego powołał prof. Mirosława Nadera na Krajowego Koordynatora Obchodów Roku Jana Czochrańskiego. Z jego inicjatywy powołano dwa komitety do realizacji obchodów: Komitet Honorowy Obchodów Roku Jana Czochrańskiego, któremu przewodniczył Rektor Politechniki Warszawskiej prof. Jan Szmidt oraz Komitet Organizacyjny, któremu przewodniczył prof. Mirosław Nader. Do Komitetów zaproszono czołowych przedstawicieli Towarzystw Naukowych oraz najwyższych władz państwowych i wybitne osobistości ze świata nauki. Za główny cel przyjęto upowszechnianie wiedzy na temat życia i dzieła patrona Roku. Krajowy Koordynator Obchodów przedstawił plan działań, który szeroko wykraczał poza horyzont podobnych przedsięwzięć, jako że obejmował zarówno szereg konferencji i publikacji naukowych, popularyzatorskich i medialnych, ale przede wszystkim działań aktywizujących środowiska naukowe w całym kraju³¹. W Politechnice*

³⁰ Politechnika Warszawska już wcześniej, w listopadzie 2012 roku ustanowiła Rok Czochrańskiego w Politechnice Warszawskiej: Uchwała nr 21/XLVIII/2012 Senatu Politechniki Warszawskiej z dnia 21 listopada 2012 roku w sprawie ogłoszenia roku 2013 rokiem prof. Jana Czochrańskiego w Politechnice Warszawskiej.

³¹ Wł. Kurnik, M. Nader, J. Szmidt: *Obchody roku Jana Czochrańskiego*, „Postępy Fizyki”, tom 67, zeszyt 1–2, rok 2016. Czasopismo Polskiego Towarzystwa Fizycznego, ISSN 0032-5430.

Warszawskiej 15 listopada 2013 roku w Świątyni Uczelni w Gmachu Głównym przy Małej Auli odsłonięto popiersie prof. Jana Czochralskiego autorstwa Marcina Nowickiego³². W uroczystości uczestniczyli m.in. prof. Jan Szmidt, Rektor Politechniki Warszawskiej i prof. Włodzimierz Kurnik, Rektor poprzedniej kadencji.

Popiersie prof. Jana Czochralskiego (1885–1953), Gmach Główny PW (fot. IKR)

Również Kcynia, rodzinne miasto, nie pozostała obojętna wobec swojego krajana, profesora Jana Czochralskiego, a jego Rok stał się okazją do jeszcze bardziej wytężonej pracy na rzecz promocji postaci i dorobku profesora. 2 stycznia 2013 roku w Kcyni Rok Jana Czochralskiego zainaugurowano instalacją wystawy na kcyńskim rynku poświęconej profesorowi. Wystawę opracowała Anna Duda-Nowicka pod opieką dr. Pawła Tomaszewskiego. Miasto rodzinne było również organizatorem konkursu na oficjalne logo Roku Jana Czochralskiego. Przewodniczącym komisji konkursowej został prof. Mirosław Nader. 22 kwietnia 2013 roku w Kcyni w 60. rocznicę śmierci prof. Jana Czochralskiego odsłonięto pamiątkową tablicę na grobowcu Jana Czochralskiego ufundowaną przez Politechnikę Warszawską³³. Pamiątką z obchodów Roku Jana Czochralskiego jest obecnie m.in. ogłoszony wówczas Konkurs o Nagrodę im. Prof. Jana Czochralskiego, którego celem jest nagradzanie absolwentów studiów I lub II stopnia oraz doktorów, którzy wykonali wybitne prace

³² Uchwała nr 86/XLVIII/2013 Senatu Politechniki Warszawskiej z dnia 22 maja 2013 roku w sprawie umieszczenia popiersia profesora Jana Czochralskiego przy wejściu do Małej Auli Gmachu Głównego PW.

³³ Wszystkie główne wydarzenia związane z obchodami Roku Jana Czochralskiego zawarte są w publikacji *Zeszyty Historyczne Politechniki Warszawskiej* pod redakcją Mirosława Nadera pt. *Rok Jana Czochralskiego*, tom 1, ZH Nr 15/2014.

dypłomowe/doktorskie w obszarze działalności naukowo-technicznej prof. Jana Czochralskiego, a także naukowców prowadzących badania w tym zakresie. Do końca 2022 roku (od 2014 roku) odbyło się pięć edycji konkursu.

Nagroda im. Jana Czochralskiego (fot. IKR)

Logotyp Roku Jana Czochralskiego
(w publikacji Zeszytów Historycznych)

14 listopada 2019 roku w Politechnice Warszawskiej, w kolejnej kadencji Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji pod przewodnictwem prof. Stanisława Radkowskiego, odstonięto tablicę „IEEE Milestone”³⁴ honorującą epokowe odkrycie dokonane przez Profesora Jana Czochralskiego³⁵. Dotychczas w Polsce tylko raz³⁶ przyznano to prestiżowe wyróżnienie za zasługi dla rozwoju ludzkości.

³⁴ Wyróżnienie dla prof. Jana Czochralskiego przyznano na wniosek polskiej sekcji IEEE, który poparło m.in. miasto rodzinne prof. Jana Czochralskiego.

³⁵ Uchwała nr 51/XLIX/2017 z dnia 18/01/2017 w sprawie umieszczenia pamiątkowej tablicy „Milestone” ufundowanej przez The Institute of Electrical and Electronics Engineers INC (IEEE) i przyznanej prof. Janowi Czochralskiemu.

³⁶ W 2014 roku polscy matematycy – Marian Rejewski, Jerzy Różycki i Henryk Zygalski z polskiego Biura Szyfrów – otrzymali pośmiertnie kamień milowy za złamanie kodu Enigmy.

Stanisław Radkowski urodził się 30 listopada 1947 w Turzynie. W 1973 ukończył studia na Wydziale Samochodów i Maszyn Roboczych Politechniki Warszawskiej. W 1977 obronił pracę doktorską, uzyskując stopień doktora nauk technicznych. W 1995 habilitował się, w 2002 został mianowany profesorem, natomiast w 2009 profesorem zwyczajnym. Pracuje w Instytucie Pojazdów i Maszyn Roboczych Politechniki Warszawskiej. Pracował również w Szkole Wyższej Warszawskiej.

W pracy naukowej zajmuje się zagadnieniem budowy i eksploatacji maszyn. Jest autorem lub współautorem blisko 170 publikacji, a także 5 patentów. Kierował 25 projektami naukowo-badawczymi. Był promotorem 12 prac doktorskich i 29 dyplomowych. Dwukrotnie (2010, 2013) był odpowiedzialny za organizację Światowego Zjazdu Inżynierów Polskich. W latach 2012–2020 sprawował funkcję dziekana na Wydziale Samochodów i Maszyn Roboczych Politechniki Warszawskiej, wcześniej pełnił funkcje: prodziekana ds. naukowych, dyrektora Instytutu Pojazdów, kierownika zakładu w tym instytucie. Przewodniczący Polskiego Towarzystwa Diagnostyki Technicznej dwóch kadencji. Był członkiem prezydium Komitetu Budowy Maszyn Polskiej Akademii Nauk. W latach 2016–2020 przewodniczył Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji. W latach 2019–2023 przewodniczył Radzie Muzeum przy Narodowym Muzeum Techniki w Warszawie.

Wielokrotnie nagradzany za osiągnięcia naukowe lub organizacyjne, m.in. przez Ministra Edukacji Narodowej za współautorstwo monografii pt.: *Tłumienie drgań* (1999) oraz Rektora PW za osiągnięcia naukowe, dydaktyczne i organizacyjne. W roku 2010 został też uhonorowany przez Samorząd Studentów Złotą Kredą w kategorii Najlepszy wykładowca.

W 2014 odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi.

Jesteśmy dumni, że przyznany Profesorowi Janowi Czochralskiemu kamień milowy „IEEE Milestone”, stanowiący najwyższy wyraz uznania organizacji The Institute of Electrical and Electronics Engineers (IEEE), największego międzynarodowego technicznego stowarzyszenia zawodowego, upamiętni osiągnięcia i przyczyni się do upowszechniania wiedzy o tym wybitnym wynalazcy. Profesor Jan Czochralski zasługuje bowiem w pełni, aby stanąć w znakomitym szeregu uhonorowanych tym prestiżowym wyróżnieniem postaci takich jak: Thomas A. Edison, Guglielmo Marconi, Aleksander G. Bell czy Nikola Tesla” – podkreślił obecny na uroczystości prof. Jan Szmidt, Rektor Politechniki Warszawskiej.

Tablica IEEE Milestone przed odstonięciem i towarzyszący wydarzeniu folder (fot. IKR)

Tablice IEEE Milestone zostały również odstonięte w Kcyni – miejscu urodzenia i ostatnich lat życia i pochówku prof. Czochralskiego oraz w Hochschule für Technik und Wirtschaft (HTW) w Berlinie, gdzie zostało dokonane odkrycie. Dwa lata później prof. Jan Czochralski stał się jednym z bohaterów cyklu dokumentalnego „Geniusze i marzyciele”. Premierowa emisja filmu poświęconego polskiemu naukowcowi, słynnemu chemikowi i metalurgowi odbyła się 3 lutego 2021 roku na antenie TVP1.

Pozostałe działania upamiętniające profesora Czochralskiego, jak i późniejsze, które podlegały obszarom działalności Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji w kadencji prof. Henryka Zobla w latach 2012–2016 odnajdujemy również w zamieszczonym w niniejszej publikacji w Sprawozdaniu na stronie 169.

5.7. 100-lecie Odnowienia Tradycji Politechniki Warszawskiej

Do obchodów 100-lecia Odnowienia Tradycji Politechniki Warszawskiej w 2015 roku Uczelnia rozpoczęła przygotowania dwa lata wcześniej, bo już w 2013 roku. Decyzja nr 160/2013 Rektora Politechniki Warszawskiej z dnia 17 grudnia 2013 roku w sprawie powołania Komitetu Programowo-Organizacyjnego obchodów 100-lecia Odnowienia Tradycji Politechniki Warszawskiej³⁷ uruchomiła przygotowania do jubileuszu w wymiarze osobowym. Na czele grona organizującego obchody stanął prof. Władysław Wieczorek, prorektor ds. studenckich. W Komitecie znaleźli się także m.in. prof. Zbigniew Kledyński, prorektor ds. ogólnych, prof. Henryk Zobel, przewodniczący Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji, prof. Mirosław Nader, pełnomocnik Rektora ds. organizacji obchodów 100-lecia Odnowienia Tradycji Politechniki Warszawskiej, przedstawiciele uczelnianych jednostek, studenci i doktoranci. Trzy miesiące później Senat Politechniki Warszawskiej na mocy uchwały w sprawie ustanowienia roku 2015 rokiem obchodów 100-lecia Odnowienia Tradycji Politechniki Warszawskiej³⁸ wyszedł naprzeciw oczekiwaniom społeczności akademickiej słowami: *W związku z przypadającą w roku 2015 setną rocznicą działalności Politechniki Warszawskiej z polskim językiem wykładowym, w obecnej siedzibie i pod obecną nazwą, Senat Politechniki Warszawskiej, działając na podstawie § 18 ust. 2 i § 45 ust. 1 pkt 6 w związku z § 11 ust. 1 Statutu PW, ustanawia rok 2015 rokiem obchodów 100-lecia Odnowienia Tradycji Politechniki Warszawskiej.*

Koncert „Wszystko jest poezja” (fot. IKR)

³⁷ Decyzja nr 160/2013 Rektora Politechniki Warszawskiej z dnia 17 grudnia 2013 roku w sprawie powołania Komitetu Programowo-Organizacyjnego obchodów 100-lecia Odnowienia Tradycji Politechniki Warszawskiej.

³⁸ Uchwała nr 166/XLVIII/2014 z dnia 19/03/2014 w sprawie ustanowienia roku 2015 rokiem obchodów 100-lecia Odnowienia Tradycji Politechniki Warszawskiej.

Wydarzeniem otwierającym cykl wydarzeń w Politechnice Warszawskiej był „Wielki Bal Karnawałowy inaugurujący obchody 100-lecia nauczania w języku polskim na Uniwersytecie Warszawskim i Politechnice Warszawskiej”, który odbył się 17 stycznia 2015 roku w Dużej Auli Politechniki Warszawskiej. Bal otworzył Rektor PW prof. Jan Szmidt oraz Rektor UW prof. Marcin Pałys wraz z wojewodą mazowieckim Adamem Kozłowskim i prezydent Warszawy prof. Hanną Gronkiewicz-Waltz oraz przewodniczącym Konferencji Rektorów Uczelni Warszawskich – Rektorem WUM, prof. Markiem Krawczykiem. Oprawę muzyczną zapewniła Orkiestra Rozrywkowa Politechniki Warszawskiej The Engineers Band. Podczas wydarzenia wystąpił również światowej sławy skrzypek Vadim Brodski. W trakcie balu odbyła się aukcja na cele charytatywne, a zebrane środki przeznaczono na stypendia dla młodzieży polonijnej pragnącej podjąć naukę w Politechnice i na Uniwersytecie Warszawskim.

Dwa miesiące później 19 lutego 2015 roku Duża Aula była świadkiem koncertu „Wszystko jest poezja” poświęconego Edwardowi Stachurze z okazji Dnia Mowy Polskiej, co stanowiło symboliczne nawiązanie do stu lat nauczania w języku polskim. Utwory muzyczne do tekstów barda wykonali wybitni polscy soliści z towarzyszeniem uczelnianej orkiestry pod batutą Dariusza Łapińskiego. Koncert został objęty patronatem prezydenta RP, który wziął w nim udział wraz z małżonką. Tego dnia z rąk Bronisława Komorowskiego medal „Za zasługi dla języka polskiego” otrzymała aktorka – Anna Dymna. Rektor Politechniki Warszawskiej prof. Jan Szmidt, przybliżając dzieje Uczelni zauważył, że od roku 1915, gdy Uniwersytet Warszawski i Politechnika Warszawska rozpoczęły nauczanie w języku polskim, środowisko akademickie nieprzerwanie uczestniczy w życiu społecznym Warszawy, Mazowsza i Polski, dzieląc zarówno okresy sukcesów, jak i czas burzliwych etapów wspólnej historii. *Byliśmy, jesteśmy i będziemy tymi, których rolą jest zabiegać o jak najlepszy poziom edukacji, o wychowanie w duchu humanizmu, patriotyzmu i poszanowania uniwersalnych wartości społecznych* – podkreślił Rektor PW. I dodał: *Zdarza się, że nasz wkład pojawia się w miejscach, które są rzadko z nami kojarzone. Jedno z najstynniejszych zdań, jakie zna praktycznie każdy Polak – „Ala ma kota”³⁹, jest dziełem Mariana Falskiego, absolwenta Politechniki Warszawskiej. To on, poprzez swój niezapomniany „Elementarz”, znalazł ten niepowtarzalny klucz jak uczyć języka ojczystego, co dla wielu pokoleń Polaków, dla nas wszystkich, jest pierwszym doświadczeniem polszczyzny⁴⁰.*

³⁹ Zgodnie z treścią *Elementarza* Mariana Falskiego Ala była właścicielką psa Asa. Kota posiadał Olek.

⁴⁰ *Koncert „Wszystko jest poezja”, „Biuletyn Politechniki Warszawskiej”, www.biuletyn.pw.edu.pl [dostęp: 20.08.2023]*

W październiku 2015 roku okazją do zaprezentowania pamiątek z dziejów Uczelni był wernisaż Muzeum Politechniki Warszawskiej ukazujący dzieje Politechniki w szerszym kontekście historycznym. Wystawa została zaprezentowana w nowo zaadaptowanych wnętrzach w krużgankach Dużej Auli. Najważniejsze akcenty jubileuszowe przypadły jednak na kolejne następujące po sobie miesiące. 18 listopada 2015 roku podczas uroczystego posiedzenia Senatu z okazji 100-lecia Odnowienia Tradycji PW prof. Jan Szmidt, Rektor Politechniki Warszawskiej, podkreślając szczególny charakter tego wydarzenia powiedział: *Sto lat temu, a dokładnie 15 listopada 1915 roku, po latach zniewolenia i po burzliwym czasie I wojny światowej, zainaugurowano rok akademicki, w którym pierwszy raz zajęcia i wykłady prowadzono w języku polskim.* Tego dnia na pytanie „Czy inżynierowie uratują Europę?” próbował w swoim wykładzie odpowiedzieć prof. Jerzy Buzek, cytując esej prof. Tomasza Nałęczca „Rola warszawskich wyższych uczelni w odbudowie suwerennej Polski”, który podkreślał znaczenie naszej Uczelni w odbudowie niepodległej Ojczyzny. Esey ten, wraz z zarysem historii Politechniki Warszawskiej, znalazł się w wydawnictwie okolicznościowym, które otrzymali zgromadzeni w Dużej Auli goście. Obecna na uroczystości dr Alicja Adamczak, prezes Urzędu Patentowego RP przekazała na ręce Rektora PW kopię pierwszego patentu Politechniki Warszawskiej⁴¹.

Ostatnim akcentem obchodów jubileuszu Politechniki Warszawskiej był LXXXVI koncert z cyklu Wielka Muzyka w Małej Auli pod batutą Krzysztofa Pendereckiego. Koncert, który 5 grudnia 2015 roku wybrzmiał w Dużej Auli Politechniki Warszawskiej zgromadził ponad dwustu artystów, przy udziale blisko tysiącosobowej publiczności. Wykonanie utworu *Siedem Bram Jerozolimy* Politechnika zawdzięcza samemu maestro Krzysztofowi Pendereckiemu, który ten wyjątkowy dla Uczelni dzień zaszczycił prowadzeniem orkiestry Sinfonia Iuventus i solistów z towarzyszeniem Chóru Opery i Filharmonii Podlaskiej oraz Chóru Politechniki Warszawskiej. Podsumowanie całego jubileuszowego roku 100-lecia Odnowienia Tradycji Politechniki Warszawskiej odbyło się w styczniu 2016 roku podczas posiedzenia Senatu PW. Pozostałe wydarzenia organizowane w ramach jubileuszu zostały ujęte w zestawieniu na stronie 165. Pamiątkami po 100-leciu Odnowienia Tradycji Politechniki Warszawskiej są m.in. okolicznościowe medale i monety oraz karta pocztowa.

⁴¹ *Posiedzenie Senatu Politechniki Warszawskiej z okazji 100-lecia Odnowienia Tradycji PW*, „Biuletyn Politechniki Warszawskiej”, www.biuletyn.pw.edu.pl [dostęp: 20.08.2023].

Na awersie każdej polskiej monety okolicznościowej znajdują się:

- nominal
- wizerunek orła ustalony dla godła Rzeczypospolitej Polskiej
- napis Rzeczpospolita Polska
- rok emisji

Sprzedż monet kolekcjonerskich emitowanych przez NBP jest prowadzona w oddziałach okręgowych NBP oraz przez sklep internetowy NBP.

NBP Narodowy Bank Polski

W dniu 12 lutego 2015 roku Narodowy Bank Polski planuje wprowadzić do obiegu monety o nominalach 200 zł i 10 zł upamiętniające 150. rocznicę urodzin Kazimierza Przerwy-Tetmajera.

Narodowy Bank Polski jest centralnym bankiem państwa odpowiadającym za politykę pieniężną i stabilność cen. Jego funkcje określa Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej i ustawa o NBP. NBP ma wyłączne prawo emisji pieniądza. Jako bank centralny nie prowadzi rachunków bankowych obywateli, nie przyjmuje od nich lokat, nie udziela kredytów. Prowadzi natomiast obsługę budżetu państwa, a także podmiotów sektora finansów publicznych. Gromadzi rezerwy walutowe państwa i zarządza nimi. Pełni funkcję banku banków, tworząc warunki do działania systemu bankowego. Jest również jednym z najważniejszych ośrodków naukowo-analitycznych w dziedzinie ekonomii i rynków finansowych. Więcej o NBP: www.nbp.pl

Narodowy Bank Polski

Damy o wartość pieniądza

100-lecie Politechniki Warszawskiej

Monety okolicznościowe

Emisja wartości kolekcjonerskich stanowi okazję do upamiętnienia ważnych historycznych rocznic i postaci, jak i do rozwijania zainteresowań polską kulturą, nauką i tradycją.

Zapraszamy do zapoznania się z planem emisji na stronie: www.nbp.pl/monety

Na Państwa dodatkowe pytania odpowiadzą nasi konsultanci pod numerami tel. 22 185 91 96 oraz 22 185 91 59.

Pamiątkowe medale (fot. IKR), monety i karty pocztowe z okazji 100-lecia Odnowienia Tradycji Politechniki Warszawskiej, 2015

Projekt medalu 100-lecia Odnowienia Tradycji Politechniki Warszawskiej został wyłoniony w ramach konkursu, który skierowany był do osób fizycznych i podmiotów prawnych zajmujących się projektowaniem graficznym, wzornictwem przemysłowym oraz studentów i absolwentów odpowiednich kierunków studiów. Projekt miał przedstawiać 100-lecie myśli technicznej Politechniki, charakteryzując się funkcjonalnością i oryginalnością w odniesieniu do reprezentatywnych cech medalu. W kapitule konkursowej zasiadli m.in.: prof. Władysław Wieczorek, prorektor ds. studenckich, prof. Henryk Zobel, przewodniczący Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji, prof. Mirosław Nader, pełnomocnik Rektora ds. organizacji obchodów 100-lecia Odnowienia Tradycji Politechniki Warszawskiej⁴². Z siedemnastu nadesłanych prac do drugiego etapu zakwalifikowano pięć projektów. Ostatecznie komisja wybrała trzy prace, które w największym stopniu spełniały wymagania formalne konkursu. Medale 100-lecia Odnowienia Politechniki Warszawskiej o średnicy 70 mm zostały wybite w Mennicy Śląskiej w wersjach: złotej – mosiądz złotony, srebrnej – mosiądz srebrzony patynowany, brązowej – miedź patynowana. Medale zostały opatrzone okolicznościowymi certyfikatami. Na awersie medalu widnieje dwujęzyczny napis sformułowany w języku polskim i angielskim: Technicznie najlepsi/ Technically the best od/ since 100 lat/ years. Na rewersie znajduje się godło Politechniki Warszawskiej. Medale 100-lecia Odnowienia Politechniki Warszawskiej wręczane były m.in. przez Rektora PW podczas uroczystego posiedzenia Senatu PW dnia 18 listopada 2015 roku.

Senacka Komisja ds. Historii i Tradycji oprócz wspomnianego wyżej medalu pozytywnie zaopiniowała także emisję okolicznościowych monet. 29 stycznia 2015 roku Narodowy Bank Polski wprowadził do obiegu złote i srebrne monety o nominałach 200 zł i 10 zł wyemitowane z okazji 100-lecia Odnowienia Tradycji Politechniki Warszawskiej. Na rewersie złotej monety o nominale 200 złotych przedstawiono formy geometryczne będące artystyczną wizualizacją zjawisk fizycznych i formuł matematycznych. Na monecie zastosowano również efekt kątowy, dzięki któremu w zależności od kąta patrzenia widoczne są symbole sumy lub koła zębatego, lub znak *division times* będący złożeniem znaków mnożenia i dzielenia. Na rewersie srebrnej monety widnieje fragment Auli Głównej Politechniki Warszawskiej. Na awersach obu monet przedstawiono graficznie iteracyjną funkcję fraktalną⁴³. Monety wyprodukowała Mennica Polska S.A. na podstawie projektu Dobrochny Surajewskiej.

⁴² Konkurs został ogłoszony na mocy Decyzji nr 11/2014 Rektora Politechniki Warszawskiej z dnia 17 lutego 2014 roku.

⁴³ *Emisja monet na 100-lecie Odnowienia Tradycji Politechniki Warszawskiej*, „Biuletyn Politechniki Warszawskiej”, za NBP, www.biuletyn.pw.edu.pl [dostęp: 20.08.2023].

Kalendarium obchodów 100-lecia Odnowienia Tradycji Politechniki Warszawskiej⁴⁴

17 stycznia 2015	Wielki Bal Karnawałowy inaugurujący obchody 100-lecia nauczania w języku polskim na Uniwersytecie Warszawskim i Politechnice Warszawskiej
31 stycznia 2015	Wielka Gala Zespołu Pieśni i Tańca – widowisko muzyczne „Kulig” z cyklu Wielka Muzyka w Matej Auli
19 lutego 2015	„Wszystko jest poezja” – koncert poświęcony twórczości Edwarda Stachury z udziałem m.in. Orkiestry Rozrywkowej Politechniki Warszawskiej The Engineers Band
21 lutego 2015	Turniej szermierczy „O Szablę Wołodajewskiego”
16–17 marca 2015	Targi Pracy Stowarzyszenia Studentów BEST
17 marca 2015	Odstonięcie popiersia Gabriela Narutowicza
16–18 kwietnia 2015	Finał Olimpiady Wiedzy i Umiejętności Budowlanych
18 kwietnia 2015	Mazowiecki Festiwal Chórów Akademickich Gaudeamus
27–29 kwietnia 2015	European Young Engineers Conference
13–16 maja 2015	Wystawa „Na skrzydłach czasu – ludzie i konstrukcje lotnicze Politechniki Warszawskiej”
15–16 maja 2015	„Od mikro do makro” – Piknik Naukowy Politechniki Warszawskiej
15–16 maja 2015	Juwenalia Warszawskie
23–24 maja 2015	Regaty o Puchar Rektora Politechniki Warszawskiej połączone z Piknikiem Rodzinnym dla Pracowników
23–30 czerwca 2015	Wystawa prezentująca dorobek Wacława Zalewskiego, inżyniera budowlanego i konstruktora
czerwiec–listopad 2015	100 Profesorów na 100-lecie Odnowienia Tradycji PW. Wystawa planszowa jako kontynuacja wystawy „Profesorowie XX międzywojennego”
czerwiec 2015	Rocznica Polski Niepodległej 1989 2015 – wystawa fotografii i publikacji oraz koncert Zespołu Pieśni i Tańca Politechniki Warszawskiej w 64. rocznicę istnienia
czerwiec 2015	Regaty ósemek wioślarskich Politechniki Warszawskiej i Uniwersytetu Warszawskiego – wspólne Święto Akademickie Uczelni
31 sierpnia 2015	Międzynarodowa Konferencja Naukowo-Techniczna „Systemy logistyczne. Teoria i praktyka”

⁴⁴ Kalendarium sporządzone przez prof. Mirosława Nadera.

wrzesień 2015	Konferencje Międzynarodowe w Gmachu Głównym PW i inne z panelem historycznym „100-lecie Odnowienia Tradycji PW”
1 października 2015	Uroczysta inauguracja roku akademickiego w 100-lecie Odnowienia Tradycji PW
październik 2015	Konferencja Międzynarodowa „Absolwenci Politechniki Warszawskiej w nauce i technice światowej 1915–2015”
październik 2015	Otwarcie ekspozycji Muzeum Politechniki Warszawskiej w nowo zaadaptowanych pomieszczeniach w Gmachu Głównym
28–29 października 2015	Targi Kół Naukowych i Organizacji Studenckich KONIK
14 listopada 2015	Wybory Miss i Mistera Politechniki Warszawskiej, Bieg o Puchar Rektora Politechniki Warszawskiej, Gala Złotej Kredy – wręczenie nagród najlepszym nauczycielom akademickim
15 listopada 2015	Uroczyste nabożeństwo w Kościele Najświętszego Zbawiciela połączone z modlitwą wiernych za Rektorów Uczelni zmarłych w ostatnim stuleciu
14–25 listopada 2015	Wystawa „XXXV rocznica powstania NSZZ „Solidarność” w Politechnice Warszawskiej”
16 listopada 2015	Dzień Absolwenta, Uroczyste wręczenie dyplomów Złotej Księgi absolwentom Politechniki Warszawskiej za wybitne osiągnięcia zawodowe, Apel poległych studentów i pracowników Politechniki Warszawskiej w obronie Ojczyzny, Obchody rocznicy powstania Legii Akademickiej
18 listopada 2015	Święto PW – uroczyste posiedzenie Senatu Politechniki Warszawskiej
18-19 listopada 2015	Konferencja naukowa „Wpływ rozwoju nauki i techniki na przyszły kształt społeczeństw i gospodarki”. Panele: Nauka – Innowacje – Biznes – Gospodarka
19 listopada 2015	XXX Nadzwyczajne Zebranie Delegatów NSZZ „Solidarność” w Politechnice Warszawskiej poświęcone XXXV rocznicy powstania NSZZ „Solidarność” w PW
listopad 2015	Koncert Galowy w Filharmonii z okazji 15 rocznicy powstania Chóru Akademickiego PW
listopad/grudzień 2015	Wystawa okolicznościowa dorobku kultury studenckiej w 100-lecie CKS Stodoła
5 grudnia 2015	Koncert Roku Jubileuszowego w Dużej Auli: Krzysztof Penderecki, <i>Siedem Bram Jerozolimy</i>
styczeń 2016	Uroczyste posiedzenie Senatu PW – podsumowanie Obchodów Roku Jubileuszowego

Działania wspomagające obchody 100-lecia Odnowienia Tradycji Politechniki Warszawskiej

- Ogłoszenie konkursu na Medal Okolicznościowy „100-lecie Odnowienia Tradycji Politechniki Warszawskiej” w wersji złotej, srebrnej i brązowej oraz wykonanie medali (2014)
- Wystąpienie do NBP o wybicie monet okolicznościowych o nominale 200 zł w złocie i 10 zł w srebrze (2014 – upoważniony M. Nader)
- Wydawnictwo: Zbigniew Dunin Wilczyński, *Ocalić od zapomnienia*, Oficyna Wydawnicza „Zbroja”, Warszawa 2015, 348 s.
- Wydawnictwo: Nader M., Mrugalski Z., Dybczyńska-Butyszko A., Szwedowski A. (red.), *Księga Jubileuszowa stulecia odnowienia tradycji Politechniki Warszawskiej*, Warszawa 2015, Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej, 330 s.
- Wydanie dwóch monografii: Elżbiety Borysewicz z Muzeum PW, 2015 r.: *Wykaz zmarłych Rektorów PW, Wykaz zmarłych profesorów PW*
- Zrekonstruowanie pierwszego berła Rektora PW wg projektu prof. Oskara Sosnowskiego – Wydział Architektury PW
- Realizacja filmów o tematyce „Kartki z życia studenckiego” przez Telewizję studencką
- Opracowanie koncepcji zagospodarowania Terenu Centralnego PW. Ogłoszenie i rozstrzygnięcie konkursu – październik/listopad 2014
- Akcja zamieszczenia w Wikipedii biogramów zasłużonych profesorów PW

Jedną z pamiątek 100-lecia Odnowienia Tradycji Politechniki, która do dzisiaj pozostaje w przestrzeni Gmachu Głównego Politechniki Warszawskiej jest popiersie Gabriela Narutowicza, odświeżone w 150 rocznicę urodzin prezydenta, inżyniera i profesora, 17 marca 2015 roku przed audytorium jego imienia. Popiersie Gabriela Narutowicza, wykonane przez rzeźbiarza Marcina Nowickiego z Wydziału Architektury PW, zastąpiło poprzedni wykonany z brązu wizerunek, dzieło Edwarda Wittinga z 1922 roku, wypożyczone z Muzeum Narodowego w 1957 roku. W Gmachu Głównym było eksponowane do 2012 roku.

Mało znanym wydarzeniem roku jubileuszowego jest odnowienie grobu prof. Kazimierza Drewnowskiego, Rektora Politechniki Warszawskiej w latach 1939–1942 w Zakopanem na Pęksowym Brzyzku. Autorem inicjatywy był prof. Zbigniew Kledyński, prorektor ds. ogólnych Politechniki Warszawskiej, który działał w tej sprawie w imieniu Uczelni, zlecając konserwację całego pomnika. Instytucją prowadzącą było Towarzystwo Opieki nad Zabytkami, oddział podhalański. Prace prowadzono w październiku i listopadzie 2015 roku pod nadzorem konserwatora Reginy Mrowcy-Kenar⁴⁵.

⁴⁵ J.R. Przygodzki, *Kazimierz Drewnowski, Profesor i Rektor Politechniki Warszawskiej, Legionista i Twórca Wojsk Łączności, Tatarnik*, Biblioteka Główna Politechniki Warszawskiej, Warszawa 2020.

Harmonogram obchodów wraz z listą działań wspomagających 100-lecie Odnowienia Tradycji stanowią przykłady działań centralnych przekazywanych do wiadomości społeczności akademickiej. Nie należy jednak zapominać, że w tym samym czasie na wydziałach Uczelni realizowano dodatkowe inicjatywy wpisujące się w kalendarz uczelnianych uroczystości, pośród których należy wymienić jubileusze stulecia Wydziału Architektury, Wydziału Chemicznego, Wydziału Inżynierii Lądowej, jak również 95-lecia Wydziału Geodezji i Kartografii i 45-lecia istnienia Wydziału Inżynierii Chemicznej i Procesowej. W roku jubileuszowym szczególną uwagę zwrócono na działalność w zakresie promocji Uczelni i osiągnięć jej pracowników czego przykładem może być monografia wydana staraniem Wydziału Instalacji Budowlanych, Hydrotechniki i Inżynierii Środowiska pt. *Od inżynierii wodnej przez technikę sanitarną do inżynierii środowiska. W 100-letniej tradycji Politechniki Warszawskiej* (2016).

Kolejny rok kalendarzowy Uczelnia nie tylko rozpoczęła od podsumowań 100-lecia Odnowienia Tradycji Politechniki, ale również włączyła się w jubileuszowe obchody szkolnictwa technicznego w Polsce. 25 lutego 2016 roku w Pałacu Biskupów Krakowskich w Kielcach przedstawiciele Politechniki Warszawskiej wzięli udział w uroczystym posiedzeniu senatów trzech uczelni technicznych: Politechniki Warszawskiej, Akademii Górniczo-Hutniczej im. Stanisława Staszica w Krakowie i Politechniki Świętokrzyskiej, zorganizowanym z okazji jubileuszu 200-lecia wyższego szkolnictwa technicznego w Polsce. Podczas spotkania wyższe szkoły techniczne reprezentowali: prof. Jan Szmidt, Rektor Politechniki Warszawskiej, prof. Tadeusz Słomka, Rektor Akademii Górniczo-Hutniczej, prof. Stanisław Adamczak, Rektor Politechniki Świętokrzyskiej. Na zakończenie jubileuszowych uroczystości rektorzy złożyli kwiaty przed pomnikami Stanisława Staszica i Eugeniusza Kwiatkowskiego, prekursorów szkolnictwa technicznego na ziemiach polskich. Pamiątkowym akcentem wręczonym uczestnikom obchodów 200-lecia szkolnictwa technicznego w Polsce był medal okolicznościowy wybity z tej okazji przez Mennicę Śląską, wy-

konany z mosiądzu srebrzonego i patynowanego. Na awersie medalu zaprezentowano popiersie Stanisława Staszica, na rewersie – wizerunek Pałacu Biskupów Krakowskich (dawnej siedziby Szkoły Akademiczno-Górniczej) oraz godła trzech uczelni nawiązujących do tradycji staszycowskiej: Politechniki Warszawskiej, Akademii Górniczo-Hutniczej oraz Politechniki Świętokrzyskiej.

Medal 200-lecia szkolnictwa technicznego w Polsce (fot. IKR)

Sprawozdanie z działalności Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji Politechniki Warszawskiej w kadencji 2012–2016

Senacka Komisja ds. HISTORII i TRADYCJI
Przewodniczący: prof. dr hab. inż. Henryk ZOBEL

Warszawa, dnia 15 maja 2016 roku

Sprawozdanie

z działalności Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji Politechniki Warszawskiej w kadencji 2012 – 2016

Wykaz ważniejszych spraw, którymi Komisja zajmowała się w kadencji 2012 – 2016:

W związku z przywróceniem dobrego imienia prof. dr h.c. Politechniki Warszawskiej Janowi Czochrałskiemu Komisja HiT, a w szczególności prof. nzw. dr hab. inż. Mirosław Nader - Krajowy Koordynator Obchodów Roku Jana Czochrałskiego oraz pełnomocnik Rektora PW, nadzorowała obchody związane z rokiem Czochrałskiego (uchwała Sejmu RP), a w szczególności:

1. Przygotowanie Kalendarium obchodów Roku Jana Czochrałskiego w 2013 r.
2. Inauguracja obchodów w 2013 r. – otwarcie Wystawy na temat prof. Jana Czochrałskiego na terenie Sejmu w dniach 06-11.02.2013 r.
3. Dni Niemieckie w PW; Organizacja Wystawy na temat prof. Jana Czochrałskiego na terenie PW i TU Berlin w kwietniu 2013r.
4. Podjęła uchwałę w sprawie lokalizacji i budowy popiersia prof. Jana Czochrałskiego – wybór i zlecenie pracy do realizacji.
5. Udział w obchodach 60 tej rocznicy śmierci prof. Jana Czochrałskiego w Kcyni 22.04.2013 r.- delegacja PW pod przewodnictwem JM Rektora – odsłonięcie tablic, uroczysta sesja Rady Miasta Kcyni.
6. Odsłonięcie tablicy pamiątkowej przy byłym domu Państwa Czochrałskich przy ul. Nabelaka 4 w Warszawie- odsłonięto 23 kwietnia 2013 r.
7. Wystawa i pokaz filmów na temat prof. Jana Czochrałskiego na terenie Dużej Auli PW w dniach 22-24 kwietnia 2013 r. w 60 - tą rocznicę śmierci prof. Jana Czochrałskiego.
8. Ustanowienie „Nagrody im. J. Czochrałskiego” , przyznanie środków na nagrody z MNiSzW-wnioskodawca PW przy współpracy z PTWK.
9. Uroczyste posiedzenie Senatu PW w święto PW 15.11.2013r., poświęcone obchodom Roku Jana Czochrałskiego- podsumowanie obchodów, przesłanie finału obchodów „Wizja-Wiedza-Wdrożenia” i odsłonięcie popiersia Jana Czochrałskiego.
10. Wystawy lokalne w: Muzeum PW, PAN, Centrum Nauki Kopernik, Muzeum Techniki, Muzeum Marii Skłodowskiej-Curie i w innych.
11. Zgromadzenie archiwum obchodów: Dyrektor Biblioteki Głównej, kierownik Muzeum PW,
12. Wydanie Zeszytów Historycznych: pod redakcją Mirosława Nadera: Rok Jana Czochrałskiego, Tom 1, Zarys biografii i dokumentacja historyczna, nr 15/2014, 2014,
13. oraz Rok Jana Czochrałskiego, Tom 2, Pamięci Profesora Jana Czochrałskiego, Wybór publikacji, nr 16/2014, 2014, Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej , Zeszyty Historyczne Politechniki Warszawskiej, ISSN 1427-308X, 1-151 s. oraz CD materiały z obchodów Roku J. Czochrałskiego.
14. Wydanie książki; Nader Mirosław, Pajaczkowska A., Talik E.: Jan Czochrałski prekursor współczesnej elektroniki. Stulecie odkrycia metody krystalizacji, 2013, Wyd. Muzeum Politechniki Warszawskiej, ISBN 978-83-7814-180-8, 63 s.
15. Wystąpiła (2-krotnie) z wnioskiem do Rady Warszawy o nadanie imieniem J. Czochrałskiego jednej z ulic bądź placów w Warszawie– wybrano wariant zmiany nazwy ul. Rektorskiej na im. J. Czochrałskiego Komisja Nazewnictwa Rady Warszawy zaopiniowała negatywnie wniosek PW.

W związku z obchodami 100 lecie Odnowienia Tradycji Politechniki Warszawskiej Komisja HiT, a w szczególności Pełnomocnik Rektora prof. Mirosław Nader, uczestniczyła w przygotowaniu programu i nadzorowaniu realizacji wydarzeń związanych z Obchodami 100-lecia Odnowienia Tradycji Politechniki Warszawskiej.

1. Zaopiniowano pozytywnie plan obchodów 100 –lecie Odnowienia Tradycji Politechniki Warszawskiej przedstawiony przez Pełnomocnika Rektora prof. Mirosława Nadera.
2. Zaopiniowano pozytywnie plan wydawnictw okolicznościowych, produkcji filmu o historii PW z okazji obchodów 100 – lecia Odnowienia Tradycji Politechniki Warszawskiej.
3. Zaopiniowano pozytywnie wybite medali; złotych, srebrnych i brązowych oraz emisję przez NBP monet upamiętniających 100-lecie Odnowienia Tradycji Politechniki Warszawskiej.
4. Omawiano plan rewitalizacji kampusu głównego Politechniki Warszawskiej oraz założeń do konkursu „Centrum-Bis” PW.
5. Zaopiniowano pozytywnie wniosek Wydziału Inżynierii Lądowej o utworzeniu medalu „100-lecia Odnowienia Tradycji Wydziału Inżynierii Lądowej”.

Senacka Komisja ds. Historii i Tradycji zajmowała się ponadto niżej wymienionymi sprawami:

1. Omawiano sprawę przeniesienia Muzeum PW i zagospodarowania Dużej Auli w Gmachu Głównym PW - zrealizowano budowę sali ekspozycji Muzeum w GG.
2. Zaopiniowano pozytywnie wniosek o nadaniu sali judo w DS. „Akademik” im. Józefa Niedomagala.
3. Zaopiniowano pozytywnie wniosek Urzędu Dzielnicy Warszawa-Ursynów o przyjęcie nazwy parku na Ursynowie – „Park Wielkich Wynalazców”.
4. Zaopiniowano pozytywnie wniosek Wydziału SiMR o utworzenie medalu „Za zasługi dla Wydziału SiMR”.
5. Zaopiniowano pozytywnie wystąpienie NSZZ „Solidarność” do Urzędu m. st. Warszawy o nadanie jednej z ulic im. Grażyny Lipińskiej.
6. Zaopiniowano pozytywnie wniosek Rektora dotyczący odtworzenia popiersia Gabriela Narutowicza w Gmachu Głównym PW.
7. Zaopiniowano pozytywnie wniosek o wmurowanie tablicy poświęconej Powołaniu Towarzystwu Urbanistów Polskich w Gmachu Wydziału Architektury.
8. Zaopiniowano pozytywnie wniosek Wydziału MEiL w sprawie wmurowania tablicy upamiętniającej postać prof. Jana Oderfelda w Gmachu Aerodynamiki.
9. Zaopiniowano pozytywnie wniosek Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej o umieszczeniu na wskazanych budynkach PW 5 tabliczek z kodami QR.
10. Zaopiniowano pozytywnie propozycję wykonania tablicy upamiętniającej profesorów z Instytutu Poligrafii tj. prof. Felicjana Piątkowskiego i prof. Andrzeja Makowskiego pod warunkiem umieszczenia jej w jednej z sal wykładowych Gmachu Głównego PW, a nie w Dużej Auli.
11. Rozpatrywano wniosek Rektora PW dotyczący treści napisu na tablicy przy „Dębie Wolności” na terenie Głównym PW.
12. Postulowano potrzebę przywrócenia wydawania „Zeszytów Historycznych PW”.
13. Dyskutowano potrzebę stworzenia biogramów profesorów PW i ich wprowadzenia do Wikipedii.
14. Dyskutowano potrzebę dokonania inwentaryzacji tablic, pomników i nagrobków co zostało uwieńczone wydaniem następujących Książek:
 - Elżbieta Borysowicz z Muzeum PW „Wykaz zmarłych Rektorów Politechniki Warszawskiej” ISBN 978-83-7814-460-1 s. 63.
 - Elżbieta Borysowicz z Muzeum PW „Wykaz zmarłych profesorów Politechniki Warszawskiej pochowanych na Powązkach w Warszawie” ISBN 978-83-7814-461-8 s. 141.
 - Andrzej Ulmer z Muzeum PW „Doktorzy honoris causa Politechniki Warszawskiej” ISBN 978-83-7814-456-4 s. 152.
 - Zbigniew Dunin-Wilczyński „Ocalić od zapomnienia” ISBN 978-83-63164-72-0 s. 348.
15. Dyskutowano potrzebę zrekonstruowania pierwszego berła Rektora PW projektu prof. Oskara Sosnowskiego.

Inicjatywy, które rozpatrywano, lecz nie podjęto ostatecznej decyzji bądź podjęto decyzje negatywną:

1. Rozpatrywano wniosek Stowarzyszenia Kulturalnego Polska – Azerbejdżan w sprawie wmurowania tablicy upamiętniającej wkład polskich inżynierów – architektów w rozbudowę stolicy Azerbejdżanu – Baku na przełomie XIX i XX wieku na terenie lub w budynku PW.
2. Rozpatrywano wniosek Ambasadora Republiki Azerbejdżanu w sprawie wmurowania tablicy upamiętniającej wkład polskiego architekta Józefa Gosławskiego w rozbudowę stolicy Azerbejdżanu – Baku na przełomie XIX i XX wieku na terenie lub w budynku PW.
3. Rozpatrywano inicjatywę Centrum Informatyzacji stworzenia Wirtualnego Muzeum PW.
4. Rozpatrywano inicjatywę postawienia pomnika ku czci poległych studentów podczas wojny w 1920 roku.
5. Rozpatrywano inicjatywę upamiętnienia zasług wykładowców PW (Instytutu Politechnicznego).
6. Podjęto dyskusję na temat szeroko rozumianego problemu umieszczania tablic w Dużej Auli (na dolnym poziomie) Gmachu Głównego PW. Dokonano przeglądu tablic pod kątem ich lokalizacji, wielkości kroju i wysokości liter, materiału z jakiego wykonano tablice oraz treści napisów.

Wnioski są następujące:

1. Część tablic wymaga renowacji, w szczególności liter.
2. W przyszłości, przy umieszczaniu tablic należy trzymać się zasady, że tablice poświęcone wydarzeniom powinny znajdować się po prawej stronie od zejścia do Auli, a dotyczące osób po lewej.
3. Tablicę poświęconą „Zoście” należałoby przewiesić obok tablicy poświęconej gen. „Grot-Roweckiemu”. Na jej obecne miejsce należałoby powiesić w 2026 roku tablicę dotyczącą 200-lecia powstania PW.
4. Należy nie dopuszczać do umieszczania tablic wykonanych z ciemnego kamienia. W tym kontekście należałoby zmienić tablicę poświęconą gen. Grot-Roweckiemu.
5. Należy podjąć decyzję, upamiętniając jakie sprawy tablice należy wmurowywać na słupach portali, a jakie na słupach krążganków.
6. Zmiany w lokalizacji możnaby dokonać w trakcie przerw wakacyjnych i/lub powiązać z koniecznością ich renowacji.

Przewodniczący Senackiej Komisji
ds. Historii i Tradycji
Prof. dr hab. inż. Henryk Zobel
/-/

5.8. 100-lecie Odzyskania Niepodległości. Politechnika Warszawska uczestnikiem programu „Niepodległa” 2018–2021

12 września 2017 roku w Pałacu Prezydenckim odbyło się inauguracyjne posiedzenie Komitetu Narodowych Obchodów 100. Rocznicy Odzyskania Niepodległości Rzeczypospolitej Polskiej. Na mocy ustawy, Prezydent RP Andrzej Duda powołał w skład Komitetu prof. Jana Szmidta, Rektora Politechniki Warszawskiej, przewodniczącego Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich. Cztery miesiące wcześniej Decyzją nr 83/2017 z dnia 29 maja 2017 roku⁴⁶ prof. Jan Szmidt powołał Komitet Programowo-Organizacyjny Obchodów 100-lecia Odzyskania Niepodległości w Politechnice Warszawskiej, na czele którego stanął prof. Janusz Walo, prorektor ds. studenckich. W Komitecie znaleźli się także m.in. prof. Wojciech Wawrzyński, prorektor ds. ogólnych, prof. Mieczysław Nader, pełnomocnik Rektora ds. dziedzictwa PW, prof. Stanisław Radkowski, przewodniczący Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji. W tym samym roku Politechnika Warszawska przystąpiła do wieloletniego, ogólnopolskiego programu „Niepodległa” skierowanego do samorządowych instytucji kultury oraz organizacji pozarządowych. W ramach programu można było uzyskać dofinansowanie na działania o charakterze kulturalnym, artystycznym i edukacyjnym, dotyczące obchodów setnej rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości. Koordynatorem programu było Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego. W ramach przystąpienia do tej inicjatywy, wydarzenia Politechniki Warszawskiej związane z obchodami setnej rocznicy niepodległości publikowano między innymi na oficjalnej stronie internetowej poświęconej jubileuszowi *niepodlegla.gov.pl*, a Uczelnia zyskała prawo do postępowania się logotypem obchodów. Opiniowania, selekcji i doboru wydarzeń do jubileuszowego 2018 roku dokonywała Senacka Komisja ds. Historii i Tradycji w porozumieniu z władzami Uczelni, przedstawicielami jednostek Politechniki i członkami Komisji. Na zaproszenie przewodniczącego w jej spotkaniach licznie uczestniczyli także zaproszeni goście, gdyż organizacja wydarzeń często wymagała wsparcia pozauczelnianego i udziału sponsorów.

Rocznicowe obchody niepodległościowe w Politechnice Warszawskiej oficjalnie zainaugurowano 13 stycznia 2018 roku setnym koncertem z cyklu „Wielka Muzyka w Małej Auli”, który rozpoczął występ znakomitego polskiego bandoneonisty prof. Klaudiusza Barana, Rektora Uniwersytetu Muzycznego

⁴⁶ Decyzja Rektora nr 83/2017 z dnia 29/05/2017 w sprawie powołania Komitetu Programowo-Organizacyjnego obchodów 100-lecia Odzyskania Niepodległości.

im. Fryderyka Chopina w Warszawie. O oprawę muzyczną widowiska zadbała Polska Orkiestra Radiowa. W Dużej Auli zobaczyliśmy również: dyrygenta Łukasza Borowicza, śpiewaczki – Małgorzatę Pańko, Izabellę Kłosińską i Marię Domżał oraz najlepsze polskie basy-barytony – Wojciecha Gierlacha i Bartłomieja Misiudę. Wydarzenie objął honorowym patronatem wicepremier, minister nauki i szkolnictwa Wyższego, Jarosław Gowin.

Koncert otwierający
obchody 100-lecia
odzyskania niepodległości
Polski, Duża Aula w Gmachu
Głównym PW, 13 stycznia
2018 roku (fot. MW,
ze zbiorów BPW)

15 listopada 2018 roku Uczelnia obchodziła ustanowiony w 2005 roku Dzień Politechniki Warszawskiej, który w roku niepodległościowych obchodów przybrał niezwykle uroczystą formę. Profesor Jan Szmidt w przemówieniu podkreślał doniosłość chwili, nawiązując zarówno do państwowego jubileuszu, jak i nowej rzeczywistości w jakiej znalazło się szkolnictwo wyższe. *Ten rok, jubileusz 100-lecia odzyskania niepodległości jest rokiem szczególnym dla całego szkolnictwa wyższego. 1 października tego roku nastąpiła bardzo poważna zmiana w ustawie „Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce”. To w zasadzie jest nowa ustawa, ustawa która tworzy nowy ład, nowy porządek na uczelniach* – powiedział Rektor Politechniki Warszawskiej. Podczas uroczystego posiedzenia Senatu wręczono także m.in. dwie Nagrody Naukowe Politechniki Warszawskiej im. Ignacego Mościckiego. W związku z setną rocznicą odzyskania niepodległości zgromadzeni w Dużej Auli goście wysłuchali także dwóch okolicznościowych wykładów: prof. Andrzeja Jakubiaka „Politechnika Warszawska w służbie niepodległej Rzeczypospolitej” oraz „Legia akademicka w walce o odrodzenie Ojczyzny”, który wygłosił dr Adam Buława, dyrektor Muzeum Wojska Polskiego. Na zakończenie uroczystości przedstawiciele Stowarzyszenia Absolwentów i Przyjaciół Politechniki Warszawskiej, Związku Nauczycielstwa Polskiego, Niezależnego Samorządowego Związku

Zawodowego „Solidarność” przeszli pod tablice pamiątkowe, gdzie zaprezentowano rekonstrukcję historycznych wydarzeń z 1918 roku. Zabrzmiał apel poległych, a następnie odstonięto okolicznościową tablicę „W Hołdzie Poległym za Wolną Polskę Pracownikom, Studentom i Absolwentom PW – Wspólnota Akademicka w Setną Rocznicę Odzyskania Niepodległości 2018”. W uroczystości wzięły udział poczty sztandarowe trzech warszawskich uczelni: Szkoły Głównej Handlowej, Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego, Politechniki Warszawskiej oraz korporacji akademickich: „Sarmatia” i „Arkonia”⁴⁷.

Rekonstrukcja historycznych wydarzeń 1918 roku, Duża Aula w Gmachu Głównym PW, 15 listopada 2018 roku (fot. IKR)

W ramach obchodów 100-lecia Odzyskania Niepodległości Polski przed Gmachem Technologii Chemicznej Politechniki Warszawskiej ponownie stanął odlany z brązu pomnik prof. Ignacego Mościckiego. Inicjatywy jego rekonstrukcji podjął się Komitet organizacyjny powołany przez prof. Jana Szmida, Rektora Politechniki Warszawskiej. Uroczystość odstonięcia pomnika prezydenta Ignacego Mościckiego w dniu 14 grudnia 2018 roku, prowadzona przez prof. Stanisława Radkowskiego, przewodniczącego Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji, została objęta Patronatem Narodowym Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Andrzeja Dudy w Stulecie Odzyskania Niepodległości. W liście podpisanym przez podsekretarza stanu Kancelarii Prezydenta, Wojciecha Kolarskiego, czytamy: *Patronat ten został ustanowiony przez Prezydenta RP nad projektami, które wpisują się w rocznicowe obchody Stulecia Odzyskania Niepodległości i służą godnemu upamiętnieniu oraz upowszechnieniu patriotycznych postaw, dokonań i aspiracji Polaków.* Podczas wydarzenia okolicznościowe wystąpienia wygłosili prof.

⁴⁷ *Święto Politechniki Warszawskiej 2018*, „Biuletyn Politechniki Warszawskiej”, www.biuletyn.pw.edu.pl, [dostęp: 18.08.2023].

Jan Szmidt, Rektor Politechniki Warszawskiej, Jan Baster, wiceprezes Instytutu Pamięci Narodowej, prof. Ludwik Synoradzki, przewodniczący Komitetu odtworzenia pomnika. W uroczystości uczestniczyli także przedstawiciele środowisk kombatanatów i darczyńców. Popiersie prezydenta Mościckiego umieszczone na zrekonstruowanym postumencie – na wzór popiersia z 1934 roku dłuta Stanisława Romana Lewandowskiego, rzeźbiarza, absolwenta krakowskiej Szkoły Sztuk Pięknych i ucznia Jana Matejki – wykonali Anna Getler i Piotr Grzegorz Mądrach, artyści plastycy, dyplomowani konserwatorzy dzieł sztuki, absolwenci warszawskiej Akademii Sztuk Pięknych. Nieopodal prezydenckiego monumentu upamiętniającego 30-lecie pracy naukowej i profesurę Mościckiego na Uczelni stanął obelisk poświęcony Pamięci Profesorów, Pracowników, Studentów oraz Żołnierzy Września i Powstania Warszawskiego poległych i zamordowanych w latach 1939–1945. Został on przeniesiony kilka metrów dalej, z miejsca gdzie stanął pomnik prezydenta Mościckiego, na południową ścianę gmachu, bliżej Alei Niepodległości.

Logotyp przygotowany z okazji odtworzenia pomnika Ignacego Mościckiego

Uroczystość odświeżenia odtworzonego pomnika Ignacego Mościckiego, 14 grudnia 2018 roku (fot. MW, ze zbiorów BPW)

Wydarzenia związane z obchodami 100-lecia Odzyskania Niepodległości realizowane w drugim roku kadencji 2016–2020

Data	Organizator	Wydarzenie
13 stycznia 2018	Politechnika Warszawska	Setny koncert z cyklu „Wielka Muzyka w Małej Auli” – rozpoczęcie obchodów stulecia odzyskania niepodległości
6 marca 2018	Politechnika Warszawska	Promocje doktorskie i habilitacyjne, nadanie 44. Medalu Politechniki Warszawskiej
2 marca 2018	Politechnika Warszawska	„Sapienti sat” wystawa z cyklu wystaw poświęconych Dziedzictwu Warszawskiej Szkoły Rysunku Architektonicznego w 100-lecie odzyskania Niepodległości
10 kwietnia 2018	Politechnika Warszawska	Promocje doktorskie, nadanie Medalu Młodego Uczzonego i wręczenie statuetek w Konkursie o Nagrodę Czochralskiego
23 kwietnia 2018	Centrum Zarządzania Innowacjami i Transferem Technologii Politechniki Warszawskiej	Zarządzanie 4.0 – naukowe zarządzanie w awangardzie rozwoju Polski od 100 lat
19 maja 2018	Politechnika Warszawska	Piknik edukacyjny „Od mikro do makro” oraz „Noc Muzeów” w Politechnice Warszawskiej
7 czerwca 2018	Politechnika Warszawska	Wykład prof. Jana Żaryna, senatora RP pt. „Patriotyzm i niepodległość – dar czy wyzwania”
8 czerwca 2018	Wydział Samochodów i Maszyn Roboczych Politechniki Warszawskiej	11. ogólnopolskie sympozjum pt. „Historyczny rozwój konstrukcji pojazdów”
18 czerwca 2018	Politechnika Warszawska	Promocje doktorskie i habilitacyjne, nadanie 45. Medalu Politechniki Warszawskiej, wręczenie nagród w 23. edycji Konkursu o Nagrodę Siemens
22 czerwca 2018	Politechnika Warszawska	Wernisaż wystawy „Walka o wolność i tożsamość narodową. 100-lecie Niepodległości Polski”.
29 czerwca 2018	Politechnika Warszawska	Odstąpienie tablicy upamiętniającej powołanie Związku Sybiraków w 90. rocznicę jego powstania

Wydarzenia związane z obchodami 100-lecia Odzyskania Niepodległości realizowane w trzecim roku kadencji 2016–2020

Data	Organizator	Wydarzenie
22–23 października 2018	Wydział Mechaniczny Energetyki i Lotnictwa Politechniki Warszawskiej	Wystawa i konferencja „Polskie osiągnięcia lotnicze w 100-lecie Odzyskania Niepodległości <i>Per aspera ad astra</i> ”
listopad 2018 – styczeń 2019	Biblioteka Główna Politechniki Warszawskiej	Wystawa „Kierunek Niepodległa. Politechnika – Polska – Europa 1914-1921”
9 listopada 2019	Politechnika Warszawska	Wystawa „Inżynierowie w służbie społeczeństwu”
14 listopada 2018	Muzeum Politechniki Warszawskiej	Wernisaż wystawy „Legia Akademicka i odzyskanie niepodległości”
15 listopada 2018	Politechnika Warszawska	Uroczyste posiedzenie Senatu Politechniki Warszawskiej
14 grudnia 2018	Politechnika Warszawska	Odstąpienie pomnika Prezydenta Ignacego Mościckiego
15 grudnia 2018	Politechnika Warszawska	Widowisko artystyczne „Listy do Niepodległej”
4 marca 2019	Politechnika Warszawska	Wykład „Polacy w walce o niepodległość u boku Francji”
23 marca 2019	Politechnika Warszawska	Pasja wg św. Mateusza – 109. koncert z cyklu „Wielka Muzyka w Matej Auli”
26 marca 2019	Politechnika Warszawska	Uroczystość promocji doktorskich i habilitacyjnych oraz wręczenia odznak „Zasłużony dla Politechniki Warszawskiej”
7 maja 2019	Politechnika Warszawska	Generał Józef Haller – wykład i odstąpienie popiersia
13 maja 2019	Politechnika Warszawska	Spotkanie pt. „Politechnika Lwowska dla Rzeczypospolitej”
24 maja 2019	Wydział Samochodów i Maszyn Roboczych Politechniki Warszawskiej	12. Sympozjum pt. „Historyczny rozwój konstrukcji pojazdów”
25 czerwca 2019	Politechnika Warszawska	Promocje doktorskie i habilitacyjne, wręczenie Medalu Politechniki Warszawskiej oraz Medalu Młodego Uczzonego, wręczenie nagród w 24. edycji Konkursu o Nagrodę Siemens

Wydarzenia związane z obchodami 100-lecia Odzyskania Niepodległości zrealizowane w okresie sprawozdawczym w czwartym roku kadencji 2016–2020

Data	Organizator	Wydarzenie
1 października 2019	Politechnika Warszawska	Inauguracja roku akademickiego 2019/2020
17 października 2019	Wydział Elektryczny Politechniki Warszawskiej	Konferencja Naukowa – Modern Electric Transport Met’2019
15 listopada 2019	Politechnika Warszawska	Święto PW wraz z wydarzeniami towarzyszącymi
9 grudnia 2019	Muzeum Katyńskie, Politechnika Warszawska	Konferencja „Studenci, absolwenci i wykładowcy Politechniki Warszawskiej – ofiary zbrodni katyńskiej” oraz wystawy towarzyszące
1 grudnia 2019	Politechnika Warszawska	Koncert Wielka Muzyka w Małej Auli „W hołdzie Stanisławowi Moniuszce” – zespoły artystyczne Politechniki Warszawskiej
20 stycznia 2020	Stowarzyszenie Absolwentów i Przyjaciół Politechniki Warszawskiej	Salon Historyczny „Walka o zachodnie granice Rzeczypospolitej 1918–1921”
21 stycznia 2020	Politechnika Warszawska	Koncert Noworoczny „Muzyka Świata”, Wielka Muzyka w Małej Auli
27 stycznia 2020	Politechnika Warszawska	Uroczystość promocji doktorskich i habilitacyjnych
2 marca 2020	Stowarzyszenie Absolwentów i Przyjaciół Politechniki Warszawskiej	Salon Sportowy Klubu Absolwenta SAiP PW

Akcentem wieńczącym stulecie niepodległości w 2018 roku był kolejny koncert z cyklu Wielka Muzyka w Małej Auli, który z uwagi na rangę wydarzenia ponownie został zaprezentowany w Dużej Auli. Widowisko artystyczne realizowane z udziałem zespołów artystycznych Politechniki Warszawskiej zatytułowane „Listy do Niepodległej” 15 grudnia 2018 roku przyciągnęło tłumy gości.

Zaprezentowany widzom spektakl ukazywał niepodległość widzianą oczami uczestników wydarzeń. Scenariusz Dariusza Łapińskiego opracowany został na wybranych tekstach Jacka Kaczmarskiego. Artystyczną opowieść rozpoczęła scena z Tadeuszem Reytanem z 1773 roku (*Raport ambasadora*), aby w kolejnych przenieść nas do czasów rozbiorów (*Zestanie studentów*, *Wigilia na Syberii*), drugiej wojny światowej (*Dylemat*), Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (*Czerwony autobus*) aż do czasów współczesnych.

Koncert „Listy do Niepodległej”, 15 grudnia 2018 roku, Duża Aula w Gmachu Głównym PW (fot. IKR)

Obchody rocznicy odzyskania niepodległości w Politechnice Warszawskiej w kadencji Rektora prof. Krzysztofa Zaremby były kontynuowane do 2022 roku i obejmowały wydarzenia cykliczne takie jak: promocje doktorskie i habilitacyjne, koncerty z cyklu Wielka Muzyka w Matej Auli, Święto Politechniki Warszawskiej z wydarzeniami towarzyszącymi czy piknik edukacyjny. Wśród pamiątek z jubileuszu 100-lecia odzyskania niepodległości znajdziemy m.in. datownik, znaczki i okolicznościowe karty pocztowe. Niepodległościowe wspomnienie znajduje się także w archiwalnym materiale z cyklu „Moja Niepodległa” zrealizowanym przez Telewizję Polską z udziałem ówczesnego Rektora prof. Jana Szmidta w listopadzie 2018 roku. Społeczność akademicka brała także udział w ogólnokrajowych akcjach pozauczelnianych takich jak „Wywieś flagę” czy „Niepodległa do hymnu”.

Opisane dotychczas inicjatywy niepodległościowe w dużej mierze były realizowane po zasięgnięciu opinii Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji. Niemniej Komisja pod przewodnictwem prof. Stanisława Radkowskiego w kadencji 2016–2020 współpracowała także przy takich upamiętnieniach jak np. umieszczenie tablic: kwestor Marii Drac w Gmachu Głównym, prof. Jerzego Bukowskiego w Gmachu Instytutu Techniki Lotniczej i Mechaniki Stosowanej,

prof. Felicjana Piątkowskiego i prof. Andrzeja Makowskiego w Gmachu Głównym, prof. Zbigniewa Brzoski w Gmachu Aerodynamiki, prof. Dionizego Smoleńskiego w Gmachu Instytutu Techniki Ciepłej, Jana Rodowicza „Anody” przy ulicy Lwowskiej 7, prof. Jerzego Bukowskiego w Gmachu Instytutu Techniki Lotniczej i Mechaniki Stosowanej, dr inż. Teresy Walewskiej-Przyjałkowskiej⁴⁸ w holu Gmachu Samochodów i Ciągników czy tablicy upamiętniającej założenie przed 100 laty Polskiego Towarzystwa Fizycznego w Auli Gmachu Fizyki.

Tablica upamiętniająca
Teresę Walewską-
-Przyjałkowską, Gmach
Samochodów i Ciągników
(fot. BM, ze zbiorów BPW)

Komisja zajęła się także opiniowaniem umieszczenia rzeźby prof. Czesława Witolda Krassowskiego na terenie dziedzińca Wydziału Architektury, pomnika prof. Mieczysława Pożaryskiego na skwerze przed Gmachem Elektrotechniki, uczczenia pamięci prof. Karola Pomianowskiego i prof. Mieczysława Rybczyńskiego na Wydziale Instalacji Budowlanych, Hydrotechniki i Inżynierii Środowiska, pomnika-repliki szybowca klasy światowej PW-5 na terenie głównym Politechniki Warszawskiej⁴⁹.

⁴⁸ Zginęła 10 kwietnia 2010 roku w katastrofie samolotu Tu-154 w Smoleńsku, udając się wraz z polską delegacją na obchody 70. rocznicy zbrodni katyńskiej jako przedstawicielka Rodzin Katyńskich.

⁴⁹ Na podstawie opracowania z archiwum Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji: *Tematy Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji w latach 2017–2020* prof. S. Radkowskiego.

Ławka prof. Mieczysława
Pożaryskiego przed
Gmachem Elektrotechniki
(fot. A. Kulig)

5.9. Konstytucja dla Nauki a uczelniana transformacja

Rok 2018 był dla Politechniki Warszawskiej ważny nie tylko ze względu na 100-lecie Odzyskania Niepodległości. 1 października 2018 roku weszła w życie Konstytucja dla Nauki – ustawa Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, która wprowadziła nowy model zarządzania uczelniami. Tym samym Politechnika Warszawska rozpoczęła intensywne działania mające na celu wdrożenie ustawy. Opracowano nowy Statut Uczelni zatwierdzony przez Senat na mocy Uchwały nr 362/XLIX/2019 z dnia 26 czerwca 2019 roku⁵⁰, a wkrótce potem nowe regulaminy: organizacyjny, pracy i wynagradzania. Powołana została pierwsza Rada Uczelni i utworzonych zostało pięć szkół doktorskich. Dokonano także przyporządkowania kierunków studiów prowadzonych w Politechnice Warszawskiej do dyscyplin naukowych. W maju 2019 roku został przedstawiony skład Rady Doskonałości Naukowej – nowego organu działającego na rzecz rozwoju kadry naukowej, w którym zasiedli również przedstawiciele PW. W październiku powołano Rady Naukowe Dyscyplin. Wszystkie te działania, zgodne z misją i strategią rozwoju Politechniki Warszawskiej, koncentrowały się na utrzymaniu statusu wiodącej uczelni technicznej w kraju oraz umacnianiu znaczącej pozycji w europejskiej przestrzeni szkolnictwa wyższego. Uznaniem starań wspólnoty akademickiej było przyznanie Politechnice

⁵⁰ Uchwała nr 362/XLIX/2019 z dnia 26/06/2019 roku w sprawie uchwalenia Statutu Politechniki Warszawskiej.

Warszawskiej statusu uczelni badawczej w 2019 roku⁵¹ oraz przystąpienie Politechniki do konsorcjum ENHANCE – „Uniwersytety Europejskie”⁵². Oba projekty zostały uznane za doskonałą szansę na przełom w umiędzynarodowieniu uczelni i znaczny postęp w dydaktyce. *Umiędzynarodowienie działalności w najbliższych latach umożliwi zacieśnianie więzi z wiodącymi ośrodkami naukowymi w ramach wzajemnych kontaktów uwzględniających wymianę kadr, staże naukowe czy programy wspierające innowacyjną działalność i podnoszące prestiż naszej Uczelni* – powiedział prof. Krzysztof Zaremba, Rektor Politechniki Warszawskiej⁵³. Dobrą okazją do wymiany poglądów stała się w tym kontekście konferencja naukowa „Transformacja akademickiego szkolnictwa wyższego w Polsce w okresie 30-lecia: 1989–2019”, zorganizowana w Politechnice Warszawskiej dla Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich, Fundacji Rektorów Polskich oraz wspólnoty akademickiej Uczelni. Podczas spotkania dokonano przeglądu i oceny dorobku procesu przemian w szkolnictwie wyższym w Polsce w okresie transformacji 1989–2019 na gruncie nauk o polityce i administracji (nauk o polityce publicznej) oraz nauk o zarządzaniu i jakości (nauk o zarządzaniu) z perspektywy systemowej oraz instytucjonalnej. We wrześniu 2019 roku Politechnika podpisała Deklarację Społecznej Odpowiedzialności Uczelni⁵⁴.

Niestety pandemia COVID-19 sprawiła, że w semestrze letnim roku akademickiego 2019/2020 szkolnictwo wyższe znalazło się w trudnej sytuacji związanej z ogólnościwiatową epidemią koronawirusa. Pandemia i związana z nią izolacja spowodowały, że Politechnika Warszawska w trybie pilnym musiała podjąć działania związane z rozpoczęciem kształcenia w trybie całkowicie zdalnym. Zarządzenie nr 16/2020 Rektora PW z dnia 11 marca 2020 roku w sprawie podjęcia w Politechnice Warszawskiej działań zapobiegających

⁵¹ Uzyskując trzecią lokatę, Politechnika Warszawska znalazła się w gronie dziesięciu uczelni-laureatów konkursu „Inicjatywa Doskonałości – Uczelnia Badawcza” Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, które w latach 2020–2026 zostali nagrodzeni otrzymywaniem zwiększonej o 10% subwencji.

⁵² W listopadzie 2019 roku Rektor PW podpisał umowę konsorcjum z rektorami sześciu czołowych politechnik w Europie: Politechniki w Berlinie, RTWH w Aachen, Uniwersytetu Technicznego Chalmersa w Göteborgu, Norweskiego Uniwersytetu Naukowo-Technicznego w Trondheim, Politechniki w Mediolanie i Politechniki w Walencji.

⁵³ *Co się wydarzyło w 2020 roku?*, „Biuletyn Politechniki Warszawskiej”, www.biuletyn.pw.edu.pl [dostęp: 18.08.2023].

⁵⁴ Strategia Społecznej Odpowiedzialności Politechniki Warszawskiej została przyjęta na mocy Uchwały nr 113/L/2021 z dnia 23 czerwca 2021 roku w sprawie przyjęcia Strategii Społecznej Odpowiedzialności Politechniki Warszawskiej do roku 2030.

Księga pamiątkowa wyłożona z okazji uzyskania statusu Uczelni Badawczej, 10 lutego 2020 roku (fot. IKR)

rozprzestrzenianiu się koronawirusa⁵⁵, zobowiązywało dziekanów do ogłoszenia listy zajęć prowadzonych zdalnie. Od dnia 12 marca 2020 roku zostały zawieszona zajęcia dydaktyczne, z wyjątkiem tych prowadzonych zdalnie, na wszystkich kierunkach studiów I i II stopnia (licencjackich, inżynierskich, magisterskich), we wszystkich trybach (stacjonarne, niestacjonarne), w szkołach doktorskich, na studiach podyplomowych, w tym w Szkole Biznesu PW oraz na Uniwersytecie Trzeciego Wieku PW i w innych jednostkach prowadzących kształcenie (OKNO, SJO, SWiFS)⁵⁶. Inauguracja roku akademickiego 2020/2021 została przeprowadzona przy zachowaniu odpowiednich środków bezpieczeństwa takich jak zachowanie dystansu czy maseczek. Poza reprezentacją Uczelni i gośćmi zgromadzonymi w Dużej Auli, z udziałem m.in. prezydenta RP Andrzeja Dudy, wspólnota akademicka mogła włączyć się w wydarzenie jedynie za pośrednictwem przekazu *online*. Dzień Politechniki Warszawskiej, obchodzony tradycyjnie 15 listopada, odbył się po raz pierwszy – i jak dotychczas ostatni – wyłącznie w formule elektronicznego przekazu z gabinetu Rektora PW prof. Krzysztofa Zaremby.

A jak w tym czasie funkcjonował obszar kultury i tradycji w Uczelni? Komunikację, w tym kształcenie, wspólnoty akademickiej, która zresztą aktywnie włączała się i współdziałała w działaniach pomocowych (np. produkując przyłbice ochronne), umożliwiwały zdalne platformy. Informacje o wydarzeniach można było m.in. wymieniać podczas czatów *online* prowadzonych

⁵⁵ Zarządzenie nr 16/2020 Rektora PW z dnia 11 marca 2020 roku w sprawie podjęcia w Politechnice Warszawskiej działań zapobiegających rozprzestrzenianiu się koronawirusa.

⁵⁶ A. Kamińska, I. Koptoń-Rynec, J. Ślubowski, *Podsumowanie działalności Politechniki Warszawskiej w okresie 1.09-2012–31.08.2020*, Politechnika Warszawska, Warszawa 2020.

za pośrednictwem MS Teams z prorektorem ds. studenckich prof. Januszem Walo. Muzeum Politechniki Warszawskiej, korzystając ze środków elektronicznego przekazu, uczestniczyło w życiu Uczelni poprzez nagrywanie filmów z wystaw i wywiadów, które następnie były zamieszczane na kanale You Tube Politechniki Warszawskiej. Wśród zrealizowanych w tym czasie tematów znalazły się rozmowa z inż. arch. Ewą Anną Wasiutyńską – *Technika i Sztuka*, wystawy: „Ordery Świata”, „Prezydent Ignacy Mościcki i jego czasy”, „Korporacje akademickie”, „Naukowy testament” prof. Stefana Hausbrandta oraz filmy z serii „Ciekawe eksponaty w zbiorach Muzeum PW” takie jak: „Pierwszy nadajnik Radiostacji Poznańskiej”, „Mikrokomputer μMCS 85”. Interesującą inicjatywą wykazało się również Biuro Promocji i Informacji⁵⁷, organizując pod koniec roku 2020 „Quiz wiedzy o PW” z wykorzystaniem platformy MS Teams. Wśród pytań znalazły się m.in. te z obszaru historii, politechnicznych świąt i zwyczajów czy też sławnych absolwentów Uczelni.

5.10. Działania na progu 200-lecia Politechniki Warszawskiej

W latach 2020–2024, w kadencji Rektora Politechniki Warszawskiej prof. Krzysztofa Zaremby, przewodniczącym Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji został prof. Andrzej Kulig. Ze względu na pandemię koronawirusa Komisja początkowo uczestniczyła w spotkaniach organizowanych w formule zdalnej. Do posiedzeń w formule tradycyjnej członkowie Komisji wrócili we wrześniu 2022 roku. Jednym z ważniejszych wątków rozwijanych przez Komisję było 200-lecie Politechniki Warszawskiej. Ponieważ Uczelnia pracowała w tym czasie nad Strategią Rozwoju do roku 2030, Senacka Komisja ds. Historii i Tradycji podjęła się zaopiniowania tego dokumentu w ujęciu nawiązującym do początków Politechniki. Sugestia przewodniczącego Komisji włączająca do Strategii myśl Cypriana Kamila Norwida: *Aby mierzyć drogę przyszłą, trzeba wiedzieć skąd się wyszło* nie tylko została przedstawiona członkom posiedzenia, ale i znalazła się w finalnej publikacji. Przewodniczący zauważył z uznaniem, że już na etapie w roboczej wersji Strategii zamieszczono w niej wzmianki dotyczące historii i tradycji naszej Uczelni. Podkreślił jednocześnie, że jubileusz *stwarza doskonałą okazję do upowszechnienia dotychczasowego dorobku naukowego i społeczno-środowiska akademickiego naszej Uczelni, a z drugiej strony rozwijania warunków do prowadzenia badań i kształcenia poprzez rozbudowę*

⁵⁷ Obecnie funkcjonujące pod nazwą Biura Komunikacji i Promocji.

infrastruktury badawczej, dydaktycznej i socjalnej. Według prof. Andrzeja Kuliga takim przedsięwzięciom sprzyjałby program inwestycyjny, który mógłby stanowić istotny wkład w ten jubileusz. Dodał również, że Strategia jako wizja przyszłości powinna inspirować przez kolejne lata do działania, wzmacniając identyfikację członków wspólnoty akademickiej z Uczelnią, co niewątpliwie mogłoby wspomóc jej realizację. Strategia rozwoju do roku 2030 została przyjęta jednogłośnie i pozytywnie zaopiniowana przez członków Komisji po uwzględnieniu uwag, które zyskały przychyłność obecnego na posiedzeniu prorektora ds. ogólnych prof. Mirosława Karpierza⁵⁸.

Równie ważnym zadaniem Komisji było zaopiniowanie Statutu Politechniki Warszawskiej, do którego Komisja zgłosiła uwagi związane z odznakami Politechniki Warszawskiej, wprowadzaniem studentów w historię Uczelni czy mocniejszego umocowania w Statucie Muzeum PW. Prof. Mirosław Nader stwierdził, że przedstawione zmiany do Statutu idą w dobrym kierunku, nadmieniając jednocześnie o identyfikacji wydziałów, które na mocy ugruntowanej tradycji posiadają sztandary i prawo do znaków wydziałowych. Według profesora zarządzenie Rektora mogłoby uregulować prawa wydziałów w tym zakresie. Wprowadzenie do historii zostało zaproponowane jako część wydziałowych inauguracji, przy czym wskazano na konieczność równoczesnego upowszechniania materiałów o dziejach Uczelni. Prorektor prof. M. Karpierz po wysłuchaniu opinii członków Komisji zaproponował alternatywne rozwiązania dla zgłoszonych pomysłów, inne niż włączenie ich do Statutu⁵⁹.

Senacka Komisja ds. Historii i Tradycji w kontekście jubileuszu Uczelni, a zarazem 200. rocznicy śmierci Stanisława Staszica powróciła także do inicjatywy budowy jego pomnika. Prof. Mirosław Nader zadeklarował pomoc w okazaniu związanych z tym archiwalnych materiałów, przekazanych na jego ręce przez prof. Włodzimierza Zycha (1929–2013), którego ostatnią inicjatywą było popiersie prof. Mieczysława Wolfkego. Członkowie Komisji ustalili, że oprócz cytatów ze Stanisława Staszica trudno znaleźć w Politechnice Warszawskiej jego wizerunek⁶⁰. Kwestia powrotu do inicjatywy w wymiarze organizacyjnym pozostała nierozstrzygnięta.

⁵⁸ Protokół 6. Posiedzenia Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji w dniu 7 grudnia 2021 roku.

⁵⁹ Muzeum Politechniki Warszawskiej ujmuje dział 1, rozdział 1, § 9, ust. 4 Statutu Politechniki Warszawskiej z 2021 roku w brzmieniu: *Zachowaniu i pielęgnowaniu tradycji służy w szczególności Muzeum Politechniki Warszawskiej, gromadzące dobra kultury i pamiątki związane z historią Uczelni.*

⁶⁰ Rycina z wizerunkiem i popiersie Stanisława Staszica znajdują się obecnie w sali ekspozycyjnej Muzeum Politechniki Warszawskiej. Cytat ze ścienną płaskorzeźbą znajduje się w Małej Auli Gmachu Głównego Politechniki Warszawskiej.

Andrzej Kulig urodził się 30 czerwca 1955 r. w Limanowej. W 1979 ukończył Wydział Inżynierii Sanitarnej i Wodnej Politechniki Warszawskiej. W tymże roku rozpoczął pracę jako asystent, od 1987 – adiunkt. Pracę doktorską obronił z wyróżnieniem w 1987, uzyskując stopień doktora nauk technicznych. Habilitował się w 2003 na podstawie monografii *Metody pomiarowo-obliczeniowe w ocenach oddziaływania na środowisko obiektów gospodarki komunalnej*. W 2007 został mianowany profesorem PW. Ukończył studia podyplomowe w IHE Delft w Holandii. Odbył staże naukowe w Holandii, m.in.

jako stypendysta UNESCO w The Royal Netherlands Meteorological Institute, oraz w Szwecji.

Głównymi obszarami jego zainteresowań badawczych są: ochrona powierzchni ziemi, olfaktometria oraz zintegrowana ochrona środowiska. Jest autorem, współautorem lub redaktorem monografii, książek i rozdziałów (ok. 30), artykułów naukowych (ponad 80), innych publikacji naukowo-technicznych (ok. 50), referatów, raportów i ekspertyz (razem blisko 400) oraz haseł w Wielkiej Encyklopedii PWN. Należy do Scientific Committee i uczestniczył w cyklicznej konferencji NOSE International Conference on Environmental Odour Monitoring and Control (w latach 2010–2022). Recenzuje publikacje w czasopismach, m.in. „Applied Sciences”, „Archives of Environmental Protection”, „Roczniku Ochrony Środowiska”. Wypromował czterech doktorów nauk technicznych oraz recenzował 7 prac doktorskich i 4 rozprawy habilitacyjne.

W latach 1993–2000 pełnił funkcję zastępcy dyrektora ds. naukowych w Instytucie Systemów Inżynierii Środowiska. W latach 2012–2019 prodziekan ds. ogólnych i nauki na Wydziale Inżynierii Środowiska PW, a w latach 2019–2020 dziekan Wydziału Instalacji Budowlanych, Hydrotechniki i Inżynierii Środowiska PW. W latach 2018–2022 kierował Katedrą Ochrony i Kształtowania Środowiska PW, a w latach 2004–2007 Zakładem Ochrony Środowiska Miejskiego. Od 1991 pełni funkcję kierownika Zespołu Ochrony Powierzchni Ziemi. Od 2008 jest redaktorem Prac Naukowych PW serii „Inżynieria Środowiska”. Członek Senackich Komisji PW: w latach 2008–2012 ds. Rozwoju Kampusów Akademickich, 2012–2019 ds. Nauki, 2019–2020 ds. Mienia i Finansów. W latach 2012–2016 członek Rady Bibliotecznej PW, a w latach 2016–2019 jej przewodniczący. Między 2016 a 2020 przewodniczył Komisji ds. Etyki Badań Naukowych z Udziałem Ludzi na Wydziale IBHiŚ. Był członkiem Rady Naukowej Instytutu Podstaw Inżynierii Środowiska PAN (2018–2022). Należy do Rady Redakcyjnej czasopisma „Archives of Environmental Protection”. W latach 1995–2017 był biegłym

sądowym z zakresu ochrony środowiska. Jest członkiem Rady Wydziału IBHiŚ, a od 2019 – Rady Naukowej Dyscypliny Inżynieria Środowiska, Górnictwo i Energetyka.

Został odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi (2002), Medalem Złotym za Długoletnią Służbę (2009), Medalem Komisji Edukacji Narodowej (2015). Przyznano mu nagrodę w 21. edycji Konkursu „Ekolaury Polskiej Izby Ekologii 2022” i nagrodę Best Presentation: Central European Conference ECOpole’22. Otrzymał kilkanaście nagród Rektora Politechniki Warszawskiej za działalność naukową, dydaktyczną i organizacyjną.

W kadencji 2020–2024 zasiada w Senacie PW i pełni funkcję przewodniczącego Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji, a także jest członkiem Rady Muzeum Politechniki Warszawskiej. Współautor i współredaktor naukowy monografii pt. *Od inżynierii wodnej przez technikę sanitarną do inżynierii środowiska. W 100-letniej tradycji Politechniki Warszawskiej* (2016) oraz redaktor opracowania pt. *Politechnika Warszawska. Historia i tradycja w zarysie* (2023).

W życiu prywatnym uprawia turystykę wysokogórską i krajoznawczą, interesuje się fotografią i działkowaniem. Autor kilkudziesięciu artykułów popularnonaukowych i biograficznych, reportaży podróżniczych i felietonów.

Popiersie Stanisława Staszica znajdujące się w Muzeum PW (fot. IKR)

Niemniej mimo problemów jakie Senacka Komisja ds. Historii i Tradycji napotykała na przestrzeni dekad, w kadencji prof. Andrzeja Kuliga, tj. jesienią 2022 roku udało się o odnowić w Dużej Auli tabliczki informacyjne pod płytami pamiątkowymi upamiętniającymi studentów Politechniki Warszawskiej poległych w obronie niepodległości Polski w latach 1918–1920, co postulował jeszcze prof. Henryk Zobel pod koniec swojej kadencji w 2016 roku. Jednocześnie prof. Andrzej Kulig podkreślił, że również inne miejsca pamięci związane z historią Politechniki Warszawskiej wymagają takiej renowacji.

Kolejną inicjatywą, która przejawiała się w protokołach posiedzeń Komisji minionych kadencji, a została zrealizowana w 2022 roku, są tabliczki „W dowód pamięci” zamieszczane przy zniczach i kwiatach składanych na grobach zmarłych profesorów i pracowników Politechniki Warszawskiej. Przy tej okazji członkowie Komisji zgłosili konieczność wykonania stojaków na wieńce i wiązanki składane podczas uroczystości w Uczelni. Zostały one wykonane w 2024 roku.

Tabliczki „W dowód pamięci” umieszczane przy zniczach (fot. ze zbiorów BKiP)

Mimo braku formalnych założeń dla jubileuszu 200-lecia Uczelni już w 2021 roku, po zaprezentowaniu przez prof. Mirosława Nadera na jednym z posiedzeń Komisji dokumentu pt. „Przedstawienie i omówienie założeń do opracowania materiałów (danych) na temat historii i działalności Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji” przewodniczący Komisji wskazał, że taka tematyczna publikacja może stanowić jeden z elementów przygotowania do obchodów 200-lecia tradycji Politechniki. Na autorkę monografii związanej z historią Uczelni i działalnością Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji wskazano Izabelę Koptoń-Rynec, rzeczniczkę prasową Politechniki Warszawskiej w latach 2017–2021, ściśle współpracującą z powołanymi zespołami zadaniowymi: redakcyjnym i technicznym pod przewodnictwem prof. Andrzeja Kuliga. Publikację pod roboczym tytułem *Historia Politechniki Warszawskiej w świetle działalności Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji. Pięć dekad ochrony dziedzictwa PW* zaplanowano na 2024 rok.

Zadecydowano, że równoległe z monografią, dotyczącą ochrony dziedzictwa Politechniki Warszawskiej powstanie jeszcze jedno opracowanie, które w zwartej formie przedstawi dzieje Politechniki Warszawskiej. Do realizacji tego zadania wskazano dr. Andrzeja Ulmera, dyrektora Muzeum Politechniki Warszawskiej. Publikacja ukazała się w 2023 roku pt. *Politechnika Warszawska. Historia i tradycja w zarysie* w formule nieco szerszej niż początkowo zakładano, również ze względu na bogaty materiał ilustracyjny. Wydawnictwo zyskało także formę pliku cyfrowego, który został przekazany do Biblioteki Głównej PW. Pod obrady Komisji złożono także projekt wydawnictwa pt. *Wybitne kobiety Politechniki Warszawskiej*, który powstał w ramach prac Rektorskiej Komisji ds. Społecznej Odpowiedzialności. Po uzyskaniu pozytywnej opinii co do jego kontynuacji, prace nad tytułem zostały zawieszono na czas nieokreślony ze względów organizacyjnych i trudnością pozyskania autorów do kontynuacji opracowania.

Jedną z ciekawszych i sfinalizowanych inicjatyw jaką opiniowała Senacka Komisja ds. Historii i Tradycji w kadencji 2020–2024 było również wystąpienie Politechniki Warszawskiej z wnioskiem do Senatu RP dotyczącym uczczenia w 2022 roku postaci Mieczysława Wolfkego, profesora zwyczajnego Politechniki Warszawskiej (1883–1947): *Celem uhonorowania profesora Mieczysława Wolfkego, Senat PW zobowiązuje Rektora PW do złożenia wraz z Polskim Towarzystwem Fizycznym, Politechniką Warszawską, Komitetem Fizyki PAN oraz Polskim Stowarzyszeniem Fotonicznym, wniosku do Senatu RP o ogłoszenie roku 2022 Rokiem profesora Mieczysława Wolfkego*⁶¹. Profesor Mieczysław Nader na

⁶¹ Uchwała nr 135/L/2021 Senatu Politechniki Warszawskiej z dnia 22 września 2021 roku w sprawie ogłoszenia roku 2022 Rokiem profesora Mieczysława Wolfkego w Politechnice Warszawskiej.

jednym ze spotkań Komisji przypomniał o dotychczasowych inicjatywach dotyczących profesora Wolfkego wskazując m.in., że jedna z ostatnich nisz w Dużej Auli Gmachu Głównego PW, od strony Klubu Absolwentów została „zagospodarowana” przez popiersie prof. M. Wolfkego, co było inicjatywą prof. Włodzimierza Zycha. Prorektor ds. ogólnych prof. M. Karpierz dodał, że w Gmachu Fizyki została umieszczona tablica pamiątkowa z medalionem Wolfkego. Profesor M. Karpierz nadmienił jednocześnie o ustanowionej przez Rektora Nagrodzie im. Mieczysława Wolfkego za wybitne osiągnięcia naukowe. Dr inż. Krzysztof Petelczyc z Wydziału Fizyki poprosił o poparcie wniosku, podkreślając, że w obchodach Roku Prof. M. Wolfkego nacisk położony będzie nie tyle na uczczenie postaci profesora i jego osiągnięć, co na wyciągnięcie z tych osiągnięć inspiracji dla przyszłych pokoleń. Jak czytamy w protokole z posiedzenia Komisji podejmowane działania powinny być nastawione na „zaszczepienie” politechnicznego myślenia, że *z każdego odkrycia może się narodzić zastosowanie, które potem może stanowić osiągnięcie cywilizacyjne*⁶². I choć Senat RP nie podjął się procedowania tej uchwały, o czym na spotkaniu 7 grudnia 2021 roku poinformował Komisję prorektor ds. ogólnych prof. Mirosław Karpierz, uhonorowanie Profesora M. Wolfkego przewidziano podczas uroczystej sesji Senatu Politechniki Warszawskiej. Finalnie harmonogram obchodów Roku Prof. Wolfkego został szczegółowo opisany na dedykowanej stronie internetowej wolfke.fizyka.pw.edu.pl, gdzie w harmonogramie zostały ujęte takie wydarzenia jak chociażby sympozjum naukowe „Mieczysław Wolfke 1922–2022”, które towarzyszyło obradom Ogólnopolskiego Forum Dziekanów Wydziałów Fizyki i Dyrektorów Instytutów Fizyki oraz Nadzwyczajnemu Posiedzeniu Komitetu Fizyki PAN.

W kadencji prof. Andrzeja Kuliga jako przewodniczącego Komisji omawiano również m.in. takie inicjatywy jak: upamiętnienie (z udziałem Stowarzyszenia Absolwentów i Przyjaciół PW) studentów walczących w 36. Pułku Piechoty Legii Akademickiej w powstającym Muzeum Bitwy Warszawskiej w Ossowie, czy też uhonorowanie pamięci zamordowanych w Katyniu członków wspólnoty Politechniki Warszawskiej⁶³. Jednym z punktów obrad Komisji było także „Zaopiniowanie wniosku Wydziału Inżynierii Materiałowej PW dotyczącego uhonorowania i utrwalenia pamięci o profesorze Henryku Matyi w setną rocznicę Jego urodzin poprzez nadanie Jego imienia sali 020 – Laboratorium Materiałów Amorficznych, mieszczącej się w Gmachu Wydziału Inżynierii Materiałowej PW”.

⁶² Protokół 5. Posiedzenia Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji w dniu 7 września 2021 roku.

⁶³ Inicjatywa Stowarzyszenia Parafiada im. św. Józefa Kalasancjusza dotycząca upamiętnienia Ofiar Zbrodni Katyńskiej, związanych z Politechniką Warszawską, w ramach programu edukacyjnego „Katyń... ocalić od zapomnienia”.

Wniosek przedstawił prof. Tadeusz Kulik. Wśród planowanych upamiętnień rozpatrywanych na posiedzeniach Komisji znalazły się również: „Zaopiniowanie wniosku Wydziału Zarządzania dotyczącego uhonorowania i utrwalenia pamięci o Karolu Adamieckim, profesorze Politechniki Warszawskiej, z okazji 100 lat nauk o zarządzaniu w naszej Uczelni, w formie tablicy umieszczonej w Gmachu Nowym Technologicznym przy ulicy Narbutta 85” – wniosek przedstawiła prof. Anna Kosieradzka; „Zaopiniowanie wniosku o upamiętnienie absolwenta Politechniki Warszawskiej, Profesora Mieczysława Grzegorza Bekkera (1905–1989), w formie popiersia umieszczonego w Gmachu Głównym” – wniosek przedstawił prof. Piotr Przybyłowicz. Na posiedzeniach Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji pojawił się także wątek 100-lecia Wydziału Elektrycznego, który jako Wydział Elektrotechniczny Politechniki Warszawskiej 14 czerwca 1921 roku rozpoczął pracę dydaktyczną i naukową, jako samodzielna jednostka.

Jubileuszu 200-lecia Politechniki Warszawskiej i warszawskiego szkolnictwa wyższego oraz towarzyszących mu przygotowań nie doczekał niestety prof. Władysław Findeisen, któremu Senacka Komisja ds. Historii i Tradycji zawdzięcza w 1981 roku powstanie – w kontynuacji działań Zespołu ds. Historii. Wybrany w pierwszych po wieloletniej przerwie wolnych wyborach władz Uczelni prof. Władysław Findeisen, Rektor Politechniki Warszawskiej w latach 1981–1985, zmarł 7 marca 2023 roku w Warszawie. Z tej okazji w Muzeum Politechniki Warszawskiej wystawiono do wpisów księgę kondolencyjną. W perspektywie działań upamiętniających Rektora przewidziano m.in. wystawę w Muzeum PW, któremu syn profesora przekazał pozostałe po ojcu pamiątki.⁶⁴

Księga kondolencyjna
prof. Władysława
Findeisena wyłożona w sali
ekspozycyjnej Muzeum PW
w Gmachu Głównym
(fot. IKR)

⁶⁴ Wystawa pt. „Życie i działalność Rektora Politechniki Warszawskiej prof. Władysława Findeisena” została otwarta 27 listopada 2023 roku w sali ekspozycyjnej Muzeum PW.

Rok 2026 dla Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji, jak i członków wspólnoty akademickiej, będzie niewątpliwie czasem pogłębionej refleksji nie tylko nad nauką i materialną spuścizną Politechniki Warszawskiej, ale także nad jej wartościami, kształtującymi przez wieki pokolenia studentów i wykładowców. Realia funkcjonowania Uczelni w czasach współczesnych wymagają bowiem silnych podstaw instytucjonalnych zbudowanych wokół wspólnych celów i etosu akademickiego, a jednocześnie spełniających międzynarodowe standardy. I tak jak po zamknięciu Szkoły Przygotowawczej do Instytutu Politechnicznego uzdolniona technicznie młodzież pobierała nauki poza granicami Rzeczypospolitej, nie mając przez dekady alternatywy na ziemiach ojczystych, tak teraz jej kształcenie dokonuje się z wyboru w modelu współpracy międzynarodowej i wymiany akademickiej z uczelniami na całym świecie. W wyniku rozmaitych doświadczeń, jakie spotykały Politechnikę Warszawską na przestrzeni wieków, Uczelnia osiągnęła pełną dojrzałość, która zobowiązuje nie tylko do zapewnienia jej dalszego odpowiedzialnego rozwoju, ale także do zachowywania pamięci o tych wszystkich, którzy przyczynili się do umocnienia jej dobrego imienia i zajęcia należnego miejsca pośród najlepszych uczelni technicznych.

Zakończenie

Publikacja, umocowana Decyzją Rektora Politechniki Warszawskiej prof. Krzysztofa Zaremby nr 125/2021 z dnia 2 czerwca 2021 roku, została zainicjowana przez dr. hab. inż. Andrzeja Kuliga, prof. uczelni, w gronie Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji funkcjonującej pod przewodnictwem prof. Andrzeja Kuliga. Bezpośrednią przyczyną, dla której zdecydowano się na podjęcie tego zadania, była nadchodząca rocznica 200-lecia Uczelni korzeniami sięgającej do 1826 roku. I tak, jak na przestrzeni dwóch stuleci Politechnika Warszawska podlegała przeróżnym procesom kształtującym jej obecne oblicze, tak przygotowanie niniejszego wydawnictwa wymagało niejednokrotnie dogłębnego sięgania do uczelnianych archiwów, aby dotrzeć do przyczyn zaistniałych okoliczności czy wydarzeń. Wydawałoby się, że pięć dekad, to okres dość krótki dla historycznych podsumowań, niemniej w tym przypadku tytułowe „pół wieku” to aż jedna czwarta z życia Politechniki Warszawskiej. Chęć upamiętnienia przemian jakie zachodziły w Uczelni od roku 1826 do 1976 sprawiły, że po 150 latach Rektor PW powołał Zespół Naukowy ds. Historii w obliczu zbliżającego się jubileuszu Uczelni. Próby uporządkowania dziejów Politechniki już wówczas przysparzały nie lada trudności, gdyż uczelniane archiwa czy biblioteczne zasoby ulegały na przestrzeni dekad rabunkowej polityce okupantów rosyjskich i niemieckich, którzy wywieźli dużą część politechnicznego dziedzictwa na swoje terytoria. Niestety próby ich odzyskania nie zawsze kończyły się powodzeniem. Część zachowanego dziedzictwa naszej Uczelni w postaci różnego rodzaju druków znajduje się obecnie w zasobach Archiwum Państwowego w Milanówku. Mimo wszystko okres od momentu powstania Szkoły Przygotowawczej do Instytutu Politechnicznego aż do ustanowienia Warszawskiego Instytutu Politechnicznego im. cara Mikołaja II w 1898 roku jest niezwykle ubogi w pamiątki tego okresu, gdyż zaledwie po trzech latach funkcjonowania, na

skutek represji po wybuchu powstania listopadowego, Szkoła została zamknięta. Powstała w 1915 roku Politechnika Warszawska z polskim językiem wykładowym i funkcjonująca pod niezmienną do czasów współczesnych nazwą, po II wojnie światowej zaczęła porządkować i na nowo gromadzić swój majątek z dużym udziałem Biblioteki Głównej, której mimo dotkliwych strat udało się zachować część przedwojennych woluminów.

Proces wydawniczy niniejszej publikacji od samego początku uwzględnił wskazany w Decyzji Rektora cel, a mianowicie *zebranie i opracowanie rozproszonych materiałów oraz dokumentów źródłowych dotyczących zdarzeń i postaci związanych z historią Politechniki Warszawskiej na przestrzeni lat na tle działalności Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji*. Podstawowym źródłem informacji do opracowania tego wydawnictwa były protokoły z posiedzeń Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji, wcześniej Zespołu Naukowego ds. Historii, zarówno cząstkowe – ze spotkań odbywających się kilka razy w roku, jak i podsumowujących daną kadencję. Zostały one pozyskane zarówno z uczelnianego archiwum, gdzie deponowano je po zakończeniu kadencji przewodniczącego, jak i bezpośrednio, od żyjących przewodniczących, którzy niejednokrotnie dostarczali materiały uzupełniające. Jednakowoż nie każda z kadencji Komisji była dobrze opisana. W trudnych czasach stanu wojennego brakuje chociażby odniesień Komisji do wydarzeń z początku lat osiemdziesiątych, co niewątpliwie mogłoby pomóc w opisanu tamtej rzeczywistości. Materiału faktograficznego w postaci protokołów Komisji zabrakło również z lat 1990–1993 tj. z kadencji prof. Jacka Kapkowskiego, zmarłego w 1995 roku. Informacje na temat tego okresu pozyskano z innych źródeł, choć należy wspomnieć, że również sprawozdania Rektora z działalności Politechniki Warszawskiej za pierwsze lata przełomu ustrojowego są niezwykle ubogie w faktografię dotyczącą obszaru historii i tradycji Uczelni. Materiały z tego okresu mogłyby zdecydowanie ubogacić wiedzę o zmianach realizowanych „na gorąco” w pierwszych latach III Rzeczypospolitej w kontekście uczelnianym, choć jednocześnie ten dotkliwy brak archiwaliów uświadamia, jak ważne jest docenianie historii, która dzieje się na bieżąco i na którą składają się wysiłki całej wspólnoty akademickiej. Konsekwencją wspomnianych niedostatków jest między innymi brak wyszczególnienia w niniejszej publikacji niektórych upamiętnień takich jak np. wydziałowe tablice, popiersia itp., choć warto podkreślić, że jej celem było ukazanie kierunku działań Komisji w kontekście podejmowanych inicjatyw historycznych, a nie drobiazgową inwentaryzację pamiątek. Opracowaniem komplementarnym w tym zakresie, zawierającym taki spis, zilustrowany bogatym materiałem zdjęciowym, jest niewątpliwie album *Ocalić od zapomnienia* Zbigniewa Dunin-Wilczyńskiego wydany z okazji 100-lecia Odnowienia Tradycji Politechniki Warszawskiej w 2015 roku.

Problematyczne okazało się także ujednolicanie pisowni nazewnictwa wydarzeń, inaczej wzmiankowanych w publikacjach, a inaczej np. w aktach prawnych Uczelni. Warto również zauważyć, że obchodzone na przestrzeni lat te same rocznice funkcjonowania Politechniki Warszawskiej, liczone zarówno od roku 1826, jak i od 1915, cechuje brak zachowania spójności w obrębie nazewnictwa. W 1976 roku okres stu pięćdziesięciu lat, jaki minął od edukacyjnej inicjatywy Stanisława Staszica, komunikowano w ramach jubileuszowych obchodów 150-lecia wyższego szkolnictwa technicznego w Warszawie. W 1986 roku ta sama rocznica przybrała już nazwę 160-lecia Szkoły Przygotowawczej, a 175-lecie obchodzono w ramach Roku Jubileuszowego Politechniki Warszawskiej w 2001 roku. Kolejną ważną dla Uczelni datę jubileuszową sięgająca korzeniami do 1915 roku wspólnota akademicka świętowała w 2005 roku jako 90-lecie Odrodzenia Politechniki Warszawskiej, natomiast zorganizowany dziesięć lat później jubileusz hucznie obchodzono pod nazwą 100-lecia Odnowienia Tradycji Politechniki Warszawskiej.

Powtórzyć jednak należy, że dobór poszczególnych tematów do niniejszej publikacji nie stanowił bynajmniej próby inwentaryzacji zdarzeń czy wchodzących w ich skład aktywności. W książce pokazano przede wszystkim główne kierunki działań Zespołu Naukowego ds. Historii oraz Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji, które wynikały z podejmowanych przez te gremia inicjatyw, bądź też były opiniowane i realizowane we współpracy z innymi jednostkami Uczelni. Wydarzenia ujęte w tej publikacji znajdowały się w sprawozdaniach Rektora bądź były wyszczególnione w zbiorczych sprawozdaniach Zespołu i Komisji. Kluczem doboru był także stopień zaangażowania Komisji w daną sprawę. Propozycje, które były przedstawiane na posiedzeniach, a nie doczekały się realizacji, nie zostały zazwyczaj ujęte, za wyjątkiem wybranych inicjatyw ostatniej – dla tej publikacji – kadencji Komisji. Opisywanie wydarzeń z obszaru ochrony dziedzictwa i historii Politechniki Warszawskiej za okres blisko 50 lat przypomina nieco *Rękopis znaleziony w Saragossie* Jana Potockiego. Chodzi tu przede wszystkim o aspekt całościowy, gdzie nadrzędne wydarzenia stają się kanwą do dalszych ich obchodów w ramach jubileuszy, a te po latach przechodzą do kanonu wspomnień.

Słowo wyjaśnienia należy się także Czytelnikowi w kontekście przywołanych w publikacji postaci przewodniczących Zespołu i Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji. Można zauważyć, że zamieszczone w publikacji biografie są zróżnicowanej długości, choć nie wynika to z mniejszej czy większej liczby osiągnięć danej postaci, a raczej z nadarzającej się sposobności, aby żyjący dotychczas przewodniczący mogli się do nich odnieść i uzupełnić w zakresie, który uznają za stosowny. I choć przekazane przewodniczącym sugestie określały zunifikowaną dla wszystkich objętość tekstu, to jednak trudno było nie

skorzystać z okazji, która z punktu widzenia przyszłych pokoleń może okazać się bezcenna, gdyż już teraz w przypadku postaci zmarłych nie zawsze możliwe było dotarcie do pełnego materiału źródłowego uwzględniającego np. miejsce urodzenia, śmierci itp.

Na rok ukończenia publikacji przypada 50. kadencja Senatu Politechniki Warszawskiej i upływa 15. kadencja Zespołu oraz Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji, działających pod opieką dziewięciu przewodniczących. Na progu jubileuszu 200-lecia¹ warto zatem jeszcze raz przytoczyć słowa prof. Stanisława Pasynkiewicza, Rektora Politechniki Warszawskiej ujęte w opracowaniu przy okazji reminiscencji z obchodów jubileuszu 150-lecia Uczelni w 1976 roku.

Nie jestem w stanie zaprosić obecnych na następną sesję, która odbędzie się zapewne za 50 lat z okazji obchodów dwóchsetlecia istnienia Politechniki w Warszawie. Chociaż prawdopodobnie większość z nas nie będzie brała udziału w tej sesji, myślę, że i nasza praca będzie za te 50 lat przypomniana, przyda bowiem chwały i znaczenia naszej Uczelni².

¹ Pełnomocnikiem Rektora ds. obchodów 200-lecia Politechniki Warszawskiej został prof. dr hab. inż. Zbigniew Kledyński na mocy Decyzji nr 90/2024 Rektora Politechniki Warszawskiej z dnia 9 maja 2024 roku w sprawie powołania Pełnomocnika Rektora ds. obchodów 200-lecia Politechniki Warszawskiej.

² *150 lat wyższego szkolnictwa technicznego w Warszawie: 1826-1976; materiały z sesji naukowej 13-14 grudnia 1976*, Warszawa 1979, Wydawnictwa Politechniki Warszawskiej. *op. cit.*, rozdział 2.1 s. 56.

Bibliografia

Publikacje

- 150 lat wyższego szkolnictwa technicznego w Warszawie. Sesja naukowa 13–14 grudnia 1976 roku. Konspekty referatów*, Warszawa 1976, Wydawnictwa Politechniki Warszawskiej.
- 150 lat wyższego szkolnictwa technicznego w Warszawie: 1826–1976*, materiały z sesji naukowej 13-14 grudnia 1976, Warszawa 1979, Wydawnictwa Politechniki Warszawskiej.
- 70 rocznica odzyskania niepodległości. Materiały uroczystego posiedzenia Senatu Politechniki Warszawskiej*, Warszawa, 11 listopada 1988 roku.
- 75 rocznica powstania Politechniki Warszawskiej. 70 rocznica Bitwy Warszawskiej. Materiały z uroczystego posiedzenia Senatu Politechniki Warszawskiej*, Senacka Komisja Historii i Tradycji Szkoły, red. A. Jermakowicz, B. Krasiewicz, Pracownia Historyczna Biblioteki Głównej Politechniki Warszawskiej, Warszawa, 15 listopada 1990 roku.
- Dietrich M., *Wybrane przemówienie i wystąpienia publiczne 1990-1993*, Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej, Warszawa 1996.
- Dunin-Wilczyński Z., *Ocalić od zapomnienia*, Politechnika Warszawska, Warszawa 2015.
- Jakubiak A., Czudek-Puchalska D., *Wielka Muzyka w Małej Auli. Poemat nie tylko symfoniczny*, Warszawa, 2016, Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej.
- Księga Jubileuszowa stulecia odnowienia tradycji Politechniki Warszawskiej*, red. M. Nader, red. Z. Mrugański, red. A. Dybczyńska-Butyszko, red. A. Szwedowski, Warszawa 2015, Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej.
- Nader M., *Rok Jana Czochrańskiego, T.1. Zarys biografii i dokumentacja historyczna*, „Zeszyty Historyczne Politechniki Warszawskiej” 2014, nr 15, Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej, Warszawa 2014.

- Podsumowanie działalności Politechniki Warszawskiej w okresie 1.09.2012–31.08.2020*, tom 1–3, red. A. Kamińska, red. I. Koptoń-Ryniec, red. J. Ślubowski, Warszawa 2020, Politechnika Warszawska.
- Przygodzki J.R., *Kazimierz Drewnowski, Profesor i Rektor Politechniki Warszawskiej, Legionista i Twórca Wojsk Łączności, Taternik*, Biblioteka Główna Politechniki Warszawskiej, Warszawa 2020.
- Rzeszut H., *Zarys historii Biblioteki Głównej Politechniki Warszawskiej*, „Zeszyty Historyczne Politechniki Warszawskiej” 2008, nr 12, Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej.
- Ulmer A., *Doktorzy honoris causa Politechniki Warszawskiej*, wyd. 2 popr. i rozszerz., Warszawa, 2015, Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej.
- W 160 rocznicę utworzenia Politechniki w Warszawie*, red. E. Domański, Warszawa 1986, Politechnika Warszawska.
- Wagner A.A., *Czas i miejsce. Architektura Politechniki Warszawskiej*, Warszawa, 2015, Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej.
- Związek Nauczycielstwa Polskiego w Politechnice Warszawskiej 1947/48 – 1997/98*, Warszawa 1998, Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej.

Czasopisma

- „Miesięcznik Politechniki Warszawskiej” 1999, nr 6.
- „Miesięcznik Politechniki Warszawskiej” 1999, nr 10.
- „Miesięcznik Politechniki Warszawskiej” 2000, wydanie specjalne.
- „Miesięcznik Politechniki Warszawskiej” 2001, czerwiec, wydanie specjalne – jubileuszowe.
- 20-lecie NSZZ „Solidarność”*, „Miesięcznik Politechniki Warszawskiej” 2000, nr 12.
- Dzień Politechniki Warszawskiej*, „Miesięcznik Politechniki Warszawskiej” 2006, nr 12 (dodatek).
- Jakubiak A., *Perty w Artystycznej Koronie Politechniki Warszawskiej*, „Forum Akademickie” 2015, nr 11.
- Kurnik W., Nader M., Szmidt J., *Obchody roku Jana Czochrańskiego*, „Postępy Fizyki” 2016, tom 67, zeszyt 1-2, Czasopismo Polskiego Towarzystwa Fizycznego.
- Misiak E., *Inauguracja roku akademickiego 1999/2000*, „Miesięcznik Politechniki Warszawskiej” 1999, nr 10.
- Przemówienie Rektora PW prof. Jerzego Woźnickiego na uroczystości z okazji 175-lecia Tradycji Politechniki Warszawskiej w dniu 1 czerwca 2001 roku*, „Miesięcznik Politechniki Warszawskiej” 2001, nr 9.
- Przemówienie Rektora PW prof. Jerzego Woźnickiego na uroczystości kończącej jubileusz 175-lecia Tradycji Politechniki Warszawskiej w Płocku w dniu 15 listopada 2001 roku*, „Miesięcznik Politechniki Warszawskiej” 2001, nr 12.

Źródła internetowe

- 35 lat NSZZ „Solidarność” PW, „Biuletyn Politechniki Warszawskiej”, www.biuletyn.pw.edu.pl [dostęp: 06.09.2022].
- Co się wydarzyło w 2020 roku?, „Biuletyn Politechniki Warszawskiej”, www.biuletyn.pw.edu.pl [dostęp: 18.08.2023].
- Emisja monet na 100-lecie Odnowienia Tradycji Politechniki Warszawskiej, „Biuletyn Politechniki Warszawskiej”, www.biuletyn.pw.edu.pl [dostęp: 20.08.2023].
- Gminna ewidencja zabytków m.st. Warszawy, www.um.warszawa.pl [dostęp: 05.06.2022].
- Historia Wydziału Administracji i Nauk Społecznych Politechniki Warszawskiej, www.ans.pw.edu.pl [dostęp: 17.08.2023].
- Koncert „Wszystko jest poezją”, „Biuletyn Politechniki Warszawskiej”, www.biuletyn.pw.edu.pl [dostęp: 20.08.2023].
- Medal Młodego Uczzonego, www.csz.pw.edu.pl [dostęp: 25.04.2022].
- Posiedzenie Senatu Politechniki Warszawskiej z okazji 100-lecia Odnowienia Tradycji PW, „Biuletyn Politechniki Warszawskiej”, www.biuletyn.pw.edu.pl [dostęp: 20.08.2023].
- Prof. dr hab. inż. arch. Konrad Kucza-Kuczyński: zawód architekta ma kilka odcieni, „Biuletyn Politechniki Warszawskiej” www.biuletyn.pw.edu.pl [dostęp: 27.07.2023].
- Święto Politechniki Warszawskiej 2018, „Biuletyn Politechniki Warszawskiej”, www.biuletyn.pw.edu.pl, [dostęp: 18.08.2023].
- Ulmer A., *Historia Muzeum Politechniki Warszawskiej*, <https://muzeum.pw.edu.pl/Historia> [dostęp: 14.06.2022].
- Złota Księga Absolwentów PW, www.saippw.pl [dostęp: 15.06.22].

Dokumenty źródłowe i archiwalne

Decyzja nr 160/2013 Rektora Politechniki Warszawskiej z dnia 17 grudnia 2013 roku w sprawie powołania Komitetu Programowo-Organizacyjnego obchodów 100-lecia Odnowienia Tradycji Politechniki Warszawskiej.

Decyzja nr 11/2014 Rektora Politechniki Warszawskiej z dnia 17 lutego 2014 roku w sprawie ogłoszenia konkursu na Medal 100-lecia Odnowienia Tradycji Politechniki Warszawskiej.

Decyzja nr 83/2017 Rektora Politechniki Warszawskiej z dnia 29/05/2017 w sprawie powołania Komitetu Programowo-Organizacyjnego obchodów 100-lecia Odzyskania Niepodległości.

Decyzja nr 90/2024 Rektora Politechniki Warszawskiej z dnia 9 maja 2024 roku w sprawie powołania Pełnomocnika Rektora ds. obchodów 200-lecia Politechniki Warszawskiej.

Misja Politechniki Warszawskiej, załącznik do Uchwały nr 87/XLIV/2000 r. Senatu Politechniki Warszawskiej z dnia 13 grudnia 2000 roku.

Obwieszczenie nr 1 /2021 Rektora Politechniki Warszawskiej z dnia 5 października 2021 roku w sprawie ogłoszenia tekstu jednolitego Statutu Politechniki Warszawskiej.

Opinia w sprawie płaskorzeźby orła na frontonie gmachu DS „Akademik” przy ul. Akademickiej 5 (plac Narutowicza) w Warszawie z dnia 15 marca 2006 roku nadesłana przez prof. dr. hab. Stefana K. Kuczyńskiego, prezesa Polskiego Towarzystwa Heraldycznego z Instytutu Historii PAN.

Pismo prof. Sławomira Białasa do Rektora Politechniki Warszawskiej prof. Marka Dietricha z dnia 27 listopada 1995 roku.

Pismo prof. Sławomira Białasa do Rektora Politechniki Warszawskiej prof. Marka Dietricha z dnia 12 lutego 1996 roku.

Pismo dyrektora administracyjnego Marka Lepy do Rektora Politechniki Warszawskiej prof. Jerzego Woźnickiego z dnia 28 maja 1997 roku.

Pismo prof. Zbigniewa Kledyńskiego, Prorektora ds. ogólnych z dnia 8 października 2013 roku, o numerze Ro-169/13.

Protokół posiedzenia Zespołu Naukowego ds. Historii Politechniki Warszawskiej z dnia 6 marca 1980 roku.

Protokół nr 2 Senackiej Komisji Historii i Tradycji Uczelni z dnia 26 kwietnia 1982 roku.

Protokół nr 1 posiedzenia Senackiej Komisji Historii i Tradycji Uczelni z dnia 21 listopada 1984 roku.

Protokół nr 9 posiedzenia Senackiej Komisji Historii i Tradycji Uczelni z dnia 20 października 1986 roku.

Protokół nr 1 posiedzenia Prezydium Senackiej Komisji Historii i Tradycji Szkoły z dnia 16 stycznia 1989 roku.

Protokół posiedzenia Senackiej Komisji Historii i Tradycji Uczelni z dnia 24 lutego 1989 roku.

Protokół nr 2 posiedzenia Prezydium Senackiej Historii Tradycji Szkoły w dniu 3 kwietnia 1989 roku.

Protokół posiedzenia Prezydium Senackiej Komisji Historii i Tradycji Szkoły z dnia 18 grudnia 1989 roku.

Protokół nr 13/XLVII/2009 posiedzenia Senatu Politechniki Warszawskiej w dniu 25 listopada 2009 roku.

Protokół nr 30/XLVII/2011 posiedzenia Senatu z 29 czerwca 2011 roku [wyciąg].

Protokół 5. posiedzenia Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji w dniu 7 września 2021 roku.

Protokół 6. Posiedzenia Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji w dniu 7 grudnia 2021 roku.

Regulamin organizacyjny Politechniki Warszawskiej, załącznik do Zarządzenia nr 92/2019 Rektora PW, wersja ujednolicona, obowiązująca od dnia 1 maja 2022 roku.

Sprawozdanie z działalności Muzeum Politechniki Warszawskiej za rok 1981, materiały archiwalne, Muzeum PW.

Sprawozdanie z obrad Senackiej Komisji Historii i Tradycji Uczelni w sprawie profesorów: Waclawa Iwanowskiego i Jana Czochrańskiego, przyjęte na posiedzeniu Komisji w dniu 9 maja 1984 roku.

Sprawozdanie Rektora z działalności Politechniki Warszawskiej w kadencji 1984–1987 przedstawione na posiedzeniu Senatu w dniu 24 czerwca 1987 roku.

Sprawozdanie z działalności Senackiej Komisji Historii i Tradycji Szkoły w latach 1987–1990.

- Sprawozdanie Rektora z działalności Politechniki Warszawskiej w roku akademickim 1990/1991 przedstawione na posiedzeniu Senatu w dniu 23 października 1991 roku.
- Sprawozdanie z działalności Komitetu Organizacyjnego Obchodów 50. Rocznicy Powstania Warszawskiego w Politechnice Warszawskiej, 26 lutego 1996 roku.
- Sprawozdanie Rektora z działalności Politechniki Warszawskiej w okresie: 1.09.1999 – 31.08.2000 roku przedstawione na posiedzeniu Senatu w dniu 27 września 2000 roku.
- Sprawozdanie Rektora z działalności Politechniki Warszawskiej w okresie 1.09.2000 – 31.08.2001 przedstawione na posiedzeniu Senatu w dniu 19 września 2001 roku.
- Sprawozdanie Rektora z działalności Politechniki Warszawskiej w okresie 1.09.2002 – 31.08.2003 przedstawione na posiedzeniu Senatu w dniu 24 września 2003 roku.
- Stanowisko Prezydium Senackiej Komisji Historii i Tradycji Szkoły sprawie wydarzeń marcowych 1968 roku w nawiązaniu do interpelacji wniesionej na posiedzeniu Senatu w dniach 24 lutego oraz 2 marca 1988 roku.
- Stanowisko Senackiej Komisji Historii i Tradycji Szkoły w sprawie uchwały Senatu z dnia 19 grudnia 1945 roku dotyczącej prof. dr h.c. Jana Czochrałskiego (Warszawa, 25 lutego 1993 roku).
- Stanowisko Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji w sprawie utworzenia w Politechnice Warszawskiej Katedry (Zakładu) Historii Techniki, 1994.
- Stanowisko Senatu Politechniki Warszawskiej dotyczące wydarzeń marca 1968 i 1988, projekt I z archiwum Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji.
- Statut Politechniki Warszawskiej*, Warszawa 1985.
- Statut Politechniki Warszawskiej*, załącznik do Obwieszczenia nr 1/2021 Rektora Politechniki Warszawskiej.
- Statut Stowarzyszenia Absolwentów i Przyjaciół Politechniki Warszawskiej, www.saippw.pl [dostęp: 11.05.2022].
- Strategia rozwoju Politechniki Warszawskiej do 2030 roku*, załącznik do Uchwały nr 159/L/2021 r. Senatu Politechniki Warszawskiej z dnia 22 grudnia 2021 roku.
- Tematy Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji w latach 2017-2020*, opracowanie prof. S. Radkowskiego z archiwum Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji.
- Uchwała Senatu Politechniki Warszawskiej w XX rocznicę marca 1968, projekt II z archiwum Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji.
- Uchwała Senatu nr 37 z dnia 21 grudnia 1988 roku w sprawie tablicy poświęconej pamięci Jana Rodowicza „Anody”.

Uchwała nr 71/XLI/92 Senatu Politechniki Warszawskiej z dnia 8 lipca 1992 roku w sprawie przekazania trzech tablic pamiątkowych do Muzeum PW.

Uchwała nr 103/XLI/93 Senatu Politechniki Warszawskiej z dnia 24 lutego 1993 roku. Poparcie postulatów listu otwartego wybitnych żołnierzy oraz historyków AK skierowanego do prezydenta RP i władz państwowych.

Uchwała nr 134/XLI/93 Senatu Politechniki Warszawskiej z dnia 23 czerwca 1993 roku w sprawie profesora Jana Czochralskiego.

Uchwała nr 51/XLIII/97 Senatu Politechniki Warszawskiej z dnia 25 czerwca 1997 roku w sprawie ustanowienia Medalu Politechniki Warszawskiej.

Uchwała nr 78/XLIII/1998 Senatu Politechniki Warszawskiej z dnia 27 stycznia 1998 roku w sprawie wmurowania tablicy upamiętniającej wydarzenia marcowe w Politechnice Warszawskiej.

Uchwała nr 25/XLIV/1999 Senatu Politechniki Warszawskiej z dnia 22 grudnia 1999 roku w sprawie ogłoszenia Roku Jubileuszowego Politechniki Warszawskiej.

Uchwała nr 87/XLIV/2000 Senatu Politechniki Warszawskiej z dnia 13 grudnia 2000 r. w sprawie Misji Politechniki Warszawskiej.

Uchwała nr 123/XLIV/2001 Senatu Politechniki Warszawskiej z dnia 25 kwietnia 2001 r. w sprawie flagi Politechniki Warszawskiej.

Uchwała nr 151/XLIV/2001 Senatu Politechniki Warszawskiej z dnia 19 września 2001 r. w związku z zamachami terrorystycznymi w USA dokonanymi w dniu 11 września 2001 roku.

Uchwała nr 223/XLIV/2002 Senatu Politechniki Warszawskiej z dnia 15 maja 2002 roku w sprawie ustanowienia Odznaki „Zasłużony dla Politechniki Warszawskiej”.

Uchwała nr 45/XLV/2003 Senatu Politechniki Warszawskiej z dnia 28 maja 2003 roku w sprawie udziału w referendum dotyczącym wstąpienia Polski do Unii Europejskiej.

Uchwała nr 126/XLV/04 Senatu Politechniki Warszawskiej z dnia 23 czerwca 2004 roku w sprawie Regulaminu Medalu Politechniki Warszawskiej.

Uchwała nr 7/XLVI/2005 Senatu PW z dnia 26 października 2005 roku w sprawie obchodów Odrodzenia 90-lecia Politechniki Warszawskiej i ustanowienia Dnia Politechniki Warszawskiej.

Uchwała nr 23/XLVI/2005 Senatu Politechniki Warszawskiej z dnia 21 grudnia 2005 roku w sprawie przyjęcia przez Politechnikę Warszawską Sztandaru Państwowej Szkoły Wyższej im. H. Wawelberga i S. Rotwanda.

Uchwała Senatu PW 176/XLVI/2007 z dnia 25 kwietnia 2007 roku w sprawie ustanowienia Medalu Młodego Uczzonego i regulaminu jego przyznawania.

Uchwała nr 178/XLVII/2007 Senatu Politechniki Warszawskiej z dnia 25 kwietnia 2007 roku w sprawie uzupełnienia tablicy informacyjnej przy pomniku poświęconym udziałowi profesorów PW w akcji V1 i V2.

Uchwała nr 284/XLVI/2008 z dnia 27 lutego 2008 roku w sprawie 40. rocznicy wydarzeń marcowych 1968 roku.

Uchwała Senatu nr 338/XLVII/2011 z dnia 29/06/2011 w sprawie przywrócenia dobrego imienia prof. Jana Czochralskiego.

Uchwała nr 399/XLVII/2012 Senatu Politechniki Warszawskiej z dnia 25 stycznia 2012 roku w sprawie Regulaminu odznaki Zastużony dla Politechniki Warszawskiej.

Uchwała nr 21/XLVIII/2012 Senatu Politechniki Warszawskiej z dnia 21 listopada 2012 roku w sprawie ogłoszenia roku 2013 rokiem prof. Jana Czochralskiego w Politechnice Warszawskiej.

Uchwała nr 86/XLVIII/2013 Senatu Politechniki Warszawskiej z dnia 22 maja 2013 r. w sprawie umieszczenia popiersia profesora Jana Czochralskiego przy wejściu do Malej Auli Gmachu Głównego PW.

Uchwała nr 166/XLVIII/2014 z dnia 19/03/2014 w sprawie ustanowienia roku 2015 rokiem obchodów 100-lecia Odnowienia Tradycji Politechniki Warszawskiej.

Uchwała nr 51/XLIX/2017 z dnia 18/01/2017 w sprawie umieszczenia pamiątkowej tablicy „Milestone” ufundowanej przez The Institute of Electrical and Electronics Engineers INC (IEEE) i przyznanej prof. Janowi Czochralskiemu.

Uchwała nr 362/XLIX/2019 Senatu Politechniki Warszawskiej z dnia 26 czerwca 2019 roku w sprawie uchwalenia Statutu PW.

Uchwała nr 113/L/2021 z dnia 23 czerwca 2021 roku w sprawie przyjęcia Strategii Społecznej Odpowiedzialności Politechniki Warszawskiej do roku 2030.

Uchwała nr 131/L/2021 Senatu Politechniki Warszawskiej z dnia 22 września 2021 roku w sprawie zmiany Statutu Politechniki Warszawskiej.

Uchwała nr 135/L/2021 Senatu Politechniki Warszawskiej z dnia 22 września 2021 roku w sprawie ogłoszenia roku 2022 Rokiem profesora Mieczysława Wolfkego w Politechnice Warszawskiej.

Ustawa z dnia 5 listopada 1958 r. o szkołach wyższych, Dział III, Studia i studenci, Rozdział 1, Przyjmowanie na studia, art. 45. (Dz.U. 1958 nr 68 poz. 336).

Ustawa z dnia 4 maja 1982 r. o szkolnictwie wyższym, Dział III, Studia i studenci, Rozdział 1, Studia, Art. 90. (Dz.U. 1982 nr 14 poz. 113).

Załącznik do protokołu posiedzenia Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji w dniu 19 lutego 2001 roku.

Zarządzenie nr 24/75 Rektora Politechniki Warszawskiej z dnia 18 października 1975 roku w sprawie prowadzenia prac naukowych z zakresu historii Politechniki Warszawskiej, oraz gromadzenia, opracowywania i udostępniania dokumentów dotyczących działalności naukowej, społeczno-politycznej i kulturalnej Szkoły.

Zarządzenie nr 28/75 Rektora Politechniki Warszawskiej z dnia 1 grudnia 1975 roku w sprawie *powołania Pełnomocnika Rektora d/s obchodów 150-lecia wyższego szkolnictwa technicznego w Warszawie i Politechniki Warszawskiej*.

Zarządzenie nr 31 Rektora Politechniki Warszawskiej z dnia 31 grudnia 1992 roku w sprawie zniesienia Wydawnictw Politechniki Warszawskiej i Zakładu Graficznego oraz utworzenia Oficyny Wydawniczej Politechniki Warszawskiej.

Zarządzenie nr 11/2010 Rektora Politechniki Warszawskiej z dnia 4 marca 2010 w sprawie Złotego Dyplomu Politechniki Warszawskiej.

Zarządzenie nr 16/2020 Rektora PW z dnia 11 marca 2020 roku w sprawie podjęcia w Politechnice Warszawskiej działań zapobiegających rozprzestrzenianiu się koronawirusa.

Zarządzenie nr 43/2020 Rektora Politechniki Warszawskiej z dnia 24 czerwca 2020 roku w sprawie Złotego Dyplomu Politechniki Warszawskiej.

Zarządzenie nr 114/2020 Rektora Politechniki Warszawskiej z dnia 16 października 2020 roku w sprawie zasad prowadzenia działalności wydawniczej Politechniki Warszawskiej.

Zarządzenie nr 76 /2021 Rektora Politechniki Warszawskiej z dnia 10 września 2021 roku w sprawie zasad używania flagi Politechniki Warszawskiej i korzystania z masztów flagowych na Placu Politechniki.

Wybrane publikacje jubileuszowe i okazjonalne

Politechnika Warszawska 1915–1925. Księga pamiątkowa, red. L. Staniewicz, Warszawa **1925**, Politechnika Warszawska (oryg.), reprint – Warszawa 2009, Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej.

Dziesięć lat Politechniki Warszawskiej w Polsce Ludowej, red. H. Śmigieński, Warszawa **1956**, PWN.

50 lat wydziałów Inżynierii Budowlanej, Inżynierii Sanitarnej i Wodnej, Komunikacji, Geodezji i Kartografii Politechniki Warszawskiej 1915–1965. Materiały do historii, red. B. Kalabiński, Warszawa **1965**, Wydawnictwa Politechniki Warszawskiej.

Politechnika Warszawska 1915–1965, red. E. Olszewski, Warszawa **1965**, PWN
Warszawska Szkoła Architektury 1915–1965. 50-lecie Wydziału Architektury Politechniki Warszawskiej, red. J. Zachwatowicz, Warszawa **1967**, PWN.

50 lat wydziałów mechanicznych Politechniki Warszawskiej 1915–1965, red. K. Raksimowicz, Warszawa **1968**, Wydawnictwa Politechniki Warszawskiej.

Politechnika Warszawska w ćwierćwieczu Polski Ludowej, red. J. Rzyśko, Warszawa **1970**, Wydawnictwa Politechniki Warszawskiej.

Historia i dorobek Wydziału Elektroniki Politechniki Warszawskiej 1951–1976, Warszawa **1976**, Wydawnictwa Politechniki Warszawskiej.

150 lat wyższego szkolnictwa technicznego w Warszawie 1826–1976. Materiały z sesji naukowej 13–14 grudnia 1976, red. E. Domański, Warszawa **1979**, Wydawnictwa Politechniki Warszawskiej.

Z dziejów Wydziału Inżynierii Lądowej Politechniki Warszawskiej 1826–1970, red. Z. Kietlińska, red. J. Mutermilch, Warszawa **1983**, Zakład Graficzny Politechniki Warszawskiej.

Zarys historii Wydziału Elektrycznego 1921–1981. Materiały sympozjum, listopad 1981, oprac. Z. Grunwald, Warszawa **1983**, Wydawnictwa Politechniki Warszawskiej.

- Historia i dorobek Wydziału Elektroniki Politechniki Warszawskiej 1977–1986*, red. C. Rajski, Warszawa **1986**, Wydawnictwa Politechniki Warszawskiej.
- W 160 rocznicę utworzenia Politechniki Warszawskiej*, red. E. Domański, Warszawa **1986**, Zakład Wydawnictw SSP Universitas.
- Świątkiewicz H., *To była wspaniała szkoła. Z dziejów Szkoły im. H. Wawelberga i S. Rotwanda (1895–1951). W stulecie założenia szkoły*, Warszawa **1995**, Wydawnictwo Prywatnej Szkoły Biznesu i Administracji.
- Politechnika w Powstaniu Warszawskim. W pięćdziesiątą rocznicę 1944–1994*, „Zeszyty Historyczne Politechniki Warszawskiej” **1996**, nr 1, Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej.
- Geneza Wydziału Inżynierii Materiałowej Politechniki Warszawskiej 1898–1970*, oprac. E. Tyrkiel, „Zeszyty Historyczne Politechniki Warszawskiej” **1996**, nr 2, Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej.
- Historia Wydziału Elektrycznego Politechniki Warszawskiej 1965–1995*, oprac. A. Staniszewski, „Zeszyty Historyczne Politechniki Warszawskiej” **1997**, nr 3, Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej.
- Mechatronika wczoraj i dziś. 35-lecie Wydziału*, Warszawa **1997**, Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej.
- Historia Wydziału Samochodów i Maszyn Roboczych Politechniki Warszawskiej. Geneza i historia Instytutu Pojazdów*, oprac. Z. Jaśkiewicz, „Zeszyty Historyczne Politechniki Warszawskiej” **1998**, nr 4, Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej.
- Historia Wydziału Samochodów i Maszyn Roboczych Politechniki Warszawskiej. Historia Instytutu Podstaw Budowy Maszyn*, oprac. Z. Osiński, „Zeszyty Historyczne Politechniki Warszawskiej” **1999**, nr 5, Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej.
- Piłatowicz J., *Profesorowie Politechniki Warszawskiej w dwudziestoleciu międzywojennym*, Warszawa **1999**, Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej.
- Przyczynek do historii Politechniki Warszawskiej w latach 1965–1985*, oprac. W. Kawecki, „Zeszyty Historyczne Politechniki Warszawskiej” **2000**, nr 7, Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej.
- 50 lat Wydziału Inżynierii Produkcji – dawnej Mechaniczny Technologiczny*, Warszawa **2001**, Politechnika Warszawska.
- Czupratowska-Semczuk M., *50 lat z Zespołem Pieśni i Tańca Politechniki Warszawskiej*, Warszawa **2001**, Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej.
- Piłatowicz J., *Poczet rektorów. Tradycja i współczesność Politechniki Warszawskiej 1826–2001*, Warszawa **2001**, Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej.
- Wczoraj, dziś i jutro Wydziału Elektroniki i Technik Informatycznych Politechniki Warszawskiej 1951–2001. Zbiór esejów z okazji Jubileuszu*

- Pięćdziesięciolecia*, Warszawa **2001**, Wydział Elektroniki i Technik Informatycznych Politechniki Warszawskiej.
- 40 lat Wydziału Mechatroniki (d. Mechaniki Precyzyjnej) Politechniki Warszawskiej 1962–2002*, oprac. Z. Mrugalski, A. Przybylski, M. Żelazny, Warszawa **2002**, Wydział Mechatroniki Politechniki Warszawskiej.
- Biogramy profesorów, docentów i doktorów habilitowanych Wydziału Inżynierii Produkcji – dawniej Mechaniczny Technologiczny*, oprac. B. Nowicki, Warszawa **2002**, Politechnika Warszawska.
- Trzaskoma A., Ulmer A., *Początki Politechniki Warszawskiej 1826–1905*, Warszawa **2005**, Muzeum Politechniki Warszawskiej.
- Nader M., Pajączkowska A., Talik E., *Jan Czochralski prekursor współczesnej elektroniki. Stulecie odkrycia metody krystalizacji*, Warszawa **2013**, Muzeum Politechniki Warszawskiej.
- 100-lecie Odnowienia Tradycji Wydziału Inżynierii Lądowej Politechniki Warszawskiej*, red. G. Borończyk-Płaska, red. H. Zobel, Warszawa **2015**, Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej.
- Dunin-Wilczyński Z., *Ocalić od zapomnienia*, Warszawa **2015**, Wydawnictwo Zbroja.
- Fizyka na Politechnice Warszawskiej. Od zakładów i Katedr przez Instytut do Wydziału*, red. J.E. Garbarczyk, Warszawa **2015**, Wydział Fizyki Politechniki Warszawskiej.
- Księga Jubileuszowa stulecia odnowienia tradycji Politechniki Warszawskiej*, red. M. Nader, red. Z. Mrugalski, red. A. Dybczyńska-Butyszko, red. A. Szwedowski, Warszawa **2015**, Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej.
- Jakubiak M., *Akademickie szkolnictwo techniczne w Drugiej Rzeczypospolitej*, Warszawa **2015**, Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej.
- Ulmer A., *Doktorzy Honoris Causa Politechniki Warszawskiej*, wyd. 2, Warszawa **2015**, Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej.
- Wagner A.A., *Czas i miejsce. Architektura Politechniki Warszawskiej*, Warszawa **2015**, Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej.
- Wykaz zmarłych Profesorów Politechniki Warszawskiej pochowanych na Powązkach w Warszawie*, oprac. E. Borysowicz, Warszawa **2015**, Politechnika Warszawska.
- Wykaz zmarłych Rektorów Politechniki Warszawskiej*, oprac. E. Borysowicz, Warszawa **2015**, Politechnika Warszawska.
- Jakubiak A., Czudek-Puchalska D., *Wielka Muzyka w Małej Auli. Poemat nie tylko symfoniczny*, Warszawa **2016**, Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej.
- Jubileusz 95-lecia Wydziału Geodezji i Kartografii 1921–2016*, Warszawa **2016**, Wydział Geodezji i Kartografii Politechniki Warszawskiej.
- Od Inżynierii Wodnej przez Technikę Sanitarną do Inżynierii Środowiska – w 100-letniej tradycji Politechniki Warszawskiej*, red. A. Kulig, red. A. Wojdyga, Warszawa **2016**, Wydział IBHiŚ / Oficyna Wydawnicza ASPRA.

- 100 lat Wydziału Architektury Politechniki Warszawskiej 1915-2015. Nauczyciele*, red. J. Roguska, red. S. Wrona, Warszawa **2017**, Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej.
- Kucza-Kuczyński K., *Twórcy i dzieła Warszawskiej Szkoły Architektury 1915-2015*, Warszawa **2017**, Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej.
- Petelczyc K., Kędzierska E., *Gdyby mi dali choć pół miliona... Mieczysław Wolfke. Biografia*, Warszawa **2018**, Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej.
- Ulmer A., *Ignacy Mościcki. Wybitny naukowiec i technolog*, Warszawa **2018**, Fundacja Politechniki Warszawskiej / Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej.
- Jan Oderfeld. *Scientist and a Jet Aircraft Engine Pioneer* (joint publication), Warszawa **2019**, Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej.
- Przygodzki J.R., *Kazimierz Drewnowski – Profesor i Rektor Politechniki Warszawskiej. Legionista i twórca wojsk tęczności. Taternik*, Warszawa **2020**, Biblioteka Główna Politechniki Warszawskiej.
- /100. *Dyplomy na Wydziale Architektury Politechniki Warszawskiej*, red. M. Neff, Warszawa **2021**, Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej.
- 60 lat Wydziału Mechatroniki Politechniki Warszawskiej, dawniej Mechaniki Precyzyjnej, 1962-2022. Historia i wspomnienia*, Warszawa **2022**, Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej.
- Nowe technologie. Wartości, prawa, zasady. Księga jubileuszowa z okazji 15-lecia Wydziału Administracji i Nauk Społecznych Politechniki Warszawskiej*, red. A. Zalcewicz, red. R. Kędzióra, Warszawa **2023**, Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej.
- Ulmer A., Koptoń-Rynec I., *Politechnika Warszawska. Historia i tradycja w zarysie*, Warszawa **2023**, Politechnika Warszawska.

Indeks nazwisk

- Abramowicz Marek 45
Achingier Piotr 43
Adamczak Alicja 162
Adamczak Stanisław 168
Adamiecki Karol 72, 191
Adamowicz Leszek 43
Adamski Józef 50
Albrecht Łukasz 42
Amalicki Władimir Prochorowicz 12
Araszkiewicz Władysław 13, 34, 56, 60, 61, 75, 76
Arata Yoshiaki 19
- Balcerowicz Leszek 122
Banasik Tadeusz 67, 76, 79
Banaszak Hanna 49, 52
Baran Klaudiusz 52, 172
Barlik Roman 28
Baster Jan 175
Bebłowski Andrzej 139, 141
Bekker Mieczysław 47, 104, 191
Bell Aleksander G. 159
Besseler Hans von 12
Białas Sławomir 13, 46, 102, 103, 106, 107, 108, 113, 114,
Bieńkowski Adam 35
Biskupski Maksymilian 18, 125
- Blaß Eckhart 23
Boguski Józef Jerzy 18, 72
Böhme Helmut 19
Bolkowski Stanisław 27
Borowicz Łukasz 51, 173
Borysowicz Elżbieta 10, 170
Brach Ignacy 19
Brodski Vadim 49, 161
Brykowska Maria 76
Bryła Stefan 47, 104
Brzoska Zbigniew 180
Brzózka Zbigniew 27, 41
Budzyński Marek 45
Bukowski Jerzy 13, 56, 61, 65, 67, 73, 75, 76, 89, 92, 179, 180
Buława Adam 173
Buza Daniela 76
Buzek Jerzy 138, 162
- Chmielewska Joanna (właśc. Irena Kuhn) 47
Chojecki Janusz 50, 52
Chojnacka Katarzyna 41
Cholewicki Tadeusz 125
Chrzanowski Wiesław 12
Ciborowski Janusz 97
Ciechanover Aaron 20

Czajewski Jacek 13, 25, 38, 46, 102, 110, **112**, 114, 125, 141
 Czochralski Jan 13, 18, 46, 47, 77, 83–88, 102, 126, 151, 154–159, 169, 176
 Czupratowska-Semczuk Maria 27, 50
 Czyżykiewicz Mirosław 52

 Dietrich Marek 13, 20, 22, 24, 35, 101, 113, 114, 129, 131
 Domański Edward 10, 56, 58, 59, 64, 72, 73, 75, 76, 94, 96, 97
 Domżał Maria 173
 Drac Maria 21, 22, 179
 Drewnowski Kazimierz 12, 30, 47, 72, 92, 167,
 Drzewiecki Jerzy 47
 Duda Andrzej 172, 174, 183
 Duda-Nowicka Anna 156
 Dudzińska Elżbieta 27
 Dunin-Wilczyński Zbigniew 116, 167, 170, 194
 Dymna Anna 161
 Dyżewski Aleksander Julian 13

 Ebert Jan 23, 93, 115
 Edison Thomas A. 159

 Falski Marian 161
 Farbisz Stanisław 50
 Fellman Jerzy 76
 Fiedorowicz Henryk 42
 Findeisen Władysław 13, 19, 22–25, 35, 44, 45, 73, 75, 108, 129, 131, 191
 Fiodorow Jewgienij Konstantinowicz 19
 Florjańczyk Zbigniew 27

 Gadomski Bogdan 63, 64, 76, 79
 Garbiński Kajetan 12, 47, 62, 71, 133
 Garlińska-Hansen Zofia 47
 Garstecki Piotr 41
 Gawroński Roman 23, 26, 146,
 Getler Anna 175

 Giannini Franco 20
 Gierek Edward 60, 61,
 Gierlach Wojciech 52, 173
 Gintowt Maciej 98
 Glemp Józef 21, 26, 35, 138
 Gładys Sylwester 10, 39
 Gmoch Jacek 39
 Godlewski Zbigniew 76
 Gomuliński Andrzej 24, 26
 Gosławski Józef 171
 Gowin Jarosław 173
 Górski Andrzej 76
 Grabowski Lucjan Kazimierz 18
 Grabowski Zbigniew 13, 87, 97
 Grabski Maciej Władysław 20, 24, 26, 40, 47, 131
 Gradoń Leon 26, 27
 Grąt Michał 43
 Grebieszko Katarzyna 42
 Gronkiewicz-Waltz Hanna 161
 Groszkowska Maria 93
 Groszkowski Janusz 19, 47, 92–96, 133
 Grunwald Zdzisław 76
 Grzesiak Lech 28
 Grzybowski Stanisław 18
 Gutt Romuald 72,

 Haller Józef 36, 38, 97, 98, 127, 177
 Hansen Oskar 47
 Hausbrandt Stefan 184
 Heller Michał 20
 Hempel Stanisław 72
 Hering Mieczysław 93
 Hołyński Marek 39/40
 Huber Maksymilian Tytus 18, 92
 Hübner Danuta 124
 Hutten-Czapski Bogdan Franciszek
 Serwacy 12, 18

 Ingwer-Żabowska Maria 51
 Iwanowski Wacław 34, 83–87

Jakubiak Andrzej 25–26, 28, 51, 173
 Jakubiak Marek 10
 Jakubowski Janusz Lech 19, 76
 Jan Paweł II 36
 Janeczko Stanisław 26, 43
 Jankiewicz Jerzy 70
 Jankowska Anna 24
 Jarosz Maciej 41, 42
 Jaśkiewicz Zbigniew 13, 75, 76, **77**, 79, 87, 88, 94, 99, 101, 102
 Jemielita Grzegorz 24
 Jermakowicz Aurelia 79, 99
 Jotkiewicz Władysław 76
 Jóźwicki Romuald 22

Kaczmarski Jacek 179
 Kaczorek Tadeusz 20, 23
 Kaczorowski Ryszard 105
 Kalinowski Stanisław 72, 92
 Kamela Czesław 76
 Kapkowski Jacek 13, 102, **103**, 106, 107, 194
 Kapusta Janusz 27
 Karczmarzyk Włodzimierz 141
 Karpierz Mirosław 185, 190
 Karpiński Jerzy 66
 Kasprzycki Jerzy 116
 Kawecki Wiesław 22, 132, 133
 Kaźmierkowski Marian 23
 Kączkowski Zbigniew 56, 64, 67, 68, 75, 76
 Keesom Willem Hendrik 18
 Kędzior Andrzej 18
 Kietlińska Zofia 58
 Kiliński Antoni 13, 56, 75, 76
 Kirillin Władimir Aleksiejewicz 19
 Kledyński Zbigniew 118, 160, 167, 196
 Kłosińska Izabela 52, 173
 Kolarski Wojciech 174
 Kolasa Andrzej 27
 Kolbiński Kazimierz 56, 58, 61, 65, 69, 75, 76
 Kolutowski Adam 32
 Komorowski Bronisław 161

Koptoń-Ryniec Izabela 10
 Kosieradzka Anna 191
 Kosiewicz Tadeusz 56, 68, 69
 Kotaszewicz Teresa 123, 124, 129, 132, 134, 142
 Kotwicz Donat 30
 Kowalski Paweł 52
 Kozak Eugeniusz 114
 Kozłowski Adam 161
 Kozłowski Szymon 42
 Krasiewicz Bolesław 76, 99
 Krassowski Czesław Witold 180
 Kraśniewski Andrzej 28
 Krawczak Tadeusz 151
 Krawczyk Konrad 90
 Krawczyk Marek 43, 161
 Krok Franciszek 24
 Król Wojtek 104,
 Królikowska Maria 108, 132
 Królikowski Lech 149
 Kubissa Jacek 24, 28
 Kucza-Kuczyński Konrad 28, 111,
 Kuczewski Władysław 12
 Kuczyński Stefan 149, 150
 Kujawińska Małgorzata 25, 26
 Kulig Andrzej 10, 13, 184, 185, **186/187**, 188–190, 193
 Kulik Tadeusz 191
 Kurnik Włodzimierz 13, 39, 90, 126, 144, 145, 147–151, 154–156
 Kuryłowicz Stefan 40, 74
 Kurzydłowski Jerzy 23
 Kwaśniewski Aleksander 138
 Kwiatkowski Eugeniusz 125, 168

Laasonen Veikko Pentti Johannes 19, 61
 Lagorio Aleksandr Jewgieniewicz 12
 Lanckoroński Dionizy 29
 Larçon Jean Paul 20
 Lechnio Helena 10
 Lee Edward Bruce 23
 Lepa Marek 117

Lewandowski Stanisław Roman 175
 Lewandowski Zbigniew, „Szyna” 108
 Lewenstein Krzysztof 25, 28
 Lipińska Grażyna 105, 170
 Lugeon Jean Frédéric 19

Łapiński Dariusz 49, 52, 161, 179
 Łetyk Mateusz 43
 Łubiński Mieczystaw 13, 56, 75

Maciejko Grażyna 26
 Maj Agnieszka 10
 Makowski Andrzej 23, 47, 170, 180
 Makowski Zygmunt Stanisław 19
 Mańkowski Stanisław 13, 37, 123, 124, 129
 Marciniak Zdzisław 19, 75
 Marconi Guglielmo 159
 Margański Edward 40
 Markowska Patrycja 49
 Massalski Tadeusz Bronisław 19
 Matejko Jan 175
 Matyja Henryk 190
 Maurin Krzysztof 44, 45
 Maziewski Andrzej 43
 Mączyński Zdzisław 19
 Mądrach Piotr Grzegorz 175
 Mąkosza Mieczystaw 20, 42
 Metzner Joachim 20
 Michellone Giancarlo 24
 Mierzejewski Henryk 72, 92
 Mietlerek-Kropidłowska Anna 42
 Mikołaj II 12, 30, 32, 193
 Miłobędzki Tadeusz 92,
 Mirski Witold 151
 Misiuda Bartłomiej 173
 Moniuszko Justyna 147, 148
 Moniuszko Stanisław 52
 Morawski Roman Z. 43
 Morozewicz Józef 18
 Mossakowski Mirosław 138
 Mościcki Ignacy 17, 18, 47, 125, 127, 132,
 173–175, 177, 184

Mozil Czesław 49
 Mrowca-Kenar Regina 167
 Mroczek Elżbieta 29
 Mrugalski Zdzisław 38, 46, 116, 167,
 Muster Andrzej 27
 Muszyński Stefan 50

Nader Mirosław 10, 13, 36, 38, 46, 47, 84,
 88, 90, 95, 125, **126/127**, 144, 146,
 149–151, 154–156, 160, 164, 165, 167,
 169, 170, 172, 185, 189

Natęcz Tomasz 162
 Narutowicz Gabriel 65, 149, 150, 165, 167,
 170
 Nejman Tadeusz 58
 Nervi Pier Luigi 19
 Niedomagata Józef 170
 Norwid Cyprian Kamil 16, 184
 Nosowska Kasia 49
 Nowacki Witold 19, 147
 Nowak Alfred 65
 Nowak Andrzej S. 20, 24,
 Nowak Jarosław 10
 Nowicki Marcin 156, 167
 Nowicki Witold 76

Obrębowicz Kazimierz 71/72
 Oderfeld Jan 20, 22, 170
 Olszak Wacław 19
 Olszewski Eugeniusz 13, 38, 56, **57**, 58, 59,
 61, 64, 65, 69, 73, 75, 76, 80, 83, 91,
 Olszewski Krzysztof 40
 Oppenheim Antoni Kazimierz 19
 Osiewski Jerzy 22, 23, 131
 Ostrowska Teresa 145, 148
 Otto Edward 76

Pajączkowska Anna 169
 Patys Marcin 161
 Panasiuk Jan 23
 Panfill Tomasz 36
 Pańko Małgorzata 52, 173

Pasternak Boris 9
 Pasynkiewicz Stanisław 13, 33, 55, 60–62, 196
 Paszkowski Wacław 72
 Patschke Stanisław 12
 Paulska Aleksandra 149
 Pawlak Katarzyna 41
 Pawlicki Grzegorz 28
 Pawłowski Adam Z. 23
 Pączkowski Zbigniew 76
 Pełczyński Tadeusz 106
 Penderecki Krzysztof 49, 162, 166
 Perłowski Karol 25
 Petelczyc Krzysztof 190
 Petykiewicz Jan 24
 Piaścik Franciszek 22
 Piątkowski Felicjan 47, 170, 180
 Picasso Pablo 116
 Pietkiewicz Antoni 138
 Pilicz Zdzisława 25
 Piłatowicz Józef 132
 Piskorski Paweł 138
 Pleśniewicz Stanisław 34
 Pluciński Edmund 132
 Pluta Jan 25, 42, 147
 Pniewski Bogdan 72
 Podoski Jan 19, 47, 65, 105, 125
 Podoski Roman 125
 Pol Balthasar Van Der 19
 Polak Zbigniew 50
 Pollak Karol Franciszek 17, 18, 47
 Pomianowski Karol 180
 Poniewierski Mieczysław 69
 Ponikowski Antoni 12, 99
 Porczyński Karol Zbigniew Caroll 19
 Portacha Alicja 10
 Potocki Jana 195
 Pożaryski Mieczysław 180, 181
 Przemieniecki Janusz Stanisław 20
 Przerwa-Tetmajer Kazimierz 163
 Przybylski Czesław 72
 Przybyłowicz Piotr 191
 Przygodzki Jacek Ryszard 30, 151, 167
 Przystupa Marek 75
 Pszenicki Andrzej 12, 18, 47, 72, 92
 Rachoń Janusz 154
 Radkowski Stanisław 13, 157, **158**, 172, 174, 179, 180
 Radomski Wojciech 28
 Radziszewski Ignacy 12
 Rejewski Marian 157
 Reytan Tadeusz 179
 Rodowicz Jan, „Anoda” 47, 96, 180
 Rogalski Stanisław 47
 Roman Marek 13, 98
 Romanowski Karol 24
 Rothert Aleksander 17, 18
 Rotwand Stanisław 12, 65, 80, 125, 128, 134, 146, 148
 Rowecki Stefan, „Grot” 125, 171
 Rozenberg Grzegorz 20
 Różycki Jan 76
 Różycki Jerzy 157
 Rudolf Zygmunt 19, 56, 73, 75, 76
 Rusowicz Ania 52
 Ruszkiewicz Jerzy 56, 58, 59, 68, 70, 75, 76, 79, 96, 97
 Rybczyński Mieczysław 180
 Rychter Tadeusz 22
 Rydz-Śmigły Edward 18
 Rylski Andrzej 50
 Rzeszut Halina 56, 65, 67, 93, 96
 Siedow Leonid Iwanowicz 19
 Siemińska-Lewandowska Anna 28
 Sierżputowski Grzegorz 50
 Siwiński Włodzimierz 90
 Skarżyński Henryk 27, 45
 Skibniewska Halina 23, 47
 Skłodowska-Curie Maria 17, 18, 47, 125, 169
 Skotnicki Czesław 12
 Słomka Tadeusz 168
 Słyk Jan 28

Smirnow Andrzej 35
 Smoleńska Anna 106
 Smoleński Dionizy 13, 19, 56, 61, 64, 65,
 75, 76, 89, 180
 Socik Iwona 10
 Sokołow Jurij Nikołajewicz 19, 61
 Sołtan Jerzy 20, 47
 Sołtyśka Danuta 154
 Sołtyśki Marek 10
 Sosnowski Oskar 167, 170
 Sowiński Janusz 46, 108
 Soyka Stanisław 148
 Stachura Edward 49, 161, 165
 Staniewicz Leon 9, 12,
 Staszic Stanisław 16, 34, 47, 62, 71, 72, 80,
 93, 125, 134, 137, 138, 168, 185, 188,
 195
 Stefanowski Bohdan 19, 72, 92
 Stewart Ian 45
 Stępień Kazimierz 42
 Straszewicz Stefan 12, 19, 37
 Straszewicz Zygmunt 12, 37, 47, 71, 72, 92,
 147
 Strójwąg Andrzej 20
 Stupnicki Jacek 24
 Surajewska Dobrochna 164
 Synoradzki Ludwik 175
 Szalewicz Andrzej 39
 Szczeniowski Szczepan 47, 92,
 Szeffler Stanisław 65
 Szerenos Krzysztof 43
 Szmidt Jan 13, 90, 151, 155, 156, 159, 161,
 162, 168, 172–175, 179
 Szperl Ludwik 12
 Szuster Andrzej 23
 Szwemin Piotr 95
 Szymanek-Deresz Jolanta 138

 Śledziwska Marta 10, 34
 Śmigielski Henryk 76
 Świętosławski Wojciech Alojzy 12, 19, 67, 72
 Świt Alfred 93

 Talik Ewa 169
 Tesla Nikola 159
 Thiel Kazimierz 20
 Thienpont Hugo 26
 Thullie Maksymilian Marcei 18
 Tkaczyk Jan 50
 Tołłoczko Kazimierz 149, 150
 Tołwiński Tadeusz 18, 132
 Tomaszewski Andrzej 56, 58, 59, 75
 Tomaszewski Paweł 154, 156
 Tomza Michał 43
 Trautman Andrzej 45
 Tryliński Władysław 22
 Trzaska-Durski Zygmunt 26
 Tunia Henryk 23
 Tymowski Janusz 19

 Ulmer Andrzej 10, 17, 32, 132, 147, 170,
 189
 Urbański Tadeusz Leon 19
 Utrysko Bohdan 25
 Uzarowicz Ludwik 72

 Wachowicz Barbara 108
 Wachulak Przemysław 40, 42
 Wagner Anna Agata 71, 116–118, 132
 Walewska-Przyjałkowska Teresa 36, 127,
 180
 Walo Janusz 172, 184
 Warchałowski Edward 12, 72,
 Wasiutyńska Ewa Anna 184
 Wasiutyński Aleksander 72, 92, 93
 Wasiutyński Zbigniew 72, 92, 93
 Wawelberg Hipolit 12, 65, 80, 125, 128,
 134, 146, 148
 Wawrzyński Wojciech 172
 Wejchert Kazimierz 19
 Westerterp Klaas Roelof 20
 Westrych Stefan 24
 Weychert Stefan 86
 Whittingham Michael Stanley 20

Wieczorek Władysław 26, 160, 164
Wierzbicki Andrzej 60/61
Wierzbicki Witold 19, 72, 92
Wigura Stanisław 47
Wiszniewski Andrzej 138
Witkowski Marek 46, 108
Witoszyński Czesław 72
Wittbrodt Edmund 138
Witting Edward 167
Włosiński Władysław 21, 24, 26
Wojciechowski Stefan 23
Wojtkowski Maciej 40, 41
Wolański Piotr 21, 27
Wolfke Mieczysław 47, 72, 92, 185, 189,
190
Woliński Tomasz 41
Wolny Andrzej 76
Woźnicki Jerzy 13, 33, 35, 38, 90, 110, 114,
117, 121, 123, 129, 134, 138, 139, 142, 149
Wronkowski Leszek 76
Wróblewski Andrzej Kajetan 20
Wróblewski Maciej 76

Zachwatowicz Jan 47
Zaleski Jan 79
Zalewski Tadeusz, „Admirał” 109

Zalewski Wacław 20, 165
Zamoyski Jan 80
Zaremba Krzysztof 13, 16, 82, 137, 179,
182–184, 193
Zarębska Teresa 22
Zatorska Joanna 10
Zawadzka Celeste 24
Zawadzki Aleksander 92
Zawadzki Józef 12, 19, 47, 92, 133
Zawadzki Tadeusz, „Zośka” 47, 92, 98,
106, 171
Zawidzki Jan Wiktor 12, 72
Zbichorski Zygmunt 76
Zgurowski Michał 20
Zieliński Janusz 28, 41
Zienkiewicz Olgierd Cecyl 19
Zimnicki Dariusz 28, 49
Zobel Henryk 13, 151, **152/153**, 154, 159,
160, 164, 169, 171, 188
Zubrzycki Franciszek 102
Zych Włodzimierz 25, 147, 151, 185, 190
Zygalski Henryk 157

Żaryn Jan 36, 176
Żenczykowski Wacław 72
Żóttowski Wojciech 108

ISBN 978-83-8156-651-3

„Pół wieku ochrony dziedzictwa Politechniki Warszawskiej. Historia PW w świetle działalności Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji” ma formę opracowania źródłowego i w pierwszej kolejności zaciekawi osoby zainteresowane przeszłością Uczelni oraz dalszymi pracami nad jej dokumentowaniem. Mam nadzieję, że książka, uświadamiając dotychczasowy dorobek Politechniki Warszawskiej w zakresie kultywowania jej tradycji, podkreśli imperatyw tej działalności, także w kontekście znaczenia dla współczesnych wyzwań stojących przed Politechniką Warszawską. Wydawnictwo, już w samej warstwie faktograficznej, może stanowić źródło inspirujących podpowiedzi do przyszłych działań w tym zakresie, ważnych dla budowania tożsamości wspólnoty akademickiej Politechniki Warszawskiej.

prof. dr hab. inż. Zbigniew Kledyński

Integralnym fragmentem opracowania jest rozdział zawierający charakterystykę nowych wyzwań dla Senackiej Komisji ds. Historii i Tradycji związanych z wkroczeniem Politechniki Warszawskiej w nowe millenium. Autorce z sukcesem udało się przedstawić jego istotę, koncentrując się na kluczowych wydarzeniach związanych z Jubileuszem Politechniki Warszawskiej. Dokonano charakterystyki głównych wydarzeń w tym: ustanowienia flagi Uczelni, uroczystości obchodów związanych ze stuleciem funkcjonowania polskojęzycznej Politechniki oraz przywrócenia dobrego imienia profesorowi Janowi Czochralskiemu – wynalazcy zastosowań monokryształów odgrywających istotną rolę w produkcji krzemowych płytek dla przemysłu półprzewodnikowego w telekomunikacji i metalurgii. Nawiązano również do budowy pomników i tablic upamiętniających postacie zasłużone dla Uczelni.

dr hab. inż. Marek Jakubiak, prof. uczelni